ГОЛУБ

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ГОДИНА IX.

УРЕДИО:

ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ

учитељ

српске више девојачке школе Сомборске.

ИЗДАЊЕ

КЊИЖАРЕ МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

У Сомбору 1887.

1046
IND BR 20296

GRADSKA BIBLIOTEKA 1859 SOMBOR

E7/
1887

У Сомбору.
Штампано код Фердинанда Битермана.
1887.

ГДЕ ЈЕ ШТО?

I. ПЕСМЕ. стр.

1. Нова година 1887. од Н. Т. Кашиковића . . . . 1.
2. Мила, по Пошли од К—ћа . 5.
3 Поздрав на ново лето са сл. од О. 8.
4. Путник од Сим. Попића . . 17.
5. У зиму од Сим. Попића . . 21.
6. На очеву гробу од К—ћа. . 22.
7. Станарица са сликом од О. . 27.
8. Оде нам зима од Л. . . 33.
9. Турци у Марка на слави, народна 36.
10. Ко ради има, ко учи зна, од Црнка 39.
11. Браћи М. . . . . од П. М. . . 43.
12. На брегу од Н. . . . 49.
13. Пастирче од К—ћа . . . 52.
14. Пролетница од Црнка . . 58.
15. Ево лутке од Црнка . . 60.
16. Маленi лађари од К—ћа . . 65.
17. Српкиња сам од Л. . . 67.
18. Пролеће од Шантића . . 71.
19. Слијепац од Ј. А. Дучића . 74.
20. На потоку од Браца Л. . . 81.
21. Бог се смиловао од Шантића . 83.
22. Пролетна зора од Шантића . 86.
23. Двоје сирочади од Ј. А. Дучића 87.
24. Ламор у затвору са сл. од О. 89.
25. Пастирица од Црнка . . 92.
26. Молитва мале Зорице од Шантића 92.
27. Српској дјеци од Л. . . 97.
28. Зора од Ј. А. Дучића . . 102.
29. Је л' то за ме? од Црнка . 106.
30. Поздрав Фрушкој Гори од Ј. А. Дучића . . . . 113.
31. Бој на Мишару од Ф. Вишњића 114,
32. Мајчина љубав од Станише . 119.
33. Чувај се, од И. Милетића . 121.
34. Просијак од Ј. Манојловића . 122.
35. Ленност од М. Рајковића . . 123.
36. Слога од Ј. Манојловића . 123.
37. Младост — Драгост, од Црнка 129.
38. На брегу од Ив. Поповића . 135.
39. Шумадинче од С. Петровића . 140.
40. Зори од Сев. Милутиновића . 140.
41. Змај са сл. од О. . . . 141.
42. На гробу Ф. Вишњића од Црнка 145.
43. Задовољство од М. Рајковића . 147.
44. Зло и лажа од А. К. Радовића 147.
45: У Зору од Ив. М. Поповића . 155.
46. Наука од Јел. Р. Глоговца , 155.
47. Све пролази од Црнка . . 161.
48. Два гроба од Ј. А. Дучића . 164.
49. Поздрав од Сев. Милутиновића . 177.
50. Молитва кад се устане од О. . 187.
61. Молитва пре ручка од О.. . 187.
52. Молитва после ручка од О. . 187.
53. Стара Божићна песма . . 179.
54. Укоп од Миленка . . . 188.
55. На гробу миле ми сестре од А. Р. Ш. 186.

II. ПРИПОВЕТКЕ.

1. Јефтин ручак од Хебла Брајић . 12.
2. Енглез и Француз од Хебла „ . 22.
3. Једна лажна реч од П. Ј. Подхрадског . . . 27.
4. Чудновата кутија с француског Брајић . . . . 28.
5. Досетљив сељак од Брајића . 39.
6. Три мудре изреке народна од Пиштељића . . . . 43.
7. Два новца народна од В. Ст. Караџића . . . . 50.
8. Један филозоф од П. Подхродског 60.
9. Како радиш, онако ћеш и проћи од Пиштељића . . . 68.
10. Проклетство на сваком греху од П. Подхрадског . . . 71.
11. Освета, из народа од Шантића 74.
12. Преварени пијанци, од Хебла Брајић 76.
13. Зао госа од Хебла Брајић . 83.
14 Како треба да учимо веронауку од П. Подхрадског . . 86.
15. Како дошло онако и прошло од Л. Пиштељића . . . 90.
16 Две приче од Хебла Брајић . 103.
17. Иконостас од П. Подхрадског . 106.
18. Крадљивци од Шантића . . 121.
19. Пожар! Пожар! од П. Мирковића 123.
20. Син псовач од П. Мирковића . 135.
21. Бранко и Милева од Шантића 138.
22. Шта вреди један „Отче наш“ од П. Подградског . . . 146.
23. Четвртак с просијаком од Чудомировића . . . 154.
24. Не дирај птичија гнезда од Клићина 157.
25. Како је нестало правде на земљи народна, прибиљежио Ј. Тубиновић 170.
26. друштво од Л. Пиштељића . 180.
27. Какав господар такав слуга . 186.
28. Дечија љубав од П. Подхрадског 188.

III ПОУКЕ

из природних наука, земљописа, историје, путописа, животописа, из науке о језику, чувања здравља и др.

1. Вук Ст. Караџић са сликом 2—18.
2. Алекчандрија са сликом . . 6.
3. Игре код старих Римљана са сл. 10.
4. Шта вреди врлина по Франклину од Брајића . . . . 12.
5. Неправилности у срп. говору и писању од Кашиковића . . 14.

ЈАВОРСКА БИБЛИОТЕКА 1859 ЗОМБОР

стр.
6. Дунав у теснацима са сл. Бабакаја 23.
7. Нешто из старе Грчке са сликом Кабирски храмови на Самотраки 28.
8. Филип Вишњић гуслар и певач 34.
9. Да будеш здрав од дра М. Ј. Батута . . . . 35.
10. Паун са сликом . . . 38.
11. Краљевски дворац у Геделу са сл. 41.
12. Кава од Брајића . . . 42.
13. Синај са сликом . . . 52.
14. Дуван од Брајића . . . 54.
15. Дивокоза са сликом . . 57.
16. Лимун од Брајића . . . 60.
17. Школа из „рјечника“ Вука Ст. Караџића . . . . 66.
18. Новац Гори од Брајића , . 74.
19. Живот и обичаји народа српског 1. Илијин дан 2 Сврака и људски табан 82.
20. Зецови са сликом . . . 84.
21. Измишљање из књиге: приправа за историју свега свијета . 98.
22. Тамишград са сликом . . 100.
23. Мува од Брајића . . . 102.
24. Ношње у Чеха са сликом . 105.
25. Повратак из домовине од Н. Савића 116. 133. 148. 165. 182.
26. Сујеверице или празноверице од од Брајића 130
27. Споменик Вишњићев са сликом 153.
28. Српска прела са сликом . . 157.
29. Никанор Грујић са сликом . 162.
30. Споменик Бранка Радичевића на Стражилову са сликом . . 169.
31. На дну мора са сликом . . 173.
32. Бедујини од Брајића . . 185.
33. Рођство владике Данила од Радуловића . . . . 178.

IV. СВАШТИЦЕ.

1. У 1. броју 1. 300-годишњица кромпиру; 2. Не љубите се с вашкама; 3. Велика магла; 4. Укебали га; 5. Бладословена породица; 6. Руско тврдо дрво . 13.
2. У 2. броју 1. Светосавска слава; 2. Јован Бошковић и његова 25-годишњица; 3. Стогодишњица Вука Ст. Караџића; 4. Човечуљци у Африци; 5. Црни зуби; 6. Колико имају становника европ. државе 30.
3. У 3. броју 1. Јован Русић Србин у Америци; 2. Занемила од удара; 3. Миш певач; 4. Сладак пут; 5. Ретко крштење; 6. Рибија иранија; 7. Племенита кћи; 8. Мравији лек; 9. Земљотрес у Италији и Француској . . . . . 44.
4. У 4. броју 1. Царска слава (цара Вилљема 90-годишњица); 2. Књижевност у Енглеској и Немачкој; 3. Скупа књига; 4. Виша трг. школа за женске; 5. Језици; 6. Борба јежа са змијом; 7. Лепота; 8. Зубе нечисте да очистиш . . . 61.
5. У 5. броју 1. Спровод Крашевског у Кракову; 2. Стенографска утакмица; 3. Умрьо од смеја; 4. За четири дана из Америке у Европу; 5. Сушица се може излечити; 6. 50-годишњица Ивана Трнског; 7. Жртве моде; 8. 25 годишњица срп. нар. позоришта у Н. Саду . . . 78.
6. У 6. броју 1. Прориче велику олују; 2. Женска управа; 3. Електрични бродови; 4. Ласте у Јапану; 5. Изгорело позориште у Паризу; 6. Колико су тешке муве; 7. Словенски језик у римокат. цркви 94.
7. У 7. броју 1. Пренос костију Вука Караџића; 2. Десет заповести за оне што се купају; 3. Ужасна несрећа (подавили се 300 душа из Пакше у Дунаву;) 4. Грозан потрес; 5. Добре роткве за зиму 110.
8. У 8. броју 1. Споменик Вишњићу; 2. Велика олујина; 3. Умиру од жеге; 4. Силни скакавци; 5. Бура на мору; 6. Сат за слепе; 7. Чизме од папира; 8. Особењаштво (шешири за коње); 9. Алфред Круп †; 10. Не кради . . . 126.
9. У 9. броју 1. Слава Вишњићева; 2. Змајевац; 3. Утонуле куће . 141.
10. У 10. броју 1. Најстарије новине; 2. Скупа јаја; 3. Човек од 131 год. 158.
11. У 11. броју 1. Стогодишњица Вукова одложена; 2. Гладују ђаци; 3 Добротвор срп. деце (Мита Јанкић Поповић у Вршцу); 4. Чивути прелазе у православну веру; 5. Како се накитима нанесе болест; 6. Грозан догађај; 7. Нова гимназија; 8. Снијег (у Сарајеву). . . . . 174.
12. У 12. бр. 1. 300-годишњица Ивана Гундулића; 2. Лондон некад и сад; 3. 50. год. брзојаву; 4 Прва срп. стакларска творница; 5. Име фијакер; 6. Пут око света у чамцу . . . 189.

V. РАЗНО.

1. Голубов календар: у сваком броју.
2. Мудре изреке 30. 37. 75. 101. 158. 172.
3. Споменица: 1. Никола Деспотнвић на 46. стр. 2. Лаза Нанчић, Јосиф Крашевски и Милутин Савић стр. 62. Никанор Грујић, Ђ. Мушицки, стр. 77. Натошевић, Катков, стр. 124. Лепосава Костић стр. 190.
4. Искрице . . . 61. 77. 92.
5. Дечије песме у нотама: 1. Киша; 2. Царић; 3. Нашем Чика Јови . . . 72.
6. Шала и досетке: 1. Арнаути и купус, 2. ero преварио швабу, 3. досјетила се, 4. преварили еру. 93.
7. Добротвори младежи 46. 110. 126. 142. 159. 190.
8. Коњички скокови, ребуси, рачунски задаци, аритмогрифи и др. загонеткеи решења: скоро у сваком броју.
9. Нове књиге и листови: 16. 47. 63. 94. 142. 175.
10. Голубов писмоноша: скоро у сваком броју.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 1. У Сомбору 1. Јануара. 1887.

НОВА ГОДИНА 1887.

Бјежи, бјежи бабетино стара,
Доста си нам починила квара,
Доста си нам нанијела рана,
Доста си нам загрчила дана;
Ма ти вељу — неш више за ц'јело,
Јуче смо ти држали оп'јело,
Бјежи клета осамдесет шеста,
На земљи ти нема више мјеста!

Нова млада — србинова нада
Над земљицом шири крила сада.
Млада ова годиница нова
Носи нама среће благослова,
Да будемо - што но свако жели
Све године здрави и весели.
А остало — велико и мало,
Бог ће дати, што буде требало.
У Шехер-Сарајеву 1887.

Ја да знате браћо, шта имате,
Какву дару још да се надате,
Што га носи годиница ова,
Да дарује чеда србинова.
Ја да знате дјецо моја мила
Данас би се са мном веселила,
Нови годе — ао мили роде,
Носи теби — сунашце слободе!

Само, само и ми још да знамо,
Да неслогу од нас прођерамо,
Да зађемо редом редомице,
Побијемо тице злослутнице,
Да збришемо диобу на чете
Па да с' слоге приватимо свете. —
То нам тражи годиница нова,
Па ето ти царства Душанова!

Н. Т. Кашиковић.

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ

рођ. 26. Окт. 1787., умрьо 26. Јан. 1864. год.

Српски народ није имао, нити ће имати важнијега књижевника, него што беше Вук Стефановић Караџић. Па како је он баш у овоме месецу (Јануара 26.) умрьо, а на јесен о Дмитрову дне, ако Бог да, навршиће се равно 100 година, како се тај знаменити муж родио, са којега је народ наш виђен и чувен и у страном просвећеном свету: не можемо ову годину ни са чим лепшим ни бољим почети, него да опишемо нашим драгим читаоцима живот и рад тога презнаменитога Србина књижевника, којим ће се Српство поносити, докле траје сунца и месеца.

Наши прваци књижевници и добри познаваоци Вука и његова рада, пишу о њему ово:

У маленоме селу Тршићу, у срезу Јадарском а у нахији (жупанији) Подринској, у данашњој краљевини Србији, роди се Вук Стефановић Караџић, лицем на Митров дан 1787. године. Племе Вуково доселило се овамо 50 године пре, него што се Вук родио, из Херцеговине и настанило се у Старом Селу. То је село од куге пусто остало. Томе своме новонасељеноме сеоцу, надену они име *Тршић*, да би тако задржали спомен на стари свој завичај, јер се Тршић звало и оно место, одакле су се они амо преселили.

Оцу Вукову беше име *Стеван*, по чему се и Вук звао Стефановић, а Караџић је старинско презиме његових старих. Матери му беше име *Јегда*. Отац му беше имућан човек и трговаше. Они су имали још петоро деце до Вука, али су сва једно за другим поумирала. У простоти својој жене су говориле, па и Јегда веровала, да јој децу једу вештице и да зато мру. Зато сад, када му мати роди шесто дете, смисле да му надену име *Вук*, јер прост свет мисли, да вештице неће на вука (курјака). Што смислише, то и учинише, и тако постаде нашем славноме Вуку име Вук, који саживи на велику радост својим родитељима а на славу и дику целом народу српском.

Па као што је чудно дошао Вук до свога крштеног имена, још је чудније дошао до књиге и науке.

У оно доба по старим српским земљама не беше нигде правих школа. Тек се у манастирима могло по нешто научити читати и писати. Па ипак је Вук још за малена научио читати и писати.

Његов рођак *Јефта Савић*, узео би фишек барута, па би барут разбио у води и тако начинио мастило. Тим мастилом од барута писао је он слова по хартији и учио Вука читати и писати. Једва некако после тога, добије Јефта неки руски буквар, те из њега научи Вук онако по старински срицати слово по слово и полако читати.

Кад је било на измаку години 1795. пошље отац Вука да иде у школу у вароши Лозници. Вуку је тада било 8 година. Брзо ти Вук изучи у Лозници буквар, па узме часловац. Али у том наиђе на Лозницу куга, па растера отуд и учитеља и ђаке, те и Вук дође кући.

Два три месеца после тога, одведе отац Вука у манастир Троношу, да настави науку, јер је желео, да му Вук буде поп. Али место пера и хартије, уклопе калуђери Вуку штап и торбицу у руку, а место књиге и науке, истерају пред њега козе и козliће, да их чува и пасе.

Док је Вук чувао манастирске козе, отац му је код куће наимао козара, да му његове козе чува.

Једном пође он у манастир Трошшу, да види како му син у науци напредује; али место код књиге наће он свога Вука код козâ. „Е, кад је то тако, — рече он Вуку, — онда хајде ти кући па чувај наше козе“, и одведе га са собом кући. Па како је Вуков отац био трговац и ходио овамо онамо по свету, то он накупује Вуку разних књига, каквих је онда било, н. пр. „Жертве Аврамове“, „Месецослов“ и „Требник“. То су биле прве читанке Вуку.

У томе је Вук већ одрастао и навршио 17 година. Бавећи се читањем књига, изишао је он у своме крају на глас као најнаученији момак у селу. А ево шта је све знао: Чим је видио новац какав, знао је казати, кад је ковáн; знао је кад пада који празник у години; умео је свакоме написати писмо, или кад је ко откуд добио, свако писмо прочитати. Свака га је жена по тамошњем обичају у руку љубила као прва кмета у селу; на свадбама и свечари његово је место било прво или одмах до свештеника. На збор и договор њега су позивали место оца му; када је турчин спахија од Тршића долазио у Тршић, да купи харач, призивао је Вука себи за писара, па га је о ручку уза се за

Вук Ст. Караџић и жена му Ана.

сто посађивао да с њиме заједно руча.

Но нико није био срећнији о Вукове матере Јегде, што је доживела, да јој сину, њеном Вуку, толике части указују. Једино јој је жао било, што је Вук још једнако био омален према годинама. Па то су јој и жене, друге њене, говориле, да је Вук паметан и учеван, само да је већи. А на то је Јегда одговорала: „И дукат је мали новац, али вреди више од талира!“

Вуку се било омилило читање и наука тако, да не хтеде ни да чује, кад му отац стаде саветовати, да буде трговац, или да га запопи. Он је слушао од свога рођака Јефте, да у Срему и по другом свету, има школâ, где се уче и многе, многе друге књиге осим часловца и псалтира, па га је тамо срце вукло.

У оно доба је Србија још била под турском владавином, и Турци су Србима већ толика зла чинили, да се већ даље није дало сносити Тада 1804. год. подигне народ на оружје гласовити јунак и први ослободитељ Србије Црни Ђорђе, или као што га Турци зваху: Кара Ђорђе, да ослободи народ од беде и невоље турске.

У том устанку оде и Вуков отац Стеван на Турке. Али како се већ унапред рашчуло, да је у Стевана син писмен и књижеван, то врате Стевана кући, да на место њега дође му син Вук. И Вук оде на војску и у војсци буде писар, или као што би данас рекли: тајник или секретар код војсковођâ.

Не потраја дуго и Турци ударе на Тршић, попале га и разоре. Изгори и Тршић па и кућа оца Вукова; стоку му отерају Турци а разграбе и све остало, што је имао, те тако са свим осиромаши.

У тој својој сиротињи науми Вук да иде у Срем, у Карловце на науке, па се стане молити оцу и матери, да га пусте, јер ће га иначе отерати у хајдуке.

„Кад је тако,“ — рече му отац, — „да ти је просто“, и оправе га с благословом на пут.

И дође Вук у Сремске Карловце, па ту оскудно живећи и храњећи се својом заслугом, сврши основну школу, у којој је учио нешто и латински, славенски и немачки, да би се тако спремио за гимназију. Кад наступи трећа година, када мишљаше да ступи у гимназију, замоли најпре, да га приме у „благодјејаније“, где сиромашни али добри ђаци добивају бадава храну, па да може даље наставити науку. Али на његову жалост не примише га ни у „благодјејаније“ ни у гимназију. Тадашњи Карловачки професори му говораху: „Момак по деветнајстој години није више за школу; ти — вељаху му даље — знаш доста за Србију и за народ тамошњи; можеш бити учитељ, поп, и што год хоћеш, зато се врати кући!“

Када Вук виде, да му у Сремским Карловцима нема опстанка, а он ти остави Карловце и оде пешке у Петриње, да учи немачке школе. Али ни тамо не прође боље, те тако хтео не хтео, мораде се вратити у свој завичај.

У то доба Срби беху извојевали себи слободу и Србија беше слободна земља. Црни Ђорђе је био глава од Србије. Сад је тамо трбало ученијех људи, да земљу и управу уреде тако, како би се унапредила и процветала.

Мисао, да Србију виде срећну и благословену, поведе многе учевне Србе с ове стране Дунава и Саве т. ј. из Аустрије, да помогну тамо дизати и унапређивати управу и школу и све друго, од чега зависи благостање свакога народа и сваке

државе. Међу осталим знатним људима, који су у то време прешли у Србију, био је и први мудрац српски *Доситије Обрадовић*. Њега поставе тамо за првог министра просвете. И он отвори у Београду прву велику школу. У ту прву велику школу уписа се и наш Вук, који је толико гинуо за науком. Док се ова школа није отворила, био је Вук у Србији најпре писар у војводе Јакова Ненадовића а за тим у савету српском у Београду; како се пак велика школа отвори, а он ти све остави па оде у школу. Ту му је ишао на руку његов први учитељ Јевта Савић и знаменит професор *Иван Југовић*, те ту Вук доврши науке, како је могао, кад већ није као што је желео и хтео. Што му је још недостајало, науми да накнади читањем књигâ.

Али га сад ево потера нова несрећа. У најлепшем добу младости своје, заболе га 1808. године ноге и руке, те мораде лутати по свету да тражи лека по купкама и у вештих лекара. То је трајало читаве 2 године. На послетку му на левој нози зарасте у колену чашица уз кост, те он остаде у ту ногу сакат целога века свога, те је до смрти ишао на штули. Иначе је био потпуно оздравио, те се опет врати у своју милу отаџбину, да јој послужи чим узмогне. Тако је бивао: учитељ, царинарски секретар, судија а на послетку десна рука Кара Ђорђу, који га је у важним пословима шиљао у разна места.

У томе дође кобна 1813. година. Међу старешинама народним овлада пакост, раздор и неслога. То дозна и Турчин, па употреби ту прилику и с великом војском удари на Србију, да је опет себи покори. Војводе српске у раздору и неслози не смедоше и немогаше Турчину супрот стати, него се разбегоше куд који. Неки у шуме и планине а неки одоше у Аустрију. Међу тима што су у Аустрију пребегли, био је и сам Кара Ђорђе, главни вођа и старешина целе земље. За војводама бегао је и мног народ, да спасе живот. А Турци потчинише опет сву Србију под своју власт. Међу пребеглицама био је и Вук, који у збегу дође чак у Беч. Тамо га је баш сама срећа нанела, јер се ту на скоро упознаде са *Јернејем Копитарем*. Словенцем, који је у оно доба био на далеко чувен са своје учености. Овај Копитар је био у то доба *цензор* т. ј. такав званичник (чиновник) који има да прегледи све оно што ће се штампати. Онда се ништа није смело пре у штампу дати, док цензор не прегледи, па за што каже: може се штампати, оно се штампа; а за што каже: не може се штампати, то се не штампа. (Свршиће се.)

МИЛА.

— По Пошки. —

Умре стар-бабајко,
Јуче опет мати . . .
Оста Мила сама —
Само да се пати.

И дан веће прође,
Нема суха хлеба;
Нит' има одела . . .
Ни друго што треба.

Пред цркву је стала,
Новчић худи моли,
Ко ће да ти даде,
Ваљда људи холи? —

Отишла је гладна,
А суза јој сјала;
Ка' но роса . . . бајна
Ситно треперала.

„Мила мајко моја
Ој, помози Мили,
Да би на небеси
Тамо срећом били.“

Европљани, понајвише: Талијани, Грци, Французи и Енглези. У пристаништу стоје и Мисирски ратни бродови, а осим тога свагда се тамо налази по 2—300 трговачких бродова, те тако луке или пристаништа изгледају као каква варош од самих лађа.

Онај крај вароши Александрије, где Турци живе, врло је прљав; улице су криве и узане; напротив онај крај, где Европљани живе, са свим је леп, чист и жив. Велике трговине су у руку Европљана, а ситније радње, раде тамошњи урођеници.

Од Александрије води жељезница до Сујец канала, који спаја Црвено море, те и то много чини, што се Александрија сад наново диже и јача.

Пошто је тамо поднебље већ жарко, али јаку жегу много ублажава море и река Нил, те отуда постаје поднебље врло благо и пријатно; зато из Европе иду тамо многи болесници, кад је код нас зима, да олакшају својој боли, којој овде оштар ваздух јако шкоди.

Положај Александрије врло лепо показују и наша слика, коју ваља добро посмотрити, па ће се одмах лакше појмити и овај опис.

ПОЗДРАВ НА НОВО ЛЕТО.

Ни оца, ни мајке, мала Смиља нема,
Па је брига мори, на посо' се спрема:
Ново лето иде, ваља да честита,
Па кога ће, ко га, сироче да пита..
Јер деду и мајку тек питати неће,
Кад честитка њима из душе се креће.
А радост би хтела учинити старим,
За све веће добро касти: благодарим.
Мислила је Смиља, у бригу се дала
Али шта ће рећи, кад је тако мала?
Па се моли Богу, да јој среће даде,
Да што добрим старим, лепо касти знаде.
Добри Бог је жељу мале Смиље знао,
Па је деди, мајци срећу, здравље дао.

О.

ЧЕСТИТКА НА НОВУ ГОДИНУ.

Што да честитам, што да вам велим,
Кад вам и тако свако добро желим,
Зато ми живели лета још дуга
Друга уз другу, а друг уз друга.

*

Свако добро Бод вам дао,
Напретком вас даривао —
Још вам много ваких дана
Сјала срећа са свих страна.

*

Вољу добру челичили,
Душу младу племенили,
И ум тако разбистрили:
Такови ми само били! —

Црнко.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

I.
ЈАНУАР, (Siečan) има 31. дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Четвртак	**Новаг.** (Об. **X.**) **Вас. вел.**
2	Петак	Силвестар папа римски.
3	Субота	Малахије и Гордије.
4	**Недеља**	Арх. Јевстатије I. 70 апос.
5	Понедељак	Крстов дан.
6	Уторак	**Богојављење.**
7	Среда	**Св. Јован Крститељ.**
8	Четвртак	Преп. Ђорђе и Емилијан.
9	Петак	Мученик Полијевкто.
10	Субота	Григорије Нисијски.
11	**Недеља**	Прен. Теодосије вел.
12	Понедељак	Мученица Татијана
13	Уторак	Јермило и Стратоник.
14	Среда	**Свети Сава I. арх. срп.**
15	Четвртак	Павле Тивијски.
16	Петак	Часне вериге.
17	Субота	Антоније велики.
18	**Недеља**	Арх. срп. Максим
19	Понедељак	Макарије Мисирац.
20	Уторак	Јевтимије велики.
21	Среда	Максим исповедник.
22	Четвртак	Ап. Тимотије и Анастас.
23	Петак	Мученик Климентије.
24	Субота	Препод. мајка Ксенија.
25	**Недеља**	Григорије богослов.
26	Понедељак	Ксенофон и Тодор Студ.
27	Уторак	Пренос моћи св. Јов Злат.
28	Среда	Јеврем Сирин и Тодосије.
29	Четвртак	Прен. кост. Игн. богонос.
30	Петак	**Св. Три Јерарха.**
31	Субота	Врачевн: Кир и Јован.

Име овога месеца. Овај први месец у години добио је име: Јануар од Јануса. Јанус је био код старих незнабожачких Римљана бог године. Они су веровали, да Јанус влада годином, да заповеда над ратом и миром, и да је он бог свакога почетка; представљали су га са два лица, од којих је једно младо а једно старо; с једним је гледао напред, а с једним натраг, т. ј. у прошлост и будућност.

Мене месеца. Последња четврт 4. пред вече. — Нов месец или мена 12. у зору. — Прва четврт 20. из јутра. — Пун месец или уштап 27. пред подне.

Дужина дана и ноћи. У овоме месецу је дан с почетка 8½ сах. а ноћ 15½ сах.; али до краја месеца дан одужа за 1 сах. а ноћ за толико окраћа.

Радње овога месеца. Пошто је ово прави зимски месец, те је вода веома хладна, то треба од пића такве воде чувати и себе и марву, јер се од прехладе може лако разболети. Остављено воће ваља пребирати и избацити оно што се укварило, да не поквари и оно, што је још здраво. Треба претрести и трапове и жита. Кошнице надгледати и спремати семе за пролетни усев. Сад ваља прегледати и оправити плугове, дрљаче, бране и грабље; навући у леденице леда а у шуми насећи дрва и кући донети Осим тога сад се праве тачке за винограде, плету котарице, вежу метле, износи ђубре на њиве, у винограде и вртове. Сад се и дрвета подсецају и чисте од гусеница.

Важни догађаји у овоме месецу. 4. Јан. 1494 дакле пре 393 год., јеромонах Макарије Црногорац довршн на Цетињу Октоих (Осмагласник), прву српску књигу, штампану ћирилицом у српској земљи. — 14. Јан 1237. (пре 650 година) умре у Трнови престолници Бугарској Св. Сава просветитељ српски и ђачка слава у целом српству. — 22. Јануара 1807. (пре 80. година) Сулејман паша турски предаде горњи град Београдски Србима са 300 великих топова и муницијом. — 24 Јануара 1458. (пре 429 годинъ) Мађари изабраше за краља Матвју Корвина, сина Сибињанин Јанка. То је био најславнији мађарски краљ. — 26. Јануара 1864 (пре 23 године) умре у Бечу отац нове књижевности српске Вук Стефановић Караџић и тамо је сахрањен на Сан-Марксовом гробљу.

ИГРЕ КОД СТАРИХ РИМЉАНА.

Као оно што сад народи имају своје игре и забаве: иду н. пр. на села и прела, на беседе и играпке, у позоришта и тд да се мало извуку од домаће бриге и послова те да се мало разонеде; тако су негда и стари народи имали своје игре из забаве.

Па као што су народи различни на свету и по језику и обичајима; тако су им различне и њихове игре и забаве. Тако је то сад, па тако је било и у старо време.

Од старих народа особито се одликују својим играма и забавама стари Римљани, који су негда били силан народ, да су дрмали скоро целим светом. Њихова власт и господство допирала је чак у ове наше крајеве. Они су најсилнији били у времену од 300 година пре Христова рођена па до близу 500 година после Христова рођена. Када су огрезли у насиљу, неправди, раскошу и мекуштву, онда су са свим пропали и нестало их је са лица земље.

Они су имали своје особите игре, у којима су на слађавали живот свој. И они су имали позориште, али је то било друкчије од нашег. Било је начињено у полукругу, па су у наоколо била намештена седишта све на више, што је које стражње било, те су и они најстражњи могли да гледе представу као и они напред. То је дакле доста као и у садашњим нашим позориштима, али то њихово позориште није било покривено као наше, него без крова — отворено; представе су давали дању а не ноћу као сад код нас. Ако је било јако сунце, или ако је било кише, онда су разапињали изнад себе шаторе. Иначе су представе биле доста налик на ове, како се сад у позориштима представља.

Но најмилије игре беху старим Римљанима борба гладијатора т. ј. бораца и борба животиња. Борбе гладијатора ни су даване само забаве ради, него и да увеличају коме славу или укопни спровод. Борила су се 2 и 2 борца са оружјем у руци. У Риму — престолници Римскога царства — била је прва борба гладијатора 264. год. пре Христа, где су се два брата борила, да увеличају спровод својега оца. Није дуго потрајало, а ове борбе тако омилише народу, да је на њих ишло силесија света. За њих су се подизале велике зграде тако звани амфитеатри, у које је могло да стане много хиљада гледалаца. Те зграде беху дугуљасто округле и озго отворене. Место за борење било је у среди, а свуд около беше небројено много седишта баш као и у позоришту; место за борење било је посуто песком. Сваки пар бораца морао се догле тући, док један од њих није погинуо, или док онај, што је побеђен лежећи сав у крви није молио, да га не дира више Одмах за тим, кад је један пар свршио, долазио је други пар — друга двојица, па су се мрцварили, као и они први. Кад су и ови свршили као и они прва двојица, тада су долазили други, и то је тако бивало да су њих по стотину парова се изређало. И те крвне игре нису Римљанима биле грозне ни досадне, него су их највећом вољом гледали до мркла мрака; шта више давали су, да им се тамо донесе и јести и пити, само да не би што пропустили.

У гладијаторе обично су узимана робови и заробљеници; а било је и таких вештака у бор њу, који су куповали заробљенике, робове или разбојнике, па су их учили борити се, те су их онда давали под најам као оно кућу под кирију, или су их продавали онима, који су хтели да приреде народу таку забаву. У гладијаторе су узимали и разне осуђенике, особито оне, који су због каквог злочинства на смрт осуђени. Старашине из свију области, добивали су заповести, да таке осуђенике шиљу у Рим, где су их учили борби па после на среду с њима. — Ако су с ким рат водили, па су многе заробљенике собом довели, то су и њих у гладијаторе терали. Гдекоји је цар преко године по 4—5000 таких заробљеника изводио на борбу за забаву себи и своме народу који је у томе јако уживао.

Гладијатори су ти излазили у борбу са разним оружјем, као мачем, копљем и тд. Неки су носили на себи оклопе, а неки боме гологлави и само у танкој хаљини.

Гдекоји би се тако извештио, да је противнике своје немилице обарао као какав особит јунак. Тога су онда славили и обасипали га новцем. Гдекојем је то био читав занат и тим се обогатио, да се лепо онда настанио и у миру живео као б гат и уважен грађанин. По неки се ро овим борбама исплатио из ропства и постао слободан грађанин. Било је случајева да су се и жене ишле борити. Било је борбе на коњи, ни коли и ноћу спрам свеће и т. д.

У борбе спадало је и борење са дивљим зверовима. Из најпре су ове борбе биле као увод у борбу гладијатора. Пустило се по неколико крволочних зверова да се растргају за насладу народу онде на очиглед свима. У ту борбу пуштали су често људе осуђенике, да се боре, и онда су их обично ти зверови раскидали. Неке су животиње за то обучавали, а неке су само онако пуштали. Пошто је за те борбе силно звериње требало, то су се многи одавали улов на зверове, други опет на трговину са зверовима.

Као што беше изнајпре са гладијаторима, да су се упуштали у борбу најпре њих мање а после све више парова; тако су чинили и са зверовима. Али су на послетку силесију звераци пуштали у борбу и који је кадар био извести више зверова у борбу, уживао је већу славу и уважење. Тако је Помпеј дао довести из Африке 18 слонова 500 лавова и 410 других зверова; Цезар 400 лавова и 40 слонона и то је све мало било спрам онога, што је после тога било.

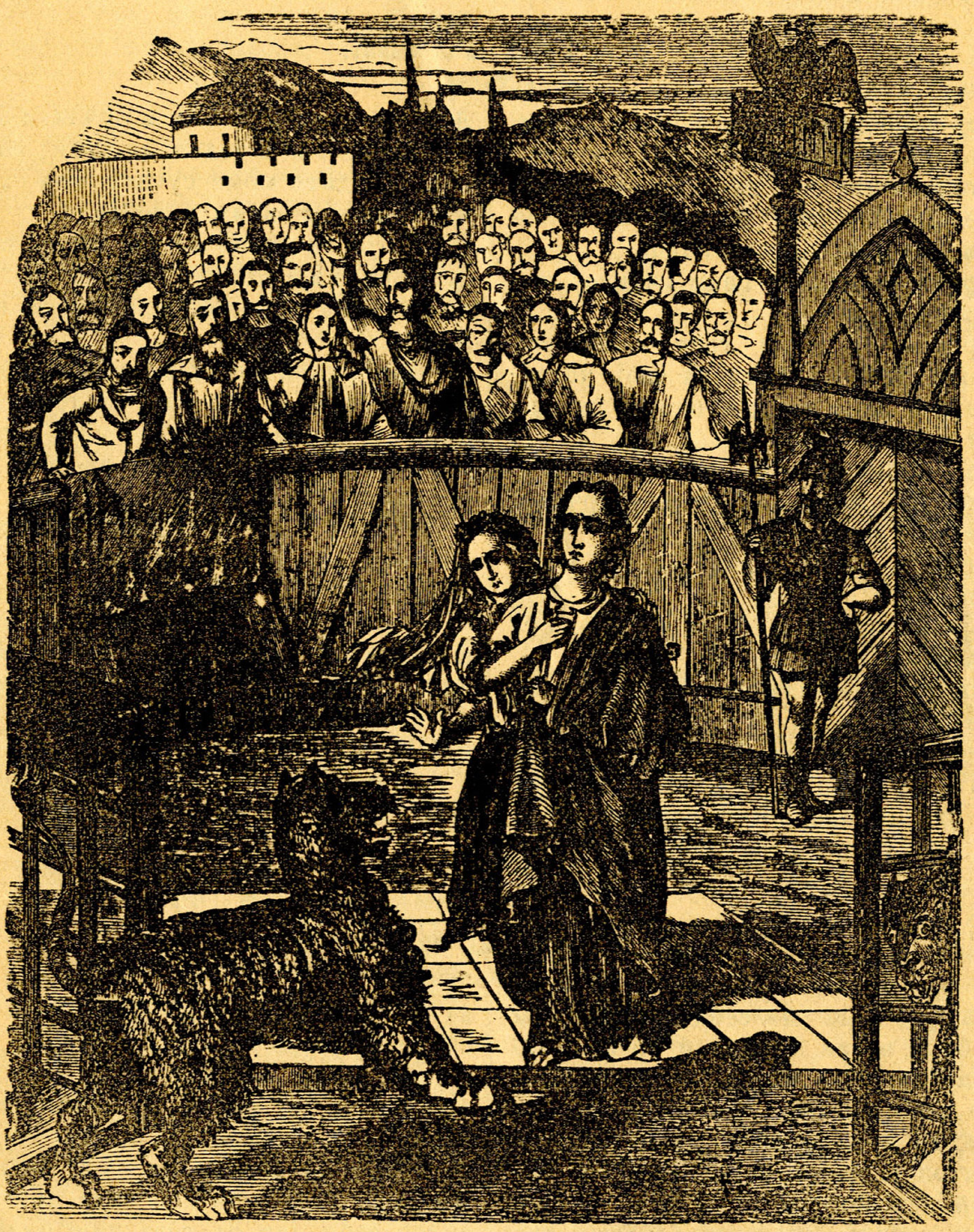

Игре код старих Римљана.

Пуштали су по неки пут и саме жене да се боре са зверовима. И наша слика показује такав један случај. Изашле су њих две пред хијену, но која беше припитомљена. Зато жене и не носе са собом никаквог оружја но саме одважње погледе; али зато ипак иза леђа стоји стражар наоружан, ако би се гладнâ хијена случајно заборавила, да им прискочи у помоћ.

Налик на ове борбе животиња, што беше код старих Римљана, постоји код садашњих Шпањолаца борбе са биковима, које тамо приређују о великим народним светковима н. пр. о крунисању краља и тд.

Све те пак борбе било оне гладијаторске, биле са зверовима или биковима, јесу грозне; гледећи човек то мрцварене и колеж. и сам мора подивљати и изгубити племенито осећане из душе своје, што ни најмање не приличи људима. Хвала Богу, што тога код нас нема. Тако продуцирање можемо код нас видети само у кавезима, што носе овуда животињари, али и то су све већ припитомљени зверови и игра се ретко кад с несрећом свршује.

ЈЕФТИН РУЧАК.

— Од Хебла. —

У некој варошици, дође у једну гостиону код „Лава“ некакав гост. На кратко и јогунасто заиште да му донесе за његове новце добре чорбе. За тим и парче говеђине и зеља, за његове новце.

Крчмар га зашита са свим учтиво: жели ли и чашу вина?

— Наравно, одговори гост, само ако могу што-год добро добити за своје новце.

Кад се већ лепо најео и напио, извади шестак из џепа и рече:

— Ево, крчмару, ово су моји новци.

— Шта ће то рећи? упаде крчмар. Зар ми нисте дужни читав талир?

— Нисам ја ни за какав талир искао од вас јела, него само за моје новце. Ево ово су моји новци. Више немам. Ако сте сувише дали, сами сте криви.

Досетка та није била баш Бог зна шта; требало је само, да човек буде безобразан и да се не брине, на што ће то све изаћи.

Али што је најбоље, то ће тек да дође.

— Ви сте ми препреден угурсуз рече крчмар, и заслужили сте још шта горе. Али на част вам био и ручак и све, и ево вам овде још и један десетак; само ћутите, па идите моме суседу код „медведа“ и учините и њему исто тако.

То је он рекао за то, што са својим суседом није добро живео, па су њих двоје једно другоге непрестано кињили и једили.

Али лукави гост маши се смешећи једном руком за десетак, а другом отвори врата и изађе. Затим се управ упути крчми код „медведа“ ступи на траг и назва крчмару Бога и рече:

— Код вашега суседа сам био већ, и он ме је управо овамо и послао, а нико други.

Тако су право рећи обојица преварени, а трећи се тиме користио. Али лукавој су се муштерији уз то обојица још и лепо захвалили, јер то беше добар наук за њих, и они се узмирише.

Стара је пословица: *Ко другом јаму копа, сам у њу пада.*

Јован Д. Брајић.

ШТА ВРЕДИ ВРЛИНА.

— Из Франклина. —

Врлина је сама по себи довољна, па да човек буде велик, славан и срећан. Ко познаје Катона, како га ја познајем, тај мора исто тако мислити, као и ја, и мора допустити, да је заслужио, да га сви поштују. Катон је човек, кога је судбина бацила у најнепознатији крај ове земље. Имања има само толико, колико му је једва довољно, да може да живи, па ипак, ко је већи од Катона?

Пре неки дан био сам у вароши у једном друштву. Ту су били најзнатнији људи тога места. Дође ту на послетку и Катон, јер је имао посла с неком од те господе. Он дође у најпростијем сељачком руху; на њему је хаљина од груба сукна, стара и отрцана, кошуља му је од платна, што га је он сам ткао, брада за цело за читав месец дана није била бријана, обућа му беше дебела и тешка, а и све остало одело — било му је исто тако. За што дакле тог човека дочекаше сви са највећим поштовањем, па и они, који га дотле никад ни видели ни чули за њ' нису? Ни лепо одело, ни леп стас није нас привукао себи, јер од тога није било ни трага ни гласа. Ја мислим да од врлине долазе они потези на лицу његову, јер је било нечег у изразу тог лица, што показиваше у њему велику душу и ту си могао видети у свима његовим покретима, у свима његовим речима и она нас присиљаваше, да говоримо с њиме са сваком поштом. Израз му због његовог човекољубља и доброте срце имађаше нешто благо у себи, због одважности нешто срчано, које

не беше ни палик на бојажљиво снебивање и на непристојну дрзовитост. Зна, колика му је вредност, те да му је правичност непоколебљива, па је за то миран и неустрашив, и пред најсилнијим људима и у најванреднијим околностима. Због своје строге правичности он је у целом крају на далеко и на широко судија у свима споровима, те тако суседи му не иду никад на суд властима, па немају за то ни кубуре, ни трошкова, нити икакве бриге. Он се не стиди и не боји, да говори увек онако, као што мисли, јер је уверен, да вазда само хоће оно, што је добро и ваљано и никад се не може побојати, да ће га ухватити, да што криво казује и суди, те да му за то образ мора да црвени. Како је он смеша из невиности и мудрости, то је он вазда озбиљан и при том и весео. Ко не би хтео, кад би имао слободно да бира, воље да такав глас стече, него да је најбогатији, најученији и најимућнији човек на земљи?

У природи човечијој већ лежи, да за тим иде, да га сви остали уважавају и поштују, али с тужним срцем морам рећи, да их је врло мало, који иду једним правим путем, којим се долази до те мете. То лепо частољубље узима често пута противан, а који пут и штетан правац. Да би имали важности, видимо неке, где теже за наученошћу, друге за богаством, а неки опет не иду ни за чим другим, него да их држе сви за досетљиве, неки опет хоће да светле својом спољашњошћу, али шта је досетка, лепота, богаство и наученост према врлинама срца и душе!

Истина је, ми волимо лепоту, хвалимо науку, смејемо се досетци, бојимо се богаства и моћи, али поштујемо само врлину.

Јован Д. Брајић.

СВАШТИЦЕ.

300 годишњица кромпиру. Прошле јесени прославили су у енглеској престоници Лондону 300 годишњицу кромпиру (кртоли), јер је прошле године навршено 300 година, како је Фрањо Дрек кртолу из Америке донео и у Енглеској је почео садити. Прослава је та спроведена изложбом кромпира На изложбу су изнели све књиге, у којима се за тих 300 година о кромпиру писало, и изложене су и све врсте кромпира, које су се неговањем до сад произвеле, а то је пуних 500 врсти

Не љубите се с вашкама. Из немачке престонице Берлина пишу новине, како је тамо лане у Новембру месецу умрла једна млада и богата госпођа, која није имала деце, него је миловала бернхардско псто, које је толико волела, да је допуштала, да је и по усти и лицу лиже. или као што она вељаше, да је љуби. Али на једаред се та госпа разболе тешко, и ма да су је први лекари лечили, и ма да је на лечење силне новце издавала, ипак се не могаше спасти, него умре за доста кратко време. Кад су је лекари мртву секли, да виде од какве је болести морала умрети, јер бејаше пре тога врло здрава и снажна, — уверише се на велико своје чудо, да је умрла од псеће гљисте, које су с псета на њу прешле и увукле се у врат и јетру (црну цигерицу).

Велика магла. У онима местима, која леже поред воде, а особито поред мора, много су јаче магле, него иначе. Тако је у половини Новембра, баш први дан Божићњег поста била у Хамбургу цео дан тако јака магла, да су цео дан морали горети фењери, а по дућани и радионицама гораху свеће и лампе као да је права ноћ била. Лађе на реци Лаби, на чијем ушћу лежи та знатна и велика немачка варош Хамбург, нису тога дана могле ни пловити.

Укебали га У Ердељу држе и музу биволице као код нас краве. У тростолној жупанији један адвокат има више биволица. Један пут он опази, да му једна биволица не даје нимало млека. Све је већ чинио, што му марвени лекари препоручиваху; али све бадава. На послетку је послушао и што су му врачаре саветовале, али млека нема па нема. На послетку помисли, да његову биволицу не музе когод кришом, па онда намаже цело виме црним мастилом. Кад се у вече искупише слуге на вечеру, а један од њих, који је сисао биволицу, беше сав црн око уста и по носу. Тако ухватише, ко односи млеко. Ту му пришише неколико буботака за врат, и тај је лек помогао, јер од то доба је давала биволица млека као и пре.

Благословена породица. У Сомбору је умрьо један човек од 98 година. Зове се Лазар Настасић. Иза себе оставио је 1 сина од 64 године, 13 унучади, 14 снаха, 6 зетова, 45 пра-праунука и 1

шукун-унуче; свега 80 живих душа, и свима је оставио леп иметак. Осим тога за живота свога умрло му је 35 потомака. Овај дакле једити човек за не пуних 100 година произвео је 115 душа. Заиста обилата а и благословена породица.

Руско тврдо дрво. У Русији на Кавказу расте неко особито црвено дрво. Француски конзул из тога краја послао је својој влади у Париз тога дрвета на углед, и по томе се види, да је дрво особито лепо црвено. Али главна му је добра страна то, што бива све трње, што дуже стоји на ваздуху. По тежињи, теже је 3 пут од храстовине, а ипак се даје лако радити и не труне на влази. Веома је подесно за столаре, коларе и стругаре, који желе да направе лепу и добру ствар. Тога дрвета има доста на Кавказу и може се рачунати, да би се могло извозити у стране земље по 1000 руских пуда сваке године, а по цени од 1 рубље за 1 пуд (Рубља је руски новац у вредности од 1 ф. 60 н. а пуд је руска мера, што износи око 16 клграма).

НЕПРАВИЛНОСТИ У СРПСКОМ ГОВОРУ И ПИСАЊУ.

Пише за „Голуб Н. Т. Кашиковић.

За ништа. Често пута сам виђао, да многи наши писци пишу оваку погрешку и овој сличне погрјешке. А то не ваља. Они веле „не ваља за ништа“ — „не виче на никога“ — „нема у никога“ — и т. д. Овдје имамо одричне реченице сложене са предлозима. Многи мисли: кад се вели нико, онда ће бити и *у никога*, али тако није. Кад дође предлог ту, онда му је мјесто између *ни* и *замјенице*. Тако се вели: *ни за шта, ни у кога, ни на кога, ни по што.* — Тако ће бити у реченици: не ваља ни за шта; не виче ни на кога; нема (неке ствари) ни у кога. Нар. пјесма вели: „*Ни на што* се преварио н'јесам“. — О мало се браћа завадише; да око шта, веће *ни око шта.* — *Ни у ког* се немој поуздати! и т. д.

Препоруча. Овако пишу неки хрватски писци, па од њих примише и многи српски књижевници. Ја не знам управо, како то они по свом високом уму држе и мисле за овај глаг. облик. Они јамачно држе, да то долази од глагола *препоручати*, па онда садање вријеме као и од чувати (пета врста, којој основа постаје наставком а), има у трећем лицу једнине *препоруча.* — Али, нуто муке у Срба нема глаглола препоручати, већ има: препоручити и препоручивати. На овоме мјесту препоручити не може стајати, јер је свршен глагол, већ треба несвршен, а то је *препоручивати.* Овоме глаголу постаје основа наставком ива, те спада у шесту врсту. Мијења се дакле као и доказивати, забрањивати, преписивати и т. д. Садашње вријеме гласи: *забрањујем, преписујем, доказујем*, па тако је и препоручујем, а треће лице једнине препоручује, а не препоруча. С тога не ваља рећи, а ни писати: само се препоруча, већ: *само се препоручује.* — Чули сте од старих људи, кад се поздрављају, гдје веле: „Ја се препоручујем“ и т. д.

Има и такијех писаца, који не знају разликовати четврти падеж једнине од другога. Тако, кад дође каква замјеница или придјев, а они врло често употребљују други падеж мјесте четвртога. Тако не ваља писати: „нема ништа *лијепога*“, већ: *лијепо*. „Откле хрватскога језика у Босни“ — вели један поп и то књижевник у „Бос. Вили“, а требало је: „откле хрватски језик у Босни. Код нас има једна пословица: *откле софти грош (4. п.) кад ни џепа нема.* Па тако је требало и у горњој реченици да буде четврти падеж, а не други. Исто тако не ваља: ко ће „тога“ (мјесто *то*) разабрати. — Не мореш ништа „новога“ (а треба *ново*) чути. Ту се нешта „противнога“ (мјесто: *противно*) мисли. Кад на концу изађе посве „другога“, а требало би посве друго и т. д.

Не ваља, што многи пишу и говоре: Брчка, женскога рода, већ треба *Брчко*, средњега рода, Тако исто није Власеница, већ *Власенице.* Није добро што неки говоре и пишу Ливно, јер, тако се вели по западном дијалекту, а по јужном је *Лијевно.* Немојте гледати на мане, јер на њима је баш погрешно израђено. Њих су радили Немци, а они не знајући српски покваре име. Тако, на манама пише: Дервент, а није тако, већ се вели: *Дервента.* Није Билек, већ *Билеће*, нити ваља Кључ, већ *Ключ.* Још не ваља: Бјелина, већ: *Бијељина;* исто тако не ваља Романья, већ *Романија;* ни Чајница, већ *Чајниче.*

Не каже се: „нема томе давно“ — већ би требало: *нема од тада много*, или *није давно било.* У српском језику не може ни бити нема давно, а и вријеме се не казује с трећим падежем, већ са другим, особито, кад дође предлог „од“ н. пр.: „Што се фалиш *од недеље дана* да покупиш коње и јунаке. *Од вијека*, до суда Божијег. Тако стаде *од једне године, од године* за девет пунијех. *Од времена* Јована Крститеља, до сад. *Од тада* је живио мирно код своје куће. А ено вам и за *није давно* примјера у нар. пјесми: „Мало вријеме, *није давно било*“. С тога треба да пазите на такве погрјешке, особито данас, кад врло мало има писаца, који познају језик као што треба; већ сваки пише, како се њему свиђа, те су и књиге и листови препуни погрјешака.

КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: ЈОВАН Д. БРАЈИЋ.

је-	га.	о	ни,
да	ко-	је	во-
Ска-	дан	лаз-	хте-
ја	се	го·	кад

по-	што	ве-	ме	за-	ди-	тре-	ме-	бих	саб-	свог'	ка	ба-	тим	сра-	нап-
ћи,	гро-	кон	чим,	нут	ни	Ја			ње-	ра,	те	мим	рет-	о-	се-
сам	ни-	кле-	ве-	ћен	ва,	Ја			ве-	сво	ка;	кад	ни	и	се
за	пег'	ро-	жа-	та,	ко	у	ка.	ба	ве-	ни	гуш-	га,	Ја	се	мрак

а	се	каз-	за-
ви	те	чо-	до-
сти	це-	да	не
да-	до-	дим	на
ла-	дим	смрт-	ћи,
ба	не,	дим	сти-
свих	та	сре-	дим
кад	ста-	се	га,
ос-	прос-	ви-	шој
рог!	је	се	Ја
ве-	веш-	на-	кад
ис-	Ал'	ва.	Ја
та-	та,	да-	то

кра	да-	да·	со-	ла	пре-
мег-	мис-	ви-	ка;	на-	је ви- си-
жу	та·	ха	бож'-	не,	ја- та кад се на-
хи-	ду-	се	на	ли	ма Кад на пе, кре- се све-
ди-	ла	по-	ја	Кад	ка ле- пе, блис- ти кад ди

КОЊИЧКИ СКОК.

ЈОВАН Д. БРАЈИЋ.

РЕБУС.

Од ЈОВАНА Д. БРАЈИЋА.

I.

РЕБУС.

Од ЈОВАНА Д. БРАЈИЋА.

II.

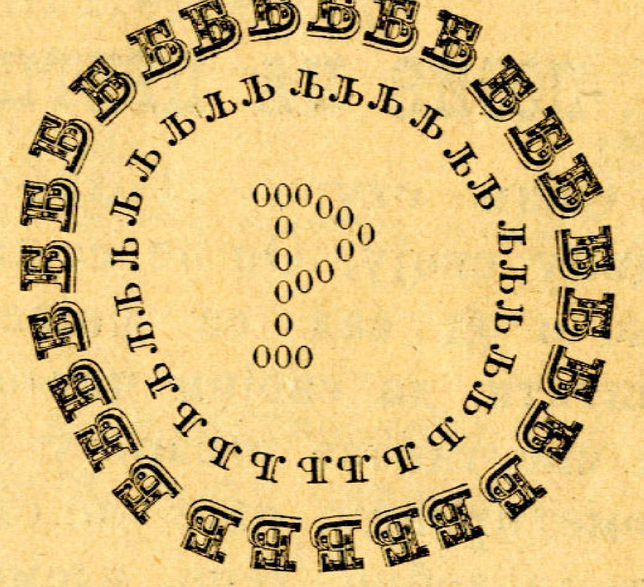

Напомена. Ко правилно реши и најпре решење пошље од коњичког скока 1887. годину као награду; ако ли се и оба ребуса, добијаће „Голуб“ за целу други који „Голуб“ од прошлих година, већ буде пред тим предплатио, добиће који нема.

Брајић.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Стао велики илустровани календар за годину 1887. која је проста, има 365 дана. Уз сараду српских књижевника уређује Стеван В. Поповић. Година тринајста. Издање и штампа А. Пајевића у Новом Саду. Цена 50 нов. или 1 динар. — Овај календар је као свагда, тако и сада, пун лепих слика и одабране садржине, због чега га најтоплије препоручујемо.

Мала Србадија, дечији лист. Под овим насловом почео је излазити нов дечији лист. Угледни број изишао је о св. Николи, а редовно ће излазити од нове 1887. године. Власник је учитељско удруженье, уредник К. Петровић учитељ. Излазиће у Београду 2 пут у месецу са сликама, и стаје на год. 4 динара, а за стране земље 3 форинте. Претплата се шаље Ник. Стојановићу уч. код Саборне цркве.

Најлепше и најодабраније приче из „ХИЉАДУ И ЈЕДНЕ НОЋИ". Издање српске књижаре Браће М. Поновића у Новоме Саду. 8 на стр. 152. са 6 слика. Цена нов. — Ове се приче радо читају код свију народа, на чијем су језику до сад изишле, те ће сигурно лепо позабавити и српске читаоце.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Овим ступа „Голуб" у *девету* годину своју. Он ће се као и до сад, тако и од сад са највећом вољом паштити, да својим читаоцима доноша све такове ствари у досадашњем своме правцу, које уче свему ономе, што је добро, лепо, племенито и узвишено, што буди и одржава понос српски и што изоштрава ум и памет у омладине-узданице наше, на којој свет остаје.

Као што је свагда до сад „Голуб" ступајући у нову годину по нешто ново заводио, тако ево и за ову годину постарали смо се и завели смо једну новост, која ће држимо свима нашим драгим читаоцима бити мила. Та је новост „*Голубов календар*", који ће „Голуб" у свакоме своме броју по један месец у напред доносити у оном правцу, као што се то из овога првога броја види. Овај календар ће бити и забаван и поучан а добро ће доћи многоме нашем претплатнику, који календара у кући немају, па и онима који га имају.

Све остало остаје у досадашњем правцу. И величина и цена остаје иста као и до сад, а за садржину постараћемо се да буде што лепша и што боља.

Претплату ваља слати издавачу: *књажари Миловоја Каракашевића у Сомбору* (Zombor, Bácska) или као што доле стоји означено.

Ко претплати за којег сиромашног ђака, изнећемо му име под насловом „*Добротвори младежи*", те ће тако вечито остати за пример племенита и родољубива срца.

Са претплатом ваља пожурити, јер се „Голуб" не шаље *ником на вересију*.

☞ Овај 1. бр. шиљемо свима старим претплатницима у нади, да ће се поново претплатити; ко пак не жели и даље претплатник бити, молимо га, да нам под истим насловом, како лист добије, поврати. Идуће бројеве добиће само они, који међувремено претплату пошљу.

☞ Због нагомилапих ствари изостаје из овога броја „Голубов писмоноша". Коме је што журно, одговорићемо му у писму, а осталима у броју што долази.

☞ „ГОЛУБ" излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 2. У Сомбору 1. Фебруара. 1887.

ПУТНИК.

I.

Спустило се зимње вече
Ветар свира а снег вије;
Пољана је пуста, нема,
Нигде живе душе није.
У сред ноћи, црног мрака,
Уморен је путник стао;
Слабе ноге изнемогле,
А телом је малаксао.
Шта га гони, куда лута,
Куда лута сад по ноћи?
Мајка му је стара болна,
Још га чека — да л' ће доћи?! —
Ветар свира, а снег вије,
Нема стазе, нема пута;
А уморен путник пао
Проплакао — па заћута . . .
Заћутао . . . тужно мисли:
Мила мајко да л' ћеш знати
Да ће моје мртво тело,
Снег и ветар затрпати . . ?

II.

Далеки су пути били,
Болна мајка сина чека;
А мала је ћерка теши,
„Доће браца из далека.“
Чекала је мајка сина,
Прошло дана — прошло ноћи;
А слутња јој зло слутила
Син ти неће мајко доћи!
Љуби мајка малу ћерку,
А суза јој сузу креће:
Задрхтале старе руке,
Оздравити више неће.
Последњи је часак куцно . . .
А мајка се у гроб спрема,
И још један тренут само . . .
Ал' сина јој — нема, нема!!

Сим. Пошић.

Раковац 1886.

ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ

рођ. 26. Окт. 1787., умрьо 26. Јан. 1864 год.

(Свршетак.)

Ту у далекој туђини, у Бечу, упозна се Вук и са честитом немачком породицом *Крауз*. Ту се он настани и ови честити људи држаху га, као да им је рођени род Дворили су га и неговали и у болести да не може боље б ти. И онда није ни мало чудо, што Вук мало за тим ту се и ожени и узе честиту кћер домаћичину *Ану Краузову* за жену, па се онда стално настани у Бечу и остаде тамо до смрти своје

У Бечу напише Вук писмо Кара Ђорђу, где му наброји, са шта пропаде и он и слобода српска, па тај свој рукопис однесе, да му га цензор Копитар прегледа, па да га штампа, да га може цео свет читати. Копитар се у овај мах не деси код куће, кад је Вук дошао; за то Вук свој рукопис остави, па оде кући. Кад Копитар дође и нађе исти рукопис, стаде га прегледати и читати, па се задиви чистоти и лепоти језика српског, којим је Вук то писмо написао. Зато одмах посла по Вука, да види и позна тога човека, који тако лепо уме српски да пише. Вук одмах дође, и ту се срећно упознадоше и с пријатељише ова два славна мужа. Познанство и пријатељство њихово остаде трајно и дуговечно на срећу и дику и Вукову и целом народу српском. Овим познанством почиње *ново*, лепше доба српске књижевности

Вук се сад састајао са Копитаром врло често, па у разном разговору, дође реч и на *српске народне песме*, којих је Вук много знао на памет. Тада Копитар стаде Вука терати, да му напише песме, што више, то боље Па не само песме, него нека пише и пословице и приповетке

Што се Вук с Копитаром више разговарао о тим стварима, све је већма увиђао важност тога посла тим више, што је и сâм по природи својој био веома бистра ума и разума, те поче да чини онако, као што му честити Копитар саветоваше.

Када је већ имао приличан број написаних песама, он их даде у штампу, и тако изиђе књига: „*Мала простонародна славено-сербска песнарица*“, 1814. године

Но није на том остало, него је Вук и даље скупљао и писао народне песме; молио је и своје познанике и пријатеље из разних крајева српских, да записују песме и приповетке које чују, па да му пошљу. После је и сâм путовао по српским земљама и записивао, где год је шта видео и чуо Тим је начином скупио још многе народне песме, те приреди и друго издање, па по том и треће. И ово треће му превазиђе дојакошње и лепотом у изради и бројем. Изишло је у 6 великих књига.

Са ових песама народних стече Вук не само себи славу, него и целом народу српском пред страним светом. Пре су држали страни народи Србе више за варваре, јер о њима нису готово ништа знали. Али када сад упознадоше песме српске, њихово богатство и лепоту; добише са свим друге мисли о Србима. Славни немачки књижевници *Грим* и *Гете* учише под старост своју српски да се на српском језику сладе српским песмама.

Међу онима што су српски учили, беше и даровита Немица *Талфи*, која је српске песме превела на немачки и тиме велике заслуге стекле у народу српском, што га је упознала са тамошњим немачким народом, који од

тога доба поче високо ценити народ наш. Ова Талфи уда се после за неког Енглеза, који је био професор у Њу-Јорку у Америци. Овај Енглез упозна са српским песмама и тај далеки свет.

После су се те наше песме преводиле и на многе друге Европске језике, и тиме изиђе на леп глас и сав народ српски.

Уз овај посао, упути Копитар Вука, да напише и српску граматику. И он је и то учинио и то беше прва српска граматика. Та је граматика преведена и на немачки и славни Немац Јаков Грим, написао јој је леп предговор.

Као што већ горе напоменусмо, Вук је о:им песама записивао и пословице и приповетке, описивао живот и обичаје народа српског. И то је све штампано изишло.

Осим тога превео је он и свету књигу „Нови Завет“ на српски и написао многе друге ствари. По наговору Копитареву записивао је он и сваку реч српску. Копитар му је помагао, да уза сваку српску реч напише, шта то и на немачком и латинском језику значи и тако постаде и први српски „*Речник*“, који је први пут штампаи 1818. год. у коме беше преко 26 хиљада српских речи. Други пут је штампан исти речник 1854. године, и онда га је умножио са нових 20 хиљада речи

Издавао је он и знатан календар српски под имоном „Даница“ више година и у њему је изнео многе лепе ствари. На немачком је језику описао Црну Гору и Црногорце, а знатном немачком књижевнику *Леополду Ранкеју*, који је тек лане умрьо, казивао је верно и истинито, како су се Срби дигли на Турке и како су се од њих ослободили, те је тај учени Немац по његовом казивању написао „*Историју српског устанка*“, што је после преведено на француски, енглески и руски језик.

Ово до сад набројено, јесу све по најкрупнија књижевна дела Вукова, а осим тога, писао је он још сила других ситнијих ствари, али које су такође од велике важности. Све што год је писао, писао је чистим народним језиком, да је милина читати његова дела.

Још одмах испочетка, када је Вук започео свој књижевни рад, увидео је он, да у српској буквици има много којечега, што нимало није нужно; а по нешто је опет нужно било, а није га било. Тако је српска буквица имала и ова писмена: ъ, ь, ѣ, ю, я, ѳ і, й и још нека друга, а није било чистога: *ѣ, ѣ, ѵ, ј*, па ни *њ* и *љ* није оваково било, него су их крпарили пишући: „нь и ль“. Било је писмена и сувише, а није се могла написати свака српска реч онако, као што се у народу говори. Зато Вук намисли, да српску азбуку пречисти и да заведе само онолико слова, колико у српском језику има гласова. И то му срећно изиђе за руком. Све што је непотребно било, избацио је, а што је нужно било, завео, и тако изиђе ова буквица, каквом ми сад сви пишемо и којој у целом свету равне нема. По његовом имену и прозвана је Вуковица.

Његова је главна мисао била, да кад се српски пише и говори да се *чисто* српски пише и говори; да се никакве туђе речи не мешају у српски говор. Зато су многи тадашњи књижевници њега омрзли, јер им неправо беше, да се и књиге пишу онаким језиком каквим цео народ српски говори. Они су тај обични народни језик називали: *простачким, паороким, говедарским и свињарским*, а оно им беше учевно и лепо, што је било измешано са словенским и руским речима, да баш не може свако разумети. Особито су омрзли на

Вука, кад је он у српску буквицу увео и слово *ј*. Ово је слово из латинице узето, па кад већ никако нису могли Вука да одврате од његове намере, што је наумио и започео, а они га стадоше бедити, да хоће да нас пошокчи, е да ли би га на тај начин већма пред светом о мразили. Али Вук зато ништа не хајаше, него је чврсто радио онако како је започео, јер је знао, да његова замисао мора одржати мегдан, на ма то кад било. Омладина, узданица српска, која се у оно време учила по великим школама, те која је умела добро разликовати боље од горега, листом пристаде уз Вука; но како су старији били господари, то су они Вукову правопису чинили свакојаке сметње. У Србији на говоре кнеза Милоша, те он забрани, да се нико не усуди писати репатом јотом т. ј. Вуковим правописом. И та забрана трајала је све дотле, докле је није касирао кнез Михаило.

Борба између Вука и његових противника, била је веома жестока. Највећи противник Вуков био је *Јован Хаџић*, који се у књигама потписивао *Милош Светић*, и који је у оно доба био знатан човек. Овај је писао неке књижице под пасловом „Угук“ мислећи, да ће својом мудрошћу Вука са свим утући. Али му Вук не оста никад дужан, него му је на сваштa мудро и паметно одговорио и управо је он њега утукао, и не само њега, него и све оне, који су уз њега били, те је још за живота Вукова па Вуковој страни било и старо и младо и само је њих мало било, који су при старом остали, а сад већ више никога нема који би друкчије писао него Вуковицом, што најбоље сведочи, да одиста оно ваља, за чим је Вук тежио.

Радећи Вук с највећом вољом свој посао, којега се латио, и дружећи се са најучевнијим људима свога времена, и ако није учио високе школе, тако се изучио и ум и разум свој изоштрио, да није само слављен и уважен у своме народу, као велики и славан муж, него су га поштовали и високо ценили и највећи научењаци, највећих народа у Европи. За заслуге његове у науци дало му је свеучилиште у Јени диплому да је доктор филозофије; руски цар, пруски краљ, аустријски цар, црногорски кнез и кнез од Србије одликовали су га. Учена друштва у Европи одликовали су га тиме, што су га бирали за свога члана, а што је од свега најважније, стекао је вечито признање и уважење од народа свога, који се поноси њиме као оцем нове књижевности своје, и којим ће се поносити, док год буде српства трајало.

Када је славан и знатан научењак руски Исмаил И. Срежњевеки, хтео да опише живот и рад Вуков и да га прикаже великом братском нам народу руском, отиде он Вуку на између другог разговора рећи ће Вуку: „Реците ми молим Вас, пријатељу Вуче, како постасте толики и такав књижевник народу свом“. А Вук се насмеши, мало се замисли и одговори му:

„Е, ја тако мислим: без ове овђе штуле, и без моје добре жене, и без племенитог Копитара, ја не бих био књижевник; а жеља да прођем и видим свијета, потиноможе и једно и друго . . . Са штулом не могох више мишљати ни на коња ни на рат, и хтио не хтио, морадох се навикавати, колко могох, на сједење код куће. Да ми није било ове моје штуле, ја б х можда одавна погинуо био од Турака, као што су и толико мојијех вршњака; а овако ме је штула моја натјерала да сједим миром и на миру књиге читам, и на миру биљежим на хартији, што су год уши слушале и очи виђеле. Ко-

лико штула, толико ме је задржала и моја добра жена. . . .“

Тако рече Вук, и то тако је и било. Кад је видео да није за коња и за рат, да се може борити противъ Турчина, душмана српског, за слободу свога онда потиштеног народа, а он се одаде књизи и науци и стече вечиту славу и себи и читавом народу српском, и ако не мачем, а оно пером и памећу.

Читавих 50 година радио је на књизи српској, и за то време је имао да поднесе тешке муке и велику борбу са непријатељима својима Али је на послетку он сјајно победио и у миру спокојно проводио старе дане своје.

Умрьо је у Бечу 26 Јан. 1864. год. у 77. години живота свога. На ногу је био готово до последњега часа и тога дана, кад је издахнуо, још је у јутру седео за својим столом и писао, а после подне у 4 сах. пусти свој велики дух. Тело му је сахрањено у Бечу на Сан-Марксовом гробљу, где му и сад почивају кости

Од дела Вукових готово да се не зна шта је важније: Или то што је покупио и наштампао: *народне песме, приповетке, пословице и живот и обичаји народни;* или то, што је написао: *прву српску граматику;* или то, што је саставио: *први српски речник;* или то, што је уредио и утврдио: *српску буквицу,* да је у свету савршеније ни боље нема ни један народ; или то, што је показао, како ваља *српски* књижевници да пишу *српски.*

Једном речи, све му је главно, све му је важно; па и онај најситнији посао његов је знатан и високо уважен.

Са толике заслуге његове и са неоцењене важности Вукових дела, наредила је краљевска влада у Србији, да се сва дела Вукова како она што су за живота његова штампана, тако и она, што су нештампана остала, да се сад о државном трошку штампају и народу јефтино продају. Тај је посао већ започет и ове ће године сигурно изићи која књига да увелича славу стогодишњице Вукове, која ће се на јесен, ако Бог да, прославити. Поговара се и то, да ће се ове године пренети и кости Вукове из Беча у Београд. И сâм старина Вук је још за живота желео, да му се кости пренесу у стари завичај, и та ће му се жеља по својој прилици ове године испунити, и треба да се испуни, јер је то жеља и целога народа српскога.

Да би и „Голуб“ са своје стране што лепше прославио успомену стогодишњице нашега великана Вука; доносиће ће он у току ове године из збирке његове одабраније песме, приповке, пословице и по што шта друго, што згодно пристаје у оквир „Голубова“ задатка А то све зато, да бисмо дали нашим читаоцима прилике, да лакше схвате Вуков значај и боље појме ваљаност и важност његова рада, а и да га се ове године непрестано сећају те тако да боље упамте из живота и рада оно, што заслужује да сваки Србин и Србче зна.

У ЗИМУ . . .

На пољу је љута зима
Пуца дрво, пуца кам:
Ал' је срећан Божд мили
Који има топал стан!
Ал' је срећан који има
Мајку милу, оца свог!

Ко не воли брата сеју
Ко не воли има л' ког?
Ал' како је сирочету,
Што је жељно блага тог?
За њега се људи брину
Добри људи — благи Бог!

1886

Сим. Попић.

ЕНГЛЕЗ И ФРАНЦУЗ.

— Од Хебла. —

Док су још владали краљеви у Француској, састане се Француз у једној крчми са Енглезом.

Енглез је седео лепо и мирно читаво по сата у куту и чекао берберина, да му вади шупљи зуб, који га је страшно болео. Француз на један пут дође за сто код Енглеза и науми, да се мало прошали с њиме. Мислио је, Енглез је глуп, ил' бар не осећа тако ту, као код своје куће те ће бити плашљив.

Упусти се он с њиме на дугачко и на широко у разговор, на које му је Енглез мало одговарао, поче му се хвалити, како је Француска богата и велика земља, па како је краљ праведан, а краљица добра, као добар дан.

У здравље краљичино рече, испићете и Ви сигурно једну са мном па и више?

Кад су пак испили сваки по чашу, раздера француз огрлицу са своје старе отрцане кошуље на ускликну:

— Живела краљица! Енглезу! и ви морате вашу огрлицу подерати у здравље краљичино. Ја сам своју раздерао.

— Идите Ви с милим Богом, одговори на то Енглез, Ваша кошуља и није ни зашта другога него за ђубре. Моју сам ја истом сад купио, и први пут је сад носим.

Али му Француз сад одговори:

— Господине, ја не знам за шалу! Или ћете подерати своју кошуљу, или ћете се са мном тући ва смрт или живот.

Како Енглезу није сада било до ваша-ра, шта ће и како ће, него подера и он огрлицу са кошуље као и Француз.

Сад на један пут постаде Енглез пријазан и разговоран и приповедаше много Француз од Енглеске и Лондона о келикој кули у Лондону и т. д.

У то дође и берберин. Пита берберин шта хоће странац.

— Будите тако добри, рече Енглез на то, па ми извадите овај трећи кутњак у здравље Енглеске! Господине! окрете се на то Француз, да сте остали ту и да се нисте с места помакли,

Кад му берберин сретно извуче зуб на поље, рече он берберину:

— Будите тако добри, па и овоме господину овде извадите један зуб, у здравље краљице Енглеске! Добри пријатељу, и ви морате дати, да вам извади један зуб, јер ето вид'те и мени је извадио.

Шаљивчини Француз прође на један пут сва воља за шалу и образи му пребледише.

Ваш је зуб шупаљ, рече француз, да би се могао у њему зец котити. Моји су зуби сви здрави, да бих могао са њима гвожђе прегристи.

Али Енглез неће ни да чује, него рече:

— Господине, ја не знам шалу! Или ћете дати зуб сместа вадити, или ћете се са мном тући на живот или смрт. Прибошћу Вас за та врата, да ми мач продре чак у другу собу.

Француз помисли у себи. Један зуб — један живот! . . . Деветоро деце имам код куће! . . . Боље зуб! . . .

И тако хтео не хтео даде и он извадити један зуб — и за тим се растаде лепо и у миру са Енглезом. Оде своме друштву и рече им:

Сад сам се нашалио са странцем кога не познајем, па никад више! Познаје ли се кад говорим? Ништа, одговорише.

Запамти: Пази с ким посла имаш.

Јован Б. Брајић.

НА ОЧЕВУ ГРОБУ.

Од: К—ћа

Дошао сам. Жеља ме је звала,
Да ти видим вечну кућу, туди;
Да сузама оросим ти гробак,
Да ја видим: што све удиљ љуби.

Добри оче! — угашено ми сунце
Што ми сјаше тако јасно, дивно,
А смрца те — отрже меника,
Тако брзо, плаховито кивно . . .

Како ли си мене обучав'о
Сваком добру и све што је лепо.
Ја верова . . . Слушо сам бабајко . . .
Штовао те . . . Љубио те слепо . . .

Па колико пути рече, само:
„Поштење је што човека краси,
„У поштењу ваља живит', мрети."
Ти ме и сад креше њежњи гласи.

И ако сам као дете — кашто —
Самовољно пито учинит' хтео,
С лепим речма — сићаним бисерјем —
Ти си мене поучити хтео.

Кó ће сада да ме обучава,
Ко савете мудре да ми даје? . .
Туђа рука — помоћ туђа, оче! —
Јоште моје не зна уздисаје . . .

Мили оче! кад друкчије није,
Када Силна на небесма хтеде,
Ој, молим те, око твоје сјајно —
Нек и сада за сином ти греде . . .

Нека лебди твоја душа свежа,
Нека лебди увек нада мноме,
Нек утиша и нека разблажи
Моје часе суморне и — бôне.

Нек соколи у врлини-сина,
Да му душа млада не залута;
Нек покаже шта је: добро, лепо,
Нек покаже: спасоносна пута! . . .

И замоли Свевишњега творца
И за моју, навек, милу мајку — —
А ја ћу се потрудити, оче!
Да достојан син будем бабајку.

ДУНАВ У ТЕСНАЦИМА.

Дунав је једна од највећих река у Европи, а највећа је од оних рекâ, што кроз наше крајеве теку. Почевши од Београда, тече Дунав уз краљевину Србију и чини границу између Србије и Угарске до Ршаве, а за тим између Романије и Србије, све до утока реке Тимока у Дунав.

Дунавом плове многи параброди и друге лађе и зато је Дунав од велике користи по оне крајеве, кроз које протиче; а протиче боме кроз многе и многе крајеве, јер истиче чак у Немачкој, па протиче кроз целу Аустро-Угарску и потом тече између Србије и Романије, а после између Романије и Бугарске, те утиче у Црно Море.

Пловидба Дунавом иде непрекидно до вароши Базијаша; али како прођемо Базијаш, онда Дунав постаје ужи, јер га с обе стране стешњавају планине а у кориту Дунавском пуно је које виших које нижих стена, које су по бродове врло опасне, пошто брод може на њих да наиђе и да се пробије, па страдају и путници и роба, што се на броду том налазе.

Тај тако стешњен и по пловидбу опасан Дунав иде као што рекосмо, од Базијаша и протеже се на 16 миља. Ниже стене се и не виде испод воде, особито кад је вода повећа; али ако је вода мала т. ј. плитка, онда се на по гдеком месту виде толике стене, да се с једне на другу може скакати и тако прећи Дунав и без чамца или скеле. Туда онда лађа не може никако ловити, него ту стају и стоваравају робу и путнике, те их на колима носе обалом Дунавском све дотле, док не обиђу опасна места, па онда улазе опет у лађу, која их тамо чека и даље плове без опасности.

Одмах на почетку, где Дунав постаје ужи и по бродове опасан, издиже се на сред' Дунава стена Бабакај Она је ту као неки чувар, који лађе опомиње на опасности, које сад почињу. Бабакај је чиста стена, сâм камен, који се 7 метара у вис диже, а лежи баш тамо, где се налазе развалине од српскога града Голупца на десној обали Дунавској.

Мало даље иза развалина Голубачких, налази се Голубачка пећина, за коју се прича, да из ње излеће она веома досадна и опасна голубачка мушица. Ове се мушице легу по мочарима, но не само око Голупца у Србији, него и на Банатској страни Дунава У почетку Маја месеца почну излетати ове мушице у тако големој гомили, да прекриле онај крај као облак и увлаче се стоци у нос, у уста и уши и тако је изједа, да и најјаче марвинче мора од њих да скапа. Сад се свет из онога краја толико извештио, те маже своју стоку катраном у оно време, кад та мушица навали, и од тога мушуце или бегају, или се залепе и поцркају, па се тако стока спасе. Најдосаднија је ово мува Маја и Августа месеца, па колико је досадна и опасна за стоку, толико је и за човека. Зато земаљске власти смишљају свакојако, како би ту напаст са свим утаманили са света; па шиљу тамо учене људе, да добро проуче она места, од куд ове мушице излећу, те да даду савета, како да се тај гад стамани; али све бадава, до сад још не нађоше начина за то.

Ниже Бабакаја Дунав је све ужи а око њега стене су све више и све стрмије; предео диван, да га се око не може доста нагледати, а вода Дунавска стиснута у уско корито, валовито тече, као да би све раскидала, што јој на путу стоји; али се камен не да раскидати, а вода се опет не да зауставити; баш као што оно наши певају:

„Намери се јунак на јунака
„Ниједан се савладати не да.“

Овај овако узани Дунав, стиснут стењем и камењем, зове се обично: гвоздена капија или по турски демирка-пија Али права демир-капија, или као што се још иначе зове ђердап, лежи између Кладова и Ршаве Ту је Дунав за пловидбу најопаснији, јер је пун начичкан вишег и нижег стења, где су већ многи бродови страдали и пропали.

Најужи а уједно и најдубљи је Дунав на месту, што се зове Казан, отприлике

на по пута између Милановца и Рашаве. Овде су с обе стране Дунава горостасне стрме планине, 5—600 мет. високе, е рекао би да се до неба дижу а не друго.

сно све до Црнога Мора, где Дунав утиче и свршује свој ток.

У овом крају Дунавском од Базјаша до Кладова, било је негда 80 градова. Сад

Бабакај и развалине о. Голубца.

Туда се плови без опасности, јер је Дунавско корито очишћено од опасног стења.

Ниже српске варош Кладова, почиње шири и чистији Дунав, а тамо између Румуније и Бугарске плове бродови безопасе тек по гдекоји налази, али се зато од бивших градова виде силне развалине, око којих се налазе разне старине још од онога доба, кад су туда владали силни Римљани.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

II.
ФЕБРУАР, (Veljača), има 28 дана.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Недеља	Трифун мученик.
2	Понедељак	Сретење.
3	Уторак	Симеун Богопримац и Ана
4	Среда	Преподобни Исидор.
5	Четвртак	Мученица Агатија.
6	Петак	Вукола владика и Фотија.
7	Субота	Партеније влад. (задушн.)
8	Недеља	Тодор стратилат (м покл.)
9	Понедељак	Муч Нићифор Панкратије
10	Уторак	Мученик Харалампије.
11	Среда	Ђурђе Кратовац.
12	Четвртак	Архиепископ Сава II.
13	Петак	Симеун Мироточиви.
14	Субота	Кирило апостол словенс
15	Недеља	Ап. Онисим (беле покл.)
16	Понедељак	Памфило мученик.
17	Уторак	Вел. муч. Тодор Тирон.
18	Среда	Лав, папа Флав.
19	Четвртак	Апостол Архипа.
20	Петак	Лав, владика Катанијски
21	Субота	Тимотије. Евстатије.
22	Недеља	Маврикије и Таласије
23	Понедељак	Поликарпо владика.
24	Уторак	Налаз главе Јована крст.
25	Среда	Тарасије, арх цариград.
26	Четвртак	Порфирије архиепископ.
27	Петак	Прокопије и Тит печер.
28	Субота	Василије исповедник.

Име овога месеца. Месец Фебруар добио је име од неког латинског незнабожког бога, коме је било име: Фебруус. Њему су славили славу у Риму од 18. до 28. Фебруара и ту су славу звали: Фебруалија.

Мене месеца. Последња четврт 3. из јутра. — Нов месец или мена 10. у вече. — Прва четврт 19. из јутра. — Пун месец или уштап 25. у вече.

Дужина дана и ноћи. У овоме месецу је дан с почетка 10 сах. а ноћ 14 сах. дугачка; али до краја месеца дан одужа за 1¼ сах. а ноћ за толико окраћа.

Радње у овоме месецу Пропушта се вода с њива и ливада; ђубре се њиве и виногради; оре се и сеје зоб; сеје се у топле леје: рани купус, карфиол, салата, спанаћ, целер, келераба. Ако је повољно време саде се лукови, сије мак, першун, мрква, (шаргарепа) и грашак. Заробљују се у земљу коштице од: бресака, кајсија, шљива, вишања и трешања; пресађује се цвеће у лонцима; насађује се живина. У колико није довршено прошлога месеца, сад се чисте и крешу воћке и требе од гусеница. Кад је повољно време показује се висибаба.

Важни догађаји у овоме месецу. 12. Фебруара 1862. (пре 25 година) поклони Мина Анастасијевић велику кућу у Београду у вредности од 100,000 дуката своме отачаству на просветне цели. — 13. Фебруара 1200. (пре 687. год.) умр'о је Стеван Немања, отац св Саве. Наша црква га слави као свеца 13 Фебруара под именом: Симеун Мироточиви. — 14. Фебруара 869. (пре 1018. година) умр'о је у Риму св. Кирило, апостол словенски, који је изумео наша слова, која се и сад по његовом имену зову: Ћирилица. — 15. Фебр. 1804. (пре 83 године) отпочео је Кара Ђорђе са своји 700 другова рат на Турке за ослобођење Србије. — 17. Фебруара 1749. (пре 138 год.) постаде Сомбор слободна краљева варош. — 19. Фебр. 1804. (пре 83 год) отеше Срби од Турака варошицу Палеж, данашњи Обреновац. — 22. Фебруара 1882. (пре 5 год.) проглашена је Србија за краљевину и тадашњи кнез Милан за краља. — 23. Фебруара 1807. (пре 80 год) отеше Срби Шабац од Турака и посекоше све Турке у њему. Истога дана 532. год (пре 1355. год) ударио је цар Јустинијан (Управда) темељ цркви Софији у Цариграду, и градио је 7 година. — 24. Фебруара 1552 г. (пре 335 год) разбио је славни српски јунак Петар Бакић Турке код Сегедина и освојио Сегедин (у Угарској). — 26. Фебр. 1856. год. (пре 31 год.) умр'о је у Вршцу први српски писац позоришних дела Јован Стерија Поповић, песник „Даворја.“ — 28. Фебруара 1804. год. (пре 83 год.) разбио је Карађорђе Турке на Руднику. Истога дана је разбио Турке и Васа Чарапић на Лештанима и прота Ненадовић на Ваљеву.

ЈЕДНА ЛАЖНА РЕЧ.

У селу Батовци живила је једна породица. Отац ове породице беше газда, земљоделац; имао је леп салаш и једну сувају. Жена му је била газдарица врло вредна; добро и паметно је управљала са целом кућом. Имали су две лепе краве, оваца и пуно двориште свакојаке живине. Свега беше у кући обилато. Лепо му беше ово добро; но најлепше беше то, што је то он сам са својом женом, течајем много година стекао, јер отац му је био сиромашан надничар, а оженио се са сиротом девојком. Нису наследили ни од куда ништа. Радили су обоје неуморно, били су вредни; а што је најглавније, оно што зарадише, то и сачуваше Кад је домаћин имао који новчић у џепу, није трчао у механу, да то одма попије, него је дао својој жени говорећи: „Ево ти неколико новчића, сачувај их; ко не штеди новчић, никад не ће дотерати до форинте. Поред свега тога, ни једно не беше тврдица. Имадоше два лепа обичаја, и правила живота: 1. „Недељом немој никада радити, ма знао колико новаца заслужити. 2. „Просијака немој никада да одбијеш од свога прага, а да му што не уделиш.“

Имали су јединца сина Милоша. „Ја бука не пада далеко од своје гране“, — вели пословица. И Милош је био вредан, добар, као отац и мајка му. Милош се оженио са Лепосавом, ћерком такође доброг и богатог газде, и врло вредном и побожном девојком Цела ова породица живила је као у рају, сложно и задовољно.

Но, нема куће, нема ватре — без дима.

На свету ништа не траје вечито. Једног дана разболи се отац, разболи се јако. Беше јесење доба — магловито. Милош брже боље оде у оближњу варош по лекара. Но како се баш онда спустила велика магла, забринут, изгуби некако прави пут. Запита неког момка, кога је баш срео, да ли иде добро у варош овим путем? Момак овај, ма да је Милош блудио другим путем, рече из нешташлука: добро идеш, добро, иди само.

Убрза Милош кораке, е да би што пре у варош стигао; но да не иде правим путем није знао. Уморан и знојаван стигне до неке реке, ту сретне једног просијака, замоли га, да га упути којим ће путем најбрже у варош стићи? Просијак му одговори: „Ти си синовче заблудио. Да се може преко ове реке, онда би за један сахат у вароши био; али почем је река сада нарасла, с тога се мораш вратити натраг, чак до моста (ћуприје) па оданде друмом управо у варош, пођеш ли журно стићеш за два сата. Ти си пошао рђавим путем.“ Милош као громом поражен, стајаше код реке. Помисли код куће на свог милог, болесног оца и на речи које му при одласку рекоше: „Пожури се Милошу“ Та кроз ову се реку летос лепо могло прећи, помисли Милош, на више је места она врло плитка, моћи ће се ваљда и сада. Пође у воду, и збиља река беше на томе месту тако плитка, да му вода дође једва до појаса. Но тек што је стигао у средину, упадне уједаред у дубљину; пливати није знао; струја га ухвати, понесе га доле водом и — удави се.

Прође по дана, Милоша и лекара ни како нема. Болесник не познаје више никога; бунца. Мати и Лепосава, стоје код постеље и горко плачу. Ту повиче мати: Лепосаво, дете моје, иди, те замоли кога, да иде за Милошем, да му се није што догодило; кад га за толико нема.

Лепосава не потражи у селу никога, него оде и сама у варош, да доведе Милоша и лекара. Онако немоћна и уморна стигне до моста, одакле је водио друм у варош — ту има шта и видити. Рибари извукоше из воде на брег једног младог човека, — удављеног То је био Милош. Лепосава како спази мртво тело, врисне, као рањена гуја, — и сместа полуди.

Болан отац међу тим пред вече, око 6 сати умре. Мати остаде саморна код куће; нестрпљиво је очекивала Милоша и Лепосаву. У томе и сване. Тек око 8 сати ујутру, дочекала је и Милоша и Лепосаву. Људи су лонели на колима Милоша мртвог; Лепосаву везану као луду. Сву је косу рашчупала и образ ноктима искрвавила. Јадна мајка када смотри ово, не беше у стању ни речи проговорити; побледи, дрхће и стропошта се мртва на земљу. Пуче јој срце.

Сутра дан сахранише све троје. Дошао је лекар и судија и још нека господа. Сермију су предали одређеном старатељу; Лепосаву одвели у велику варош у лудницу, да се лечи.

Лепосаву нису могли излечити. 23 године проживила је она у лудници. Сваког јутра, кад је устала, моралоше јој дати белу хаљину и цвећа. Лепо се обукла, накитила цвећем, ухватила каквог луду и водила га је на венчање. Тако се несрећна

Лепосава 23 године венчавала, док се напоследак не венча са смрћу и упокоји у вечни дом — у гроб, одакле је отишла Богу на истину, да оптужи онога момка, који је једном лажљивом речи утаманио целу једну срећну породицу.

Једна јединита лажљива реч!

И колика несрећа!

Бог је љубав, сотона је лаж; Христос је истина.

Говори увек истину!

Ниједан народ на свету нема за истину тако лепог израза, као што је српска реч: истина.

Што мислиш и што кажош, кад је то исто, то је онда истина. Али кад друго мислиш, а друго што кажеш, — то је онда лаж, — није то исто, није истина.

Истина и у злу помаже, а лаж и највеће добро обара.

Зато: не лажи ни у шали.

П. Ј. Подхрадски.

СТАНАРИЦА.

Тек што зора небом плане
И сунашце светло гране,
Станарица млада с' диже,
У двориште доле стиже,
Каква радост, каква срећа,
Поскакала сва живина
У сусрет јој, жури, лети —
Та она је нада њина.

Голубови чедни, мали,
Добру душу упознали,
На раме јој нежно слећу,
Око крила јој облећу,
А она се чедно брани,
Не да тера, да их гони,
Већ да редом све нахрани
Кад их тако . . . тако воли.

О.

ЧУДНОВАТА КУТИЈА.

— *С француског.* —

Једна домаћица примећаваше да се у њеном газдинству сваким даном штете догађају, и да се њено добро сваке године умањава. — Ова науми, да пита за савет једног пустињака, који становаше у оближњој шуми, отиде к њему и приповеди му то своје незгодно стање. „Моје газдинство — рече она, не иде ми за руком, не би ли ме ви могли упутити на какво средство, да се стане на пут моме пропадању?“

Пустињак, који беше старац веселе и шаљиве нарави, замоли је да причека неколико тренутака; за тим јој изнесе једну малу добро затворену кутију. „Ви морате, рече пустињак, ову кутију годину дана по три пут на дан, а ноћу по једанпут носити у кујну, у подрум, у кошару и на таван. Исто тако обилазите с кутијом у руци све буџаке у вашој кући и ја вас уверавам, да ће се ваше газдинство окренути на боље.“

После годину дана немојте ми заборавити кутију донети натраг.

Ова добра жена није пропустила чинити све оно, што јој је пустињак казао. Сутра дан, кад се сишла у подрум затече слугу у оном тренутку где точи вино у један велики бокал. У десет сати у вече отиде у кујну где затече слушкиње и слуге, где се часте. — У кошари нађе краве до колена у ђубрету, коњи не бијаху очешани, и добијаху само сламу, а зоб је слуга на своју руку склањао и продавао. — Тако је она сваки дан улазила у траг свакојаким крађама и искорењивала злоупотребе у својој кући.

Кад је година истекла, оде она с кутијом пустињаку. „Оставите, рече му, ову кутију још годину дана у мене, она има у себи неки изванредан лек“ Пустињак се стане смејати и рече јој: „Што се кутије тиче, не могу вам је оставити, али ћу вам дати лек што је у њој сакривен“ После ових речи — отвори кутију, у којој је био један листић хартије са овим речима:

„Ако хоћеш све да испада по твојој жељи, мораш над свачим бдити, и све сопственим очима својим видети.“

Јован Д. Брајић.

НЕШТО ИЗ СТАРЕ ГРЧКЕ

Данашња је Грчка малена и незнатна краљевина, која не броји ни пуно $1^1/_2$ милијун становника. Али Стара Грчка бејаше моћна и на гласу држава, у којој су све науке цветале. Ко је желео, да се изучи високим наукама, тај је ишао у Грчку на науке. Осим тога бејаху Грци и на гласу јунаци; њихови Шпартанци беху по јунаштву то, што су данас међу Србима Црногорци.

Па и ако Грци беху најпросвећенији и најнаученији народ у оно доба; то ипак својом науком нису тако далеко допрли, да су познали правога и истинога Бога, који је створио небо и земљу и све што се види и не види; него су као и други незнабожачки народи веровали у више богова. Они су себи замишљали, да су богови као и други људи: да једу, пију и спавају! да се жене, срде и да се љуте и тд. Па како су кога бога себи замишљали, тако су му и правили кипове од дрвета и камена, или су их лили од туча и жуте меди (бакара), подизали им храмове, приносили жртве и молили им се као правоме Богу да им помогну и да их сачувају од сваке беде и свакога зла.

Па како су веровали у више богова, то су да боме и то веровали, да сви ти богови нису једнаки, него да су: неки силнији а неки слабији; веровали су и то, да сви ти богови не господаре једнако на земљи, него да један има управу над овим, а други над оним. Тако су нпр. веровали да има бог рата, бог мора, богиња правде, богиња жита и тд. Но од свију беше им Зевс најсилнији бог, за кога су веровали да је он бог над боговима, који управља небом и земљом.

Од силесије богова, веровали су и у неке Кабире То су била нека тајна божаства о којима се једино то поуздано зна, да су им дизали велелепне храмове на маленоме острову Самотраки. У мору

око Грчке пуно је разних острова и скоро су сва мала. Али пошто сва леже у такоме крају где је поднебље тако благо, да се тамо и не зна за мраз, лед и снег, зато је тамо врло пријатно живети. Па као скоро сва, таково је и ово острово Самотрака, које лежи источно од свете Горе а близу обале турске покрајине Тракије или Румелије; све је бреговито и тек мало равнице има; али му је предео веома даван. На њему је свагда као код нас у најлепше пролеће. Ту беше и варош Самотрака, од које се сад још само развилине налазе. Али храмови и стубови грчких божастава Кабирâ постоје и сад и лепо их је видети као сведоке старе грчке вере и науке. Садашњи становници су сви хришћани и тек нешто има Турака. Ово је острово сад под турском владом, велико је свега 190□ километара и броји 15000 становника. Главну добит имају становници од житâ и маслине, која даје добро уље (зејтин).

Какве особите важности сад ово острово

Кабирски храмови на острову Самотраки.

нема, но у старо време било је чувено и важно са тих кабирских храмова, којима су на славу долазили Грци из разних крајева, а особито из Тракије (садашње Румелије) и Мале Азије. Зато је оно и сад у свету познато и чувено; и зато га и износе у слици по књигама и листовима, што ево и ми чинимо.

МУДРЕ ИЗРЕКЕ.

— Од Доситија —

I.

Све што год радиш, не ради брзо и не хитај. При сваком послу промисли се добро. Буди опрезан, да те на први поглед не превари можда тренутна добит, па да се после вајкаш и кајеш.

II.

Сваки је почетак тежак, а особито у науци и вештини. Но то никад не треба да те поплаши. Знај, да без муке нема ни науке, а где је муке, труда и лепе воље, ту и плодови уживања не ће изостати.

III.

Клони се и чувај распре и свађе. Знај, да су лакомство и неситост кадре хиљаду зала починити, и брата с рођеним братом завадити. Буди лакле и с мањим задовољан, јер често се догађа, да док се двоје муче, дотле трећи готово уживају.

IV.

Пази добро кад бираш себи пријатеља. Нема ништа лепше на свету од добра и верна пријатеља, али за то ипак буди опрезан кад коме пријатељство указујеш, јер често, врло често бива, да човек користећи и пријатељујући другом, себе оштетити може.

V.

Ако те у животу тешки ударци судбе и гонити почну, не треба да се одмах предаш очајању и незадовољству, које мучи и тело и душу. Погледај само по широком свету овом, па ћеш за цело наћи и таковых људи, с чијом се судбином не би никад променуо. Сравњуј судбу своју са судбином других — па се тиме теши.

Прибрао: *Јован Д. Брајић.*

ДА БУДЕШ ЗДРАВ.

У јелу буди умерен. Ни поштo не гладуј, али и не трпај у себе. Ко је лаком, често болује. *„Пресићењем многи умреше, а ко пази, продуљи живот,“* вели свето писмо.

*

Особито не треба у вече много јести. *„кратка вечера, дуг живот.“*

*

После вечере не сме се одмах лећи, ако смо ради, да мирно спавамо, да рано устанемо и да смо сутра дан здрави.

*

Није добро да се о једном оброку меша много јела, јер их не подноси желудац, па онда шкоде

*

Не треба брзо јести. Ко брзо једе, не осећа сласти, па му и не прија. „Што год једеш дроби,“ гризи и жвакај све дотле, док се од тврда залогаја не учини мека каша. Ко добро и на обе стране жваће, имаће дуго здравље и јаке зубе и добар желудац.

Из „Буквице здравља.“

Др. М. Јовановић Батут.

СВАШТИЦЕ.

Светосавска слава. Српске школе и српски ђаци, свуд, ма они где и ма у ком крају били, славе св. Саву просветитеља српског као свога заштитника. То је свето свију српских школа и крсно име свију српских ђака, малих и највећих. Зато се у целом српству на све стране натиче наш свет, како ће ту славу што лепше да прослави. Одавна се већ светосавска слава прослављала, али ове године, као да је та слава највећа и најмногобројнија била. У свима великим новинама српским могу се читати описи и извештаји о тим славама са свију крајева српских, из којих се види, како се тако рећи на све стране отимају да ту славу што боље и што достојније прославе. А тако и ваља! Само поред тих лепих слава, треба још и да послушамо науку светога Саве, па да се по њој и владамо, да живимо у слози и љубави, да радимо и штедимо, па ће нас онда за цело пратити благослов св Саве и дочекаћемо срећу и свако друго добро.

Јован Бошковић управитељ велике школе у Београду и један од најбољих зналаца српскога језика прославио је о св Николи прошле године са славом свога крсног имена и 25 годишњицу, од како је професор. Живео и још много радио и урадио за свој народ!

Стогодишњица Вука Ст. Караџића. „Зора“, Ђачко друштво на ве.

ликој школи у Бечу, прославило је на св-Саву стогодишњицу Вуку Стеф. Караџића и спомен српском гуслару и песнику Филипу Вишњићу, који је у лепим песмама опевао бојеве српске за ослобођење Србије од Турака. О овом народном певачу и песнику Филипу Вишњићу, приповедићемо опширније у броју што долази.

Човечуљци у Африци. Одавна се приповедало, да у Африци живе неки мали људи, човечуљци или кепеци, али се о њима није много знало Па како сад многи научењаци путују по Африци да је изуче, то су неки од њих близу језера, Нгами наишли и на те човечуљке, који нису већи него деца од 10—12 година. Језик је, веле, у тих човечуљака врло чудноват; чини се као и да немају речи, него само пуштају од себе неке звуке и клоцају језиком; куће су им од земље, те су их зато и прозвали: „земљани људи.“ Кожа им је сјајна жуто-смеђасте боје, мишице су им добро развијене а груди јаке. Глава им је покривена оштром косом а брада им не расте велика. Један путник приволео је богатим даровима шест таквих човечуљака, да иду с њим, те их је довео у Европу и показивао их у Француској, Енглеској, Немачкој и Ручији.

Црни зуби. На великом Азијском острову Борнео живи неки народ Дајаци. Код ових Дајака најчудноватије је то што бојадишу своје зубе, да буду са свим црни. Најпре добро отурпејишу (опиле) зубе, да сав калај с њих спадне и да буду са свим оштри, па их онда обојадишу. Беле зубе никако не трпе, јер веле беле зубе имају и вашке и мајмуни. Кад кога Европејца виде са белим зубима, а они му се смеју и ругају, али потајно, јер веле није се пристојно у брк ругати људима, ма они и лудаци били.

Колико имају становника Европске државе. По најновијим, пописима становника у Европским државама, има:

1.	Русија	91 760,000
2.	Немачка . . .	45 234,061
3.	Француска . .	37 892,000
4.	Аустро Угарска .	37.882,711
5.	Енглеска . . .	35.241,482
6.	Италија . . .	28 761,320
7.	Шпанија . . .	16.738,565
8	Белгија . , .	5.655,197
9.	Румунија . . .	5.376,000
10.	Шведска . . .	4.603,595
11.	Португалска . .	4.675,955
12.	Турска . . .	4.500,000
13.	Холандија . . .	4.225,065
14.	Швајцарска . .	2.846,102
15.	Данска	1 969,030
16.	Србија	1 902,419
17.	Норвешка . . .	1 806,900
18.	Грчка	1 909,147
19.	Бугарска . . .	2 009,917
20.	Источна Румелија	815,946
21.	Црна Гора . .	245,380

КОЊИЧКИ СКОКОВИ.

Саставио: Север Милутиновић.

1.

ви-	свој	дух		
ко	дар		ше	ди-
од-				не
му	ше.		же	у
	нос	том	ди-	

Саставио: М. Н. Милетић.

2.

ко	ти.	ал'	те	о·
бар	нек	на	ме	ти.
му	ма-		зре,	ште
се	по·	кост	све-	па
лен-	се	о·	сле	пре-

ЗА РАЧУН.

3.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Како би ових 16 бројева у ове квадратиће распоредили тако, да изиђе 34, ма читали управно или унакрст.

Симо Јовановић,
Ливњак.

4.

ЗАГОНЕТКА.

Ја сам стара варош једна,
Од два слога а са шест писмена;
Пређе бејах под турским ногама,
А сада сам у шваиским рукама:

Четир прва слова изговори,
То ти тада неку справу твори,
Која стоји на суву и води,
И свакога там и амо води.

Друго слово и треће са њиме,
Казаће нам синче мало живинче,
Крилато је а по боји жуто,
А поред тог и одвише љуто.

Од трећега слова па све до крајњега,
Добијамо нешто
Какови желимо сви да будемо.

Пето слово и шесто са њиме,
Даје стају за коње потребну . . . . . .
Хајд' сад мало промисли па реци,
Шта то значе ови овде редци.

У Ваљеву. *Остоја С. Ерић,*
комес. и писар бат. VI. батаљ

РЕШЕЊЕ.

У 1. броју „Голуба“ значи:

I. *Коњички скок:*

Ја бих хтео да се дичим,
Што сам рођен у те дане,
Кад је искра Божјег духа:
Похитала на мегдане;
Кад се дижу мисли лепе,
Кад се свети нади крепе,
Кад се блиста сила јака,
На висовима напредака;
Кад је дато нашој срећи,
Да душмана мрак обзра,
Кад је један тренут већи,
Нег' векови доба старог'.
Ал' кад видим смртне казни,
Кад се сетим те саблазни,
Која закон понижава,
А целата осветава, —
Ја се стидим доба свога,
И напретка његовога,
Скамени ме гроза клета, —
Ја се стидим свих просвета,
Ја се гадим на човека,
Ја се срамим свога века.

Жмај Јован Јовановић.

II. *Ребус*: 1. значи: Свети Ђурађ; 2. Родољуб.

Правилно решили: Милорад Завишић у Новоме Саду: све. (Пошто је он први приослао решење од сва три задатка, то он добива награду.) Милан Јосифовић и Љубомир Велић у Н. Саду: 2. — Милан Ђ ко Павловић бојадисар у Вршцу: I. 2. — Никола Михелић уч. VII. р. у Сомбору: I. 2. — Светислав Јовановић уч. у Вел. Средишту: 1. — Игњатије Жижић уч. у Добровићу: 1. — Славко Петковић уч. у Бос. Градишци: 2. реб. — Никола Л. Лугумерског гима. у Београду: I. 1. и II. 2 — Јован Чупић: I. 2 — Ст. П. Благојевић благајник штедионице у Шиду: I. 2. — Светозар Н. Ковровић у Мостару: I. 2. — Софија Радић учен. 4. р. више дев. школе у Сомбору: I. 2 — Драгомир Милетић у Великом Градишту: 2. — Милета Лесковац гимн. у Новом Саду: 1. 2. — Радомир Милиновић гимн. у Шапцу: 2. — Михаило Галкановић учен. у Бел. Цркви: I. Сг. Марковић гимн. у Карловцима: 1. 3.

На знање.

Овај број шиље се само онима, који су се до сад претплатили. Зато, који жели „Голуб“ имати, нека се пожури са претплатом, па ће га уредно добијати, (разуме се 1. и 2. број одмах, а остале кад који изиђе).

Неки пријатељи наши остали су нам за прошлу годину дужни; тога ради их молимо, да подмире своје рачуне, иначе ћемо им обуставити даље шиљање листа, и изнећемо их поименце на овоме месту као дужнике.

Администрација „Голуба“

☞ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 3. У Сомбору 1. Марта. 1887.

ОДЕ НАМ ЗИМА.

Оде нам зима, оде нам оде
На брду, доњи окопну снег;
Зелена трава већ поља краси
И ниску долу и висок брег.

Љубица мила и саса плава
Већ диже главу кроз густи џбун;
Поточић мали боље жубори
Ко да је и он радости пун.

Ево нам роде ево нам ласте
С далеког југа у наш их крај,
Весело лете над нама миле
Крила им грије сунчани сјај.

Добро нам дошли гости ваљани
Је ли вам био потежак пут? . . .
Добро нам дошли мили пријани
Гњезда су ваша читава свуд! . .

И лепир шарни опружа крила,
Весело леће с цвета на цвет;
А чела вредна, челица мила
Већ ево скупља с цветића мед.

Оде нам зима, оде нам оде
За њом нам дође пролетњи цвет,
Радошћу већом с речицом красном
Са сваке ј' стране обузет свет.

Л.

ФИЛИП ВИШЊИЋ

слепац и народни песник, певач и гуслар.

Смо поменули смо у прошлом броју „Голуба“, како је „Зора“ друштво Срба великошколаца у Бечу прославило о светом Сави стогодишњицу Вука Стеф. Караџића, и да је уз ту славу прославио и успомену слепца Филипа Вишњића, песника, певача и гуслара српског; те рекосмо да ћемо о томе Вишњићу коју више рећи, да га и наши читаоци упознају; што овим ево и чинимо

Филип Вишњић је био песник, т. ј. састављао је лепе песме, у којима је казивао како су се Срби јуначки борили против Турака за ослобођене своје и у њима је славио и величао славне јунаке српске, који нису жалили погинути за слободу Српску. Он је био и певач и гуслар, т. ј. уз гусле је пред народом певао јуначке песме што је сâм саставио а и друге, које је од других научио. То је народу веома годило, па га је зато свако јако волео.

Филип се родио у Босанском селу Трнави, у округу Зворничком 1767. године, дакле је сад томе равно 120 година. Кућа му је била доста имућна. Оцу му је име било Ђорђе, а звали су га у селу Стојан Вилић; матери му је било име Марија, а прозвали су је *Вишња* и само су је тим именом звали. По том њезином имену и Филип је прозван *Вишњић*.

Филипу рано умре отац и мати му се преуда у село *Мећаше* близу Бељине. Ту је Филип провео своје детињство и младост. У осмој године *ослеши* од Богиња.

О рату Аустријском с Турцима 1787. (пре 100 година) Турци су народу чинили многа зла и у том наиђе велика несрећа и на кућу и стричеве Филипове. Турци уморе три стрица његова и једнога брата од стрица. У то доба је било Филипу 20 година, те се може мислити, како је ова крвничка сила турска распаљивала у њему мржњу спрам Турака. Као слепац није се могао друкчије светити, него да по народу пева јуначке песме, те на тај начин да буди у њему освету, да се освете Турчину крвнику свега народа српског.

Као слепац још за рана је научио гудити, и певао је уз гусле разне песме, које је где чуо, јер је примао, где год је коју чуо; из најпре се није усуђивао ништа сам да пева. Али када оно дође 1804 година, када се диже народ у Србији на старога крвника Турчина, да освети Косово; те кад се о бојевима чу глас у Босни: дознаде за све то и наш Филип Вишњић. То га тако одушеви, да стаде сам смишљати и састављати песме, да у њима уздиже и слави нове борце и јунаке српске. Тога ради пређе преко Дрине и оде у Србију, те је тамо пропутовао многе крајеве. Тамо је разбирао за сваки и најмањи случај, за сваког јунака и војводу; питао је где је шта било; ко је шта урадио; како и кад. Па тек кад је све добро разабрао и дознао, онда је то у песму срочио и уз гусле певао. Прва му је била она дивна песма: „Почетак буне против дахија“ која овако почиње:

Боже мили! чуда великога,
Кад се шћаше по земљи Србији,
По Србији земљи да преврне
И да друга постане судија;
Ту кнезови нису ради кавзи
Нит' су ради Турци изјелице;
Ал' је рада сиротиња раја,
Која глобâ давати не може,
Ни трпити турскога зулума. и тд.

Када му је ова дивна песма овако красно за руком испала, после је ишла све песма иза песме, лепша иза лепше и новија иза новије, те тако посташе песме: „Бој на Чокешини; „Бој на Салашу; „Кнез Иван Кнежевић; „Бој на Мишару; „Бој на Лозници“ и многе друге.

Осим пред народом, певао је он своје песме и пред многим српским војводама па и пред самим врховним вођем Карађорђем. Једном пред војводом Луком и свим другим старешинама, окренув се Луци рекао је Филип:

„Господару! не старај се како да одбијеш Босанске Турке, него дај мени, да скупим стотину слепаца, па нам дај сваком по неука ждрепца, а у руке сабље и напутите нас у турску војску; ви пак окати хајдете за нама, да видите, шта ће од нас бити. Нека од нас буде, што Бог дâ, само да и ми неко јунаштво учинимо, па макар пропали сви до једнога. Доста певамо чудеса и витештва, те дражимо браћу на погибују. Него да докажемо да је и нама слатко умрети тако славном смрћу.“

Лука се на ово грохотом насмеје, а војска се сва овесели и охрабри: кад слеп ово жели и овако говори, шта је остало за нас окате? помисли свак у себи.

Филип је до 1813. године једнако живео по српским логорима око Дрине, те ту певао борцима песме и соколио их. Када пак Турци 1813. опет овладаше Србијом, пребегне он са својом породицом у Срем, па се намести у селу *Грку*, где је и умрьо и сарањен, но не зна се које године.

Филип је у Срему био добро примљен и тако му је добро било, да је стекао коња и таљиге. Где год би дошао, људи су га због његових песама частили и даривали.

Када се Вук Стеф. Караџић 1815. бавио у сремском манастиру Шишатовцу код својега пријатеља архимандрита Лукијана Мушицког, па чуо беше, да Филип зна лепих песама, дозове га у манастир, те ту препише од њега све оне лепе његове песме, што се и сад могу читати у Вуковим књигама. . . . .

То ето беше Филип Вишњић. Он је песмама и гуслама својима овековечио многе славне јунаке српске па је тиме и нехотице прославио и овековечио и сâм себе.

„Зора“, друштво ђака Срба великошколаца у Бечу, славећи и прослављајући успомену Филипу Вишњићу, наумило је да народним прилозима подигне у Грку и споменик овом народном песнику, певачу и гуслару. Та мисао је одиста лепа; њу треба да потпомогну прилозима сви родољуби српски, да се та лепа замисао што скорије оствари. То је Филип заиста заслужио, коме нека је вечита хвала и слава!

ДА БУДЕШ ЗДРАВ.

Рано лези, а рано устаји. То је најздравије. Ко касно леже, а касно устаје никад се не каје.

*

Да је сан сладак и миран — да дакле прија, не сме уморену телу ништа сметати.

*

Чиста савест је најбоље узглавље, а брига, јед и мутне мисли разбију сан.

*

Чим се пробудиш, устани. Ко се излежава и у перју пари, не разуме што му сама природа наговешћује.

*

За одраслога је доста кад седам сахата спава. Деци треба и више.

*

Ко много спава и ко се излежава, нит' је здрав, нит' може у чему завредити. Разгњили се, па нит' хоће да почне, нити може што да доврши. Није усталац ни прегалац,

Из „Буквице Здравља.“

Др. Милан Јовановић Батут.

ТУРЦИ У МАРКА НА СЛАВИ.

Из збирке Вука Стеф. Караџића, књига II. песма 72.

Бога моли Краљевићу Марко,
Од године опет до године,
Да прослави крсно име красно
Крсно име, светог летног Ђурђа,
Да му Турци на свето не дођу;
А кад Марку свети Ђурађ дође,
Сву господу на свето зазива,
У двору му три софре бијаху:
Прва софра дванаест владика,
Друга софра господа ришћанска,
Трећа софра ниште и убоге;
Марко служи вино свештеником
И убавој господи ришћанској,
Мајка служи ниште и убоге,
А Јелица носи ђаконије,
Ваистину послао на стражу,
Да му чува стражу од Турака,
Да му Турци на свето не дођу.
Отуд иду три аге цареве,
И за њима триест јањичара
„Каурине отвори капију,
„Да видимо, луди каурине,
„Како Марко крсно име служи".
Слуга лепо турски одговора:
„Ман'те ме се, Турци јањичари!
„Ја вам не смем отворити врата,
„Ја се бојим господара мога."
Ал' то Турци ништа и не маре,
Потргоше триест буздована,
На капији оборише врата,
На слугина плећа набројише
Триест и шест златних буздована,
Добро слуги леђа намекшаше.
Кад јунаку бојак досадио
И јуначка плећа утрнула,
Оде Марку у дворе плачући,
Беседи му Краљевићу Марко:
„Ваистина, моје чедо драго!
„Што је, сине, те сузе проливаш?
„Ил' си гладан, ил' си жедан сине?
„Ако с' гладан ето ђаконије;
„Ако с' жедан ето вина хладна,
„Немој грозне сузе проливати,
„Не скрви ми моје име крсно."
Ал' беседи слуга ваистина:
„Господару, Краљевићу Марко!
„Нит' сам гладан, па нити сам жедан:
„Зло је мене изело из леба,
„А горе ме из вина попило
„А у твоме двору господскоме:
„Ти ме посла, да ти чувам стражу;
„Тко би теби сачувао стражу?
„Отуд иду три аге цареве
„И за њима триест јањичара,
„У глас вичу три аге цареве:
„„Каурине, отвори капију,
„„Да видимо, луди каурине
„„Како Марко крсно име служи.""
„Ја им лепо турски одговорам:
„„Ман'те ме се Турци јањичари!
„„Ја вам не смем отворити врата,
„„Ја се бојим господара мога"";
„Но то Турци ништа и не маре,
„Потргоше триест буздована,
„На капији отворише врата,
„И на моја плећа набројише
„Триест и шест златних буздована."
Кад је Марко саслушао речи,
Узе Марко сабљу и буздован,
Па се стаде софри заклињати:
„Чујете ли, софро и господо!
„Тако мене не родила мајка,
„Племенита госпођа краљица;
„Не могу вам Прилип накитити
„Ни босиљком ни руменом ружом,
„Већ све редом турскијем главама."
А стаде га заклињати мајка,
Племенита госпођа краљица:
„Немој Марко, моје чедо драго!
„Не убила т' рана материна!
„Немој данас крви учинити,
„Данас ти је крсно име красно:
„Тко ти данас у дворове дође,
„Напој жедна, а нарани гладна
„За душицу твојих родитеља
„И за здравље твоје и Јелино."
То је Марко послушао мајку,
Сабљ' остави буздован не хтеде,
У двор иду за невољу Турци
Па их седа за трпезу редом:
„Ваистина, донеси им вина,
„Душо Јело, носи ђаконију."
Слуга носи вино и ракију,
А Јелица царску ђаконију;
Ужинаше, напише се вина.
Кад се Турци понапише вина,
Турци турски међ' собом беседе:
„Море, друштво! ајд' да путујемо,
„Док нам није присела ужина".
Мисле Турци, не зна Турски Марко,
Ал' је марко у цара дворио
Преко мора у Шаму Турскоме,
Дворио га за седам година,
Па је чисто Турски научио,
Кан' да га је Туркиња родила;
Па је Марко Турком беседио:
„Море Турци, сед'те, пијте вино,
„Плаћајте ми слуги мелемашче
„Баш ако ли и тако не ћете,
„Ви станите, да вам одударим

„По једаред мојим буздованом,
„Умом више буздовану нема,
„Четрдесет ока ладна гвожђа,
„Двоест ока лепа чиста сребра,
„И шест ока жеженога злата
„Једно с другим шесет и шест ока;
„То видите, да сте заслужили,
„Поклем сте ми врата оборили,
„На мог слуге плећа набројили
„Триест и шест златних буздована.“
Ал' све Турке новата грозница
Од Маркова страшна буздована:
Сваки вади по двоест дуката,
Аге ваде по триест дугата,
Међу Марку на скут на доламу,
Не би ли се беда оставила;
Ал' се беда оставити не ће:
Каурин се вина понашио
Рад је с Турци да замете кавгу:
„Море, Турци, сед'те пијте вино,
„Даруједете нашу кравајношу
„Није моја Јела робињица,
„На себи је свилу помрчила,
„Док је вама ужину донела.“
Ал' је Турком голема невоља:
Већ у једних понестало блага,
Узаима један од другога,
Сваки вади по десет дуката,
Аге ваде по двоест дуката,
Међу Марку на скут на доламу,
Грће Марко у џепове руком.
Оде Марко у двор певајући
Јевросими својој старој Мајки:
„Јевросима, моја стара мајко!
„Не узимам благо од Турака,
„Не узимам, што ја блага немам,
„Већ узимам благо од Турака
„Нек се пева и нек приповеда
„Што ј' чинио Марко од Турака.“
Одош' Турци из двора плачући
Турци Турски међ' собом беседе:
„Бог убио свакога Турчина,
„Који више каурину дође,
„Кад каурин крсно име служи!
„Што дадосмо за једну ужину,
„Била б' рана за годину дана“.

Напомена. У нашим народним песмама налази се по више турских речи, а и по гдекоја такова, која није турска, али се теже разуме, јер се не чује у сваком крају српском. Тако мање познатих речи има и у овој песми, али како смо ми ради, да наши читаоци све разумеју што читају, то ћемо те непознатије речи овде протумачити; зато их ево по реду:

Софра, трпеза, постављен сто.

Ђаконија, част; гозба.

Ага, господар.

Јањичари, били су најжешћи турски војници а пореклом хришћани. Децу српску, бугарску и грчку одводили су Турци у робље, па их потурчили, те кад су одрасли бивали су јањичари.

Каурин или ђаурин, неверник; тако Турци зову сваког, који није њихове вере.

Прилип, град Краљевића Марка.

Шам, Сирија, једна турска област у малој Азији.

Мелемаџиче, лекарина, трошак на лекове или мелеме.

Ока, турска мера, што износи: 1 килограм и 281 грам.

Скут, крај од хаљине.

Кравајноша, она која носи крављ, а крављ је част од теста и меса, што се носи у сватове.

МУДРЕ РЕЧИ.

— Од Рикарда.

I.

Ако је време најдрагоценије на свету, онда је трађење времена највеће трађење; јер изгубљено време не може се више наћи, и што ми кажемо, да има доста времена, то нам ретко кад дотраје Дела дакле, крећимо своје руке, док, имамо још снаге у себи! Лењости је све тешко, вредноћи је све лако.

II.

Ради данас док још имаш времена, јер не можеш знати, шта ће те сутра да задржи. „Једно данас више вреди, него сутра два.“ Не остављај за сутра, што можеш данас да урадиш.

III.

„Мачка у рукавицама никад не улови миша,“ па и ти можда имаш од природе њежне руке, али само мушки ваља отпочети посао, па ће онда, што који дан, бити све боље и боље. Та зар киша на послетку не продре и у сам мрамор? Та зар мали мип вредноћом и трпељивошћу не прегризе дебело уже? Зар се од честих удара не строшита и најјачи храст?

IV.

Многи узимају мале ствари олако, па им после грдне штете буде. „Што није било једног клинца, изгубила се потковица,“ што није било потковице, пропао је коњ, а што није било ваљаног коња, пропао је ваљан коњаник. Свега тога не би било, само да је било онога клинца.

Прибрао: *Јован Д. Брајић.*

ПАУН.

Тек што је сунце топлије грануло и жељно очекивано пролеће се помолило, а већ се са свију страна ори она мила дечија песма:

Паун пасе, трава расте,
Мој *пауне!*

Па кад је *паун* већ у песму дошао, то хајде да коју рекнемо о тој лепој птици сад, кад се о њој највише пева.

Паун је једна од најлепших наших домаћих птица. Особито се одликује тиме, што има преко мере дуг реп, а на глави повисоку капу од перја. Глава му је мала, крила кратка, ноге високе и гадне. Перје му је на глави, врату и грудима дивне румено-плаве боје, која се прелива у златно и зелено. По леђи је зелен и свако му је перо по окрајку као бакар црвено. Реп на дугачка пера су отворено мрка и гиздаво искићена котурићима, који изгледају као очи. Очи су те угасито мрке а окрајци им бели и изгледају као прстенови.

Паун једе свашта као год и кокоши; но хоће да убије и прилично велику змију па и њу једе. Али како осети младе усеве, онда му је паша на усевима најмилија храна.

У пролеће носи јаја и леже се као и кокоши. Паунићи нису лепи као матори. Паунче тек треће године достигне сву красоту своју.

Пауново се месо једе и укуса је као и друго месо у дивљачи; но за младе веле, да су особито укусни.

Пауне мало ко да код нас држи, а и ко их држи, не држи их за љубав користи, него више зарад украса; а то зато, што је он велик убојица, те хоће сву живину да растере од куће. Хоће чак и с ћурком да заметне кавгу, али онда обично извуче он фуру; јер су ћуркови сложни па како се један ухвати с пауном у коштац, одмах и други трче у помоћ те би свога паун са свим рашчупали, да га когод од домаћина не отме.

Паун као да зна да је леп, те ти се шепури и шири по дворишту, као да се поноси тиме што је он најлепши. Па уме и да се чува да се не искаља, бега од сваке барице и брљуге и чува се боље него многа деца.

До пре 2220 година није било паунова у Европи, него само у Азији, где га и сад има сила божија дивијих по густим шумама. Веле, да је у Европу донет у време Александра великог, који је 333. године пре Христа умрьо. Онда су га само веома богати људи и цареви и краљеви могли држати јер је био веома скуп, по 7—800 фор плаћан је један мужак.

Дивијег пауна је тешко припитомити, али кад се једном припитоми, онда је као и остала домаћа живина. Лежи свагда на високо; па и зими, кад је највећа студен, оде он на врх дуда и тамо спава.

У многим крајевима Индије (у Азији) држе пауна за свету птицу и нико га не сме убити, а ако га ипак ко убије, тај буде љуто кажњен. Зато у тим крајевима има на хиљаде пауна.

КО РАДИ, ИМА, КО УЧИ, ЗНА.

Без орача и копача
Нема леба ни колача,
Орачу су плуг и брана
Права храна и обрана,
Копач има свег што треба,
А највише, бела леба,
— Та без труда и без муке
Нит имања, нит науке. --
Био богат, ил сирота,
Радити му зар срамота! —
Боље имат' и одвишка,
Него у чем недостишка,
Где је леност, тамо зло је,
Да, тако је, откако је.
Зато, ђаци, сад учите,
Главу знањем напуните,
Ваш је рад само књига,
Једина вам брига,
У том вам је срећа сва
Та то сваки од вас зна. —
Где је наук, ту је рад,
Где је леност, ту је глад,
Зато учи док си млад.

Црнко.

ДОСЕТЉИВ СЕЉАК.

Једном сељаку украде неко најбољег коња из кошаре. После неколико дана отиде тај сељак на вашар десет миља далеко, да купи другог коња, јер му је прека нужда била за орање. Идући кроз вашар коњски, задиви се кад опази свог коња, што му је украден пре неколико дана. Он га ухвати за улар и повиче: „ово је мој коњ! пре четири дана ми га је нестало.“ Ти се варош пријатељу, рећи ће продавац: „Тај је коњ у мене већ више од године дана. То није твој коњ; али мож'да је налик на твог коња.“

Сељак брзо поклопи коњу очи рукама, пак ће га запитати: „е добро! кад велиш да је тако давно у тебе, дедер бога ти реци ми на које око не види?

Овај што је доиста коња украо, али није баш мотрио да л' је коњ ћорав или није, нађе се у великој запари незнајући шта да рекне. На послетку издајући се да ће погодити рече одважно: „левим оком не види.“ „А! јест, куд сам се ја део; та десним оком не вид! да! да! тако је“, повиче са свим поуздано.

На те речи отклопи сељак очи коњу па ће рећи: „Е: сад је јасно, да си ти лопов и лажа. Погледајте људи, овоме коњу не фали ништа. Здраве су му очи обадвије. Ја сам њега само зато питао, да га ухватим у лажи, и да крађу обелоданим “

Све вашарџије у наоколо повичу: тако је, брате, тако је! ово је лопов и лажов! Коњ је твој, води га. На то наиђе и полицаја те отерају коњокрадицу у затвор, а сељак лепо одведе свога коња кући.

Јован Д. Брајић.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

III.
МАРТ, (Ožujak), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Недеља	Мученица Евдокија.
2	Понедељак	Теодот владика.
3	Уторак	Мученик Евтропије.
4	Среда	Преподобни Герасим.
5	Четвртак	Мученик Конон.
6	Петак	42 мученика и Аркадије.
7	Субота	Василије, Јевр. и Евђен.
8	Недеља	Теофилакт влад. *(почетак*
9	Понедељак	40 мученика. *[аролеђа.)*
10	Уторак	Муч. Кодрат и Кипријан.
11	Среда	Софроније патр. Јерусал.
12	Четвртак	Теофан и папа Григорије.
13	Петак	Пренос моћи патр. Ниќиф.
14	Субота	Преподобни Венедикто.
15	Недеља	Мученик Агатије.
16	Понедељак	Муч. Савин и Трофим.
17	Уторак	Алексије човек Божји.
18	Среда	Кирило архиепископ.
19	Четвртак	Муч. Хрисанто и Дарије.
20	Петак	Преп. Јован и Сергије.
21	Субота	Влад. Јаков и Тома патр.
22	Недеља	Свештепомуч. Василије.
23	Понедељак	Препод. Никон.
24	Уторак	Артемије владика.
25	Среда	Благовести.
26	Четвртак	Сабор арханђ. Гаврила.
27	Петак	Матрона и Јован преп.
28	Субота	Иларијон и васкр. Лазарев.
29	Недеља	Цвети.
30	Понедељак	Јован Лествич. и Јов. ћут.
31	Уторак	Ипатије владика.

Име овога месеца. Месец Март добио је име од незнабожачког бога старих Римљана, који се звао Мартијус. Овај је месец код старих Римљана био први.

Мене месеца. Последња четврт 4. после подне. — Нов месец или мена 12. у вече. — Прва четврт 20. из јутра. — Пун месец или уштап 27. из јутра.

Дужина дана у ноћи. У овоме месецу је дан с почетка $11\frac{1}{2}$ сах. а ноћ $12\frac{1}{2}$ сах. али до краја дан одужа за $1\frac{3}{4}$ сах. а толико ноћ окраћа.

Радње у овоме месецу. Претачу се нова вина; ако је лепо време, чисте се и износе кошнице; истерују овце и марва; сеје се жито јарица и јечам јарик, зоб, детелина; одгрћу се и режу виногради, полаже се и сади чокоће, реже рибизле; расађују расаде: пресађују воћке. Руже се откривају, подсецају и везују.

Важни догађаји у овоме месецу. 3. Марта 186¹. (пре 26 г.) установила се у Београду прва лудница такозвана докторова кула. — 4. Марта 1695. год. (пре 192 године) Аустријски цар Леополд даде поново Србима у Аустро-Угарској повластице. — 7. Марта 1731. год. (пре 156 год.) изабрала је народна скупштина у Београду Вићентија Јовановића за митрополита, који је основао прве гимназије у Осеку, Даљу и Срем. Карловцима. — 9 Марта 1699. год. (пре 188 год.) утврђен је мир између Аустрије и Турске у Срем. Карловцима. — 10. Марта 1838. године (пре 49 год.) отеше њих 12 Црногораца од Турака град Жабљак. — 12 Марта 1316. год. (пре 570 год.) умре у Срему српски краљ Драгутин, што се звао „Сремски“ и сарањен је у Рашкој. — 15. Марта 1837. год. (пре 50 год.) умрьо је у Горњем Карловцу чувени песник српски Лукијан Мушицки. — 25. Марта 1195. год. (пре 692 год.) предао је Стеван Немања, отац св. Саве, владу своме најстаријем сину Стевану, а сам се покалуђери и оде у манастир Студеницу. — Истога дана 1804. год. (пре 83 год.) отео је Јаков Ненадовић Шабац од Турака. — 26. Марта 1849. г. (пре 38. год.) разбили су Срби Кикинђани Мађаре код Турске Кањиже под вођем Лазићем. — 29. Марта 1454. год. (пре 433 год.) постаде краљем угарским најславнији њихов краљ Матија Корвин, добар пријатељ српски. — Истога дана 1867. (пре 20 година) уступио је турски цар све градове у Србији кнезу Михаилу Обреновићу. — 30. Марта 1595. год. (пре 292 год.) спалио је бесни Синан паша на Врачеру код Београда тело св. Саве.

КРАЉЕВСКИ ЛОВАЧКИ ДВОРАЦ У ГЕДЕЛУ.

У свакој држави има владалац по које место, у коме се радо бави и у лов излази.

Таково једно место је у Угарској Геделе (Gödöllő). Ово место лежи северо-источно од Будимпеште у крај жељезнице, која води од престонице Будимпеште на горе уз знатне Угарске вароши: Мишковац, Кошицу и Прешов.

Геделе је варошица, броји око 4000 становника; лежи у врло лепом пределу а чувено је поглавито с тога, што је ту краљевски дворац. Овамо краљ и краљевска породица радо долази и лети и зими; лети да се наужива оне дивоте и красоте божије, а зими, да иду у лов. Тамо се налази особито леп перивој (парк), кошутњак, врт за зверове и фазане. Једном речи, место веома згодно за сваковрсно уживање. Право краљевско место!

Наша слика представља само краљевски ловачки дворац. Па кад он овако красан изглед има, онда се лако може мислити, како тек оно остало изгледа!

КАВА.

Како је кава код нас, тако и у опште код свију народа са свим обична кућна потреба, како у богатој, тако и у сиромашној кући, то ћемо да видимо, кад се сазнало за њу, где расте и како обрађује.

Међу Арапима има много прича, које показују, како је човек први пут дошао на то, да употреби каву за пиће. Тако једна прича вели, како је био један сиромашан дервиш, (турски калуђер) који није имао ништа, до малене колибице и неколико коза. Једаред опази он на својим козама, које су дошле с паше, како су сувише веселе и раскалашне. Други дан пође и он са њима на пашу, да види, откуда то долази.

Кад дођоше близу паше, козе одједаред полетеше и халапљиво почеше да брсте некакав плод, цветове и лишће од некаквог ониског шибља. Сад му је све јасно било. Узме и сам па се наједе тога плода, који није ништа друго био, него кава. И сам пошта на то весео и тако говорљив, да му се сви суседи зачудише. Он приповеди то и другима дервишима и тако мало по мало разиђе се на све стране употреба каве. Што се овде о козама вели, то се опет у другој причи казује мало друкчије о камили. Персијанци причају, како је сам арханђел Гаврило дао пророку Мухамеду у болести, да пије каву као лек. Али ми ћемо на ове све причице манути главом, као да не верујемо.

Наравно, да људи с почетка нису употребљавали каву овако, као што је ми данас употребљавамо. Прошло је много времена, док се дошло до тога, да се кава пржи, ситни и кува, те да се само пије чорба од тога.

Кава расте од вајкада само у оним крајевима, где је увек топло, особито пак у топлим крајевима Африке и у Арапској. Одатле је после пренета и у друге крајеве, тако, да је сада има и у осталим јужним деловима Азије, у јужној Америци и у западној Инђији.

Кава је дрво, високо 18 до 50 стопа, а ова зрна, што их ми употребљујемо, нису ништа друго, него кавино семе. Као што у трешњи и вишњи има унутра коштица, као што у јабуци има унутра семе, тако исто и у кавином плоду има једно или два зрна. Плод је налик на наше дрењине, с почетка је зелен, за тим црвен, а на послетку постане модар.

Кава цвета три пут преко године, у Августу, Септембру и Октобру; најбоље се развије плод од оног цвета у Октобру, за то се обично покида онај цвет у Августу и Септембру.

Они, који саде каву, не дају јој да расте колико би хтела, него је дотле откресују, док не буде већа од 7—8 стопа, а то чине за то, да не морају млатити плод, него да га могу рукама брати. Дрво почиње да носи плода истом у трећој години, у петој години доноси највише, а после тога све више и више опада, док у дванајестој години готово са свим не постане јалово. Онда посеку та дрвећа и побрину се за млађа. У Арапској једно дрво понесе 20—30 фуната, а у западној Инђији једва нешто више преко 4 фунте.

Кад се покупи плод, а то бива највише у мају, остави се за неко време на сунцу, да се просуши, за тим се у ваљаоници разбије кора и остану чиста зрна. Зрна се та још један пут суше, али не на сунцу, него у хладовини, да не би изгубила боју. Који пут се зрна и проперу у чистој води, да би са њих спала она танка кожица, којом су обично обмотана, а зрна онда изгледају лепша и постану са свим глатка.

Зрно има особит, нешто сладуњав мирис, највећма је налик на мирис сена, кус му је опор, мало нагрк. Боја је сад жућкаста или мрка, сад опет више зеленкаста. Осим тога може се и вештином да удеси, да зрно буде жуто или зелено.

У трговину долазе три главне сорте каве, после се те главне три сорте каве деле у многе мање сорте.

Најбоља је сорта арапска кава, која се обично зове мока. Зрна у моке су ситна, округласта, бледо-жута или жућкасто-зелена.

Друга је сорта источно инђијска кава, која расте у усточној Инђији и на околним островима у Азији. Зрна у ове каве су много већа и боја им је обично бледожута Према местима, где расту, зову се и врсте различно. Тако ту спада и кава Јаванска, која је тако исто добра, као и Арапска и која се поред Бразилијанске највише доноси у Европу.

Трећа је сорта Американска кава, која расте у средњој и јужној Америци и у западној Инђији. Зрна од ове каве су плаветникаста или зеленкасто-сива. Од силних врста најбоља је Суринамска, па Бразилијанска кава, која се као што час пре рекосмо, највише доноси у Европу.

Има где се продаје и истучена кава. Таква кава није никад чиста, него је увек помешана са разним стварима, и што више, са разном врстом земље.

Ако хоћемо, да кава што бољи утицај има на наше тело, онда треба и што бољу каву да пијемо. Зрна не треба јако испржити, а боме не треба ни сувише јаку каву готовити и пити. Ако тако будемо чинили, онда ће нас кава освежити, разведрити, мишта ће нам се брже и слободније развити, спољна и унутарња телесна топлота ће нам се пријатно повећати, срце ће нам силније закуцати, живци ће нам живахнути, а желудац боље варити.

О овоме и у опште о кафи, могло би се много говорити, али мислимо да је за овај лист доста. *Јован Д. Брајић.*

БРАЋИ М . . . .

Поштуј своје родитеље
Слушај што ти кажу!
И извршуј радо — брзо,
Што год ти налажу! .

Јер си још'те одвећ млађан
Не познајеш света,
Те не можеш ти сам знати
Које ти је мета.

Често би те изненада
Снашла која беда,

Но брига ти родитељска
У њу пасти не да.

Родитељи старатељи
Чувају те — хране,
И желе ти свако добро
А ода зла бране.

С тога си им свагда дужан
Благодаран бити,
Па ће тебе тада вишњи
Бог благословити! .

П. М.

Сомбор, 1884.

ТРИ МУДРЕ ИЗРЕКЕ.

Народна приповијетка.

У селу П . . . живљаше неки Хаџи-Јова,*) на гласу у свој околини са својих „мудрих изрека". Од како се вратио из Јерусалима, за сваку „мудру изреку" узима по 1 дукат; али и његови савјети доносе људима лијепе плодове, од којих ћу један овђе навести:

У селу К . . ., које бијаше у истој околини, живљаше неки Пера, чији син Душан од 10 година бјеше пошао у Америку; а о њему није ништа, за све вријеме слушао. Пера чувши за Хаџи-Јову, намисли поћи к њему, но пошто није имао новаца, то он поче уштеђивати што је више могао; док скупи 3 дуката, па се упути к њему. Дошао је тамо и с њиме се поздравио; па пруживши му новце рече: „Ево ти 3 дуката, па да ми даш 3 мудре изреке.

— Добро! Пази! — рече старац, примајући новце: 1. „Гдје видиш да пане јато гавранова, поћи ондје!" — 2. „Не пролази преко мутне воде, док ко прије тебе не прође!" и 3. „Немој ништа радити, док не промислиш на што може изаћи!"

На томе се сврши њихов разговор и сељак га при поласку поздрави са: „С Богом!" ... Он пође кући размишљајући и тумачећи оне изреке; и стаде очекивати плодове које ће и сабрати, ако их се држи, као што ће се даље видјети.

* * *

Деси се нашем Пери да је морао ићи у воденицу, да самеље жито. . . . Он упрти на се пун џак жита, па: кас!... кас!... к воденици. На путу, на једном брежуљку види гдје бијаше пало јато гавранова; па сјећајући се прве старчеве изреке, остави жито на путу и пође брежуљку, на коме нађе леш неког бега турског; а код њега у одјећи нађе и 100 дуката; па узевши их, опет упрти жито, те радостан у воденицу пође, гдје сврши посао, па се врати кући. Такав му би успех прве изреке. Сад да видимо од других! . . .

Један пут он путоваше по неком послу у варош И . . , у ком путу се налазила ријека Б . . ., на којој није у близини „цесте" било ћуприје, с тога се ту обично газило. Случајно тада бијаше падала киша,

*) Православне Хаџије су они који походе Хришћанска света мјеста, у Палестини; а Мухамедамске, који походе њихова света мјеста у Меки и Медини

па се вода замутила. Наш путник стане се спремати да гази, но тада се сјети друге изреке: да не прелази, док другог пред собом не види; па за то одустане од намјере, и шеташе се поред обале. У то приспје на коњу неки Турчин, па му срдито рече: — Што не газиш „Влаше!“ — на које сељак само слегну раменима. Силан Ага загази коњем, који због дубине мораше под агом пловити; па кад му терет додија, он га збаци са себе и агу вода одмах угуши; а његово тијело избаци на обали; на које мјесто и коњ изађе и стаде више мртвог госе, кога сад као да жаљаше. Сељак је све то пазио, па када вода на обали избаци агину лешину, он ту дође, ухвати коња, па премећући агу у њега нађе 500 дуката, па узјаше на коња и одјури прави преко Ћуприје; и брзо стигне у варош, гдје послове посвршава па се врати кући. Тако се њему наплати и друга изрека још боље, него прва!.. А сада да видимо плод треће изреке!..

Бијаше већ у велико ноћ, када на врата куће неко за куца

— Ко је? упита Пера.

— Отворите! — зачу се с поља; а то бјеше Душан, који то вече бијаше стигао, са 1 баулом пуном новаца, које бијаше заслужио. Дознавши да му отац у том селу станује, дошао је да га обрадује; па и незнајући куће случајно је набасао на очинску, гдје је мислио ноћити, па сјутра да тражи оца.

— Добра вече! — зачу се Душанов глас, кад му отворише, те уђе унутра. — Добра ти срећа! одговори му Пера, који при ватри сједјаше. — Бих ли могао овдје ноћити? — упита путник, који још бијаше „странац“ у овој кући. — Можете слободно! — одговори чича. — Ако је могуће да ми се сада намјести, јер сам од пута уморан, — а ено Вам ови новци, да ми их храните — рече дајући баби баул са новцима.

Баба — његова мати — коју он не познаваше, као ни оца, а тако ни они њега; — начини му те он и без питања: „к о ј е и о д а к л е“ леже и на брзо тврдо хасни. Тада ће рећи баба: — Знаш што Перо! добро би било да ти овога странца убијеш, па да његове новце присвојимо. — Старац на то пристане; приђе странцу, потегне сјекиру; но се тада сјети треће изреке, и не учини му никакво зло! — . . .

Сјутра дан било је велико веселје у кући Периној, јер је после 10 година видио сина гдје му здраво са великим благом дође; које му је синоћ хтио живот узети. Тако од треће изреке доби најбоље плодове. Он је даље са сином живио у свакој срећи и задовољству; па и тада нијесу заборавили Хаџи Јову; него су му сваке године по одређену своту новаца редовно слали — из благодарности за његове м у д р е и з р е к е!

Цетиње. *Лука Пиштељић.*

С В А Ш Т И Ц Е.

Јован Русић Србин у Америци. Јован Русић, Србин, отишао је пре 40 година у Америку, па је сада богат човек у Њујорку, трговац и творничар (фабрикант). Из вароши Баје (у Бачкој) јављају сад радосну вест, како Русић није заборавао своје Србе и завичај, но је пре мало времена послао 1000 форината, да се назида српски велики крст на Бајком тржишту. Живео!

Занемила од удара. Из Сегедина пишу: девојчица једног овдашњег занатлије ишла на пијаце да пазари. Неки несташан шегра удари је јако у леђа. Девојчица у највећем плачу дотрчи кући. На питање ко ју је ударио, није могла одговорити. Тада је одма одведу у болницу, где је лекар прегледа и пронађе да је девојчица од удара онемила. — Оваке опасне шале не треба нико да збија.

Миш певач. Неко пише у Берлинским новинама ово: Почетком месеца Новембра прошле године на један пут нас ноћу изненаде неки необични гласови, који су долазили из побочне собе. Ма да су нас ти гласови узнемиривали, ипак се нисмо на њих много обазирали. Све смо мислили, да се то неће опет обновити и другога дана. Али смо се превалили. Исте гласове чули смо и друге ноћи па и више пута. Па онда стадосмо размишљати, од куд ти гласови долазе и шта то пева. Један пут смо чули, као да пева канарица, друг пут опет као која друга птица. Тражили смо ко то пева, али не могосмо наћи. Једни су држала да то пева ласица иза греде, други су опет држали, да је то жабији глас и тд. Хтедосмо већ да разлупамо патос, па да тражимо тај створ Али пре, него што бисмо то учинили, на-

ћосмо једне ноћи у некој кутији миша што пева. Отворимо кутију и гледимо, али он ни мукајет него пева и даље као да га и не гледимо. Ухватимо га и метнемо у кавез, те сад сваки дан слушамо то необично певање. Вредно је знати, да је тај миш певач врло питом и чист; по цели дан се купа и чисти.

Сладак пут. Перзијски шах (цар) спрема се да путује по своме царству. Трговци у вароши Енсели хоће да га на особит начин дочекају. Један крај улице посуће ситно истученим шећером, што треба да буде место снега. По томе шећерном снегу ће се шах возити на саоницама. У истој вароши ће сенаправити за шаха кућица од самих шећерних глава без папира; кров ће јој посути ситним шећером а зидове ће ишарати разним шећерима. И ако то изгледа невероватно, ипак је могуће; јер у Енсели има у ово време силесија шећера. Сав товар, што су донеле две лађе трговца Амурова, сам је чист шећер.

Ретко крштење. На Сретеније све године крштен је у Сомбору мухамеданац Мехемед Алија Бајрамонов, човек од 24 године, родом из Бугарске, који сад овде живи и ради вртарство. Пошто мухамеданци нису никако крштени, то је овај мехемед крштен са свим онако, као што се и мала деца крштавају, само да боме, није га кум овдашњи трговац г. Младен Павловић на руку држао, него је с њим упоредо стајао и кад је куд требало, ишао. Народа је тога дана била пуна црква, јер се још у напред прочуло било, да ће се Мухамеданац крстити. Мехемед је добио на крштењу име Милош Овде се оженио; узео је једну Српкињу за жену а венчали су се на месне покладе.

Рибија играшја. У Будимпешти у почетку Фебруара о. г. хватали рибари рибу на Дунаву испод леда. Када су мрежу с рибом извукли горе на лед, на један пут се мрежа продере, и све рибе поиспадају на лед, па стадоше по леду скакати по читав метар високо, мале и велике, једна горе, друга доле, тако да је изгледало као права рибија играња. У томе скакању су многе дошле до просеченог леда, па отишле у воду, а многе се опет изубијале, да су мртве остале.

Племенита кћи. Из Беча пишу новине, како је тамо у некој трговини једна девојка била књиговођа, те је заслугом својом хранила своје старе и сиромашне родитеље. Но ал' на један пут власник те трговине укине трговину, па да боме отпусти и ту девојку. Од то доба наступи у кући њених родитеља јад и невоља. А кћи, да не гледи, како јој родитељи гладују, одсече своју лепу и дугу косу и прода је кудравичару (фризеру). Но није трајало дуго, па нестаде и тих новаца што је за косу добила, а још никако није нашла посла ни нове зараде. У том наступи и зима, те је требало и собу грејати, а не бејаше новаца ни за лебац. Тада се девојка одлучи, да учини тешку жртву. Чула је она, да неки на гласу лекар купује здраве зубе секутиће и да за сваки плаћа 30 фор. Отиде дакле томе лекару и понуди му своје лепе и здраве зубе. Ова понуда лекара врло троне, и место да јој извади који зуб, он извади из свога џепа 100 фор. и даде овој честитој кћери да помогне својим родитељима. Ово девојку врло изненади, врло лепо захвали лекару, те пожури кући да обрадује родитеље своје. Али како се изненадише, кад већ сутра дан онај исти, великодушни лекар што је 100 фор. дао, дође у кућу ових сиромаха и запроси ту племениту кћер себи за жену. Родитељи је дадоше без приговора и наскоро су били и сватови. Може се мислити, да тако великодушан човек, као што је овај лекар, и тако добросрдна кћи неће ни после заборавити њене сиромашње родитеље, који су тако добру кћер одранили.

Мравији век. Ма да је мрав врло малена животињица, ипак може доста дуго да живи. Тако је пронашао неко који је добро проматрао мравији живот и рад, да мрав може 12 година да живи, па је и онда још вредан.

Земљотрес у Италији и Француској. У јужној Италији и Француској био је 11. и 12. фебр. о. г. страшан земљотрес, који је велику штету нанео тамошњим становницима. Највећма су страдала она места, што леже са свим близу мора. Између осталих страдала је и чувена Ница, куда многи иду да се лече. Земљотрес је био у зору. У Ници се срушило 60 кућа, погинуло је 2 човека а 10 је рањено. 15,000 странаца одмах су оставили Ницу и отишли које у Париз а које у Италију. Кад је потрес био, многи су из собâ скакали кроз прозоре, и друге ноћи нису смели спавати у кућама. Војничке власти су дале разапети шаторе, те да народ тамо преноћи; али многи не смедоше ни под шаторе, него су стајали под

ведрим небом, а имућнији су наимали фијакере и плаћали су по 100 динара да један пут преноће. — Много страшнији је био земљотрес у другим местима. Тако се у Бајарду срушила црква и затрпала 300 особа. Варошица Дијано-Марина сва је разорена и са свим је нестало. У једној кући је била баш игранка, па су сви гости изгинули, кад се кућа срушила. И сâм градоначелник је ту погинуо. У Кателу су били људи на јутрењу кад се осетао потрес, црква се срушила и 50 људи је погинуло. Општине Бусано са свим је нестало. — Преко 300 општина је страдало. За време земљотреса море се дизало и опадало. Народ се ужасно уплашио, као да је смак света. На све стране купе се прилози за припомоћ пострадалом народу. Краљ талијански поклонио је 150 хиљада динара.

СПОМЕНИЦА.

Никола Деспотовић, син честитог грађанина Сомборског Тоше Деспотовић златара, преминуо је у најлепшем добу, у 30. години века свога као професор у гимназији Смедеревској у Србији између 5. и 6. Фебруара. Он је већ од дужег веремена боловао; уз то је као болестан на осам дана пред смрт по највећој цичи зими отпутовао из Сомбора од својих родитеља у Смедерово и то му уско-ри смрт. Покојник је као ђак био примеран, вредан и извртан; као професор пак савестан и веома заузет за оно, што је радио. Био је ватрен Србин, благодаран син, веран друг, искрен пријатељ и поборник свега, што је лепо и добро. Лака му српска земља и вечит спомен у народу, који му је тако мио био!

ДОБРОТВОРИ МЛАДЕЖИ.

Благо милостивима.
Св. Писмо

1. Гос. Зах. Г. Стојковић трговац у Сомбору претплатио је „Голуб“ за 1 ученицу у II. разр. више дев. школе Сомборске. (Добива га Наталија Хорхатова.)

2. Г. Максим Лудајић кр. судац у Српском Ковину, претплатио је „Голуб“ за 1 ученика на Цетињу.

3. Г. Никола Ђаковић претплатио је „Голуб“ за нећака у Вуковару.

4. Г. Константин Давидовић грађанин Сомборски претплатио је 11 примерака „Голуба“ и то да се шиљу: г. Теодосију Марковићу пароху у Броду за 1 ученика; г. Ђорђу Месаровићу пароху у Сурчину за 2 ученика; г. Ђорђу Крестићу учитељу у Бежанији за школу 1 примерак; прeч. г. Ђорђу Магарашевићу архимандриту у Сарајеву за 2 тамошња ученика основне школе; за 2 ученика основне школе на Цетињу; г. Алек. М. Коњовићу учитељу у Брестовцу за 1 ученика; г. Ј. Здјеларовићу пароху у Добровићу за 1 ученика; и Александру Аћимовићу у Вуковару.

5. Гђа Александра Ракић из Шарока за Наталију Марјановић и Драгињу Бошњак у Шароку, и за Радована Марјановића у Нов. Домбовару. (Свега 3 примерка.)

6. Г. Љубомир Јездимировић занатлија у Сомбору, претплатио је „Голуб“ за 1 ученицу више дев. школе Сомборске. (Добива га Вида Пајтићева учен. IV. разр.)

(Наставиће се.)

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Висарион Љубиша митрополит Црногорски, написао Дионисије Миковић, управитељ манастира Бање. (Прештампано из „Гласа Истине“ за 1886.) Издање и штампа А. Пајевића у Новоме Саду 1886. 8-на страна 111. Цена 40 нов. — Уз књигу је и слика митрополита Висариона.

Отело, трагедија у пет чинова. Написао: Вильем Шекспир, превели: Г. Гершић и А. Хаџић, за српску позорницу удесио: А. Хаџић. Трошком књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду 1887. 8-на стр. 123. Цена 50 нов. Ово је од „Зборника позоришних дела“ свеска 21.

Бјегунац, новела Мавра Јокаја. Превео Граничар. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду 1887. 8-на стр. 61. Цена 25 нв.

Gjordje Kastriotić-Skenderbeg. Velika narodna pjevanija u 2 knjige a u 16 pjesama. Kniiga I. u 8-ni str. 56 sa 9 pjesama. Ciena 15 nov.— Knjiga II. u 8-ni str. 40 a sa 7 pjesama. Ciena 15 nv. — На корицама обе ове књиге налази се слика овога великога јунака: Ђорђа Кастриотића-Скендербега а у I. књизи кратак животопис његов.

Летопис матице српске, уређује А. Хаџић. Књига 148. За 1886. свеска четврта. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду. 8⁰ страна 156. Цена 70 нов. Ко се претплати на годину, тај добива све 4 свеске за 2 фор. или по 50 н. сваку. Топло препоручујемо.

Вардар, календар за просту годину 1887. која имат 365 дни. Година шеста. Во Беч. Мала 8 на стр. 126. Цена 1 грош (10 нов.) — Ово је српски календар за Србе у Маћедонији. Садржина му је одабрана и поучна, а цена малена да већ не може мања бити.

Два говора о св. Сави, држана у школској дворани у Земуну 14. Јануара 1887. Својим ученицима саставио Александар Кузмановић учитељ 5. и 6. разреда у Земуну. — Из једнога из ових говора види се, да ће и земунска општина подићи срп. вишу девојачку школу. Срећно да Бог да!

---

1. Загонетка у слоговима.

а, ам, бав, бар, ва, ва, вид, гу, да, иг, ја, јев, ки, не, ни, ња, стус, со, ти, тра, у, у, ца.

Из ова 23 слога треба саставити девет речи од којих:

1. Женско име.
2. Придев.
3. Река у Русији.
4. Зграда где се рана товари.
5. Једно чуло.
6. Земља на балканском полуострву.
7. Име једног познатог Руса.
8. Ноћна тица.
9. Име једног римског цара.

Ако се читају прва слова од горе на доле добију се имена двеју река у Мађарској, а последња слова ако се читају од доле на горе, добију се опет имена двеју других река у Мађарској.

Бура К. Трифковић.

*

2. Коњички скок.

Саставио: **М. Н. Милетић.**

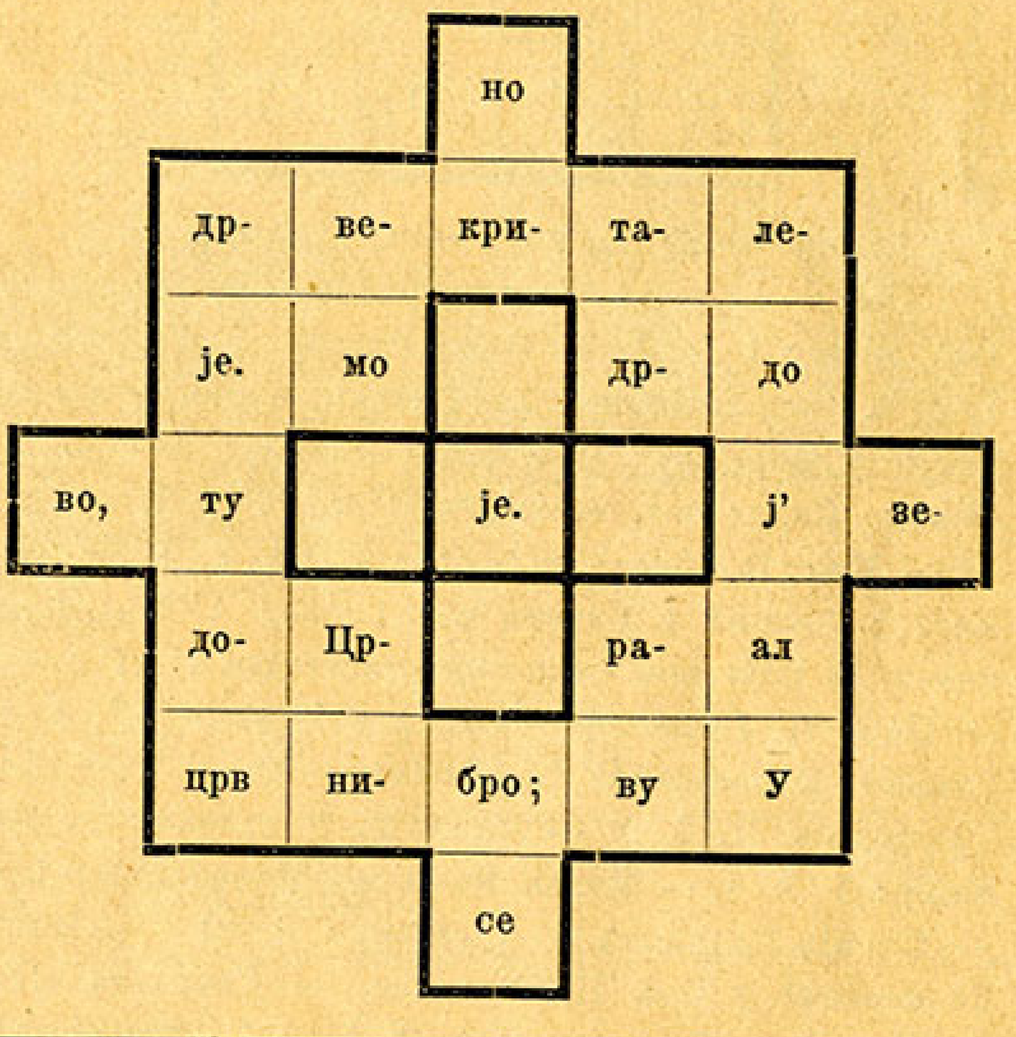

---

3. Коњички скок.

Саставио: **Алекс. Поповић.**

Кад	да	а	же	вла-	дно	мо-
не-	и	да	па-	же;	сло-	за-
са-	се				ват'	на
о-	сло-	ска	пер-	во	кад	ца
брат-	мо	ло-	га-	ср-	је	пли-

РЕШЕЊА.

У 2. бр. „Голуба“ значи:

Коњички скок:

1. Ко свој дижс нос одвише,
   У тог мудар дух не дише.

2. Ко маленкост презре,
Она му се свети,
Ал бар после штете,
Нек се опамети.

3. Рачунски задатак:

13	16	2	3
4	1	15	14
11	10	8	5
6	7	9	12

4. Загонетка: Мостар, мост, ос, стар, ар.

Правилно решили: Светислав Јовановић у В. Рградишту: 1. 2. 3. — Вида Пајтићева у Сомбору: 1. 2. 4. — Љубомир Х. Ристић питомац војене школе у Сарајеву: 1. 3. 4. — Милорад Завишић у Новоме Саду: све. — Озрен Загорица у Н. Саду: 4. — Мил В. Симић у Београду: 1. 2. 4. — Станислав Јакшић у Бузети код Глине: 1. 2 4. (онај текст за Ваш коњ. скок није прикладан за „Голуб“). — Симо П. Јовановић Ливњак у Грахову: 3. 4. — Станко Иванишевић и Михаило Хаџи Стевић у Грачаници: 1. 2. 3. — Сава И. Радуловић на Цетињу: 1. 3 4. — Милан Вељков у Митровици: 1. 4. — Софија Радићева у Сомбору: 1. 2. — Миша Галкановић у Бел. Цркви: све. — Светозар Петковић у Бос. Градишци: 1. 2. 4. — Славко Петковић у Бос. Градишци: 1. 2. 4. — Светислав Давидовић у Бос. Градишци: 4. — Жарко Слепчевић у Н. Саду: 1. — Владислав Боберић и Борислав Николајевић у Нов Саду: 1. 2. 4. — Сима и Живко Милутиновић у Панчеву: 1. 2. — Петар и Јован Симоновић у Ср. Карловци: 1. 2. 4. — Душан Которач у Н. Саду: 1. 2. 4 — Милан Бикар у Сомбору: 1. 2. — Радомир Милинковић у Шапцу: 4. — Милан Симоновић у Н. Саду: 1. 2. 4. — Војис. Николајевић у Митровици: 1. 4. — Симо Поповић у Дервенти: 4. — Ђорђе Чокорило у Мостару: 1. 2. 4. — Перо М. Благојевић у Тешњу: 3. — Душан Херколовић у Брчком: 4. — Сава Миљковић у Баваништу: 1. 2. 4 — Светозар Ћоровић у Мостару: 1. 2 4. — Олга и Јоцко 5 ко Павловић у Врпцу: све. Михаило Илић у Вел. Градишту: 1. 2. 3. — Коста К. Милетић у Вел Градишту: 1. 2. 4. — М Н. Милетић у Вел Градишту: 1. 3. 4. — Обрад Пакашки у Сиригу: 1. 2. 4. — Марко Пејин у Сиригу: 1. 2. 4. — Србин Сарајлија: све. — Владо Новаковић у Сарајеву: 1. — Остоја Ерцег у Ваљеву: 1. 2. — Бошко Костић у Н. Саду: I. 2. 4. — Д. и Љ. Николајевићи у Н. Саду: 1. 2. 4. — Олга Нинић у Шиклошу: 4. — Милета Лесковац у Н. Саду: 1. 2· 4. — Војин Срђанов и Светислав Ћирић у Н. Саду: 1. 2. — Тодор Николић у Н. Саду: 1. 2. 4. — Васа Мостић у Бос. Градишци: 4. — Ана Т. Вујнића у Гламочу: 3 4. — Љубица Јовишић у Вел. Бечкереку: 1. 2. 3. — Марија Јанковић у Осеку: 1. 2. 4. — Славко Пандуровић у Шиклошу: 4. — Кристина Комосар у Приједору: 1. 4. — Илија Теофилов у Раковцу: 3. 4. — М. Марковић у Градишту: све. — Ј. Бородјевић у Приједору: 3 4. — Милан Билић у Мостару: све. — Чедомир Ивичић у Боботи: 1. 4. — Милка Кујунџић у Лијевну: 4. — Саво и Максим Колацан у Чајничу: све. — Мара Кришанова у Сомбору: 4

„Голубов“ 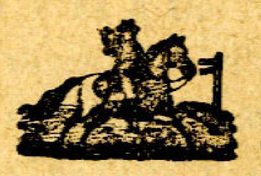 писмоноша.

Саво Колацан у ? Немачку граматику, из које бисте могли основно почети да учите немачки, можете добити у књижари Мил. Каракашевића у Сомбору. За сад би понајбоље било да узмете I. део немачке граматике од Чутурила; па кад ово свршите, онда можете узети II. део. Зато ако Вам је по вељи, пошљите 25 нв. за књигу, и 5 нв. за поштарину, па ћете је одмах добити. Тако Вам долази јефтиније, него да се шиље са поузећем (на „нахнаме“). Но не заборавите назначити место, као што сте у овом писму заборавили, јер иначе Вам се неће моћи послати ни поред новаца.

Јов. Мандилу у Шабац. За Вас није претплата стигла, за то недобивате лист.

☛ **Многима.** Није нужно, да свакоме и за најмању ситницу одговарамо; тиме се без невоље заузима много места у листу, што би се могло много корисније чим испунити. Зато ћемо у будуће одговарати само онима, којима баш неопходно нужно буде. На сваки рад није ни нужно да одговарамо, је ли добар или не, јер што је добро штампаће се и без одговора, а што не ваља, или бар што није за „Голуб“, знаће се по томе, да не ваља или да није за „Голуб“, што неће изићи штампано.

☛ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 4. У Сомбору 1. Априла. 1887.

НА БРЕГУ.

Небо ведро; сунце златн
Брда и пољане,
Ја на брегу овде стојим
Гледам на све стране.

Поток с лева вијуга се
На ромори с вали,
Сунчани му зраци вале
Хитре обасјали.

Крај потока шарно цвеће
Лепири облеђу,
Радује се красном цвећу
Љупком прамалеђу.

С десне стране стадо пасе
Веселог пастира,
Он на траву крај њег' лего
На у фрулу свира.

А крај стада зелен жбун је
На ког тица слеће,
Песмом слави вишњег Бога
Здравља прамалеће.

Предамном се село дало
У њем црква мала;
Звона звоне Богу леће
Превелика хвала.

Ја на брегу, у тој срећи
Кликну на све стране:
Здраво брда и ливаде
Сунцем обасјане!

Здраво стадо јанци чили!
Здраво село мало,
Над тобом се лице Божје
Љупко насмејало!

Благо теби, благо мени,
Благо нама свима —
Где се само Бог поштује
Ту и среће има!

Н.

ДВА НОВЦА.

Српска народна приповетка из збирке Вука Стеф. Караџића

Био некакав сиромах човек, који се свакојако прометао, па најпосле набере врећу маховине и метнувши одозго мало вуне понесе на вашар, да прода све место вуне с врећом заједно. Идући тако на вашар састане се с једним човеком, који је исто тако понео на вашар врећу шешарица, да прода место ораха, којима је одозго с врха шешарице био мало покрио. Пошто на питање шта који има у врећи један одговори да носи на вашар орахе а други вуну, навале обојица да пазаре хеспап онде на путу Онај што је имао маховину, доказујући да је скупља вуна од ораха заиште прида; али кад виде да онај што је имао шешарице не да прида ништа, него хоће онако да пазаре једно за друго, он помисли да су бољи и ораси него маховина. И тако после дугог ценкања погоде се, да онај што је имао шешарице да ономе другом *два новца* прида, али не имајући њих код себе, остане му их *дужан*, и као за бољу тврђу да ће му их за цело вратити *побрате се*. Променивши сад вреће побегне један на једну а други на другу страну, мислећи сваки да је другога преварио; а кад дођу сваки својој кући и изруче хеспап из врећâ, онда виде, да ни један управо није преварен. После некога времена дигне се онај што је имао маховину да тражи свога побратима и да иште два новца, и нашавши га у једном селу код попа у најму каже му: „Ти, побратиме превари мене!“ А он му одговори: „Вала, побратиме, и ти мене!“ По том онај стане искати два новца, говорећи да оно ваља платити што је обречено и побратимством потврђено. И овај пристане да ваља платити, али се стане изговарати да нема два новца, „него“ вели, „у мога попа за кућом има велика јама у земљи, у коју он често силази и по свој прилици биће у њој новаца или каквих других скупоцених ствари: него хајде довече спусти ти мене у јаму, па кад је опленимо, онда ћемо добит поделити, и ја ћу ти платити два новца.“ Овај на то пристане. Кад буде у вече, попов најамник нађе врећу и уже, па отишавши с побратимом над јаму, уђе у врећу и побратим га свеже преко среде, па спусти у јаму. Кад овај доле изиђе из вреће, и по јами туц тамо туц амо, не нађе ништа до жита, помисли у себи: Ако ја побратиму сад кажем, да нема ништа, он може отићи и мене у јами оставити; на шта ћу сутра од попа кад ме нађе у јами?“ Па онда опет уђе у врећу, и добро се свеже ужем, па повиче побратиму: „Побратиме вуци врећу, пуна је сваштa!“ Вукући побратим врећу помисли у себи: „Шта да ја ово делим с побратимом? Боље је да ја ово носим сâм а он нека гледа како ће изићи из јаме.“ Па упртивши врећу с побратимом на леђа, побегне преко села; а за њим пристане много паса лајући и гонећи га. Кад мало посустане, а врећа му се низ леђа пониско обеси, онда побратим из вреће повиче: „Дижи, побратиме, уједоше ме пси!“ Кад овај то чује, а он баци врећу на земљу. Онда онај из вреће рекне: „Тако ти побратиме, шћаше да превариш?“ А онај му одговори: „Вала, и ти си мене преварио!“ И онде, после дугога разговора, обрече онај што је дужан два новца, да ће их јамачно платити, кад му побратим други пут дође, па се растану. После много времена овај, што је био у попа у најму, стече своју кућицу и ожени се, и један дан побратима

седећи са женом пред кућом опази поиздалека, где се упутио управо к његовој кући, па повиче жени: „Жено! ето мога побратима! Дужан сам му два новца. Сад се већ нема куд камо, јер сам му обрекао платити их кад ме нађе. Него ја идем лећи у кући, а ти ме покриј, па се пренемажи и јаучи и кажи да сам умрьо, те ће се онда вратити натрәг.“ Па онда легне у кући полеђашке и прекрсти руке, а жена га покрије и стане јаукати. У том побратим пред кућу, и назвавши јој: „Помози Бог!“ запита је ли то кућа тога и тога; а жена му пренемажући се одговори: „Јест куку мене кукавици ево га у кући где лежи мртав.“ Онда побратим рекне: „Бог да му душу прости! Он је био мој побратим. Ми смо заједно радили и трговали, и кад сам га тако нашао, барем ћу чекати да га отпратим до гроба и да бацим земље на њ.“ Жена му рекне, да ће му бити дуго чекати, докле га стану сахрањивати, већ нека иде. Али он одговори: „Боже сачувај! Како бих ја оставио тако свога побратима? Чекаћу макар било три дана, докле га не сахране. Кад жена у кући каже то мужу полако, муж јој рече, нека иде попу, те му каже, да је он умрьо, већ нека га носе у цркву, око које је по брду било и гробље, — не ће ли побратим онда отићи. Кад жепа отиде и то попу каже, поп са неколико људи дође, те онога назови-мрца метну на носила, и однесавши га у цркву онако на носилима оставе га на сред цркве, да онде по обичају преноћи, па ће га сутрадан опојати и сахранити. Кад поп с осталим људима пође из цркве, побратим каже, да он побратима свога, с којим је толико много трговао и соли и хлеба јео, ни по што не ће оставити сама, него да ће га сву ноћ чувати. И тако осташе у цркви. Ону ноћ ударе онуда некако хајдуци, који су нечије дворе били похарали и много благо и рухо и оружје били задобили; и кад буду поред цркве и виде унутра свећу где гори, рекну међу собом: „Хајдемо у ову цркву, да поделимо своју добит.“ Кад побратим види, где људи с оружјем улазе у цркву, он се сакрије у један угао, а хајдуци ушавши унутра поседају и благо поделе све калпацима, а рухо и оружје како се могло. Око свега се погоде и намире, само остане једна сабља, за коју су гдекоји од њих мислили да вреди много новаца. Онда један узевши је у руке, скочи на ноге говорећи: „Стани да је о овога мрца огледамо је ли така, као што је хвалите: ако му од једном осечем главу, баш је добра.“ Па онда пође к носилима, али се назовимртац у један пут исправи и седне вичући: „Мртви! камо те се?“ А побратим из угла: „Ево нас, сви смо готови.“ Кад хајдуци то чују, онај побаци сабљу, а они други оставе своје делове на гомилама, па скоче и побегну без обзира. Пошто далеко отиду, онда рече харамбаша: „О браћо, за Бога! ми ходисмо по гори и по сваким местима и дању и ноћу, бисмо се с људима, и ударасмо на куле и дворове, и ни ода шта се не поплашисмо, до ноћас од мртвих људи! Има ли који јунак међу нама, да се врати натраг, да види како је сад у оној цркви?“ Један вели: „Ја не ћу“; други вели: „Ја не смем“; трећи вели: „Ја бих волио ударити на десет живих него ли на једнога мртвог“; док се најпосле један не нађе те рече, да ће он ићи. И он вративши се натраг, привуче се полагано под црквени прозор, еда би што чуо, а у цркви побратими поделили све хајдучко благо и рухо и оружје, пак се најпосле око два новца свадили и готово почупали. Хајдук испод прозора ништа друго није могао чути до вику: „Камо мен' два

новца? Дај моја два новца“! У томе онај што је био дужан опази хајдука под прозором, па брже боље руком кроз прозор, те му згради капу с главе, па је пружи побратиму: „Аратос ти два новца! Ево ти за два новца.“ Кад хајдук види, шта од њега би, он бежи без обзира, и дошавши у дружину пола мртав повиче: „Браћо, хвала Богу кад живи побегосмо! Ми блâго делисмо калпацима, а сад устали сви мртви, па свакоме једва по два новца допало, а једпоме пи то није могло изићи, него узеше моју капу, те му дадоше за два новца.“

ПАСТИРЧЕ.

Трепћу ситне трепеталке,
Ветар лако дува,
Дивна нојца, пастир млади
Своје стадо чува.

Ала ситно и танано
Из вруле извија,
А од свирке и свиона
Травица се нија.

„Oj, јаганци, добро моје —
Сиротом пастиру;
Та имали ког срећнијег
Од мене на виру.“

„Ја вас чувам дању, ноћу
Од сваковe беде;
Нег сведоче сунце, месец,
Звездице, што гледе!“

„Та пастир вас љуби јако —
Oj, моји јаганци!
Он је будан, само ваши
Да су мирни санци.“

„Бранићe вас, удиљ, удиљ,
Од душмана клета;
Та не би вас оставио
Ни за полак света.“

„Тешко стаду, гдено пастир
За стадо не мари! . . .
Ал ја ћу вас, бранит', чуват'
Бог ми вас подари.“

* * *

Нестао је месец бледи,
Звезда мане бива.
Као да се цело него
Хоће да сакрива.

Ветар пирка, пастир свира
Зора зори млада;
Oj, пастиру, срећан био
Поред твога стада!

К—ћ.

СИНАЈ.

Јужно од свете земље Палестине, којом је негда Христос спаситељ ходио; тамо, где се свршује Црвено Море, преко кога је Мојсије превео народ Израиљски у обећану земље: лежи полуострово Синајско.

По средини тога Синајског полуострова протежу се Синајске планине, а између њих пријатне долине са богатим изверима и обилатим биљем.

У овим Синајским планинама подижу се 3 висока врха: једно је *Катаринин Брег,* на западу; северно *Хорив,* а на југу: *Синај,* који Араци зову Џебел-Муса, што ће рећи: Мојсијев Брег. Сваки је од ових врхова преко 2000 метара висок.

Синај је онај брег, на коме се Бог јавио Мојсију и дао му на таблицама закон Божији, т. ј. десет заповести Божијих.

Када се попне на ове високе планине, онда се са њих види цело Синајско полуострво и чак Африканске обале и Арабијске пустиње.

Између планина Синаја и Хорива пружа се лепа долина, у којој лежи *манастир Преображенија.* Овај је манастир подигао цар Јустинијан пре 1360 година на оном истом месту, где је још пре тога подигла црквицу царица Јелена. У томе манастиру живе и служе Богу грчки калуђери. Манастир је опасан високим бедемима од камења; има и једну капију, али пошто се боје разбојника Арапа, то и ту капију држе непрестано зазидано и само је онда отворе, кад патријарх долази. Манастир је веома јако назидан и дивно украшен, а све остало је доста сиромашно.

Када се од манастира идући јужно добрим високо дође, ту се налази капела Свепутници врло радо одмарају под једном дивном ципресом, поред које има и бунар.

Синај планина.

тога *Илије* поред једне пећине, у којој је овај пророк почивао после трудног путовања од 40 дана и 40 ноћи. Ту се и други Одатле се иде даље преко разних малих брегова и долази се до Мојсијева брега, на коме такође има једна црквица.

ДУВАН.

Да дуван заиста одвећ шкоди ономе, ко га пуши, а особито младим људима, то је извесно; али при свему томе данас га и многа деца пуше. Неки незнајући, да је у дувану велики отров, па га за то пуше; неки су се научили, па га не могу никако да оставе; неки га опет пуше ради забаве. Али све једно, како га год ко пушио, он њему шкоди, и на доста година га свали у гроб прије времена. А какав се отров налази у дувану и свему, чему год он шкоди, то ћу сад приповедити, како учени људи кажу, па они, који ово прочитају, а дуванџије су, нека сами виде, како без потребе своје здравље руше, и како брже гробу лете, незнајући, да ће доста времена у гробу лежати.

Свакоме је познато, како је неки Шпањолац Колумбо пронашао земљу, која се зове Америка. Кад је Колумбо са својим војницима изашао на суво па опалио своје топове, дивљаци су од страха попадали по земљи; али и Колумбови су се војници за чудили, кад су отишли мало дубље у земљу, па су ту нашли живе људе, из којих дим кула на уста и на нос, као из оџака. Тако су нашли Колумбови војници читаву гомилу људи, где седе и пуше. Зашто су дивљаци у Америци пушили о томе се пише ово: Дивљаци живе у пољу У пољу има комараца, који су много љући него они, што се налазе по нашим крајевима. У Америци је растао дуван, као год код нас дивље зеље, коров и т. д. па се често на ватру бацао. И ту се опазило, да комарци највећма беже од дима дуванског. Али кад се иде, ту се не може ватра ложити, а комарци лете па и у ходу нападају човека Ту се онда није имало куда, него савити дуван па запалити и носити га за собом, али како дуван сам не може да гори, то се пронашло да најбоље гори кад се пуши. И отуд дођоше дивљаци на то, да пуше дуван, изнајпре само да растерују комарце, а после им то тако пређе у страст, да су дуван назвали светом биљком. Од ових дивљака научише пушити и Шпањолци.

Шпањолци су пренели дакле дуван из Америке у Шпанију. Испрва су се неки и неки само прихваћали пушења и ту се гледало неко јунаштво у томе, ко је дуванџија, као што данас наши дечаци пропуше, као да су момци. Још кад се пронесе глас, да је дуван лековит, пакад почеше и од њега бурмут правити 1558. године, па и краљевој матери у Паризу допаде се кијање од бурмута, онда ти уђе дуван и бурмут у моду. Јер на краљеву матер угледа се сав двор Францускр, на двор се угледа Париз, а из Париза се просу та мода, као и све друге по читавом свету, ту моду прихватише трговци, те удри хвали дуван, и да им роба боље иде, потплатише најбоље лекаре, да и ови хвале дуван, као лековито биље. Из Француске дође дуван у Немачку, одатле у Аустрију, из Аустрије у Турску, и ту тек нађе своје људе. Турски дуван и дан данас је на гласу, а Турчина не можеш ни замислити без чибука. Турци су највећи беспосличари, па кад ти седне и запали чибук, те пушта котурове из луле, нема ти он већег уживања, лула и була то му напоредо иде.

Сто педесет година било је само прошло, како је дуван пренешен у Европу, и читава Европа, Азија и Африка, читав свет је већ пушио.

На скоро се покаже, какво је зло дуван, али навика је једна мука а одука две. Многи пропушише не што воле дуван, него један за рад лепе луле, други за рад камиша, трећи за рад дуван-кесе, четврти за рад мигалице на камишу и тако редом, па је та помама тако овладала, да девојка на гласу није хтела поћи за момка, који не пуши.

Цареви и краљеви па и паше почеше забрањивати дуван и проклињати оне, који пуше, али то тек рашири дуван још већма по свету, јер свет је као и дете, реци само: немој, па небој се да ће остати на миру.

Бадава је сва строгост била. 1610. године забрани и турски цар Мурат, да се не пуши. Једног Турчина ухвате тада где пуши, те за казан пробуше му нос, продену му кроз нос лулу, посаде га натрашке на магарца, даду му место узде реп магареће у руке и вукоше га тако кроз улице цариградске вичући: да ће сваком тако бити, ко год успуши. Једаред су једног трговца, који је донео пуна кола дувана на пијацу, заједно са колима и с дуваном спалили. Али све то не поможе, јер баш они, који забрањиваше, да се не пуши, беху највећи страсници. Кад се видело, да не иде са забраном, онда су државе почеле ударати памет на дуван, и отуд силне новце добијаху. Дуван се и дан данас толико троши, да има места, где се потроши више на дуван, него на лебац.

Пошто видесмо поводе, који навукоше људе на дуван, да видимо сад, какву снагу

има дуван, какву насладу, корист или штету имају људи од њега.

Научењак Хумболт вели: из Америке добисмо два биља, једно је од благослова, друго је од проклетства; биље од благослова, то је кртола (кромпир), а биље од проклетства, то је дуван.

Колико је шкодљив дуван, најбоље се види на раденицима у дуванским фабрикама. Сваки од њих пати од главобоље, муке, бљувања, несшавања, нејела, силног зноја, ревматизма, и то слабији пре и већма, него јачи; женске пре него мушки, деца пре него зрели људи, лети сви већма него зими. Истина, ове невоље прођу, људи се навикну, али плати ту навику са својим драгоценим здрављем, сви пре времена остаре, осипљиве, шичу и кашљу, док не скончају.

Има примера, да су деца намазана дуванском машћу по глави од вашију, и по телу од шуге, за 24 сата у највећим мукама умрла. Није се једаред десило, да је на омив ране дуванском водом наишла мука, бљување, несвест, грчеви и најпосле смрт.

Дуванског отрова нахвата се по нешто и у оном талогу од лула и камиша, што се зове зифт, и ту је најприје и познат био. Инђијанци у Америци знају за њ' одавна, и стреле своје трују, исто као и тикуном и кураром, познатим стрелским отровима. Хотентоти бране се са зифтом од отровних змија: чим наиђе на њих змија, одма камиш из својих уста туре змији у грло, па на мах, као громом поражена укочи се и остане мртва, брже него оно гуштер од бурмута.

Тога отрова није у свима врстама дувана једнако. Што је дуван лошији, преснији, влажнији, то има више отрова, а што је сувљи то мање, јер отров изветри, за то је устојан дуван бољи, него пресан, тазе.

Довде наведосмо, како се страда од дувана, кад се дуванском водом на ране посипа и кад тога отрова много наједаред у тело дође, а сад да речемо шта чини отров од дувана, кад га по мало долази, као што то бива код умереног пушења и шмркања.

Дуван квари зубе. Дуван квари десни и уста, натерује и трује пљувачку, квари стомак. навуче неко тамно бледило на лице, особито шмркање квари нос, квари глас и грло, дуван квари груди, поквари крв, кус, мирис, слух, навуче немоћ вида и слепоћу, убија моћ памтења.

Бурмут навуче главобољу и занос, и има забележено случајева, да су неки са кијања остали поремећене памети, или на мах мртви, а свакоме се, који бурмут шмрче напуни шупљина од чеоне кости бурмута, која кожу коље и распаљује, те напоном жила и крви отече и начини стегом живаца жестоке болове.

Неки тврде, да их дуван и бурмут разбуди, те живље мисле. То можда је и истина, ал' и то је знак тежег и лењег мишљења, ако ко спава кад треба да мисли, те мора бурмутом да се разбуђује. Па опет остаје питање, колико ће измоћи, и неће ли све тежи и лењи бивати, па све више требати будила, док ни то више не помогне.

Сва је прилика, да ће то исто бити узрок од дувана, што се неки обезнани, за тим полуди, што на онога, који много пуши, долазе разне болести. Докази су, што се нигде ни више, ни јачег, ни лепшег дувана не пуши, као у Турској, па нигде већма не мори куга, колера, богиње, но ту; што су баш у оним крајевима од Америке, Азије и Африке, где највише дувана рађа, и где га се највише пуши, гњезда од најтежих болештина, од жуте грознице. колере и куге. У Хавани ваше се пуши него игде, па је колера од 120 хиљада становника 20 000 уједаред уморила, што није ваљда нигде. Исто је тако у Маданзи на Куби, а није боље прошао ни Багдад ни Каиро.

Што се тиче дувана самог, зна се, да је дуван из топлијих земаља и од топлијих година бољи, а што је хладнија земља и влажнија година, то је гори, јачи, пунији отрова и шкодљивији, и зна се, да од поменутих невоља више они плате, што онај лошији дуван и јачи пуше.

Пушење цигара голих држи се у опште, да је шкодљивије од пушења на лулу, за то, што је дим врелији, те пунији отрова у уста долази, што је ближе носу и очима, и што дуван непосредно усне додирује.

Најшкодљивије је пушити цигару до краја, јер ту је и највише и најљући отров. Осведочено је даље, да у оних дуванција највише изађе рак на усти, што пуше најјаче цигаре, све оне једке дуванске љутине.

Доста сад примера о дувану, ко хоће да мисли о овоме и ко хоће да спасе своје здравље и да боље и уредније живи, он нека се окане тога проклетог биља. Ко је пушио, па га хоће да остави, најбоље је нек пресече од једаред, а не као што неки веле мало по мало. И кад ко престане пушити, који је много пушио, он ће истом после неког времена видети, колико је здравији, снажнији, како мирно спава, и како ће се у са свим нови живот преобратити.

Јован Д. Брајић.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

IV.
АПРИЛ, (Travanj), има 30 дана

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Среда	Марија Мисиркиња.
2	Четвртак	Преп. Тит и Поликарп.
3	Петак	Преподобни Никита
4	Субота	Јосим песмоп. Плат. Студ.
5	Недеља	Ускрс (велики дан).
6	Понедељак	Други дан ускр. Методије.
7	Уторак	Трећи дан ускрса.
8	Среда	Иродион ап.
9	Четвртак	Мученик Евтихије.
10	Петак	Муч. Терентије и друж.
11	Субота	Антипа влад. пергам.
12	Недеља	Василије преподобни.
13	Понедељак	Мученик Максим.
14	Уторак	Мартин папа римски.
15	Среда	Ап. Аристарх, Пуд и Троф
16	Четвртак	Мученице Агата и Ирина.
17	Петак	Симеун влад. Терзијски.
18	Субота	Јованученик Глиг. Декап.
19	Недеља	Преп. Јован Старопећски.
20	Понедељак	Преп. Тодор Трихин.
21	Уторак	Свештен. Јануарије и др.
22	Среда	Преп. Тодор Сикеот.
23	Четвртак	Ђурђев дан.
24	Петак	Муч. Сава страт.
25	Субота	Марков дан.
26	Недеља	Василије влад. амас.
27	Понедељак	Архиеп. Јанићије I.
28	Уторак	Ап. Јасон и Сосипатар.
29	Среда	Васил. Острошки вл. Црн.
30	Четвртак	Апост. Јаков Зеведејев.

Име овога месеца. Април долази од латинске речи „aperire“, што значи отворати, јер се овога месеца отвара земља, да из ње све израшћује. Он се зове још и *ђурђевски*.

Мене месеца. Последња четврт 3. из јутра. — Нов месец или мена 11. пред подне — Прва четврт 19. из јутра. — Пун месец или уштап на Марков дан после подне.

Дужина дана и ноћи. У овоме месецу је дан с почетка 13½ сах., а ноћ 10½ сах.; али до краја дан одужа за 1¾ сах.; а за толико ноћ окраћа.

Радње у овоме месецу. Претреса се жито, ветре подруми, спремају стаје за свилене бубе, бели платно, расаде заливају; рибизле, јагоде, малине ђубре; дижу се чардаклије (логошке); сеје кукуруз, лан, кудеља, позно цвеће; окопавају воћке, довршује се чишћење воћака; старе неродне се воћке подмлађују, болесне лече; сече се пруће за котарице; траже печурке и смрчкови; поправљају стазе и путеви. Воће у цвету се залива ако је суша; облагорођују се трешње и вишње.

Важни догађаји у овоме месецу. 1. Апр 1849. била је битка на Мошорину, Вилову и Тителу (у Шајкашкој) и на сва три места је Книћанин разбио Мађаре. — 2. Апр. 1849. добио је Карловачки патријар Јосиф писмо од цара, да може управљати војводством српским. — 5. Априла 1865. умрьо је у Будиму Корнелије Станковић уметник српски у музици. — 6. Априла 885. умрьо је Методије апостол словенски. — Истога дана 1690. аустријски цар Леополд позвао је патријарха Арсенија Чарнојевића и народ српски к себи у Аустрију и обећао им многа права. — 9. Априла 186[illegible]. умре у Прагу Павао Шафарик први велики писац словенски и бивши први управитељ Новосадске гимназије. — 15. Апр. 1808 разбио је Хајдук Вељко Турке и отерао их к Нишу. — Истога дана 1485. угарски краљ Матија са српским војводама: Змај Вуком, Павлом Бранковићем и Дмитром Јакшићем разби немачког цара и узе Беч. — 20. Апр. 1348. г. крунисао се Душан силни за цара свију Срба, Бугара и Грка. — 21 Апр. 1739. год. умре принц Евђеније Савојски, који је заједно са Србима много пута Турке потукао. — 23. Апр. 1853 г. основана је у Топчидеру (у Србији) прва српска пољопривредна школа за изображење ратара. — Истога дана 1869. г. умрьо је у Новом Саду Јован Хаџић (Милош Светић) српски писац и основач Матице Српске. — 23 Апр. 1861. год. основала је српска добротворка племенита Фема Јовића у Старом Бечеју стипендију за изучавање младих Срба у занатима, наукама и војничкој струци оставивши на то 193 јутра земље у вредности 42,000 фор. — 29. Апр. 1858 био је жесток бој између Црногораца и Турака; Црногорци су разбили Турке, од којих је 3000 погинуло.

ДИВОКОЗА.

Дивокоза је једна врста дивије козе, која у Европи живи. Велика је колико и наша обична коза, а боју мења према годишњим временима. Тако је зими угасито-мрка, у пролеће сива а у лето рђа

Рогови су јој округли и глатки па на врху у натраг савијени као кука. Очи су јој веолике и оштре. Папци су јој од доле као корито шупљи а ивицом оштри, тако, да она може поуздано стајати и на најмањем

Пошашење дивокоза.

то саде била бундева — тешко и мојој глави!

Оде Сима крадом до потока, да га нико не спази; опере крвав нос, никоме ни пошто није о томе говорио. Бојао се да му неће опет когод написати песму о бундеви на крушци.

Окапе се он сваке критике и политике, него се старао и бринуо за своју породицу!

Само је једно једино једило нашег газда Симу, а то је што није могао дознати ко је саставио ону песму и ко му је то послао, па баш о његовој Слави.

Добро је имати паметног пријатеља; да му је то све Милош казао онако у брк, били би се посвађали и потукли. Овако је то спасло и Симу и породицу му. А ветар с крушком, такође је много помогао, да се Сима опамети; јер и ветар стоји у Божијој служби. *Платон Подхрадски.*

ЕВО ЛУТКЕ . . . . . .

Ево лутке — гледајте је,
Ал је лепа, све се смеје,
Питајте је по сто пути:
Она ћути. —
Господског' је опа рода:
Ноге има као рода,
Шишке има — то је мода,
А гарава ј' од порода. —
Ђердан јој је око врата
Сав од злата;
Хаљина јој од папира,
У њој кокетира;
Зна с' и она к'о бајаге кицошити,
А овамо не зна луда још ни шити.
Никад ништа не ће стећи,
Јер ни леба не зна пећи. —
Најбоља је када спава,
Јер ми посо олакшава,
Не иште вам тад ни леба
Моја беба.

Ако буде увек таква,
Наопако!
Ал ја мислим биће боља
Све полако. —

Црнко.

ЛИМУН.

Како се код нас лимун у много ствари употребљује, који је код нас као обична воћка, рекући свагдашња потреба, то ћу да вам приповедим одакле је пренет најпре у наше крвјеве, колико има врста лимунова, који су најбољи и где расте, јер то многи не знају, а добро је да и они знаду, дочим их и они употребљују, па да знаду разликовати који су лимунови бољи, и које треба куповати.

Лимун је пренет у друге крајеве из средње Азије, где му је права постојбина. Сада се налази у целој јужној Европи, особито у јужној Италији, јужној Француској, Шпанији, Далмацији и другим крајевима. Најбољи и најтрајашнији су лимунови, који се доносе са језера Гарде и из талијанске вароши Ђенове. Прилично су добри и они, који се доносе из Тиролске, из Тријеста и из Реке (Фијуме.)

Лимун је може се рећи, благословена биљка, јер цвета преко целе године и доноси плода. Цвет му је са свим бео, само је с поља мало црвенкаст. Жути плод свакоме је познат.

Лимун се може брати у свако доба, те по томе берба није везана за извесне дане и месеце. Најбољи и најсочнији плод добија се од првога цвета, у првој берби. Берба та траје обично од почетка Октобра до краја Децембра, а који пут и до Марта. Друга је берба од Марта па до краја Маја, а трећа од Јуна па до краја Септембра. Најлошији лимунови добијају се од треће бербе, и ти се лимунови називају јесењи лимунови.

Лимун се бере пре, него што са свим сазре. Иначе се не би могао одржати, да не иструне.

Лимун се тражи највише због пријатнога киселог сока из плода. Од тога сока праве се лимунада, пунчеви, а осим тога се сок меће и у разне лекове. Највише сока има у танкокорим лимуновима, те су по томе таки лимунови и највише на цени. Само је код нас та незгода, што се већином не могу да одрже, као дебелокори.

Осим тога се лимун тражи и због коре, која се меће у разна јела и лекове, и покрај тога цеди се и лимуново уље, које се налази у мехурићима.

Кад се лимун купује, треба пазити да нема пегица, и да није изубијан. Све лимунове, који су изубијани, треба раздвојити од тврдих, јер иначе се и здрави укварити могу.

Од лимунова су познате више сорти, од којих су најпознатији и најбољи ови:

1. Цедрат или ципропат. Кора му је дебела и храпава. Од њега се прави у Србији „слатко.“

2. Обични лимун. Плод му је жут, као шафран и јајаст. Сок је врло кисео. Кора танка и глатка. Од свију сорта лимунова овај се највише доноси у наше крајева.

3. Слатки лимун. Месо му је слатко, блутаво или горко. Кора му је доста дебела.

4. Адамова јабука. Кора му је местимице угнута, као од уједа. Јевреји ките њим своје хладнике приликом „пасхе.“

5. Бергамотски лимун. Кора му је танка, црвенкасто жута. Овај је лимун дебео, округао или налик на крушку, а на врху угнут. Особито лепо мирише. Месо му је пријатно кисело, мало нагрко.

У Италији и у Дубровнику из његове коре цеде уље, које се зове бергамотско уље.

Београд. *Јован Д. Брајић.*

ИСКРИЦЕ.

Прибиљежила: **Стоја Н. Кашиковић.**

Свој завичај Срби преко мере воле,
У туђини срце за својима боле.

—

За јуначко срце ништа жалосније,
Већ гледати сузу где помоћи није.

—

За јунака свака страхота мања је.

—

Ах то пусто срце, као мала груда,
Ни мањега створа, ни већега чуда!
У њему је много, много сакривено:
Љубав, мрзост, злоба то несретно чедо,
У њему смештени стоје упоредо.

—

Будућност је наша вечно покривена,
Ни два нам минута нису откривена,
Ко судбини својој може правац дати?
Два своја корака ко ће напред знати?

—

Немој се гњевити, гњев нема памети,
Свака твоја лудост на теби с' освети.
Одважне и вредне милује победа,
Ко се пре обује тај и зановеда.
У рукама вештим и дела су вешта,
Ради којекако па бива којешта.

—

Ко нема образа тај нигда не бледи,
Безобразно око по свету и гледи.

—

Свет је изопачен, себичност га мори,
Што год бива бољи, то све бива гори.

—

Језик — то је звечак што звони у глави,
Ал' често лажљиве гласове он јави;
Свагда добро пази ти на твоја уста,
Разум нек ти буде од челика узда.

—

Немој пренаглити, немој одоцнити,
Па ће твоја душа спокојнија бити,
Та често је боља једна размишљена,
Него ли стотина брзо учињена.

—

Без надежде живи а добру се надај.

(Наставиће се.)

СВАШТИЦЕ.

Царска слава Немачки цар Вилем прославио је 10. Марта ове године ретку славу. Тога дана се навршила њему 90 година те су му како његов народ тако сви владаоци Европски тај дан честитали. Мнoги су дошли да му честитају и виде ту велику славу, а многи су му честитали у писму и брзојавом. Самих брзојава дошло му је преко 1600, а писама је толико дошло истога дана, да су натоварили петора велика кола и тако их му однели.

Књижевност у Енглеској и Немачкој. Прошле је године изишло у Енглеској 3984 нова дела, а на немачком је језику изишло исте године 16,253 књиге. То је најбоља мера, по којој се види, где књижевност и просвета добро напредају.

Скупа књига. 24 Јануара ове године продано је у Колину Колумбово писмо, што је 1493 године (дакле пре 394 године) штампано на латинском језику. Ма да та књижица има само 4 листа, ипак је продана за 6600 Марака (око 4000 форината). Тако се старине поштују, ко их уме да цени.

Виша трговачка школа за женске. Руске новине пишу, да је почетком ове школске године у Варшави от-

ворена виша женска школа за женске. Ту ће женске учити све, што је трговцу потребно, а поглавито књиговодство, трговачке рачуне и преписку. Сад се ради на томе, да се така школа отвори и у Петрограду.

Језици. Пронађено је да у Европи има 587 језика; у Азији 937; у Африци 276; а у Америци 1264.

Борба јежа са змијом. Познато је, да јеж тамани бубе, мишеве, гуштерове па и пацове; зна се и то да напада на змије, али да се уклањају испред отровних змија. Но ево примера, да јеж удара и на отровницу. О томе износе један пример француске новине „L' Eleveur.“ У њима пише, како је неки надзорник добара једнога богаташа видео борбу јежа са змијом. Змија — тако приповеда надзорник — беше дуга и дебела. Јеж се приближи њој онда, кад се она на сунцу сунчала па јој стисне устима реп и за тим се одмах смота у клупче. Змија се од бола пробуди па хтеде, да се опрости беде, но залуду јој беше, јер се не могаше извући. Тада онако љута разјаши чељусти па се устреми на јежа да га уједе. Али се добро изнбоде на јежове бодље. Змија поче сиктати, бацати се тамо амо, повуче јежа за собом, само да би га се опростила, али све бадава. Јеж се добро ухватио за змијин реп те не пушташе; змији беше дозлогрдило те пође опет да га уједа. Али се тако изнбоде, да се морала сва рањава опружити и тако цркне. Но јеж је још није пустио; чекао је дуго, док није поуздано знао, да је змија заиста мртва, и тек се тада одмота и поче је ждерати и поједе је у медени кус.

Лепота. Једна од најлепших француски краљица, била је још у 80. години тако лепа, да су се сви дивили младачком лицу њеном. Кад су је питали, чиме је одржала лице своје, показала је она парче грубе крпе и хладну воду; којом се сваки дан трла. То је цела тајна. („Ж. С.“)

Зубе нечисте да очистиш. Ко би узео под стакло да види, каквога гада има на зубима, особито они, који једу месна и масна јела, зачудио би се оним животињицама (биљкама). Све оно најбоље очисти прост сапун и четкица. Ни један други прах нити водице, не могу онако добро очистити, као прост сапун, само слана вода може још близу онако да очисти као сапун. („Ж. С.“)

СПОМЕНИЦА.

Лаза Нанчић, вредни књижевник и новинар српски, умрьо је у Вршцу 16. Марта о. г. у 32. години свога века. Он је био ватрен Србин и велик пријатељ своме народу; писао је многе приповетке, озбиљне и шељиве, уређивао лист „Српство“ неко време и „Заставу“ и био је редован сарадник „Заставин.“ Са свога тврдог поштења био је далеко чувен и веома уважен. На погребу му се искупио толики свет, каквог Вршац никад није видео. При спроводу су му три говорника слово говорила: један код куће при сандуку; други у цркви а трећи на гробљу. Лака му црна земља и вечан спомен!

Јосиф Игњат Крашевски, највреднији и најомиљенији књижевник Пољски преселио се у вечност 8. Марта ове године у Ђенови у 75. години живота свога. Крашевски је био необично вредан човек, за свога века написао је више од 500 свезака разних дела. Писао је: романе, приповетке, песме, позоришна комађа, историју, филозофију и друго. Био је и новинар, бавио се и сликарством, за неке своје романе сâм је цртао и резао слике. Умео је добро свирати у гласовир и стављати песме у ноте. У последне време је живео у Дражђанима (у Саксонији) и ту га обеде да је издао неке немачке војничке тајне француској влади, те га осуде на $3^1/_2$ године робије. Но како је био врло слабог здравља то положи јамчевину од 20,000 марака (12,000 фор.) да га пусте на сло-

боду да иде у Италију да се лечи. И тамо га и смрт снађе. Захвални пољски народ пренео му је тело у своју домовину и сахранио у Кракову. Слава том див књижевнику и неуморном раднику!

Милутин Савић ученик III. разреда основне школе у Београду, преминуо је 10. Марта о. г. у 10. години млађаног века свога. О њему нам пише његов г. учитељ да је био у школи најодличнији ђак кроз све разреде, а уз то је био миран, пажљив и уредан. Био је и претплатник и ревностан читалац "Голубов." Лака му црна земља, а благи Бог нека утеши његове ојађене родитеље!

Нове књиге и листови.

Летопис матице српске, уређује А. Хаџић. Књига 149 1887. Свеска I. 8-на, стр. 175. Цена 70 нов. Ко се у напред претплати на све 4 свеске, што у години изиђу, добива их све за 2 ф. дакле по 50 нов. свеску.

Бранич, лист за правне и државне науке, орган удружења јавних правозаступника у Србији. Излази 1. и 16. сваког месеца у Београду. Одговорни уредник је Милан Ст. Марковић. Стаје на годину 20 динара за Србију, а ван Србије 24 динара. Овај је лист ове године покренут и досад је изишло 6 свезака.

Мала Србадија, дечији лист, излази у Београду 1. и 15. сваког месеца. Стаје на годину 4 динара, ван Србије 3 форинте. Власник је учитељеко удружење а уредник Д. Ј. Путниковић учитељ. — И овај лист излази од нове године и досад је изишло 6 бројева са сликама.

Приповетке Милорада П. Шапчанина, књига пета. Издање српске књижаре Браће М. Поповића у Н. Саду 1887. Са насловном сликом писчевом. 8-на стр. 198. Цена 70 нов. — У овој књизи има пет приповедака овога познатога приповедача српског Милорада П. Шапчанина.

Србин, календар за мечец Март 1887. Својина Србина Милоша Грабовачког. Излази тачно сваког првог у Земуну и стаје на годину 50 новч.

Јавна тајна, додатак „Србинових Записника", које записује и издаје Србин Милош Грабовачки у Земуну једаред месечно. Претплата на целу годину 1 фор. или 2 и пô дин. И „записници" и „додатци" излазе у стиховима.

1. Загонетка.

Има једна Европска ријека, којој кад се прва два слова изговоре излази име једне домаће животиње.

А кад се прво слово изостави, а остала изговоре, онда се ствара женско име.

Истој кад се потоња два слова изоставе а остала натрашке изговоре, онда излази једна забавна ствар.

Цетиње. *Саверио P . . .*

2. Загонетка.

Ко зна једну реку у Америци, од четири слога, у сваком слогу по два слова и сваки слог да се свршује са самогласником „и"?

Марковић.

*

3. Аритмограф.

Саставио: *Саво И. Радуловић.*

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. Славни српски књижевник.
2, 16 Нека врста животиња.
3, 10, 4, 10, 11, 10. Поље чувено бојиште.
4, 8, 11, 15. Европска ријека.
5, 12, 16, 19, 4. Азијатска ријека.
6, 5, 9, 8. Огњена гора у Европи.
7, 8, 10, 15, 10, 9, 12. Мисирски цареви.
8, 16, 17, 16, 15, 5. Азијатска планина.
9, 10, 4. Сваки човек мора имати.
10, 4, 8. Нека врста инсекта.
11, 12, 9, 10. Пиће од којега има више врста.
12, 1, 8, 9. Мушко име.
13, 2, 3. Нека врста тица.
14, 16, 7. Европско острово.
15, 9, 5, 10. Мушко име.
16, 2, 16, 12, 3. Оснивателъ Европске државе.
17, 9, 8. Женско име.
18, 15, 3. Потребита тканина.
19, 13, 19. Глагол.
20, 11, 3, 8, 16, 17. Домаћа ствар.

*

4. Рачунски задатак.

Скинула сам са тавана
Пуну корпу јаја,
Понела сам на чаршију
Ал' нисам бројала.

По троје сам метала
Таван до тавана,
Док ми није корпица
Била са свим равна.

До чаршије дођох
Седох покрај хана,

Да прегледам има ли
Јаја разлупана?

Вадила сам из корпице
По петоро јаја,
Али нисам опет
До краја бројала.

Кад сам нашла у корпици
Сва читава јаја,
По седморо враћат почнем
Док су сва трајала.

Кол'ко беше сада
У корпици јаја?
Кажите ми рачунџије
Ја нисам бројала.

Д. Шикопарија.

Решења.

У 3. броју „Голуба“ значи:

1. Загонетка у слогови:

ЧЕТИРИ ДРАГА,
ЈЕДНА СЛАВА.

Даница
Убав
Нева
Амбар
Вид
Тракија
Игњатије
Сова
Августус

2. Коњички скок:

У зелено дрво
Црв се радо крије;
Црву ј' тамо добро,
Ал' дрвету није.

3. Коњички скок.

Кад се братска срца сложе,
И олово ливат' може;
А неслога кад завлада,
Само перје на дно пада.

Правилно решили: Мила Јаковљевић у Руми: 2. 3. — Бранко и Видосава Петровић у Руми: 2. 3. — Милутин Григоријевић у Н. Саду: 2. 3. — Војислав Николајевић у Митровици: 3. — Димитрије Јовановић у Дервенти: 2. — Јосиф Костић у Дервенти: 2. — Петар и Јован Симововић у Ср. Карловцима: све. — Душан Херкаловић у Брчком: 2. 3. Душан Панаотовић и Јов. Миљковић у Нов. Саду: све: — Никифор Дучић у Тешњу: 2. 3. — Милена Бугарска у Сомбору: све. — Србин Сарајлија: све. — Јово Трифковић ц. кр. питомац у Сарајеву: 2. 3. — Игњат Жижић у Добровићу: све. — Перо Чабаковић у Сарајеву: све. — Михаило Прита у Панчеву: све. — М. Вељков у Митровици: 3. — Станко Вучетић у Митровици: 2 3. — Коста Божић у Сарајеву: 3. — Влада Новаковић у Сарајеву: 3. — Драгутин Милинковић у Лозници: све. — Сима и Живко Милутиновић у Панчеву: 1. — Лазар Комадиновић у Сарајеву: све. — Александар Павловић у Н. Саду: све. — Савомир Комасар у Приједору: 2. 3. — Аврам Пеић у Приједору: 2. 3. — Младен Жујић у Приједору: 2. 3. — Душан Николајевић у Н. Саду: све. — Љубомир Борота у Н. Саду: све. — Станислав Јакшић учитељ у Бузети код Глине: све. — Томо Братић у Мостару: 1. — Стеван Поповић у Бањалуци: 2. 3. — Самко Дудварски у Падеју: 2. 3. — Перо Благојевић у Тешњу: 2. 3. — Лука Хаџић у Бос. Градишци: 2. 3. — М. Николић у Н. Саду: све. — Васа Мостић у Бос. Градишци: 2. 3. — Сава Миљковић у Бавашишту: све. — Светислав Давидовић у Бос. Градишци: 2. 3. — Славко и Светозар Петковић у Бос Градишци: све. — Илија Теофилов у Раковцу: 1. — Тодор Кочовић у Фочи: 2. 3. — Стева и Мара Белеслијин у Т. С. Миклошу: све. — Меланија Вукићевић уч. 4. р. у Сомбору: све. — Наталија Марјановић у Шароку: све. — Пера Путник у Сентомашу: 2. 3. — Радован Марјановић у Домбовару: све. — Вида Летић и Вида Пајтићева у Сомбору све. — Душан и Софија Радић, Савета Борђевић, Милева Николић, Мара Кришанова и Милана Пајтићева у Сомбору: све. — Жарко Сленчевић и Милан Полит у П. Саду: све. — Катарина Крстић у Руми: све. — Милан и Славко Пандуровић у Шиклошу: 1. — Миливој Трифковић у Сарајеву: 1. — ~~Светозар и Олга Нишић у Шиклошу~~: 1. — Милан и Јеремија Лесковац у Сентомашу: 2. 3. — Душан Которач у П. Саду: све. — Михаило Марковић у Градишту: све. — Софија Јовишић у В. Бечкереку: 2. 3. — Олга Јокић у Костајници: све. — Јово Бабић, Јоцика Крстић и Димшо Митровић у Брчкој: све. — Владислав Крупежевић у Топчидеру: 3. — Михаило Поповић у Бањојлуци: све. — М. Ст. Новаковић у Цариграду: 2. 3. — Милан Петровић у Тешњу: 2. 3 — М. Н. Милетић у Вел. Градишту: све. — Саво Колацан у Чајничу: 2 3. — Јелена Миловановићева у Вел. Градишту: све. — Драгољуб Марковић у Чачку: 2. 3. — Михаило С. Илић у В. Градишту: све. — Кристина Комосар у Приједору: 2. 3. — Стеван Румбић лепцидер и воскар у Шапцу: 2. 3. — Анка О. Каранова у Београду: све. — Даринка Миленковић у Бавашишту: 2. — Васо Грујић у Петрињи: све. Тодор Николић и Влад. Старчевић у Н. Саду: све — Вл. Зундеровић у Батосеку: 1.

☛ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Турчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЗОРА

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 5. У Сомбору 1. Маја. 1887.

МАЛЕНИ ЛАЂАРИ.

Од: К—ћа.

У чун сео браца Бранко,
С њим сејица Ката;
Једрила су малена им,
Од сухога злата.

А весла су шаренкаста
Баш за сеју, брату;
Да видите само Бранка,
И сестрицу Кату?

Ал је лепо! Ветрић пирка,
А мали лађари,
Поређали у чун лаки
Свакојаке ствари.

Ту су лутке, ту пајаци
Много играчака!
Ту је сабља — од дрвета,
За брацу — јунака.

Сиграју се, весели су,
— Ал каке су ствари?

Шта ли су се голубани
Тако ужурбали?

Несрећа је! оба весла
Вода је однела;
Шта ће сада јунак Бранко,
Шта ли сеја бела?

Часом браца, часом сеја
Около погледи;
Боме, боме, сада виде
Да ништа не вреди.

Ено, ено, иде мама
— Не бојте се само!
Па дођите опет нама,
Да се поиграмо.

Због ом! због ом! желимо вам
Невешти лађари:
Да се више никад таке
Не догоде ствари.

ШКОЛА.

Из „Српског рјечника“ Вука Стеф. Караџића.

Напомена. „Српски рјечник“ Вука Стефановић Караџића изашао је у другоме издању 1852. године, дакле пре 35 годинâ. Да би се боље разумело оно, што је Вук у своме речнику тумачио, он је поред неких речи опширно причао, какво је оно било онда, када је он свој речник састављао. И тиме се његов речник одликује од свију других речника. Осим тога, уза сваку реч стављао је и како се то немачки и латински каже Примера ради навешћемо овде, како Вук описује школе ондашњег времена. Ево како стоји у његову речнику:

Школа, f. (pl. gen. шкôлâ) die Schule, schola. У данашњој Србији од прије до године 1804. ни у сто сéла није била свуда једна школа, него (који су мислили бити) попови и калуђери учили су по намастирима код калуђера или по селима код попова. Код сваког манастира било је по неколико ђака, па који су мањи они су лети чували козе, овце, јариће, свиње, садили и њели лук, ишли уз плуг; купили сијено, шљиве и т. д., а већи су ишли с калуђерима по писанији; а зими пошто би сви ујутру донијели дрва, и по том већи напојили калуђерске коње, а мањи почистили собе, скупили би се у каку собу (која се у Троноши звала *џагара*), те би им какав калуђер или ђакон показивао да уче *чатити*, или би сваки учио код *свога духовника*. Многи љети забораве што зими науче: и тако су гдјекоји учили по 4—5 година, па још нијесу знали чатити. Попови су обично имали по једнога или два ђака, који су такође чували стоку, радили све послове домаће и носили водицу по селима. Ако ли би гдје у нахији била (или постала) школа, онда људи из околнијех села воде дјецу *мађистору* и плате му на мјесец те их он учи. У школи су дјеца морала сједити и учити од јутра до мрака (само што отиду те ручају); а кад уче и чате, морала су (сва у глас) тако викати (чатећи свако своје), да се у школи ништа није могло разабрати. У школи се је учило по мало и писати, колико је учитељ знао, а остале су све науке биле као и по намастирима. Како по намастирима и код попова, тако и по школама дјеца су почињала учити из рукописа (јер буквара није било), н. пр. учитељ напише дјетету што ће данас учити, па кад оно научи, а он му напише друго и т. д. Кад који ђак тако из рукописа научи *бекавицу*, онда узме (славенски) *часловац*, кад изучи и пречита неколико пута часловац, онда узме *псалтир*; а који изучи и пречита неколико пута псалтир, онај је већ изучио *сву књигу*; онда је могао бити, ако је хтио, поп, калуђер, мађистор, прота, архимандрит, ако је имао доста новаца и владика. Како год што је учитељ по својој вољи школу отворао, тако ју је и затворао кад му је била воља, па је ишао на друго мјесто, или се примао какога са свијем другога посла. Као што је ово овако било од прије у Србији, тако је и данас у Босни, у Херцеговини и по свему народу нашему под владом Турском, а слабо је боље у Црној-Гори и у Далмацији, и у Хрватској. За владања Црнога Ђорђија у Србији, биле су постављене школе готово по свима варошима и градовима, а и по гдјекојим селима. У Биограду осим мале двије школе (једна за варошку дјецу а друга за Турску, која су се била искрстила) била је *велика школа*, какове Срби никад до онда нигдје нијесу имали. Она је постала 1808. године; у њој је први учитељ био покојни Иван Југовић (или Јован Савић), послије њега Миљко Радоњић,

Лазар Војиновић, Глиша (не знам како се звао) и Симо Милутиновић. У велику су школу примали само момчад, која су већ знала чатити, помало писати, па су ондје учила на српском језику историју свију народа од постања свијета до данас, географију цијелог свијета и статистику свију држава, права (чини ми се Римска), нешто мало из физике, начин како се пишу писма (свакојака), рачун, њемачки језик и „*нравоучителна преподаванија.*“ За те све науке била су три учитеља, и раздијељене су биле на три године. Са владом Црнога Ђорђија пропала је 1813. године и ова школа и учење књиге било се повратило са свијем на старо. С почетком владе Милоша Обреновића 1815. године почеле су се школе у земљи опет множити и подизати тако, да сад које по селима, које по варошима има близу 300 маљех школа, осим овијех у Шапцу, у Крагујевцу и Неготину *полугимназија*, у Биограду *гимназија*, *лицејум* и трговачка и војничка школа и богословија. Трошак на мале школе и на учитеље плаћају општине, а на велике сав народ. За мале школе штампане су којекакве школске књиге, али су међу њима још једнако часловац и псалтир најглавније, и по њима се показује колико је дијете научило или шта учи, н. пр. кад које ко запита: „Шта учиш?“ оно одговори: „часловац“ или „псалтир“, или „буквар“. У Сријему, у Бачкој и у Банату још одавно имају школе не само по варошима, него готово и у сваком селу, и учитељима свуда плаћају општине; али не само што су у њима часловац и псалтир главне науке, него и друге поред њих наштампане школске књиге тако су рђаве, особито што се језика тиче, да се не ваља чудити што књижевници наши свога матерњега језика не знаду и што су га за ово сто година овако искварили, него ваља хвалити Бога, што је мало људи у школе ишло, те није још много горе постало. У Карловцима је још одавно била богословија, а прије неколико година постала је и у другијем гдјекојијем епархијама, али се у тијем школама уче науке на данашњему Славенском језику како који учитељ зна. Године 1810. постала је у Сентандрији школа за учитеље, која је послије пренесена у Сомбор; у овој се школи науке уче тобоже Српски, опет како који учитељ зна; али ово све још очекује правога уредника и управитеља. У царству Аустријскоме за сад је најбоља Српска школа у Трсту, и то је хвала и дика њезиноме учитељу Димитрију Владисављевићу. —

Тако ето наш славни Вук описује српске школе онога времена пре 35 година. Сад су већ по свима српским крајевима школе много боље, има их више, по њима се уче науке на лепом чистом српском језику и у њима се много више и боље учи, него што је то у оно време било. Хвала Богу, да је тако и дај Боже да још и боље буде

СРПКИЊА САМ . . .

Српкиња сам . . . Боже благи!
Српског дичног врта цвет,
С ким се увек дичи, краси
Цео српски мили свет!

Српкиња сам . . . имам срце
Што ми за род куцат зна
Ох вала ти мили Боже,
Што ми даде те сам та!

Српкиња сам . . . па ме краси
Најсветији понос мој;
Понос мили српско име,
Јоште српски језик мој!

Српкиња сам . . . јоште млада
Ал' већ љубит' Српство знам:
Што год имам све бих знала
За слободу да му дам.

Српкиња сам . . . Благо мени,
Што сам српског оца кћи! . . .
Завид'те ми туђе кћери,
Што Српкиње нисте ви!

Л.

КАКО РАДИШ ОНАКО ЋЕШ И ПРОЋИ!

У варошици М. живљаше једна сирота удовица, а зваше се Милена. Она имађаше и двоје мушке дјеце: Љубомира од 5, и Алексу од 3 године. Још од како је остала без мужа, сирота удовица је са свим оскудно живљела, да је по цио дан радећи, са знојем лица свога, једва зарађивала свакидањи хљебац, за себе и дјецу. Она је становала у једној собици, у подруму неког богатог газде, који бјеше врло добра срца, а не имађаше порода. Од како му је прије 2—3 године жена умрла, није се хтио женити по други пут, као што би то учинио други, кад би на његову мјесту био. Није се хтио женити за то, јер бијаше већ ушао у године, како у нас кажу. Дакле удовици још бијаше и то на врату, да кирију плаћа и себе и дјецу одијева. Пошто није могла да уштеди за обоје, газда јој је често пута кирију по за сву годину опраштао, а при том је често у обући или одјећи њој и дјеци потпомагао, а за то га је она често пута послуживала. Још њен покојни муж служио га је поштено и вијерно за читавих десетак година, које он није могао да заборави. Кад Милена није могла ништа да заради, слободно јој је било у свако вријеме у његовој кухињи себе и дјецу нахранити, па и по читаву седмицу, кад не би нашла рада. Сирота удовица, свагда се упињала из петиних жила, да нађе рада, тек да не стоји бадава, и у газдиној кући да буде мање на досади.

— Кад ова дјеца одрасту до 7—8 година, стрико ће њима набавити учитеља, да их учи, — рекао би милујући по глави Љубомира и Алексу, на које би га они пољубили у руку осмјехујући се, јер их тако мати бијаше научила. Сирота жена! У њима је гледала једини зрачак наде за бољу будућност своју, а добри газда и његово обећање, кад би га хтио остварити, био је једини услов за то. Она је тврдо вјеровала и убјеђена била, да ће он то учинити, па је само очекивала док дјеца поодрасту. Али благи творац је хтио, да један пут у већу биједу баци ову сиротицу, како би послије тим више осјетила његову доброту.

Пролазило је вријеме! Дошло је и прошло љето а наступила јесен.

Цица зима већ је наступила, а и како неће, кад је јесен на свршетку а зима на прагу. Нијеси већ могао чути весело тичије певање, а пијетао би само наговијестио зору, па би за цио дан умукао, чепркајући снијег. Милена и њено двоје дјеце бијаху добро утопљени, са зимњим одијелом и обућом, које им све добри газда бјеше даровао. Наступио је и Дец-мбар. На једанпут газда се ненадно разболи, од назеби, а четврти дан ударен „капљом“, издахне. Велике несреће за сироту Милену! — Рођаци његови дођу и преузму у своје руке све његово имање, па и Милену ишћерају из оне собице. Сирота, сада је била остављена сама себи, без сваке наде, на улици, са ситном дјечицом Све молбе сиротице, да је под неку извјесну малу плату оставе у собици, код њих не нађоши ни мало одзива, јер вам то бијаху људи покварена срца, и немаху сажаљења спрам ње. Тако по цичи-зими она бјеше без крова над главом. на улици, жртва људске грамзивости! — Нећемо да нам неко бадава господари у кући! — одговорили су они на њену молбу. Немогући наћи куће под јефтину цијену, за то намисли оставити ову варош, и поћи сјутрадан са ђецом „куд је очи воде, а ноге носе!“

Сјутра-дан крене се рано, главном цестом, пошто гдје и кудијен друго није умјела ићи. На леђа упрти оно мало хаљиница дјечијих и својих, замотавши у њих на својим леђима и малог Алексу, а Љубомира је за руку водила. За посљедњи десетак купила је хљеба, па се тако кренула да путује.

Да сте је на путу срели, морали би се сажалити на ову биједну породицу, која путује, а не знаде куда, ни хоће ли моћи опстати. Исти дан они стигну у велику варош А... Остане, те преноћи у неког сиромашка, на крај вароши, и своју дјецу преобуче и огрије. У вече она све потанко сиромашку исприча, а он јој обећа, да ће је сјутра одвести у неког богатог господина, коме је баш у кући потребовала једна ваљана женска за послугу. Како је обећао, тако је и учинио. Сјутра дан је одведе, пријави и она буде одмах примљена, и ступи у рад. Разумије се, под не великом платом, али је она могла сву уштедити, пошто не бјеше ничега, што је могло, њој и дјеци недостајати. Треба сада драги читаоци, да вас мало из ближе упознам. То вам бијаше врло добар и поштен човјек. Богат између првих у вароши. Он имађаше једног сина, по имену Милана, који у правом смислу, колико се још до 6—7 година, може судити, бјеше наследио очине врлине. Жена му бијаше умрла прије 3—4 године, но у корист свога сина и из љубави спрам њега, није се хтио више же-

нитн, да му не би мађуха зла била; ма да бијаше још млад човјек, до својих 30 година. Милан се одмах упознао са Љубомиром, кога одмах заволи, као брата, а и овај њега. Најчешће сте их могли видјети гдје се заједнички играју. Они би узели малог Алексу и Миланове саонице, па га возали по снијегу, а такође и један другога. Отац Милану то не крађаше, него би им још често пута купио воћа.

Да би газда окушао с каковом дјецом његов син има посла, често пута би бацио по дукат златни Љубомиру на путу, а овај кад би га нашао одмах би отрчао, те му га вратио са ријечима да га је нашао у дворишту и да ће његово бити. Газда би га само помиловао и рекао: „Ти си добро дијете!“

Мати га је на то научила, да не треба ништа туђе присвојити, па ма то и нашао, кад није твоје, врати га. Он се тога савјета сјећао, па га је и извршивао сваком приликом. Прошло је већ неколико мјесеци, да Милена служи овдје. Прошла зима, а настало весело пролеће, мјесто прошње бијеле одјеће — снијега, сва се природа обукла у зелену, којој се свако радује. Већ сте могли чути и весело птичије пјевање, а славујак у лугу извијао је нове веселе пјесме својим умилним гласом. Још мало, па ће нам се вратити и наше тице сенице. Једног дана Милену позва господин да му дође. Још до тада не бјеше се ни од кога извјестио, ко је? и од куда је? за то је од саме ње то хтио да дозна, јер се потпуно увјерио, да је поштена и вриједна, јер је са свим подручним врло савјесно руковала. Она уђе господину и поклони му се. На његово питање, она му све потанко исприча, а он бијаше дирнут њеном причом. Хвалила је сваком приликом свога првог, већ упокојеног газду, које овом бијаше врло мило чути. Том приликом каже, да јој је први газда обећао био и дјецу васпитавати.

— Добра жено! — поче сад господин, — по свему до сада што сам за тебе чуо и видио, могу слободно судити да си врло поштена.

— Хвала вам када тако о мени судите! У дужности је сваког правог човјека да буде добар и поштен — упаде она полако.

— Добро си рекла! Али свако то не разумије, па и ко разумије, нарочито, неће да изврши је! — настави он. — Твоја повјест ме јако дирнула! За то ћу твоју истрајност и невољу да обдарим, ти ћеш од сада бити управитељица у свој мојој кући. Пошто сам се у доста прилика увјерио, да су и твоја дјеца чистих руку, а на љето сам намислио, да мом Милану набавим учитеља, то ће твој Љубомир ићи и учити са њим заједно, вршњаци су, а и онако се као браћа воле. За малог Алексу ћу се постарати, чим на већу снагу дође. То нек ти је дар од мене за досадање невоље. Одмах ће ти се уступити у мојој кући двије, са свим намјештајем снабдјевене собе, да у њима са дјецом станујеш! —

Можете мислити, како су на сиротицу подјејствовале ове ријечи. Пане на кољена и љубљаше му руку, облијевајући је сузама, али сузама радости. „О хвала, хвала Вам по сто пута!“ говораше она. „Сами Вам Бог је у Вама послао избавитеља мог и моје сирочади!“

Она послије пође на обичан посао, а газда нареди, да у свим приликама, што се кућевног посла тиче, од ње наредбе траже. Милена се опет свесрдно трудила, да се покаже достојна те почасти и повјерења, јер није шала стећи у неколико мјесеци, сасвим непознат, толико повјерење, али сваки ће поштени тако проћи!

Дошло је љето! Приспио је и Миланов учитељ. Он са Љубомиром иде на предавање. „Оба уче врло добро и приљежни су као пчелице!“ — изражавао се о њима учитељ. Мали Алекса често би се привукао и вирио на прозор од собе, гдје је учитељ оној двојици предавао. Слушајући упамтио би по коју ријеч, па би отрчао матери да се похвали, како и он умије као Милан и Љубомир, на које би га мати топло пригрлила и жарко пољубила.

— Учи, учи, сине мој! Ти ћеш бити добар! — рекла би му често.

— Да, мати, ја хоћу да будем добар! одговорио би он.

Једног дана прислушкивајући, чуо је, гдје учитељ рече: „Како радиш, онако ћеш и проћи!“ — па упамтивши ту реченицу, отрчи матери са ријечима:

— Је л' мати: „Како ко ради, онако ће и проћи!“ сад је рекао г. учитељ, је л' тако?

— Тако је да, драго дијете! — одговори мати. — „Ко добро чини, добро ће и дочекати, а ко зло чини, нек се злу и нада!“

— О како је рђаво ко је зао! Ја ћу да будем добар, па да ми добро буде! — рече Алекса са дјетињском безазленошћу,

— Тако сине, тако! Само добро чини, па ћеш добро и дочекати! — опет продужи мати, и на томе сврше.

Прошло је двије године, од како она двојица уче, па им се сада придружи и Алекса. На њему сте могли видјети што је то воља — што ће то рећи, кад човјек с вољом учи, или ма што друго ради. Алекса је имао у велико вољу за науком, а још бољим успјехом је напредовао. После двије године Милан и Љубомир ступе у гимназију у мјесту, а после године буде и Алекса примљен. Они су такође и сада заједнички напредовали, пазећи се као мало која браћа. За све ово вријеме њихова мати свагда ја била добро расположена, видећи, да јој се слатке наде сваки час примичу остварењу. Прије двије године су и гимназију свршили, а отац их све пошље на свеучилиште, и то: Милана у филозофски, Љубомира у медицински и Алексу у правнички факултет, које сва тројица и сада са отличним успјехом походе.

* * *

Наступила бијаше већ прва јесен, пошто су она тројица пошла на свеучилиште, на врата уђу два одрпана просијака, и пријаве се Милени, просећи милостињу. Она нареди служавки, да им удијели хљеба и меса, за тим се примаче ближе к њима, јер јој се учини, као да је те људе већ једном гледала, али гдје и којом приликом их је гледала? то није могла да се сјети. Поче их питати одакле су? На које један од њих поче овако:

— Ми смо оба рођена браћа, а родом смо из варошице М., која ту близу постоји. Дуго би било, да вам потанко све испричамо, како дођосмо до овог просјачког штапа, за то ћемо у кратким потезима испричати цио наш живот. Били смо богати нашљедници, но са свим покваренога срца и мисли о сваком, а о чистој савјести, није ни говора било, у коме смо се сада, но већ касно, поправили. Што смо више имања имали, тим нам се већа жеђа за још вишим јављала. У том умре један наш рођак у мјесту, који је имао велико имање, а без порода. И његово имање припадне нама, као најближим рођацима његовим. Тиме нам се испуни једна празнина на нашем срцу, али се разви још већа грамзивост. У истој вароши становаше још један наш рођак, који бијаше такође доста богат, а такође без порода. Да би и његово имање приграбили, ријешимо се лишити га живота, посредством каквог пустолова. Ми доиста кроз неколико дана нађемо таковог човјека, и погодимо, да га лиши живота, а за то ће добити као награду 5000 форината, али под тим условом, ако се стане у крај злочину, да нас не прокаже. Наш план буде и извршен, јер кроз 3—4 дана, а њега већ не бјеше међу живима. Знало се, да је насилнички лишен живота, убијен, али ко је то извршио? Још је било у тами незнања. Док су убицу истраживали, ми присвојимо и његово имање, јер ником ближем није имало припасти. Уживање нам не би дуго, јер ми после 10 дана лежасмо у оковима у мрачној тамници. Убици се ушло у траг, и он је на испиту све исказао, као што је и било, те је тиме велики терет своје кривице на нас пребацио. Увјерили смо се, но касно, да је истинита она наша изрека:

„Заклела се земља рају,
Да се тајне све дознају!“

После неколико дана ми будемо осуђени на 12 година затвора и један и други, да по толико одстоји. Уз то нам буде одузето и све наше имање, које је могло износити на 5,000,000 форината. Пошто смо издржали затвор, пуштени смо на слободу, али само су ово мало издртих хаљина, јер нам ништа више нијесу дали, и ништа више данас немамо до сами себе, за то и окренусмо у прошњу. Затвор је на нас добро дјејствовао, и излијечио нас од свих рђавих мисли и осјећаја, сад су нам се очи добро отвориле, и сами признајемо, да смо и већу казну заслужили. Сада просимо и потуцамо се „од немила, до недрага!“

Право каже наша пословица:

„Учини добро, не кај' се; учини зло, надај се!“ „Како смо радили, онако смо и прошли,“ — заврши он своје причање.

Милена им се на то каже, и исприча све како је до тога дошла; а њима се на то оте крупна суза из ока. Обећа им, да их неће оставити и да их из лубине душе своје због несреће и заблуде сажалијева. „Ко тебе каменом, ти њега хљебом!“ вели наша пословица, а Милена се по њој управљала, јер им зло добрим враћа! То је дужност човјечанска! Упамтите ђецо, да Бог нигда неће оставити добро и поштено срце без награде. Сјећајте се оне изреке, коју је наш народ по искуству створио: „Како радиш, онако ћеш и проћи!“ . . .

Лука Пишчељић.

ПРОЉЕЋЕ.

Гле красоте, гле љепоте!
Што се сада створи,
Гле како се љупка, мила
Птицâ пјесма хори.

Пупољци нам са свих страна.
Своје главе дижу,
А мириси разног цвјећа
У груди нам стижу.

Љубичица красна, мила
Шири листе своје,
А славујак код ње стао
Умиљато поје.

Пчелица нам лахка, хитра
Око цвјета леће,
Прољеће је мило дошло
Мировати не ће.

Забрујо је већ и поток
Студени и ладни,
Веселте се сада и ви
Сиромаси јадни.

Радостан је сада пастир
Па уз фрулу свира,
Око њега мило стадо
Па травицу бира.

Ратари се са свих страна
Журе својим ралом,
— Сада има и лептира
Благо Ники малом. —

Долетјела хитра ласта
Кроз зрак се вијуга,
Поносито стао славуј
Гледа је из луга.

Хвала теби мили Боже!
На оваком дару,
Још Србину уз прољеће
Пошљи славу стару! . . .

Алекса Ристов Мостарац.

ПРОКЛЕТСТВО НА СВАКОМ ГРЕХУ.

Стојаше Мојсије једном на високом врху. и гледаше на около у ниске долине. Красном долином, између красних шумица и гајева пружио се друм, који је водио путнике у далеке градове. Гледајући тако светом, опази неког коњаника, како јахаше друмом и стаде код извора; скочи с коња, седне код водице, напије се и одмори. Када му се и коњ мало одморио, устане баци се у седло, и јахаше даље; али заборави некако код врела, где се одмарао, своју кесу с новцем.

Мало за тим дође до извора, младо, жедно момче, чобанче; напије се из извора воде, спази кесу с новцем, зграби и побегне у шумицу.

Није прошло ни четврт часа, али ето ти неког старог, болесног просијака, који се од слабости једва вуче. Седне одмах код извора, положи штап, и одмара се.

Кроз по часа дојезди журно натраг, опет онај коњаник, који је заборавио своју кесу с новцем. Тражи кесу у трави, где је седео, али кесе нема. Обеди он на старога просијака, да је он украо кесу, јер други нико није прошао овудан. Просијак се куне, да никакве кесе видео није. Коњаник се ражљути и на место убије старога просијака, о коме је мислио да је кесу украо. Мојсије који је то све гледао, стојећи на високом врху, уздахне из дубока и рече: О Боже, Боже, каква је то неправда! Честити коњаник изгуби свој новац; момче новац украде, а невини стари, болни просијак главом плати! О Боже, Боже! где је ту твој промисао! . . .

Ту се јави Мојсију Анђео божији, и проговори овако:

Смири се Мојсије па слушај! Онај коњаник, то је разбојник, који је оглобио и убио богатог деду онога момка, што саде туђе овце чува. Стари онај просијак пре 8 година, убио је оца оном момчету, кад се враћао са вашара кући, где је продао свој трговачки еспап, и сав му је пазар отео.

Знај да на сваком греху лежи клетва, која казни очеве грехове, на трећем и на четвртом племену. Онај коњаник заборави новац, отети од деде момчетовог, и момчету, унуку, падне новац у руке. Убијство за убијство допадне и старога просијака, који је убио и оглобио дединог оца.

Велики си Господе Боже мој! уздахне Мојсије, и сиђе са високог врха, у грешне долине овог света.

Платон Подхрадски.

ДЕЧИЈЕ ПЕСМЕ.

За два дечија гласа удесио: Андрија III. Чупић.

1. Киша.

Речи од: Чика Јове.

Ки-шо ма-ти бла-го-да-ти! Па-дај па-дај прах у -то-ли,

дај жи-во-та го-ри до-ли го-ри до-ли.

2. Цариħ.

Речи од: Чика Јове.

Е-во ме-не е-во пес-ме, па ме во-ле сви

И ни-ко ми ре-ħи не сме: ку-ка-ви-ца с' ти ти.

3. Нашем Чика Јови.*

Речи од: Радована.

Што је Бо-же, на не-бе-си си-ħа-них звез- ди- ца,
тол' ко би-ло чи-ка Јо-ви леп-ших го-ди-ни-ца ни- ца.

* Из песме: Чика Јова-Змај у Браца Јовином „Полаженику“.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

V.

MAJ, (Cvjetan), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Петак	Пророк Јеремија и Вата.
2	Субота	Атанасије велики.
3	Недеља	Тимотија и Мавра.
4	Понедељак	Препод. мучен. Пелагија.
5	Уторак	Мученица Ирина.
6	Среда	Праведни Јован. [лиму.
7	Четвртак	Знамење крста у Јеруса
8	Петак	Ап. и Еванђ. Јован богосл.
9	Субота	Летњи Никољ дан.
10	Недеља	Апост. Симон Зилотијев.
11	Понедељак	Кирило и Методије.
12	Уторак	Арх. Никодим I. и Герман.
13	Среда	Мученица Гликерија.
14	Четвртак	Спасов дан.
15	Петак	Царевић Димитрије.
16	Субота	Прен. Тодор и Јеврем.
17	Недеља	Апостол Андроник
18	Понедељак	Муч. Теодот.
19	Уторак	Владика Патрикије.
20	Среда	Стеван Пиперски.
21	Четвртак	Цар Константин и ц. Јелена.
22	Петак	Владимир краљ.
23	Субота	Михаило в. (задушнице)
24	Недеља	Духови (Тројица, свл. св. Д.)
25	Понедељак	Други дан Духова.
26	Уторак	Трећи дан Духова.
27	Среда	Мученик Терапонта.
28	Четвртак	Никита владика.
29	Петак	Мученица Тодосија.
30	Субота	Прен. Исакије.
31	Недеља	Сви свети (Петров. покл.)

Име овога месеца. Име овога петога месеца у години долази од незнабожачке богиње Маје.

Мене месеца. Последња четврт 2. пред вече. — Нов месец или мена 11. у поноћ. — Прва четврт 18. из јутра. — Пун месец или уштап 24. у вече.

Дужина дана и ноћи. У овоме месецу дан је с почстка 15½ сах., а ноћ 8½ сах. али до краја дан одужа још за 15 минута, а ноћ за толико окраћа.

Радње овога месеца. Што је од прошлог месеца заостало, сад се довршује; претресају се житнице; купају и стрижу овце; храни свилена буба; спрема се за ројидбу пчела; виногради се окопавају пре цвета; о цвету да нико у њега не улази; неродне лозе се закидају; косе се ливаде.

Важни догађаји у овоме месецу. 1. Маја 1848. састао се српски народни сабор у Карловцима, који је изабрао митрополита Јосифа Рајачића за патријарха, а пуковника Стевана Шупљикца за војводу српског. — Истога дана 1858. г. су Црногорци славно разбили Турке на Грахову под управом војводе Мирка. Ту је погинуло 8000 Турака а од Црногораца само 15 јунака. — 3. Маја 1845. изишла је прва књига српског Летописа, што издаје Матица Српска. — 11-ог Маја 1705. г. пренесе калуђер Христофор мошти цара Уроша у манастир Јазак у Срему. — 15. Маја 1800 отеше Срби Граничари од Француза 146 топова. — 18. Маја 1741. започела је Аустрија наследни рат, у коме је 60,000 Срба пешака и 7000 коњаника војевало за Марију Терезију. — 16. Маја 1848. ударио је ђенерал Храбовски па Карловце, где га Срби надбију; ту се особито показао Црногорац Вуле. — 21. Маја 1349. (на Спасово) сазвао је цар Душан у Скопље сабор и издао онај свој на гласу закон. — 22. Маја 1015. год. убио је Бугарски краљ Владислав српског краља Владимира зета свога на превари у својој цркви у Преспи. — 24. Маја 1804. отео је Карађорђе од Турака Пожаревац и Турци Морадоше платити 20,000 дуката, да их пусти у Видин. — 29. Маја 1868. погибе српски кнез Михаило од мучких убилаца у Кошутњаку Топчидерском код Београда.

ОСВЕТА.

Прича из народа. Написао Алекса Ристов Мостарац.

Неки сељак, кад је косио на својој ливади траву, спази једно легло (гнијездо) ласице. У леглу спаваху голи мали ласићи, али сами без своје мајке. Сељак се сагне и узме легло те га пренесе на друго мјесто, да га не би са непажњом, какогођ косом утаманио. Сељак настави опет свој рад са косом. Наједан пут спази, гдје иде ласица и приближује се своме мјесту, на кôме је оставила легло са младијем. Сељак стане посматрати, шта ће ласица радити кад не нађе своје легло. Ласица дошавши на оно мјесто, на коме је оставила своје мале, видје да јој је неко дигао њезине драге ласиће. Узврти се и почне тражити, тамо, амо своје младе али јој би узалуду тражење. Онда почне гледати на сваку страну стојећи на једном мјесту; док наједан пут полети и успуже се уз једно дрво о коме је био овјешен истог сељака један кабо (ведро) пун млијека. Стане на кабао те отрује све млијеко неком травом. Док је то она чинила, сељак брзо узме легло са ласићима и стави га на оно мјесто, одаклен га је дигао. Ласица кад се сиђе с дрвета оде опет тражати своје драге ласиће, и на радост њезину нађе своје мале, голе ласиће. Омилује их и нахрани. Сад се ласица опет одвоји од младијех. Успуже се поново на исто дрво, дје висаше кабао пун млијека, и гризећи зубићима дуже времена канаву (конац), којом је био привозан кабао, прекине је а кабао пане на земљу из кога се проли све млијеко.

Сељак кад је видио ову мудрост овако мале животиње, рече: „Чини добро не само људству, него и животињи, па ће ти бити добро.“ „Зло чини, зло ће те и снаћи.“ Животиња, па и она зна шта је „освета.“

СЛИЈЕПАЦ.

Украј пута старац сједи
Слијеп је — нема својих очи
Он не види јадан старац
У дану му ј' ка' у ноћи

Он не види бјела свјета
Нити види сунца сјајна
Он не види поља, шуме,
Нити види цвјећа бајна.

Све дивоте овог свјета
Све је њему само тама
Сва божанства све красоте.
Црњина је њему сама

Он не види поток бистар
Нити види веље ријеке
У Мостару 1887.

Он не види Срб — јунаке
Нити види српске секе.

Он не види мале птице
Што но дивно свуда поје
Он не види ни баш ништа
Јер изгуби очи своје.

Сада сједи у крај пута
Па ту проси кору хљеба
Проси оно што но њему
Понајвише сада треба.

„Тужним гласом слијепац вичe
Помозите браћо мила
За вид вашим очим красним
Помогла вам божја сила.“

Јово А. Дучић.

НОВАЦ ГОРИ.

Говори се не само у нас, него по свуда у народу, да новац може горети. Неки су говорили: „ја сам ту и ту копао, кад су новци горели, и кад сам баш дошао до њих, упао сам у глиб“; неки веле: „копао сам благо, и само још да сам мало копао, дошао бих до њега.“ И таких празновјерица има много у народу; али то у истини није тако, и да баш новци могу горети, као дрва, и да се онде где гори може казати: „горе новце“ него тај пламен што се кад кад може видети, и то обично по гробљу, око старих бунара, долази отуда:

Тај пламен, кога Немци зову „свећа варалица," (ирлихт) и за који наш народ вели да то: „горе новци," то је та „свећа варалица" и вија се на оним местима, где је затрпано какво људско тело, или тело какве животиње. Пламен је тај лагап и може се преносити куда хоћеш. Није као пламен од ватре, који ако не преnесеш дрво, које гори, остаје на ономе месту, где је дрво, па зато када душе ветар, а он пренесе пламен од светлаца са једног места на друго, и за то су Немци тај пламен назвали „свећом варалицом," која не стоји на једном месту, него те варе, па је час овде, час онде. Тај пламен, то је нека материја за себе, није то пламен, као онај од угља или од дрвета или од новаца.

Новац можеш тако усијати, да се растопи, и кад би на пољу стајао могао би се светлити, али од куд се може мислити, да новац може горети, да му пламен земљу пробије, и ко би запалио у земљи новац, кад знамо, да под земљом нема никаквих „злих духова", (као и на земљи) или другог каквог живог створа, који би то учинио, па ни онај који је из луде куће изашао, не би то учинио, па све да би ископао земљу и запалио какав новац или руду у земљи, руда би се растопила, а пламен опет не би на површину изашао; дакле то су све празне речи.

Новац или боље рећи, злато, сребро, бакар, то је као и гвожђе, па ако многи нису видели, шта бива онде, где се превуче усијано злато, видели су, шта бива где се метне запламтело гвожђе. Спали оно место, где доспије, па тако би се морало и онде, где доспије, па тако би се морало и онде где горе новци, да је пламен од новаца спалио траву или друго што год, и тако би нашли згарено место онде, где је пламен био: али тога још нико нашао није, јер још никада новци горели нису; а онај пламен што се вија по неким местима није од новаца, него је другачији и тај пламен не пече и не згара. Тај пламен састоји се из две материје, и те две материје зову научењаци „фосфор" и „хидроген."

На свету је доста ствари што нису састављене; на прилику ми кажемо, „крв", као крви, и држимо да је то само крв, а научењаци су изнашли, да и у крви има гвожђа и овог и оног, па тако редом, чега се год прихватимо, тешко да је једна материја за себе. Научењаци кадри су нашу воду тако растворити, да је свако парче из чега се вода састоји за себе, па после те материје заједно саставити па да опет буде вода, као што се малтер раствори, па вода буде за себе, песак и креч за себе, а кад се све то измеша и згусне а оно опет малтер. Тим материјама из којих се вода састоји дали су научењаци различита имена, па таку једну зову „хидрогеном". Тај хидроген кад се са фосфором састави онда начини онај пламен, што га зовемо светлац, свећа варалица.

Фосфора има у костима човечијим помешано са кречом. Па кад човек умре и месо му иструне онда тај фосфор изађе из костију. У земљи већ и онако има влаге, а то ће рећи воде, у води има хидрогена. Тај хидроген састави се са фосфором и пламен изађе горе. За то се дакле вија онај пламен по гробљу и другим местима.

Пламен тај може да буде по две стопе висок, а у топлијим земљама буде и по два хвата висок. То је с тога што се у топлијим земљама вода већма раствара, па оног хидрогена буде више, те кад се са фосфором састави, пламен буде већи.

Сад сваки читалац знаће, шта је то што се вели: „новац гори", па неће тражити блага по гробљу!

У лењзма, у грбачи у костима је благо то јест у живим, а то ће рећи: „Ако хоћеш блага, — ради, — па ћеш га и имати"!

Јован Д. Брајић.

МУДРЕ РЕЧИ.

— Од И. Демоника. —

I.

Увек помишљај, да ти се највише пристоји уредност, стидљивост, правдољубивост и умереност, јер су то све врлине, које китe сваког младића

II.

Ако си што рђаво учинио, не уздај се да ћеш икада сакрити; јер ако баш и могнеш сакрити пред другима, пред собом доиста никад нећеш.

III.

Највише ћеш стећи добра гласа, ако се покаже, да ти сам никад оно не радиш, чега ради би укорио другог кога.

IV.

Што си научио, памти једнако, онако радећи како наук вели; што ниси научио, старај се да постигнеш; јер је исто тако чудновато чути лепу и паметну реч, а не

примити је, као не примити друго што, чиме нас пријатељи од љубави понуде.

V.

Увек се сети, да није лепо говорити што је гадно чинити.

VI.

Проведи свој живот учећи науку, јер је лако научити оно, што су други изумели с грдном муком. Памти, даје вредније много слушати него ли имати много новаца; јер новаца за час нестане, а наука и памет је вечита. Мудрост је једина вечита на земљи.

VII.

Не примај у душу своју семе невалалства, јер ни из земље нигда није друго што год никло, него оно што се посијало.

VIII.

Што год радиш, гледај да тако радиш, као да ни од кога крити нећеш; јер ће свако дело доћи на видело, па макар кад.

IX.

Боље ти је бити сиромах а праведник, него богат и неправедник, јер правда је толико боља од богаства, што богаство користи човеку само док је жив, а правда траје и после смрти. Уз то се и злочести људи умеју догурати до богаства а невалалу није могуће доћи до праведности.

Прибрао: *Јован Д. Брајић.*

ПРЕВАРЕНИ ПИЈАНЦИ.

— Од Хебла. —

Два пијанца често су пута одлазила неком свом пријатељу на ручак, не за то, што су волели пријатеља, него што се код пријатеља могло добро јести и пити. Нимало им није сметало, што су имали читав сат хода, док дођу до тог свога пријатеља. Само кад су знали, да неће тај пут никад превалити у залуд.

На имен-дан тога свога пријатеља, кренуше се обојица опет на свој обични пут. Пре тога јели су мало харинге, само да могу боље пити, а уз то су се путем ознојили и угрејали, као ђаволи, јер је велика прашека била. Њима то баш као да је било по вољи, јер што су угрејанији, тим ће моћи боље пити, особито како је хладно вино. Још у напред почели су себи сладити, и у напред су размишљали, колико ће боца стати та шала њиховог пријатеља.

Али и тај њихов пријатељ је размишљао нешто. Наумио је, да их обојицу стави на пробу, да види, ко им је управо пријатељ, он, или његово вино.

Пре него што ће сести да једу, изазове он једнога на страну, па му рече:

— Пријатељу знаш шта? Хајде да опијемо данас кнеза (то је био онај други пријатељ), да се не узмогне ни маћи с места. Ми ћемо пити ожућене воде, па би ваљало, да се што чешће покуцамо, и да увек испразнимо чашу до дна.

Пријатељу је то било по вољи.

За тим изазове кнеза на страну, па му рече:

— Пријатељу, знаш шта? Хајде да опијемо данас твог комшију ..... и предложи му, да раде онако исто, као што је мало пре ономе првом рекао.

И кнезу је то било по вољи.

Сваки је у себи мислио: Ал' ће данас да буде комедије.

Тако за ручком попише неких осам двофлаша воде, а осим тога онако на ногама три двофлаше за сретна пута. Кад им газда поче још сипати даље, рече онај први:

— Ја већ више не могу, сувише ми је јако.

А кнез рече:

— Не могу ни ја више. Чим дођем кући, морађу кувати каквог теја, да мало растерам ђор.

И тако на послетку испише још једну двофлашу.

Путем рече комшија кнезу:

— Пријатељу, види се, да сте баш прави мајстор. Не разумем, како можете још стајати на ногама.

— И мени је чудо, рече кнез, како се ви већ не срушите на земљу.

— Није него роткве, одговори комшија, зар сам ја само бадава пио воде.

Кнезу сину кроз главу, те рече:

— Па и ја сам пио саме воде.

Сад и комшија увиди, да су изиграни.

Јован Д. Брајић.

ИСКРИЦЕ.

Прибиљежила: Стоја Н. Кашиковић.

(Наставак.)

Немој да с' угледаш шта све људи раде,
Већ држ'се поштења, истине и правде.

—

Осим среће треба и мудрости твоје
Да бираш путеве што пред тобом стоје,
Ах, на свакој стази којом људи ходе.
Има разног трња што хоће да боде.

—

Држи се јуначки на живота стази,
Ако клонеш, паднеш, свак да те гази,
Ка' сунце човјек је и његова срећа
Што год ниже пада све му сепка већа.

—

Ко падне у блато мора с' укаљати,
Ал' ако је пао, не мора с ваљати.

—

Кад се човек роди, ко ће моћи знати
Шта ће да ужива а шта ће да пати.

Нам је читав живот ко талас на води
Као капља једна што пада у роси
Као трунка мала коју ветар носи.

—

Човек гледа горе и пење се правце,
Ал и кад се пење пада стрмоглавце.

—

Што је слабо то се од јачега крије,
Трска се од ветра по невољи вије.

—

Ти не можеш никда угодити сваком,
Неком скини капу, неког удри шаком.

—

На ниже се ваља камење и вода.
А на више иде разум и слобода.

—

Несрећа и срећа свагда се претичу.
Јунаци с' на малом камену спотичу.

(Продужиће се.)

СПОМЕНИЦА.

Никанор Грујић, владика Пакрачки, песник и књижевник српски, преселио се у вечност 8. Априла а погребен 14 Априла о. г. Никанор је један од најзнаменитијих Срба. Био је велики родољуб и пријатељ народу своме. Родио се у Липови у Барањи 1810. године; био је свагда одличан ђак. У Печујској гимназији био је он најбољи ђак, те су га Мађари професори и Печујски римски владика и одликовали. Осим другога, што је народу српском учинио, био је он и песник и признат књижевник српски. Најзнаменитије песничко дело му је: Свети Сава, књига I. 1861. За младеж је превео: Савети мојој кћери од Буља, I. и II.; Зборник приповедака за одрасле девојке од Буља; написао је и књигу: Из живота светих угодника божијих I. и II., и: Из живота светих угодница божијих, и друге ствари. Многе ствари су му остале нештампане. Неки списи његови су излазили са потписом *Срб-Милутин;* а у последње време није се никако потписивао, није му било стало до имена, него да користи своме народу. Свештеницима у своме подручју чинио је многа добра, а није заборављао ни за младеж српску. Тако је редовно претплаћивао по више примерака „Голуба", да се шиљу српским школама по Барањској жупанији. — О погребу 14. Априла служио је Горњокарловачки владика Теофан са 50 свештеника. После опела говорио је слово и на завршетку прочитао Никанорову песму, коју је покојник себи у очи смрти спевао. Кад је та песма читана ударио је сав народ у плач. На погреб су дошле све власти из оне жупаније, многи изасланици општински, како из ближе околине, тако и из далеких крајева. На спроводу је било 4000 душа. Сахрањен је на гробљу, те ће тако и после смрти да буде у средини народа свога. Слава му и вечан спомен!

Др. Ђорђе Мушицки, синовац Лукијона Мушицког, бившег владике Горњо-Карловачког, песника и врлог родољуба српског, преминуо је на велику суботу о. г. у 76. години живота свога. Он је Лукијанове песме издао у 4 књиге, а 1877.

год. написао је животопис Лукијана Мушицког у спомен стогодишњице Лукијанове. Покојник се школовао о трошку свога стрица владике Лукијана, па кад је изучио лекарске науке, отишао је у Србију и тамо је био лекар кнеза Милоша и кнежевића Милана и Михаила. Кад је престала прва владавина кнеза Милоша, онда и он остави Србију и настани се као лекар у Сентомашу. Најпосле се пресели у Брод и тамо је живео до смрти. Био је ваљан Србин и родољуб; и живо је пратио све српске послове, а особито књижевност Лака му земља и вечан спомен!

СВАШТИЦЕ.

Спровод Крашевског у Краков. У прошлом броју „Голуба“ казано је, ко је био Крашевски. Сад ћемо ево да наведемо, како је пољски народ овог свога великана отпратио у вечну кућу, када су га у Краково донели. О томе пишу из Кракова ово: Када су мртво тело Крашевсково у Краково преносили, нису то јавили ником; али је то ипак омладина са великих школа дознала, те је изишла на железнички колодвор у тако великом броју, да се испред колодвора једва могло пролазити. Око онога железничког вагона (кола), у којима је Крашевсково мртво тело било, стајали су само чланови одбора и варошки лекар. Уз Крашевскога је било и 64 венца, што је с њим заједно из Ђенове послано. Тада изнеше тело Крашевсково и поставише га на мртвачка кола а великошколци су вукли кола кроз градске улице; други су стојали на коли и држали мртвачки сандук; а остали су ишли пред колима у великом броју. Овако је праћен Крашевски кроз Краковске улице поред силнога света, који је гологлав стајао уз куће. Младеж, што је вукла кола, измењивали су улицама старији људи, па и седи старци. Овај величанствени спровод многе је тако тронуо, да су сузе проливали. Пред црквом се кола зауставе, ђаци стану у два реда и између њих пронесу Крашевсков мртвачки сандук у костурницу под црквом, која је била сва застрта црним сукном. И ту ће лежати Крашевски привремено неко време, и тада ће га пренети на стално место где ће вечито баравити.

Стенографска утакмица. Стенографија је брзопис; за тај брзопис постоје особити знаци, или слова, којима се веома брзо пише. У сабору кад који говорник говори, брзописци пишу сав његов говор и запишу све онако, као што је онај говорио. Марта месеца ове године, беше у Будимпешти у саборској дворани стенографска утакмица, да се види ко уме најбоље и најбрже да пише, и за оне, који се најбоље покажу, биле су одређене награде. Прва награда је била 4 дуката. Ову прву награду је добио Србин Душан Рајић правник друге године и питомац Текелијин. Између њих 70 брзописаца, Србинов је брзопис био најбољи и најпотпунији. Тако у овој струци осветла Србин образ и себи и нама међу туђинцима. Живео!

Умрьо од смеја. Догодило се у Америци. Сусед Хуга Барнета причао је овоме неку шаљиву причу. Барнету се то тако дало на смеј, да се смејао неколико сати; на послетку од силнога смеја умре.

За 4 дана из Америке у Европу. До сад се морало по више недеља путовати морем, док се из Америке у Европу не дође. Но ево се сад у Америци, и то у Њујорку саставило друштво, да прави такове пароброде, на којима ће се моћи доћи из Америке у Европу за 4 дана, и за толико из Европе у Америку отићи. Те бродове ће правити од челика и гвожђа; парни стројеви ће имати толико снаге, као 25 хиљада коња; за ту снагу производиће пару 20 парних казана. Ови ће бродови бити 540 стопа дугачки а 40 стопа широки. Преносиће путнике и оно, што се обично поштом шиље.

Сушица се може излечити. Сушица или као што се још вели: ј е к т и к а, опака је болест, од које се још до сад није знало лека; него, ко је у њу пао, морао је и умрети. Сад јављају, да је лекар Лангин у Бохији (у Филаделфији) излечио 30 болесника, који су патили од сушице и то уштрцивањем угљене киселине, која се за ту цељ прави по начину, како је изумео Лиочски свеучилишни професор. Ако ово потврде још и други лекари, онда је нађен лек и за ту опаку болетицу, која немилице коси понајвише младеж.

Педесетогодишњица. *Иван витез Трнски* је најзнатнији хрватски пес-

ник. Ове године навршило се 50 година, од како он ради на књижевном пољу. Колико Хрвати цене овога свога песника и родољуба, види се по томе, што су му приредили и свечану прославу његова педесетогодишњега рада. Та прослава веома је свечано извршена 1. Маја по новом календару о. г. Тој слави и топлим жељама братског нам народа Хрватског придружује се овим и „Голуб“, желећи слављенику, да још дуго пева своме драгоме народу!

Жртва моде. Млада лепа девојка, кћи неког трговца у Великом Вараду (у Угарској), правила је шишке на челу; грејала је гвожђе, па косу око њега завијала, да буде куштрава. Но рука јој нехотице задрхти и врхом врућега гвожђа испече око. Од ужаснога бола девојка падне у несвест; отац одмах пошље по лекара. Лекар дође, прегледи око и рече, да нема помоћи, око је испечено. Девојка је дошла к себи, али око никад. — Исто тако су многе већ зло прошле и главом платиле, што су се лакомислено стезале око појаса са утезима (мидерима). Зато, које себи добра желе, такове лудорије неће чинити, јер од тих ствари не буде нико лепши, а може лако главом да плати.

25-годишњица срп. нар. позоришта. Срби у Аустро-Угарској имају своје народно позориште, коме је управа и седиште у Новоме-Саду. Од како је то позориште основано на овај начин, како сад постоји, навршило се 25 година. Зато је управа позоришна наредила, да се 25 годишњица свечано прослави, што је и учињено у Новом Саду. Прослава та трајала је недељу дана; почела је други дан ускрса а свршила се на мали ускрс ове године. На ту прославу стекли су се многи из свију наших крајева. Било их је и из Загреба и Београда.

РЕБУСИ.

1.

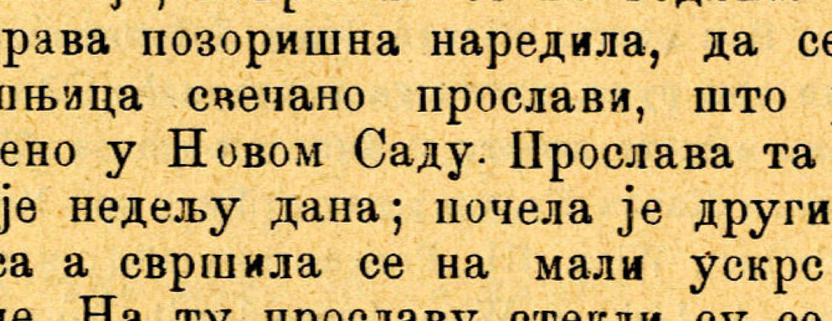

2.

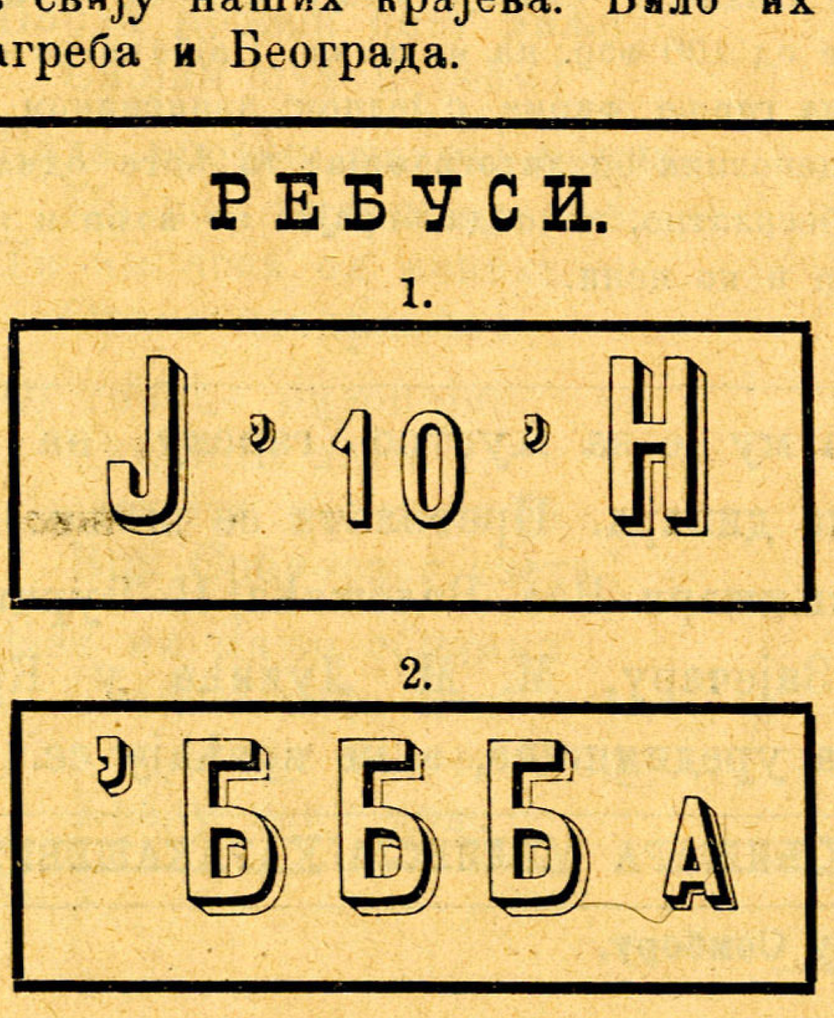

ЗАГОНЕТКЕ.

3.

Малена сам стварка,
Ал потребна много;
Сами цар без мене,
Тешко б' радит мого.

Мојим живим радом
Много царство пане,
А другоме опет
Послије њега сване.

Четир гласа само,
— Послуж'те се тиме —
А могу вам бити:
Још и мушко име.

Три ми прва гласа
Од натраг искажи,
Доби'ш оно што
Животињи важи.

4.

Мушко сам име,
Од седам слова,
У та прва три
Ето ти лова.

Прво, четврто
И пето с њиме,
Казују име
Гадне животиње.

Седмо и шесто
С' петим се слаже
Варош у Србији
Једну нам каже.

Прво и шесто,
Седмо и још „о“,
Добићеш брајко
Пиће изредно.

5.

Ја сам нешто дјете моје,
Од кога се свако грози;
С једним слогом с четир слова,
Гледај па се и помози.

Прво слово, одузми ми,
Оно друго реци право,
У коме ћеш добит име,
Које није ником мило.

Исто име сад обрни,
Па прочитај на глас јасно,
У мени ћеш сад видјети,
Једно дрво дивно, красно.

В. Кондић, крашшник.

*

6. Загонетка.

Ја сам име једнога Косовског јунака, од 3 слога а од 9 слова.

Први слог је једна страна света.

Други слог је мислена именица.

Трећи слог је име времену, које имамо свака 24 сата.

Мих. Голубовић.

Решење.

У прошлом броју „Голуба“ значе:

1. Загонетка: Волга — Олга — лов.

2. Загонетка: Мисисипи.

3. Аритмогриф: Вук Стефановић Караџић.

4. Рачунски задатак: Јаја је било 105.

Правилне решили: Јован Поповић у Нишу: све. Олга Јокић у Костајници: све. Илија Теофилов у Раковцу: све. Душан Которач у Н. Саду: све. — Младен Жујић у Приједору: I. 2. 3. — Михаило Галкановић у Белој Цркви: све. — Светозар, Ангелина и Олга Нинић у Шиклошу: све. — Гаврило Кондић у Приједору: 1. 2. 3. — Наталија Марјановић у Шароку: све. — Драг. Милинковић у Лозници: све. — Стеван Бачић Музикант у Сомбору: 1. 2. 3. — Станислав Јакшић учитељ у Бузети: све. — Томо Братић у Мостару: 1. 2 — Видак Вишњевић у Мостару: 1. 2. — М. Н. и Полексија Милетић у Вел. Градишту: све. — Љубица Петровић у Вуковару: 2. — Катарина Крстић у Руми: све. — Шпиро Кириак у Дубровнику: све. — Васо Грујић у Петрињи: све. — Милан Вељков у Митровици: све. — Васа Мостић у Б. Градишци: 1. 2. — Алекса Радовић у Мостару: све. — Ђорђо Чокорило у Мостару: 1. 2. 3. — Јоцика Крстић, Димша и Милан Митровић, Јово Бабић и Петар Танасић у Брчком: све. — Гавра Перушковић у Нов Саду: све. — Драгутин Њежић у Приједору: 1. 2. 3. — Миливој Стојановић у Н. Саду: 1. 2. 4. — Јово Дучић у Мостару: 3. — Милан Јосифовић, Јован Полит и Јован Вујин у Н. Саду: 2. 3. 4. — Влада Зундановић у Батосеку: 1. 2. 4. — Лука Хаџић у Б. Градишци: 1. 2. 4. — Никола Милутиновић у Панчеву: све. — Јован Поповић у Београду: све. — Симо Поповић у Дрвенти: 1. 2. 4. — Милан Николић: 1. 2. — Милета Лесковац у Новоме Саду: 1. 2. 3. — Савомир Комосар у Приједору: 1. 2. 3. — Христина Комосар у Приједору: 1. 2. 3. — Јекатерина Кујунџић, Марија Миливојевић и Ана Кујунџић у Лијевну: 1. 2. — Симо Јовановић у Грахову: све. — Мара Кришанова у Сомбору: 1. 2. — Михаило Прита у Панчеву: 1. 3. — Јован Трифковић и Ристо Кнежевић у Сарајеву: све. (Ваш коњички скок је веома малена и лак.) — Теодора Вујнић у Гламочу: 1. 2. 3. — Милан Бикар у Сомбору: 1. 2. — Славко и Светозар Петковић у Бос. Градишци: 1. 2. 3. — Саво Радуловић на Цетињу: 1 2. 3. — Војислав Николајевић у Митровици: 1. 2. 3. — Паја Гавриловић у Н. Саду: 1 2. — Владислав Старчевић у Н. Саду: све. — Владислав Крулежевић у Топчидеру: све. — Стево Поповић и Петар Иванчевић у Сарајеву: све. — Вукосава Аперлић у Сомбору: 1. — Михаило Марковић у Градишту: све. — Драгољуб Марковић у Чачку: 1. 2. 3. — Славко Пандуровић у Шиклошу: 1. — Ђорђе Лазаревић у Б. Градишци: 1. 2. — Стеван Поповић у Бањалуци: све. — Ристо Вуковић у Бањалуци: 1. 2 — Милана Пајтићева у Сомбору: 1. 2. 3. — Владимир Петковић у Нишу: 1. 2. 3.— Милан и Славко Пандуровић у Шиклошу: све. — Алекса Јокановић у мостару: 1. — Радован Марјановић у Новом Домбовару: све. — Живко Тадић у Смедереву: 1. — Остоја С. Ерцег у Ваљеву: 1. 2 (Пређашње Ваше решење нисмо добили; за друго пак није био одговор нуждан, јер што год је добро, штампаће се по реду, а што није, неће.) — Милан Т. Стојановић у Нишу: све. (Прилози Вам се не могу употребити). — Анка О. Каранова у Београду: све. — Север Милутиновић у Нишу: све. Даница Николић у Митровици: 1. 2.

„Голубов“ 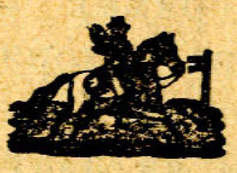 писмоноша.

Нашим читаоцима. Наручене слике за овај број „Голуба“ нису нам стигле до наређеног времена; те да се „Голуб“ не би одоцнио, излази овај број без слика. Овај недостатак у овоме броју накнадићемо у бројевима што долазе.

Ш. К. у Дубровнику. О оном Виргилијеву спеву не могу Вам ништа казати, јер у Летописима, који су мени при руци, нисам га могао наћи. Литографију пак можете добити у Липском код фабриканта машина Карла Краузе; или у Бечу код Бекерта (Paul Beckert, Wien, III. Pratenstrasse 13.); или код Лихнера (A. Lichner, Wien, Leopoldstadt, Körnergasse Nr. 4.) Омање и слабије стају око 40 ф. а боље и веће од 100 фор. па на више. Најбоље се о братите на горње фирме с једном дописницом и молите ценовник од литографија; то ћете одмах добити бесплатно, па онда бирајте по вољи и по величини и по цени.

☞ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 6. У Сомбору 1. Јуна. 1887.

НА ПОТОКУ.

Ој поточе вијугави!
Ој поточе мали!
Куда идеш куда журиш
Са сребрни вали?

Стани мало да ти кажем
До две, до три речи,
Понда можеш опет даље
Својим путем тећи!

Када прођеш покрај џбуна,
На ком видиш славље
Ти им носи од менека
Овако поздравље:

Ој тичице милопојке
Лаганога лета
Разлежите песме своје
Врх Србинског света!

Нек ми миље обузима
Свако Српче мало
У том миљу нек би Богу
Хвалу ваку дало:

Хвала теби Боже благи
На дарима тима
Што нам даде ваку срећу:
Срце у грудима.

С њим да знамо осећати
Овог света сласти,
Да можемо сваку срећу
Из њега искасти!

Сваку срећу а највећу
Што нам име даде
Са којим се свако Српче,
Поносити знаде!

Па кад чујем таку хвалу
Ти ромори с вали:
„Благо деци, која су се
Српчићи назвали!“

„Благо деци, што имају
Српског оца, мајку,
Та имају овог света
Срећу сваку рајску!“

Браца Л.

1883. г.

ИЗ КЊИГЕ

„ЖИВОТ И ОБИЧАЈИ НАРОДА СРПСКОГА“

ОПИСАО:

Вук Стефановић Караџић.

1. Илијн дан.

У народу се нашем мисли и говори да свети Илија управља громовима (гдекоји још кажу да трчи по небу на колима, па од оне лупе постане грмљава); зато се он и зове у народнијем пјесмама *громовник*. Кад гром удара, онда кажу да свети Илија по заповијести Божијој гађа ђаволе „узврдао се као ђаво испред грома“; за то говоре да се не ваља крстити кад гром пуца, да не би ђаво у невољи побјегао под крст у који гром не ће ударити. Што је у пушке и у топа тане, оно је (као што народ мисли и говори) у грама *стрјелица*: кад гром гдје удари, она отиде у земљу, а послије неколико година изађе на земљу, па је онда многи нађу (камен бјелутак колико велики орах, глатко затесан са многијех страна те су на њему постали многи углови), и оставе је или носе уза се, као какву амалију (ваља да од грома?). Три дана прије Илијина дне и три послије зову се у Србији *кресови*, и жене овијех дана не ће кошуље да перу нити икаквога другога пртишта да квасе, јер кажу да би се *искресало*. У Хрватској ватра што се на пољу уочи Турђева дне, уочи Видова дне, уочи Ивања дне и уочи Петрова дне ложи, зове се *крijес* (у множини *кресови.)* Онамо се она бубица шта лети ноћу лети и свијетли, зове *крijесница* (у Србији *свитац*, у Славонији *свитаљка* а у дубровнику *свијетњака)*, и привовиједа се да су искре од крijеса оживљеље и да је она тако постала. Кад грми на Илијн дан, кажу да ће се онога љета црвљати или онако покварити и опасти ораси и љешници и жир. Многи, особито дјеца, кад чују први пут од године да загрми, ваљају се по земљи. да их оне године леђа не боле.

2. Сврака и људски табан.

Како је постала сврака и зашто у људи табан није раван, у народу нашем приповиједа се овако:

Кад су ђаволи отпали од Бога и утекли на земљу, онда су и сунце однијели са собом, па га ђаволски цар набио на копље и носио на рамену. Кад већ земља протужи Богу да хоће сва да изгори од сунца, онда Бог пошље светог Аранђела, да гледа како да узме сунце од ђавола. Кад сађе свети Аранђел на земљу, а он се удружи с ђаволским царем; али се ђаволски цар осјети шта он мисли, па се добро узме у памет. Ходајући тако по земљи њих двојица заједно дођу на море и стану да се купају; а ђаво удари копље са сунцем у земљу. Пошто се мало прокупају, онда рече свети Аранђел: „Дед да ронимо, да гледамо који може дубље.“ А ђаво му одговори: „Хајде де.“ Онда свети Аранђел зарони и изнесе у зубима пијеска морскога. Сад треба и ђаво да зарони, али се боји да му свети Аранђел дотле неоднесе сунце. У том му падне на памет, те пљуне на земљу, и од његове пљувачке постане сврака да му чува сунце док он зарони и изнесе у зубима морскога пијеска. Како ђаво зарони, а свети Аранђел прекрсти руком море, те на њему постане лед од девет аршина дебео, па онда спопадне сунце и побјегне к Богу, а свраке стане крека. Кад ђаво чује сврачиј глас, онда већ види шта је, па се брже боље врати натраг. Кад горе, али се море заледило,

не може на поље! Онда се брже боље врати опет на дно мора, те узме камен и њим пробије лед, па онда потеци за светијем Аранђелом! Онај бјежи, а овај за њим! Таман кад свети Аранђел корачи једном ногом к Богу на небо, онда ђаво стигне те му ноктима из табана у друге ноге ишчупа велики комад меса. Кад свети Аранђел дође са сунцем онако рањен пред Бога, онда заплаче: „Што ћу, Боже, овако грдан?“ А Бог му рече: Ћути, не бој се, ја ћу наредити да сви људи имају тако на табану као малу долину.“ И тако Бог уреди те у свију људи постане на табанима у обадвије ноге као мала долина. И тако остане и до данас.

БОГ СЕ СМИЛОВАО.

Тиха ноћ је — звијезде трепте,
Међу њима мјесец сјајни;
На све стране пролетнога
Шири с' цвјећа мирис бајни.

Сва природа стишала се,
Свака душа мирно спава,
Само тамо једну собу
Жижак слаби осветљава.

У собици тужна мајка
Покрај своје шћерке клечи,
Бога моли да с' милује,
Да јој шћерку излијечи.

Бог милостив смилова се,
Па подиже шћерку бону;
Од радости веље мајка
На земљицу доли клопу.

А више ње шћерка стаде,
Пољупцима мајку осу;
И зорици било драго,
Па на прозор зрачак просу.

Алекса Ристов Шантић.

ЗАО ГОСА.

Од Хебла.

Често се пута туже неки и неки, како је тешко и немогуће, да човек с неким људима изађе на крај. То може бити и истина. Међу тим, има људи, који нису опаки, али су чудни свеци, и кад би их човек увек само добро познавао, с поља и из нутра, и кад би како ваља умео да поступа с њима, то би се многи од њих могао и повратити.

То је пошло за руком једном слузи са својим господарем.

Томе слуга никако није могао да угоди, и морао је за много што шта да кија, прав здрав.

Тако дође један пут господар са свим мрзовољан кући и седне да руча. Чорба му је ту била или сувише врела или сувише хладна, или ниједно ни друго; али доста то, господар је био мрзовољан.

Он зграби чинију са стола и кроз отворени прозор је баци у авлију.

Шта учини на то слуга? Чим опази шта му ради госа, одма ни пет ни шест баци и он напоље месо што га је истом хтео да стави на сто, за тим баци и хлебац и вино и напослетку и сам простирач са стола са свим оним, што је на њему било.

Несретниче шта учини? продера се госа на њ' и ћипи од једа и пакости са столице.

Али му слуга хладно и мирно одговори:

„Опростите ми, ако нисам погодио, шта ви хоћете. Нисам мислио ништа друго, него да ви хоћете данас да ручате у авлији. Време је дивно, небо је ведро, па погледајте само, како се лепо јабука расцветала, па како весело зује пчелице.“

Сад је бацио чорбу на поље, па никад више! Господар увиде своју погрешку, разведри се, кад виде, како је диван тај божији дан, смејаше се у себи брзој досетци својега слуге; и од свега срца му би захвалан на тој лекцији.

Јован Д. Брајић.

ЗЕЦОВИ.

Ваљда нема ни једне животиње, коју тако јако гоне и лове, као плашљива зеца, ниједна нема толико непријатеља, ниједној није ваљда тако живот увек у опасности, као њему; а на питање зашто? знаће и сваки „Голубов“ читалац одговорити. Зато, што му је месо врло укусно, кожа му се употребљује за поставу, а мека длака за шешире. Кад изближе посмотримо дивљега зеца, видећемо, да му је глава округласта готово као у мачке; уши су му дуже од од главе и на врху црне; горња усна је расечена и длакама обрасла, очи су му ве-

Зецови.

лике и светле и немају трепавица, а капци су тако кратки, да мора са отвореним очима спавати („спава као зец!“). У горњој вилици има два повећа секутића (глодњаке, због чега и они спадају у род гло-

дара), а и за њих још два мања. Предње ноге су му кратке и имају 5 прстију, а стражње су много дуже и имају 4 прста; реп му је кратак и горе подигнут. Длака му је по леђима мрко жуте, местимице црне боје, по боковима је риђе или жуте, а испод врата и по трбуху беле боје. Има их и сасвим белих. Тело му је 47 до 63 цм. дуго, а 26 цм. високо и 4—5 килограма тешко, а кад-кад и више.

Зец се налази у целој Европи, Азији и у северној Африци. Плашљивост његова већ је и пословицом постала. На најмањи шушањ побегне из своје ложе, јер има изврстан слух. Веле да зец при светломе дану не види добро, а пошто му очи са стране стоје, то не може да види предмете који се управо пред њим налазе, но у толико боље воња. Трчи врло брзо по равници и уз брег, но низ брдице му сметају дуге стражње ноге. Узда се само у своју брзину; у нужди може добро и да плива. Храну тражи обично тек после заходa сунца и ноћу, а зими и дању; у јутру се враћа натраг својој ложи, где обично читав дан пробави мирно лежећи. Ложу своју прави по њивама, међу кукурузима, у кромпиру и по виноградима, толико дугу и дубоку, да кад у њу легне, виде му се само леђа и то врло мало, која зими на југ, а лети на север окрене. Пошто му је горња длака скоро као и земља, то изгледа као каква груда и пастири га често пута с нацаком на ложи убију. Зими се исто тако у снег укопава. Док су усеви непокошени дотле не излазе из њих. Зими потражи шуме и уопште така места, где има више дрва. Пре него што легне у ложу прође околину уздуж и попреко, да се боље увери о сигурности својој и онда с једним скоком скочи у њу. У бежању више пута застане и усправи се да разгледа где је непријатељ При тучи са својима употребљује своје предње ноге као маљица и с њима бије и ћушка. Кад се ухвати вришти скоро као дете и гледи да се својим брзим мигољењем и гребењем избави. Зец живи најдуже 10 година и врло их је мало који тај век достигну, јер силни непријатељи још их много пре потамане. Храна им је врло разнолика: пасу траву, детелину, све врсте усева, зрелих и зелених; једу купус, репу, опало воће, жир, лишће и кору разних дрва; најволију сочне и млечне биљке, као маслачак и друге. У зиму кад су најдебљи глођу кору са воћака и иду у зелене зимске усеве, и чине велику штету. Воћке се могу сачувати зими од њих, кад их обвију сламом или трњем или их премазују са псећом машћу и др. Зечица окоти годишње 3—4, а по некад и 5 пута по 2—4 младих у меко постављеној ложи, који две до три недеље сисају. Зато време вића се она и дању на паши и скупља своје младе лупањем ушију на храну. За годину дана потпуно одрасту и онда живе свако за себе. Једни живе по бреговима, други по шумама, пољима, ритовима, од којих су шумски и они који по бреговима живе највећи. Млади се дају припитомити и хране се из прва млеком, земичком и хлебом, а после им се даје њихова обична храна. Могу се и обучити да добују, играју, пуше, шта више и да из пиштоља пуцају. Најлакше научи добовати, јер то већ и од природе са предњим ногама чини. Као што се мужаци међу собом више пута уједају и с предњим ногама јако ћушају, тако и своје младе често злостављају. Неки ловац прича, како је једном чуо једног зечића вриштати; он држећи да га је мачка ухватила, пође на њу с пушком. Но на велико изненађење његово, види маторога зеца, где пред зечићем седи и с обе ноге га непрестано ћуша, тако, да је већ сирома сав клонуо. Матори зец је морао злоћу своју животом платити. Зечице бране своје младе до крајности, излажући свој живот опасности. Пошто се брзо множе у неким пределима их има врло много. У Енглеској, где их мање има, држе за часно само у трку их убијати. У лов се иде на њих обично од Септембра до конца Јануара. Зими по снегу лако им је у траг ући и онда иду на њих хајкама. Осим човека и паса, тамане зецове још и вуци, лисице, рисови, мачке, ласице, буљине, еје и друге грабљивице. Када га гоне, у почетку не бежи јако за то, да што даље без умора бежати може. У зечијим цревима станују пантљикасти и мехурасти црви. Ови последњи живе у цигерици и развију се код псета кад их поједе у дугачке пантљикасте црве, од којих може да угине, зато не би требало да им дају ловци. Зечије је месо врло укусно, особито од младих. Крзно са зимском длаком разноврсно бојено, употребљује се за бунде, колчаке и т. д. Од длаке се праве шешири и капе; од саме коже праве се торбе, а кува се од ње и туткало. Штету чини усевима, зелењу и воћкама, које зими глође.

Питоми зец (куниħ) разликује се од дивљега тиме, што је мањи, што има краће натраг положене уши и краће стражње ноге, и што ради своје удобности и сигурности копа под земљом дубоке ходнике

Вид и слух још му је бољи но код дивљега зеца, али не може тако добро трчати. Ма да се врло мало разликују један од другога, ипак нимало се не слажу, уједају се све дотле, догод један не угине. Права домовина им је јужна Европа и обале средиземнога мора. Воле песковиту земљу, јер им је ту лакше станове копати, које чине са оштрим ноктима на предњим ногама. Главном стану воде више подземних ходника. По баштама почине велику штету. У невољи вриште, као да звижде. Женка окоти у засебној са маховином и својом длаком меко постављеној ложи 4—8 младих и то 4—5 пута годишње, кад година није влажна и хладна; а у топлијим пределима и по 7—8 пута преко године. Млади су 9 дана слепи и после 14 дана излазе с матером и почињу храну тражити, која је иста као и код дивљега зеца. У 12 том месецу су сасвим одрасли, но коте се већ после осмог месеца, зато се намноже јако; за 4 године може се од једнога пара на 1,287,840 намножити. Женка их много брижљивије чува од дивље зечице, особито од мужака у младости, јер их овај хоће да убије. Ма да имају многе непријатеље, ипак због велике множине почине велика пустошења у баштама, пољима и шумама. На дому их држе због тога, јер мисле да од њих беже пацови, а и због њиховог веселог и смешног скакутања; науче се да на звиждање дођу, да једу из руке и да иду на стражњим ногама. Често подрију читаву шталу, где се обично налазе, зато им је боље засебно место дати; сламе или маховине морају увек доста имати, штале им се морају од зиме чувати, исто тако и од мачака, јер хоће радо младе да поједу. Корист је од њега као и од дивљега.

Једна врста кунића јесте свилени зец, који је донешен из околине вароши Ангоре у малој Азији зато се и зове још ангорски куниħ и одликује са својом свиленастом длаком. Чешљају их сваки 14 дана и у 8 недеља један пут их шишају; мужак дâ годишње пô килограма свилене длаке, од краће се праве шешири а од дуже се плету чарапе, рукавице и друго. Што се боље хране, у толико више длаке дају.

Ђ. П.

ПРОЉЕТНА ЗОРА.

Тихи вјетрић гране креће,
По ливади роса пала,
Са истока мила зора
Зраком нас је обасјала.

Сва природа поздравља је,
Радује се њеном бају,
А хвалу јој мале тице
Са умилном пјесмом дају.

Шарни лептир попаја се
Са љубице сјајне росе,
А челице хитре, лахке
У кошницу меда носе.

Царић мали на гранчици
Од весеља све скакуће,
Јер крилца му она мала
Обасјат'ће сунца луче.

Подигле се миле ласте,
Па у чистом зраку леђу,
Кад кад опет спуштају се
У поточић крил'ма крећу.

Бјели јанци по пољани
Играју се — траву пасу,
А уз фрулу пастир свира
Весели се зоре красу.

Ох, зорице дивна љетна
Ко те таку нама ствара?!
Нико други него онај
Што нам шаље сваког дара.

Алекса Ристов Шантић.

КАКО ТРЕБА ДА УЧИМО ВЕРОНАУКУ.

Мисионари, то су свештеници, достојни сваког поштована и благодарности; они иду међу дивље народе, који још не познају правога истинитога Бога и науку Христову. Има на свету још много дивљих људи, па чак и таковиħ, који су људождери, људе једу. Међу оваке народе иду мисионари у Африку, Нову Холандију, у Хину, и тамо проповедају науку Христову. Многи тамо и страдају; многи буду и убијени. Па ипак мало по мало и тамо вера Христова отима маха.

У Африци дође једном мисионару неки млад Црнац и рече му: Хајде да чујем и

ја нешто, учи и мене! Мисионар га прими и каже му да може долазити сваки трећи дан, да слуша науку Христа Спаситеља.

Црнац је долазио је пријежно и врло је пазио на сваку реч. После по године, задао му је Мисионар лекцију, да научи· Задао му је из „Отче наша“ ове речи: „И остави нам долги нашја јакоже и ми остављајем доложником нашим.“ Ово је требао да научи за 8 дана. Осам дана прође, прође и месец дана, и по године, али Црнца нема. Прошла и једна година. Мисионар је мислио да га је већ изгубио. Догоди се, да свештеник оде у неку варош на велик вашар. И ту сретне и позна свога Црнца, те га запита, зашто не долази више? Црнац му одговори: нисам још научио лекцију, здраво је тешка! — — Та брате, колико се сећам, задао сам ти само неколико речи, одговори Мисионар. Речи сам ја научио, рече Црнац, кроз по сата: „И остави нам долги нашја јакоже и ми остављајем доложником нашим.“ — Али бадава! здраво је то тешко. Већ сам хтео да ти дођем; мислио сам да већ знам. Имадох једног пријатеља; како смо се опили, посвађамо се, и он мене ћуши, тако, да ми један зуб испадне, Тешко је ишло, али ипак пође! Ни сам га убио, него пољубио, да се умири, да останемо стари пријатељи. То му се тако допадне, да је и он мене пољубио три пут. Хтедох да ти већ дођем, да ми даш нову лекцију. Али се опет догоди нешто друго. Срео сам на путу мог старог пријатеља, који ме је једаред јако оглобио. Рекох му једну горку реч; он ме исмеје; на то се ражљутим и сместа га убијем. Нисам му могао о п р о с т и т и. Тешко је то! — Да си ми задао д р у г у какву лекцију.

Као што се види из овога, — овај дивљи Црнац добро је схватио, како треба да учинимо науку Христову, не само р е ч и м а него одма и д е л о м.

Штука има у глави целу Голготу, а у стомаку пена. Многи хришћани носе у глави целу веронауку; целу историју човечанства; философију; права; а глобе сиротињу гадније од Црнца.

Платон Подхрадски.

ДВОЈЕ СИРОЧАДИ.

Зимна ноћца свуд је већем,
Свуда свако спава,
Само лавеж будних паса
Селу одјек дава.

Сам' у једној соби малој
Мала свјећа слабо тиња
Кад погледиш у собицу
Тује сама сиротиња.

У собици на постељи
На самрти лежи мајка
Болне груди јад јој бије
На очи јој нема санка.

Крај постеље двоје дјеце
Сузним оком мајку гледе
Гледећ мајку тако болну
Срца им се млада леде.

На смрти мајка болна
Своју дјецу себи зове;
Па их љуби па их грли,
Да олакша себи боле.

Посљедњи пут сада љуби
Своју дјецу мајка бједна
Љуби дјецу и притиска-
Баш на своја прса ледна.

Тад уздахну из дубине
Понда мирно склопи очи
Прошапута „због ом дјецо
Бог вам био у помоћи.“

„Зар умрије мајко драга,“
Повикаше дјеца мала,
Али мајка то не чује
Јер је душу Богу дала.

* * *

Тако дјеца остадоше,
Да Бог отац све им буде,
Да с' уздају сам' у себе
И милосне, добре људе.

Јово А. Дучић.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

VI.
ЈУНИ, (Lipanj), има 30 дана.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Понедељак	Муч. Јустин филозоф.
2	Уторак	Никифор патр. царигр.
3	Среда	Лукилијан и Лукијан.
4	Четвртак	Митрофан патр. царигр.
5	Петак	Доротије владика Тирски.
6	Субота	Преп. Висарион и Иларион.
7	Недеља	Теодот владика.
8	Понедељак	Теодор Стратилат влмч.
9	Уторак	Кирило архиеп. Алекс.
10	Среда	Тимотије владика Прус.
11	Четвртак	Апост. Вартол. и Варнава.
12	Петак	Онуфрије и Петар Атон.
13	Субота	Муч. Акилина и Ант.
14	Недеља	Преп. Јелисеј и патр. Мет.
15	Понедељак	*Видов дан*; цар Лаз. и Амос.
16	Уторак	Владика Тихон.
17	Среда	Манојло, Савле и Исмаил.
18	Четвртак	Муч. Леонтије.
19	Петак	Апостол Јуда, брат Госп.
20	Субота	Методије влад. Патар.
21	Недеља	Муч. Јулијан Таршанин.
22	Понедељак	Евсевија влад. и Зинон.
23	Уторак	Мчца Агрипина и Урбан.
24	Среда	Иванъ дан (рођ. Јов. крст.).
25	Четвртак	Мчн. Февроније, и Р. Петар.
26	Петак	Преп. Давид Солуноки.
27	Субота	Преп. Самсон и Севир.
28	Недеља	Пренос моћи Кира и Јов.
29	Понедељак	Петров дан (Петар и Павао).
30	Уторак	Сабор 12 Апост. Павл. дан.

Име овога месеца. Име овога месеца долази од имена незнабожачке богиње Јуноне. Небесни знак овога месеца је: рак.

Мене месеца. Последња четврт 1. рано из јутра. — Нов месец 9. рано из јутра. — Прва четврт 16. пред подне. — Пун месец или уштап 23. из јутра.

Дужина дана и ноћи. У овоме месецу дан је с почетка 15¾ сах. и нарасте још за 15 минута; а после иде на мањак и дан окраћа на 15 сати и 34 минута, а ноћ одужа на 8¾ сата.

9. Јуна је дан најдужи, а ноћ најкраћа. Тога дана *почиње лето*.

Радње овога месеца. Осигуравају се усеви и виногради од леда; чисте стаје од смрада; запушавају прозори на подрумима од врућине; пази се на ројење пчела; одваћа се сабе из препуних кошница; чупају се гуске; отреса се и купи дрвено воће, док није цвет изишао; оче се младице коштичава воћа на будно око; виногради после цвета се вежу и окопавају; све врсте купуса за јесен и зиму имају се до краја овога месеца расадити; на упражњеним лејама сеје се пасуљ, спанаћ, рен. Овога је месеца најбоље време за размножавање шебоја, леандера и руже месечарке.

Важни догађаји у овоме месецу. 1. Јуна 1485. г. отео је Мађ. краљ Матија Беч, где су се у његовој војсци особито одликовали Срби. — 10. Јуна 1463. год. опустише Турци Босну и одведоше 30,000 Срба Бошњака у Јаничаре. — 12. Јуна 1593. год. разбише Срби Турке и Хасанпашу на Сиску, где је 12,000 Турака мртвих пало, а 18.000 удавило се у реци Купи. — 15. Јуна 1389. год. била је чувена и злокобна битка Косовска, где погибе турски цав Мурат и српски цар Лазар, и пропаде самостална држава српска. — Истога дана 1847. год. изишао је први српски превод Новога Завета од вреднога Вука Стеф. Караџића — Истога дана 1861. год. завештао је Илија М. Коларац, да ће сваке године давати 100 дуката на награде за писање корисних српских књига. Тих 100 дуката нарасте сваке године као приплод (камата или интерес), од друге веће своте, коју је као темељ оставио. — 18. Јуна 1853. год. умрьо је у Бечу млади и мили песник српски Бранко Радичевић. — 30. Јуна 1718. год. уговорен је на Сопоту више Пожаревца мир између Аустрије и Турске, по коме је сва данашња Србија била припала Аустрији. — Истога дана 1868. год. прогласила је велика народна скупштина у Топчидеру Милана Обреновића IV., садашњега краља, за књаза од Србије. — 22. Јуна 1806. год. отели су Срби Београд од Турака. — 25. Јуна 1807. разбили су Срби под вођама Катићем и Ненадовићем Турке на Лешњици, где је преко 5000 Турака мртвих остало.

ЛАМОР У ЗАТВОРУ.

По ваздуху лепрша се
Тичица шарена,
Слободна је, хвали Бога
Из грла малена.

Само Ламор у затвору,
Тужне живи дане,
Жалост му је кад се смркне,
Жалост када сване.

У шумици зверје љуто,
Весело је чило,
Слободно је, радосно је,
Живет' му је мило.

Љуби руку, молио би,
Да га пусте сада,
Слобода је тако мила,
Ко најлепша нада.

Ал је кривац, па сад кави
У затвору дане,
Буде л' добар и њему ће
Слобода да гране.

О.

КАКО ДОШЛО, ОНАКО И ПРОШЛО.

Ноћна тишина владаше над селом Н., над којим сијаше пун мјесец. Нит лавеж паса, нити кукурекање пијетлова, нити ћеретање мачака, једном ријечју: ништа не нарушаваше тишину у овом мирном селу, чији се становници бијаху предали мирном одмору, ноћноме санку; да би се окријепили за сјутрашњи рад, који их на пољу чекаше, јер се сјећаху пословице:

„Ко љети ради,
Зими благује!“ —

На крају села тишину прекидаху два крадљивца, који се разговараху, како ће и из овог села поћи са лијепим плијеном. Они се зваху Сима и Мића.

— Ну! Друже — поче Мића — да ли ти не знаш у овом селу, ка си познат — да ли знаш гдје би што могли плијенити нашим уобичајеним занатом? ну говори, да не би ни одавде пошли празних шака (т. ј. без ништа)

— „Боље је ишта, него ништа!“ настави Сима обичном пословицом. — Ја познајем једног овдје сељака, име му је Стева, и у његовој штали има један врло лијеп коњ; а такође и једна лијепа крава, лијеп шићар; ако изађе за руком, а неће тешко бити, јер тај „поштени човјек“ — како га у селу зову — „ником зло не мисли“, па се ни за се не боји, да ће га какво зло снаћи, због тога сам нашао за добро, да ћемо ту најлакше проћи.

Тако шапућући ушоше к' сриједи села, гдје је била кућа чича Стевина. И сада тишина владаше у селу; ни уздах не нарушаваше ову тишину; само да си мало боље прислушао, чуо би лаки топот, лаганог хода у опанцима; а то бијаху она два крадљивца, који бијаху скројили несрећу сиромашном, али поштеном чичи, који је с том марвом себе и породицу своју издржавао. У овој тишини могао си чути Мићин глас:

— Иди ти Симо, па откриј шталу, а ја ћу стражарити на ови врати, па кад бих „завио“ као курјак, бити ће ти знак, да се спасаваш куда знаш (а томе си послу вјешт).

— Добро! — Ја хоћу, али само добро пази — рече други крадљивац.

— О томе се не брини, пазити ћу као за себе — рече опет Мића.

Обијица су пошли на своја одређена мјеста и отпочели свој крадљивачки посао, — — и већ тигле на штали цукаху полако једна о другу! Крадљивац Сима већ бијаше на штали отворио пролаз, кроз који се увуковаше унутра; при уласку могао си чути како шапуће:

— Ево среће! Врло добро! Један врло лијеп „ђогат“ је наш.

* * *

Кућа сељака Стева састављена је била са шталом са једним кратким двориштем, јер и онако нијесу много удаљене биле; а на сриједи авлије била су врата, кроз која се улазило и у кућу и у шталу; а све двориште је било покривено са великим плочама; а зидом окружена; тако да је и најмањи ход по великим плочама одјекивао. Случајно то вече крава Стевина била је заостала код „чобана“, који је у пољу чувао, па закаснивши, зауставио је са својом марвом; па ето за то је крадљивац не нађе, само коња.

Добри и поштени сељак ту вече мирно спаваше у кругу своје породице, окрепљујући се сном за сјутрашњи рад; а и немислећи, о каквој несрећи; јер бјеше мирне и чисте савјести. Мјесто њега лебдило је за њега око „Свевидећег,“ који се бринуо, за праведне и поштене, а предусрета, и кажњива неваљалце за њихове гријехе; за то се и Стева, са надом на Бога, да му се неће ништа зло догодити мирно предао санку, пошто је најпре у себи ишчитао „Молитву кад се иде спавати,“ коју бијаше, са још неколико у ђетињству научио.

„Коме Бог помаже,
„Нико му ништа не може!“

* * *

Крадљивац се увукао у шталу, па је одријешио коња; али сад се тек сјети да је ту била и крава, с тога бијаше намргођен. Он с доста великом муком отвори, па лаганим ходом, каквим само крадљивци могу ићи, вођаше коња до врата од дворишта, гдје нађе Мићу „на стражи.“ Одмах се познаду, и Сима му покаже коња, кога вођаше.

— Али гдје је још крава? не заборави упитати Мића.

— Нема је! све сам претражио па нема! одговори Сима.

Пошто виђеше да им је плијен у рукама обојица се упутише да бјеже шуми.

— Чујеш Симо! да редом јашемо на тога коња!

— Добро! Ја хоћу, али сада најпре ја до ове шуме па ћеш ти одванде, рече Сима.

— Добро! и ја хоћу, само пази на ријеч — одврати други.

Он још не бјеше ни свршио а Сима већ бјеше: „На Богату ка на горској вили,“ а за њим је на пола трчао к шуми и Мића.

* * *

Опет ћемо поновити оне прве ријечи:

„Коме Бог помаже,
„Нико му ништа не може!“

јер оне имају велико значење у нашој приповиједци.

Стева се нешто од топота коњског а нешто и од сна, који је баш тада снио, када су му крадљивци коња одводили — пробудио. Сниjевао је: да му крадљивци одводе коња и краву, чуо је у сну топот коњски по дворишту, које се баш тада у истини догађало; — хтио је у сну трчати за њима, није могао, није му дао Бог, мислио је у сну јер сам му што сагријешио, та хоће да ме тиме казни, давши лоповима да ми одведу ово мало марве о којој живим! — све се то њему у сну преставило — пробудио се, али ..... топот се чује на вратима од дворишта. Наш Стева чује то; али мисли да још сања . . . таре очи! . . . опет се чује изван дворишта лаган хôд, дисање и шапат; као да је ту људи . . . све даље иде, . . . све се слабије чује! . . . и Стева поче већ сумњати да му се баш то није у истини догодило, док је он сањао; на то брзо устане, упали лампу и обуче се. Отвори врата кућна и још са прага управи поглед на шталу, кад, али има што и видјети . . . . врата шталска, која је он синоћ добро затворио, бијаху са свим широм отворена; а кроз отворени, на тиглама пут, куда се крадљивац увукао, спрам врата, у дараху нејасни мјесечеви зраци. Све је то он видио, и бјеше му јасно што се догодило; па ни коња није ту нашао, јер бјеше дошао да се још боље увјери; за то се врати кући, узме уза се пушку и нож, па се упути шуми, мислећи да ће ту наћи крадљивце, као што се није ни преварио. Овладан сумњом још му у шуми удараху последње стопе, које је чуо, када су се већ крадљивци били подаље удалили; за то и трчаше, да би их прије нашао, а једну руку држаше на оружју. Тако он трчаше до шуме, а када до ње дође стаде полако ићи, да нијеси могао чути ни најмањи шум, као ни крадљивци што га нијесу чули, када им се примакао и сакрио се за њиховим леђима, јер се они одмараху у једном прикрајку шуме, а „ђога“ мирно стајаше пред њима. Стева већ мишљаше у себи — сада ми нијесте омакли; али још остаде да чека да ако би га су мање зла повратио, као што ћете видјети даље у овој приповиједци . . . .

* * *

— Шта! зар ћеш ти опет јахати! — рече Мића Сими, када ови бјеше већ метнуо једну ногу у „зенђију“, тек да узјаше.

— Хоћу! да како! — рече овај и претури и другу ногу, па се за секунд нађе:

„У седло ђогату!“

— Па нећеш! не?! — одсјекну се одлучно Мића и ухвати под Симом коња за узду, па му не даваше даље. — Нећеш, не! — опет понављаше, — зар нијеси рекао, да ја одавде јашем, је ли?

Сима тада скочи с коња и ухвати се с Мићом „у коштац“, па се стану омахивати. Стева је све то видио и чуо, па употријеби ту прилику, скочи из засједе на свога коња, опали пушку преко крадљиваца; пушка пуче „Бу—у—у!“ а шума лагано понављаше: „Бу—у—у—у!“ п'онда опшину коња, који познаваше свога госу, трчаше као да бјеше добио крила! Крадљивци престрављени овим пуцњем, раставише се, видећи како им Стева одведе опет плијен, само си могао чути како им усне муцаху:

„Како дошло, онако и прошло!“

* * *

Ни на томе није остало ... То је мала награда крадљивцима за њихово дјело .... Они су бојећи се и своје сјенке и један од другога непрестано као помамни изван себе кроз шуму јурили; а пред очима им бијаше Стева, гдје на свом коњу јури; а у ушима им још зујаше глас пушке: „Бу—у—у—у!“ — Тако у шуму јурећи, сретну се, па бојећи се, као што рекох, један од другога, и држећи један другога за непријатеља, потегну у сретању пушке и опале и сасну један другоме у прса; и тако за један тренутак оба крадљивца се ваљаху у својој сопственој крви, оба бијаху мртви! То им је била казна за њихово дјело. „Што су тражили, оно су нашли!“

Док се ово у шуми догађало, дотле је Стева одјурио кући; па се дуго молио Богу, који му је био у помоћи да поврати свога коња из рука крадљивих.

* * *

Сјутра дан наиђу сељаци, који су кроз шуму ишли на пољски рад на два мртва леша; на дозову попа, те их опоји, па их погребу у сеоском гробљу. И Стева је био на погребу, па је у њима познао два мртва сељака из села К., који су му се тобож као пријатељи представљали, а овамо су крили опаке намјере, и ишли на то, да га унесреће; но право каже наша пословица:

„Ко другом јаму копа,
Сам ће у њу пасти!“

Ево Вам драги читаоци једног примјера, како пролазе они, који зло чине.

„Учини добро — не кај се!“
„Учини зло — надај се!“

Л. Пиштељић.

ПАСТИРИЦА.

Гором шета пастирица,
На свом белом стаду пева:
„Хвала теби мили Боже!
Је л' што боље од слободе?
Од народа ишта пече?
Је л' од мајке ишта слађе?
Је л' од дома ишта веће?“ —
Њу слушала горска вила,
Пастирици беседила:
„Пастирице, девојчице,
Право велиш, право имаш,
Од народа и слободе,
Слатке мајке, дома свога,
Од тог ето четверога:
Нит шта веће, нити пече,
Нит је боље какве воље,
Јединог ми Бога!“

Црнко.

МОЛИТВА МАЛЕ ЗОРИЦЕ.

Куд год оком гледнем
Тебе видим Боже!
На у срцу с' моме
Теби хвале множе.

Земљу, море, звијезде
Ти нама подари,
И потребне свјету
Свакојеке ствари.

Ти нам даде зору,
Тици милног гласа,
Па и мене створи
Да тог гледим краса.

Прими моју хвалу,
Као мале тице
Прими хвалу Боже
Твоје Српкињице!

Алекса Ристов Мостарац.

ИСКРИЦЕ.

Прибиљежила: Стоја Н. Кашиковић.

(Свршетак.)

Има неки ветар, што по свету дува
Те обара глупе а разумне чува.

Пси лају на оне што их не познају
А људи на оне што им леба дају.

Поред свих закона, ко је слаб тај страда,
Нејаким људма нејака и правда.
Подлаци налик су на праве тигрове,
Они пузе докле свој лов не улове.

Светом заповеда онај ко је јачи,
Сви имамо Бога, ал Бог није свачи.

Најоштрија сабља па рђа затупи,
Најоштрије људе тиранство заглупи,
Ко год упоредо с' временом не иде,
Мутне су му очи, садашњост не виде.

Нови ће векови рај земљи донети,
Док се роди правда слаби ће помрети.

Данас пијеш, певаш, смејеш се, веселиш,
А сутра ћеш можда у земљи да лежиш,
Буди свагда свестан и свагда при себи

Тад ће овај живот бити слађи теби.
Без потребе немој ти новце трошити,
Па ћеш с' потребама лако се борити.

Кратке гламње то су готови угарци,
А пијани људи готови магарци.

Оставте себичност то није добрина,
Општа срећа нек је општа и својина.

Правим путем иди па ћеш правди доћи,
А поштено ради, поштено ћеш проћи.
Који кривим путем милионе стеку,
Не грејју му срце већ ужасно пеку.

Врло лепа ствар је право говорити,
Ал је много лепша право и творити.

У прашини зна л' се ко је био први?
И орлова пера глођу ниски црви.
Немој се ти пећи за златом и сребром,
Ко тебе каменом а ти њега лебом.

За све добре душе небо је насеље,
Ту их срета радост и вечно весеље.

Од Љубе Ненадоевића.

ШАЛА И ДОСЕТКЕ.

Арнаутин о купусу. Био неки Арнаут у Босни, па тој први пут видио купус. Кад се вратио у свој вилајет, причао је овако о купусу: „ситно ко бурмут, црно ко чуркут, сије ко трава, расте ко глава, меће у каца, смрди ко ала, једе ко пилава, Бошњак будала!“

Ерo преварио Швабу. Дође Ерo у Сарајево, па заноћи у кавани код Швабе. Угледа Ерo канарицу у кавезу, па упита Швабу: „Ма, болан, за шта је онај ђаво онамо? једе ли се оно?“ — „Може се и јести одговори Швабо,“ „само је скупо, једна тица 10 фор“. — „Није скупо вели Ерo, дај ти мени испеци!“ — Швабо закоље канарицу и испече, па донесе Ери. На то ће Ерo рећи: „Ма болан, много је то мени, дај ти мени одсијеци за 20 пара, а ти оно друго крчми!“

Досјетила се. Дошли хајдуци у по ноћи у једну сеоску кућу. Сви су спавали само је једна жена била будна. Хајдуци куцну на врата, а жена мислећи да је чобанин устане па им отвори. Хајдуци поврве у кућу, а жена се нађе у чуду, није смјела звати људе, већ завиче што игда може: „Веле ти сам жедна!“ Док један између хајдука рече: „Подајте јој воде пост јој се охладио!“ Даду јој брзо воде, а она кад се напије опет викне: „веле ти се напих!“ У том је један лупи пушком да не виче. А она још више завиче: „веле ти ме лапи!“ У том се пробуде људи — латте се пушака, а хајдуци побјегну без обзира, од куд су и дошли.

Преварили Еру. Дође Ерo у Сарајево, па оде у безистан те нешта купи. Потегне кесу да плати, па извади дукат и даде чифутину. А овај узме дукат, па стане копати по своме чекмеџету — па ће онда рећи Ери. Вала ја немам кусура, већ дајдер ми твоју кесу, да ти вратим кусур. Будаласти Ерo пружи кесу, те му чивут из његове кесе врати кусур, а себи устави дукат. *Н. Т. К. Сарајлија.*

СВАШТИЦЕ.

Прориче велику олују. Вигенс, професор звездарства у Канади, предсказује, да ће 19. Септембра ове године прохујати кроз целу Европу тако страховит олуј, каквог још није било у овом веку. Најјача сила ове олује биће 20. Септембра у подне. Олуја ће, вели, трајати до половине Октобра. Исти је професор већ пре предсказао две олује, и обе су се обистиниле. Сад ћемо видети, да ли ће се и ова испунити. — Ово предсказивање или прорицање није онако, као што то бабе врачаре предсказују; него је то предсказивање по рачуну и науци, зато је и вероватно.

Женска управа. У Стоктолу у Тексасу (у Северној Америци) предата је варошка управа у женске руке. У општински одбор ушле су саме женске. Овај нови одбор има да реши, како да се уреде водоводи, помоћ жељезничким друштвима и друге важне послове.

Електрични бродови. Електрицитет или мућност већ се на много којешта употребљује, па ево ће да покушају да њиме и пароброде терају. У Хамбургу су покушали да начине чамац, који би имао кретати електрицитет. Ово дана чињен је с њиме покушај на реци Лаби и тим покушајем су врло задовољни. Чамац је дуг 25 стопа, широк 9 а дубок на среди $4^1/_2$ стопе. У њему се лако могу возити 40 путника. Сад се гради велики брод, који ће се терати мућношћу. На проби се видело, да електрични бродови иду без шума, а добро је и то, што не може бити експлозије т. ј. да се распадне казан и да полупа брод.

Ласте у Јапану. Јапански народ особито воли децу и животиње. То потврђују сви путници, који су кроз Јапан путовали. Зато је тамо не сама животиња питома, него и дивље тице су се толико ослободиле, да долећу са свим близу људи тако, како то нигде у свету не бива. Тамо има нека врста ластавица, које су врло налик на наше ласте. Те њихове ласте толико су се спријатељиле с човеком, да стално бораве у собама, слободно улећу у своја гнезда и излећу кад хоће, вијући се изнад глава домаће чељади, као оно канарине, кад их пустиш из кавеза. Јапанци ову ласту врло воле и пазе је као своје другарице. Ни један Јапанац неће дирнути у њено гнездо, шта више гледе још да им угоде. Кад с пролећа ове ластавице опет долете, свака потражи и нађе своје старо

место и Јапанци их дочекају као своје најбље пријатеље и својту.

Изгорело позориште у Паризу. Ово последњих неколико година учестали су пожари у позориштима. Не прође готово ниједна година, да не изгори по које велико позориште у великим светским варошима. Тако је ово дана изгорело велико позориште у Паризу. Штета је ужасна, јер се пожар догодио баш онда, кад је била представа, те је које угушено, изгорело и тешко рањено преко 150 лица. Ту су многа деца изгубила своје родитеље, многи родитељи децу; ту је и понеки богаташ са стране, који се у то време у Паризу баиво, платио главом.

Колико су тешке муве. Неки беспосличар је купио и мерио муве, те је пронашао, да треба 48 хиљада мува, па да буду управо један килограм тешке.

Словенски језик у римокатоличкој цркви. До скора у Црној није било друге вере осим православне. Но од како се Црна Гора проширила, од то доба има у њој још и мухамеданаца и римокатолика. Папа римски зажели, да Црногорски кнез дозволи, да може поставити владику за Црногорске католике. Црногорски господар на то пристане, али зажели, да се учини уговор између њега и паше, да се зна, шта је том римокатоличкоп владици слободно, а шта није. И папа на то пристане, те састави и напише уговор и по том уговору папа постави католичког владику, коме је седиште у Бару. Док се поставио тај владика, одмах се почело радити и о томе, да папа дозволи Црногорским римокатолицима да могу у својим црквама служити службу Божију на словенском језику место латинског, на коме сви католици служе. Папа је и то дозволио, и сад се већ састављају књиге, из којих ће се у тамошњим римокатоличким црквама служити служба Божија на словенском језику, отприлике онако, као и у нашим црквама.

*

☞ *Неки од наших претплатника су се претплатили само на по године, те им овим бројем истиче претплата. Зато их овим умољавамо, да што пре обнове и допуне своју претплату и за другу половину године, ако су ради, да им се „Голуб“ већ са 7. бројем не обустави.*

Нове књиге и листови.

Грлица, књига за децу. Удесио Д. Ј. Путниковић учитељ. У Београду, штампарија задруге штампарских радника. Мала 8-на стр. 87 и XIV. имена претплатника. Цена 50 пара дин. или 25 нв. Књижица је украшена са 4—5 сличица, а има у њој више лепих песама и приповедака са лепом поуком.

Зрак, лист за политику, економију и књижевност. Излази у Нишу 3 пут недељно; стаје годишње 12 динара. Властник је Светислав Ј. Васић а одговорни уредник Милан Р. Павловић. Овај лист је од нове године ступио у II. годину од како излази.

Фрушка Гора, лист за народно јавне, привредне, поучне и забавне предмете. Излази 1. и 16. свакога месеца у Митровици. Стаје на годину 2 ф. 50 нв. Власник, издаватељ и одговорни уредник је Конст. Трумић. — Овај је лист још пре неколико година излазио, па је онда престао, те је ове године од 16. Априла почео по ново излазити ступивши у VIII. своју годину.

Црна књига. V. легенда оца Илариона „оца, инока, схимника преподобника“ место одговора на његове странпутице и титрање, оно у чланку му „О кнезу Лазару“ у „Стражилову“ у бр. 13—17. и т. д. год. 1887. и по том издању засебном. Саставио: Я. У Новом Саду 1887. године. Издање о свом трошку. 8 на стр. 12. Цена 10 нв.

АРИТМОГРИФ.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.

Знаменити црногорац.

1, 2, 5, 10. Писаћа ствар.
2, 3, 10. Подругљива реч.
3, 4, 5, 4. Једна ријека.
4, 5. Једна мјера.
5, 10, 16. Један дио животиње.
6, 7, 4, 9. Мушко име.
7, 11, 4. Женско име.
8, 9, 12. Неки број.
9, 2, 6. Дио животиње.
10, 1, 2, 8. Један прилог.
11, 5, 4, 8, 4. Један дио собе.
12, 14, 2. Један предлог.
13, 12, 9, 4. Мушко име.
14, 15, 16, 17, 18. Град у Црнојгори.
15, 3, 10. Један прилог.
16, 10, 9, 4. Из природе.
17, 18. Мала животињица.
18, 12, 3, 12. Нека радња.

Саставио: *Јово А. Дучић.*

КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Станислав Јакшић.

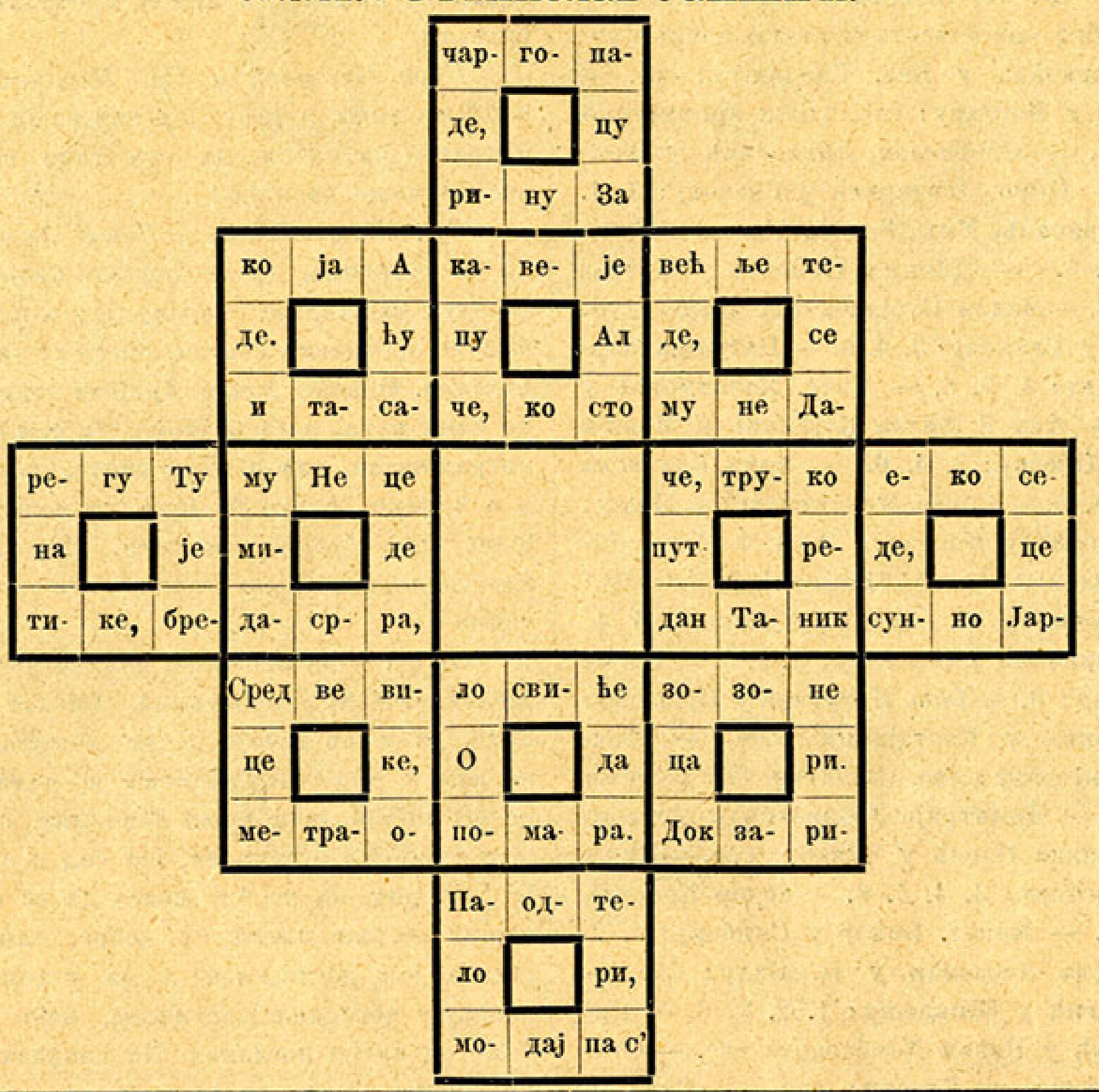

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значи: 1. Ребус: јесен; 2. ребус: риба; 3 загонетка: Перо, реп; 4. Вукашин, вук, ваш, Ниш, вино; 5. гроб, роб, бор; 6. Југ Богдан, југ, Бог, дан.

Правилно решили: Јованка Маширевић у Сомбору: све. — Петар и Јован Симоновић у Ср. Карловцима: све. — Ника Стојковић: 1. 2. 6. — Мара Крчшанова: 3. 4. 5 6. — Олга Нинић у Шиклошу: 3. 4. 6. — Владислав Старчевић у Н. Саду: све. — Јован Миљковић и Душан Панаотовић у Н. Саду: све. — Јован Павковић у Суботици: 1. 2. 3. 5. 6 — Вукосава Аперлић: све; Јелена Томић: све; Нада Вујић: 3. 4. 5. 6.; Милана Пајтић: све; Вид. Вукадиновић: 3. 4. 5. 6. све из Сомбора. — Симо Поповић у Дервенти: све. — М. Н. Милетић у Вел. Градишту: све. — Гавр. Кондић у Приједору: све. — Милан Симоновић у Каменици: 1. 2. 4. 5. 6. — Тодор Гламачанин у Приједору: све. — Ристо Вуковић у Бањалуци: 3. 4. 5. 6. — Владислав Крупежевић у Топчидеру: 1. 2. 3. 4. 5. — Анка О. Каранова у Београду: све. — Ристо Стојнић у Приједору: 3. 4. 5. 6. — Саво Колацан у Чајничу: 3. 4. 5. 6. — Стеван Поповић у Бањалуци: 3. 4. 5. 6. — Перо Обрадовић у Приједору: 3. 4. 5. 6. — Нико прокопић у Приједору: 3. 4. 5. 6. — Вида Пајтићева у Сомбору: 2. 3. 4. 5. 6. — Младен Жујић у Приједору: 3. 4. 5. 6. — Сава Миљковић у Баваништу: 3. 4. 5. 6. — П. С. Иванчевић у Сарајеву: све. — Сима и Живко Милутиновић у Панчеву: 1. 2 6. — Милош А. Аџић, Милан М. Михајловић и Љубомир Ј. Живковић у Шапцу: 1. 2. 4. 5. 6. — Милан Симић у Београду: све. — Душан Јасnић у Н. Саду: све. — Софија Харишева у Сомбору: све. — Олга и Јоцко 5 ко Павловић у Вршцу: све. — Никола Л. Милутиновић у Панчеву: све. — Видак Вишњевић у Мостару: све. — Светозар Н. Коровић у Мостару: 3. 6. — Алекса Н. Јокановић у Мостару: све. — Јоца Павковић у Суботици: 1. 2. 3. 6. — Стева и Паја Гавриловић у Н. Саду: све. — Љубица Петровић у Вуковару: 1. 2. 6. — Даринка Чизмић у Земуну: све. — Јован А. Дучић у Мостару: 1. 2. 3 4. 6 — Живко Тадић у Смедереву: 1. 6. — Милан Којић у Бос. Градишци: 3. 4. 5. 6. — Ристо Кнежевић у Сарајеву: све. — Јово Чабановић у Сарајеву: све. — Лука Хаџић у Б. Градишци: 3. 4. 5. 6. — Коста Видић у Тешњу: 3. 4. 5. — Душан Которач у Н. Саду: све. — Драгић А. Милинковић у Лозници: све. — Драгољуб Марковић у Чачку: 1. 3. 4. 5. 6. — Славко и Светозар Петковић у Б. Градишци: 2. 4. 5. (Овакав коњ. скок, као овај ваш, већ је био у „Голубу“). — Самко Дудварски у Падеју: све. — Михаило Чалић у Бањалуци: 3. 4. 6. — Катица П. Јовановић у Бан. Новом Селу: све. — Илија Теофилов у Раковцу: 3. 4. 6. — Данило Кадић у Раковцу: 3. 4. 6. — Драгутин Њежић у Приједору: све. — Ми-

лош Мијатовић, Борислав Фирићарски и Јован Чупић у Н. Саду: све. — Владимир К. Петковић у Нишу: све. (Добре описе места на сваки начин примамо). — М. Марковић у Вел. Градишту: све. — Алекса Радовић у Мостару: све. (Ваш аритмогриф нисмо примили). — Светислав Давидовић у Градишци: 4. 6. — Симо Јовановић у Грахову: 3. 4. 6. — Милош Јерковић, Мих. Радић, Цветко и Раде Ћићић у ? 3. 4. 6. — Даница Николић у Митровици: 3. 4. 5. 6. — Милан Стојановић у Нишу: све. — Ана Вујнић у Гламочу: 3. 4. 6. — Наталија Марјановић у Шароку: 4. 5. 6. — Свет. Максимовић у Н. Саду: све. — Ана и Милка Кујунџић и Марија Миливојевић у Лијевну: 3. 4. 6. — Мара Виловска у Карлову: 1. 2. 6. — Север Милутиновић у Нишу: све. — Васа Мостић у Мостару: 3. 4. 5. 6. — Јелисавета, Милева и Анђелка Петровић у Загребу: 1. 2. 3. 4. — Никифор М. Дучић у Тешњу: 3. 4. 5. 6. — П. Кашиковић у Мостару: 1. 2. 6. — Стева Илкић у Сомбору: 6. — Јоца Петровић у Врањеву: све. — Олга Јокић у Костајници. све. — Ник. Живковић у Приједору: све. (Задатци без решења не примају се.) — Димитрије Јовановић у Дервенти: 1. 6. — Меланка Павић у Чакову: све. — Олга Протићева у Мостару: 3. 4. 5. 6. — Тодор Кочовић у Фочи: 3. 4. 6. — Конст. Бикар у Сомбору; 1. 2. 3. 4. 6. — Милета Лесковац у Н. Саду: све. — Славко Пандуровић у Шиклошу: 1. 2. 3. 6. — Радован Марјановић у Новом Домбовару: све. — Станислав Јакшић учит. у Бузети: све. — Саво М. Пјанић у Тешњу: 4. 5. 6. — Перо М. Благојевић у Тешњу: 3. 4. 5. 6.

„Голубов" 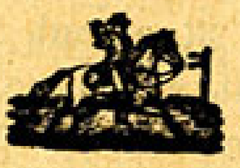 писмоноша.

Вел. Васиљевићу у Херцег Новом. На „Српче" се не можете нигде претплатити, јер не излази више

Алекс. П. Јокановић у М. Недовршене ствари не примају се, ма и најбоље биле.

М. Марковићу у В. Градишту. Ваш потпис испод она два ребуса у прошлом броју „Голуба" случајно је изостао, јер на цедуљицама, на којима су ребуси били, није стајало ваше име. За остале ствари већ ће доћи време и ред.

Милан Н, Туфекчић у Дубровнику. Све оно, за што питате, можете добити у књижарници Миливоја Каракашевића.

М. Н. Милетићу у В. Градишту. Овим вам потврђујемо, да смо претплату за последња два претплатника примили и према претплати ће се лист слати.

Пера Мирковић у Ср. Карловцима. Означите изближе вашу адресу, јер нам ваши бројеви долазе натраг с натписом, да сте тамо непознати и да вас не може да нађе!

Сев. Милутиновићу у Нишу. Не можемо довољно да се начудимо, да не примате бројеве уредно, кад се одуд најтачније отправљају; а за ону двојицу чим је претплата стигла, опога су тренутка бројеви послани. Одавде дакле бројеви најтачније одлазе не само вама, него свакоме. Ми вам и опет шиљемо потраживано, али и сами знате, да ми не можемо а и немамо толико бројева, да можемо по 2 и 3 пут једне исте бројеве шиљати. Или вам може бити адреса није довољно тачна? или ко други за вас узима?

Што се песама тиче, обично се не журимо са штампањем код почетника. Бивало је већ више пута, да је по нечија песма лежала 2—3 месеца, па нам је онда писац писао и молио, да никако не штампамо, пта више лепо нам се захваљивао, што је нисмо штампали, јер сад и сам увиђа, да је слаб рад, па не би желео да се осрамоти. Код ваших песама мисли су добре, али им је одећа (склоп) још доста слаб; а да у томе напредујете, показују последње две песме, које су несравњено боље од пређе послатих На поправке од уредника не држите много, то је само крпеж за невољу, и песници се обично љуте, ако им се што поправи, особито онда, ако уредник не погоди праве мисли песникове. Зато се Ви само даље вежбајте у песништву, те се тиме усавршујте, а не гледајте још сад на то, да ли су Вам песме штампане или не.

Јелка у Сарајеву. Песме, у којима се честитају имендани, не примамо у „Голуб", пошто слава и светковање имен дана није српски обичај, те га ваља искорењивати, а не још уводити. Тога ради је и Ваша песма отишла у — кошар.

Решавачима. Многи нам достављају своја решења загонетака, коњ. скокова и др. у писму; а такове пошиљке излазе врло скупо. *Сва решења могу се шиљати на карти дописници:* то је и најбоље и најјевтиније. Који досад нису тако чинили, нека у будуће тако чине.

Многи опет врло касно своја решења шиљу, те им онда не могу имена изићи штампана. Ко хоће да му се име штампа, нека пошље своја решења најдаље до 20 дана у свакоме месецу.

„ГОЛУБ" излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Штампа Ф. Витерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 7. У Сомбору 1. Јула. 1887.

СРПСКОЈ ДЕЦИ.

Српска децо, чеда српска
Српског врта дични цвете!
Да ли знате, шта најбоље,
Краси младо српско дете?

Лица ваша чиста, мила
К'о анђелска треба да су,
Тим се добра деца српска
Увек свугде мила красу.

Чисто срце а без злобе,
У грудима треба да је
Без порока и без зала
То ми деци украс даје.

А послушност треба ваша
Свагда да је мис'о света
Јер и она украс даје,
Чим се красе српска чеда.

Срце треба, ва вам чува,
Веру, језик српско име —
А тај украс најлепши је,
Ко се само краси њиме!

Л.

ИЗМИШЉАЊЕ.

Из књиге: „*Приправа за историју свега свијета ради дјеце,* превео с немачкога по А. Л. Шлецеру покојни Димитрије Владисављевић бивши учитељ при српској школи у Трсту, а *прегледао и на свијет издао* Вук. Стеф. Караџић у Бечу 1864. год.“

Сви људи нијесу једнаке памети, један је мудрији него други. Ако и јеси ти млад и нов у овом свијету, опет ћеш то већ и сам знати. Кажи право, драго дјетешце моје! не познајеш ли дјеце, и старије и млађе од тебе, за коју се обично говори, да су као магарад? А не познајеш ли опет друге, и старије и млађе, за коју сваки, ко их год познаје, каже да су паметна и разумна дјеца?

Многи људи живе на свијету, не марећи ни за што, и не чине ништа друго, него само што виде други да чине, и што су сами већ чинили. Тако живе све животиње: лавови и пчеле живе још онако исто, као што су живјели за Самсонова времена, и праве своје пећине и саће на онај исти начин.

Али међу људима нађе се каштогод који особити човјек, особите главе и духа, може бити један између сто хиљада, који што год ново и корисно измисли. То су важни људи у свјетској и људској историји. И ако оно, што су измислили и пронашли, не задрже сами за себе, него покажу и науче још и друге људе, онда су они учитељи рода људског.

На пример: Било је некада вријеме кад људи још ништа нијесу знали за огањ (ватру), за то су морали јести све сирово, морали су ноћу у мраку сједјети, на зими зепсти, и нијесу могли ножева градити. Једном запали, као што се може мислити, гром некакво дрво у пољу, ондје близу деси се један особити човјек, који се прикучи зажеженом дрвету и стане се чудити. Па пође руком за ватру, као што лептирице иду на свијећу, ожеже се, врисне и скочи натраг. У томе изгори дрво, ватра се утиша, и шћаше да се угаси. Али ономе особитоме човјеку то не буде по вољи: *топлота и свијетлост* била га је развеселила, и за то их је хтио да му се продужи ово веселье. Онда помисли: да приложим мало дрва, па ће ово још потрајати (топлота и свијетлост). Он то учини; и тако пронађе вештину ложити ватру којој је корист већ био опазио. Његови земљаци угледају се нањ, запале дрва на његовој ватри, и стану се служити њом онако као и он.

Тако паметан није био још ни један *Понга*[1]) у Западној Африци. Овдје кад изиђу морнари из брода на сухо и наложе ватру, и кад пођу на брод, оставе ватру да гори, онда притрче *Понге*, посједају око ватре, и веселе се од срца докле год ватра сама гори. Али још ни једном Понгу није пало на мајмунски ум његов, да приложи дрва к ватри, да потраја и ватра и њихово веселье! Мајмуни дакле, најпаметније од свију животиња, не могу ништа измислити, то је само људима дато и то најразумнијима.

Други пример: Било је некада вријеме кад су сви људи ишли боси. То није било одвећ добро, по блату или по врућем пијеску и оштром камену. Тада се какав особити човјек досјети да стави што год под табане: дрво је било одвећ тврдо; пријесна кожа од звјерића није могла дуго

1) Понга је једна врста мајмуна. У.

трајати. Али он измисли, како ће кожу устројити и на згодни начин кројити и опет сашити, т. ј он измисли цревље (ципеље), то је био домишљан! Он покаже своју вјештину и другијем људима, који су послије радили као и он и тако су им се ноге добро находиле. То је био учитељ људски.

Тако је неко изумио дрвеће пресађивати, мијесити хљеб и писати. — Тако је недавно изумио Јенер у Лондону, да когод себи даде прицијепити оспице, онај ће остати слободан од отровнијех смртнијех природнијех оспица. Од то доба остаје сваке године много хиљада дјеце у животу која би иначе помрла. Тако је неко нашао ону истину да је 9 пута 9 81; да је воља божија да човјек има само једну жену; да људи и послије смрти живе и тд.

Доста пута једно што се изумије, донесе са собом стотину другијех, од којијех ни једно без другога не би се могло учинити. Тек онда кад су људи ватру познали, могли су почети и *гвожђе* топити, и тек кад су научили гвожђе топити, могли су почети и ножеве градити. — Прије него су изумели телескоп (дурбин) ваљало је знати правити наочари; а прије него су наочари на свијет дошле, морало се већ познавати стакло; али како се прави стакло, нико не би могао дознати, да није најприје било ватре.

Много се којешта велико изумјело само срећом (као мало више ватра), на пр. стакло, пурпура,[1]) а може бити и *компас*.[2]) Отуда бива да се за велике важне ствари не зна ко их је измислио. А више пута људи нијесу могли од маха ни разумјети, од колике ће вриједности што бити (као код компаса), за то се за онога није много марило који је први измислио.

Најпотребније ствари биле су измишљене још у старо вријеме, као ватра, хљеб, ткање, топљење руда, писање, стакло и т. д. Али најфиније и најоштроумније тек је у пошљеднијех 500 година дошло на свијет: као компас, барут, хартија, штампа, пошта, сахати, телескопи.

Без државнога друштва и без писања не би се нигда велике ствари могле измислити. Баш и кад би која глава што изнашла, то се не би могло међу другима разнијети, нити би се могло поправљати, дотјеривати, те би се опет заборавило, опет би га нестало тек што би постало.

Има некијех учитеља људскијех, који нијесу ништа изумјели, али су опет важни и бесмртни људи, а то су ти они, који по ком народу распростиру и обзнањују оно, што су већ други народи са свијем познали, који дакле просвјету цијелу или само неке дијелове њезине, неке вјештине из земље једне у другу преносе, из једне главе у другу преливају. Тако је научио Кадмо, кувар и бјегунац из Сидона,[1]) Грке А. Б. В. и тд. (то заиста кувар није могао измислити). Тако је Религ донио у Европу умјештво како се кромпири сију и пресађују, а дивљаци су били измислили у Америци. Ти мали читаоче! нијеси изумио свјетске историје, али ћеш опет моћи у своје вријеме своју дјечицу у њој обучавати.

---

[1]) **Пурпура**, је црвена боја. У.

[2]) **Компас** је справа од магнета, која показује стране света: север, исток, југ и запад. У.

[1]) **Сидон** је била најстарија варош у Феницији; сад се зове: Саида, лежи на обали морској и припада Турској.

ТАМИШГРАД (ТЕМИШВАР).

У оном крају краљевине Угарске, што се Банат зове, и у коме многи Срби живе, лежи један од најлепших градова у Угарских *Тамишград* или *Темишвар*. Ово је слободан краљев град и главно место у Тамишградској жупанији. Врло је то лепа варош, тако, да га у том крају Угарске зову Малим Бечом. Он се састоји из унутарњег града, и три прегпађа: Фабрика са истоточне, Јосипово са западне и Махала са северне стране. Унутрашња варош је опасана са троструким бедемом и чини јаку тврдињу. У градске шанчеве може се пустити вода из реке Бегеч, на којој Тамишград лежи. Он је главна тврђава, на којој Тамишградска је источне Угарске железничка станица јужно од њему јака трговина. Сва предграђа далеко су од тврдиње по ¼ сахата хода; између

Тамишград (Темишвар).

њих леже лепи редови дрвета, ливаде и красни вртови, тако да је туда лети милина пешке путовати. Од унутрашњег града до предграђа воде жељезнице, које коњи вуку, те се може лети зими јефтино на коли возити из града у предграђа и натраг. Становници су: Срби, Мађари, Румуни, Немци и Јевреји. У граду станује српски православни владика, и римокатолички бископ (епископ, владика). Поред српске цркве има и српска школа, У њему су многе знаменитости: тако ту има: гимназија, реалка, трговачка школа, школица за малу децу; ту је државно школско надзорништво, управа поштанска, брзојавна, државних добара, и много друго. Ту су велики важни годишњи вашари. Улице су му чисте и правилне ноћу са гасом осветљене. У њему су многе творнице, (фабрике) као за: прављење чоје, папира, стеаринских свећа, шпиритуса и тд.

У прерађу Фабрици станују понајвише Срби и Романи, и ту имају свако своју цркву и школу.

Тврдињу Тамишградску сазидао је Сибињанин Јанко (Јован Хуњади) 1413. год. Ту је становао као Тамишградски бан и онај славни јунак Кнез Паво, кога мађари зову Кињижи Пал, који је грозно тамanио Турке. Год 1552. отели су турци Тамишград и над њим су господарили све до 1716. године, када га је славни војсковођа Евђеније Савојски натраг отео од Турака, При овом освајању Тамишграда од Турака особито се одликовао обрштар Арадске поморишке српске крајине Јован Текелија, који је са својим Србима први у тврдињу ушао на она врата, што су се за дуго звала „Текелијина капија“, а сад се зове Бечка капија. У тамишграду је држан 1790. године је — дан од најзнатнијих српских народних сабора; у њему је од 1849. па до 1861. г. седила управа српског војводства, па кад је војводина укинута, онда је престала и његова управа.

Наша слика представља од Тамишграда унутарњу варош са тврдњом.

МУДРЕ РЕЧИ.

Скупио: Јован Д. Брајић.

Покварено срце налази своје задовољство само у телесним сластима, као црв у ђубрету; непознајући ни мало, које су сласти ума, и непорочне душе. *Доситије.*

*

За све се упражњавај што ти у животу треба, а највише свој разум упражњавој, јер сно, што је највеће у најмањем, то је ум у човечијем телу. *И. Димонику.*

*

Добро је лепе речи чути, и знање знати, али је у исто време поштено и паметно, оно што не знаш, казати да не знаш, и искати средство способно к правом познанству онога што желиш. *Доситије.*

*

Разуман човек или жена, ако ће просто обучени бити достојни су поштовања.

Доситије.

*

Неразуман човек се највише тужи на несрећу, а неће да позна, да сва та несрећа ништа друго није, него његова нерасудност. *Доситије.*

*

Никога не укоравај у злу кад се нађе; јер се може тако догодити и теби, нико не зна шта ће у будуће бити. *Исократ Д.*

*

Васпитање човека по беседи се познаје.

Доситије.

*

Ко се није научио занату, а он нека копа будаком, опет може поштен човек бити. *Фоцилид.*

*

Од добрих људи добру ћеш се и научити, ако ли се међу зле и покварене помешаш, изгубићеш, или изветриће и оно што знаш. *Доситије.*

*

На по пута је к добродетељи онај дошао, који своје слабости признаје.

Доситије.

*

Ко ником није благодаран на учињеној му љубави и пријатељству, показује, да нити кога љуби, нити га ко љуби.

Доситије.

*

Богу је најближи онај, којим разум управља. *Доситије.*

GRADSKA BIBLIOTEKA 1859

МУВА.

Од велике је важности, да нам народ зна, колико му често може напикодити у бод муве, те да се чувају мува као и других злотвора.

Муве усишу из болесног или погинулог марвинчета с његовом крвљу уједно и отров, те овај преносе на људе и живину.

Један случај који ћемо навести тврди да је у истини тако:

Неки сељак орао је са два вола једног топлог дана. Кад је већ неколико сахати орао, примети читав рој мува, које из шуме долажаху и које се одма спусте воловима на врат. Сељак није баш много ни марио за њих, јер мишљаше да су то обичне муве, као што то обично у топлим данима бива.

Кад је пак бразду свршио и на уврatини плуг окренути хтео, поче се во мигољити, за тим скакати и немировати, као да би беснити хтео, само да се ти несносни гостију на врату опрости; на ову немирноћу вола, који није од бола више ни у бразду ићи хтео, падне сељаку на ум, те гранчицом отера све муве, и у тај мах примети, да су на оном месту где су муве биле отечено са свим крваво.

Будући је скоро подне било, а и во не хтедне више у бразду ићи, зато га сељак одјарми и кући одведе. Код куће с хладним завојима оно место завије; испрва је живинче јело, ал мало час се поче од јасала удаљавати, и поче капљући кратко дисати, тад му сељак донесе хладне воде, које је врло радо пио.

После подне кад је волу боље било ујарми га сељак по ново; ал на путу није во ишао с вољом, што је сељак истина приметио, ал у кратко да речем он је тај случај приписивао умору. Кад су две бразде изорали, не хте во даље ићи и овај га мораде изјармити на ново, тада оток на оном месту биваше све већи, у то време дође још један сељак и виде шта је волу, хтедоше му крв пустити, но крв кад су пустили, није ни мало изилазила, а во постајаше све већи и надувенији, за тим се стропошта на земљу и за кратко време угине.

Кад су већ лекари, који су на тај случај дошли, приметили, да су то бедренице (Милцбранд,) то се дерање коже са највећом пажњом обави, да се није никако повредило. Оток на врату где су муве биле, био је црном крвљу напуњен, која је као катран изгледала. Сва друга истраживања потврдише, да је во заиста од бедреница тих мува угинуо, која су му зацело нанеле што су какву стрвину сисале.

Овом подобан случај догодио се у овом пределу и на човеку једном. Шумар један спаваше у шуми под грмом једним, једног врло топлог дана. На један пут га нешто уштину за десни образ, а он се из сна трже и нехотице убије с руком на образу бившу муву. Врло брзо је образ отекао, и оток се распространио за четврт сахата преко целог лица. Ма да је лекарске помоћи одмах било, оток се једнако даље распрострањивао и на врат и прса већ дошао био, и сиромах човек сутра дан од великих болова душу испусти.

(По „Журналу де агрикултуре Белге.“)

Прерадио: *Јован Д Брајић.*

ЗОРА.

Ноћ је прошла — зора сјајна
Иза брда главу диже,
Оди зоро, оди амо,
Осветљај нас — оди ближе.

Оди зоро, оди амо,
Донеси нам сваке среће.
Освјетљај нам ту красоту,
Што ј' донесе прамалеће.

Оди амо, сам' да видиш
Пролетнога овог баја,
Оди амо, сам' да видиш
Земаљскога овог раја.

Што но Бого нама даде
За ужитак својој дјеци;
Оди амо, оди, оди,
Је ли л'јепо само реци!

Само свјетлост, зоро красна,
Да нам хоћеш свјетлост дати,
А моје ће срце младо
Са захвалом да ти плати.

Јово А. Дучић.

ДВЕ ПРИЧЕ.

Од Хебла.

Како се лако могу људи да ражљуте и да плану рад које каквих тричарија, па како исти могу лако изненадном каквом шалом да опет дођу к себи, о томе би се могла читава књига написати, али ћу вам две таке приче да испричам.

Дечко један стаде на сокаку молити неког човека, који је туда пролазио, да му даде један новчић, а кад га овај не хтеде ни чути, обећа му, да ће му за новчић показати, како се долази до сваће и ината.

Многи, који ће ово прочитати, помисли ће у себи, да то не вреди ни пребијене паре, а камо новчића, јер сваћа и инат није ништа добро, него само зло. Али то ипак више вреди, него што би човек мислио. Јер кад човек зна, како може да дође до зла, он онда зна и то, како ће се и на који начин чувати зла, ако хоће да је на миру.

Тако је ваљда мислио и тај човек, јер он даде дечку новчић, што га је од њега искао.

Али дечко не би са тим задовољан, него заиска и други новчић, па кад и тај доби, заиска и трећи и четврти па на послетку чак и шести новчић.

А кад ни сад не хтеде да покаже ону своју вештину, изгуби човек већ све стрпљење. Он рече дечку: да је безобразно дериште, на послетку му приши једно две уз уво.

— Ви сте прави грубијан! — продера се сад дечко на њ! — Остарили сте, а још нисте стекли памети! Зар вам нисам обећао да ћу вам показати, како се долази до сваће и ината? Зар ми нисте за то дали шест новчића? Ето то је сад сваћа, тако се долази до тога. Па што ме онда тучете?

И ако је томе човеку немило било, што га је дечко сад толко укебао, ипак је увидео, да лукави дечко има право, а он сам да нема право Он се умири, предузе себи, да од сад никад не плане, и помисли у себи, да тај наук, што га је сад примио, вреди за цело шест новчића.

*

У другој једној вароши ишао је човек један улицом брзо и озбиљно. На њему се видело, да има где важна посла да врши.

Поред њега прође са пандурима варошки судац, који мора да је био врло радознао, а уз то још и нагао човек.

— Куда тако хитно? запита човека.

— Верујте господине, не знам управо ни сам, одговори овај са свим мирно и хладно.

— Али ми ви не изгледате тако, као да само из дугог времена тумарате; мора да имате где важна посла.

— Може бити, настави човек даље, али одиста не знам куд идем.

На то се судац страшно распали. Можда му је пало на ум, да тај човек не мисли какво зло учинити, кад неће да каже. Доста то, сад га позва озбиљно, да му каже, куда иде, иначе ће га одмах ухапсити.

То ништа не поможе и судац на послетку заповеди пандурима, да га одведу у ариште.

На то ће човек рећи:

— Ето, господине, видите, да сам имао пуно право. Како сам пре тренут ока и могао знати, да ћу доспети у ариште, па да ли и сада знам, е, да ли ћу збиља отићи у ариште?

— И нећете, одговори на то судац.

Досетљив одговор учини, те судац дође к себи. Он сам себи пребациваше, што је тако нагао и напрасит, и пусти човека, да иде мирно даље својим путем.

Чудо, да има и таких људи, који ни најмање не изгледају да су паметни и научени, па даду леп савет онима, који већ мисле, да су они најученији и најпаметнији на свету.

Јован Д. Брајић.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

VII.
ЈУЛИ, (Srpanj), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Среда	Врачеви Кузман и Дамјан.
2	Четвртак	Полагање хаљ. богород.
3	Петак	Јак. и прен. Филипа мос.
4	Субота	Андрија Крит. и Марта.
5	Недеља	Атанасије атон. Мца Ана.
6	Понедељак	Сисон велики и Лукија.
7	Уторак	Вмца Недеља Српкиња.
8	Среда	Великом. Прокопије.
9	Четвртак	Вл. тавр. Панкрат. Тодор.
10	Петак	45 мученика у Никоп.
11	Субота	Мч. Јефимија и рус. Олга.
12	Недеља	Прокле и Иларије.
13	Понедељак	Летњи св. Архангел.
14	Уторак	Апост. Акила. Мчн. Јуст.
15	Среда	Кирик и Јулита. Кн. Влад.
16	Четвртак	Свештено муч. Атиноген.
17	Петак	Огњена Марија.
18	Субота	Јакинто и Емилијан.
19	Недеља	Макрина Роман Кн. рј.
20	Понедељак	Илијин дан (пророк Илија)
21	Уторак	Симеун, Јован и Језекиљ.
22	Среда	Марија Магдалина.
23	Четвртак	Трофим и Теоф. Аполин.
24	Петак	Мученица Кристина.
25	Субота	Смрт Ане матере богор.
26	Недеља	Трнова Петка.
27	Понедељак	Вел. муч. Пантелија.
28	Уторак	Прохор и Никанор.
29	Среда	Мученик Калиник.
30	Четвртак	Мајка Анђелина.
31	Петак	Јевдоким (Покл. госпођ.)

Име овога месеца. Јули месец носи име по Јулију Цезару, знаменитом Римљанину, који се родно 100 године пре Христова рођења. Овај Јулије је и овај наш календар удесио, којега се држе сви православни хришћани, и који се због тога и данас зове Јулијев календар. Знак за месец Јули је лав

Мене месеца. Последња четврт 1. из јутра. — Нов месец 8. с вечера. — Прва четврт 15. после подне. — Пун месец или уштап 22. с вечера. Последња четврт 30. одмах после поноћи.

Помрачење месеца. Овога месеца 22. дана биће помрачење месеца, које ће се и код нас видети. Почеће око 9 а свршити у 11 сах. у вече.

Дужина дана и ноћи. У почетку овога месеца дан је 15½ сах а ноћ 8½; али до краја дан окраћа за 55 минута, а ноћ за толико одужа.

Радње овога месеца. Жетва у велико траје; увозе се жита, јечмови, зобови и вршу; стока се купа, кошнице пренашају на боље место, виногради се вежу, сасецају и копају; хвата семе од першуна, ране салате и грашка и оставља се на хладовито место, да узре. Забележавају се краставци за семе, вади лук и плете у венце; сеју се роткве на месту где је бели лук био.

Важни догађаји у овоме месецу. 5. Јула 1044. била је битка код Ђура, где су Срби одбранили угарског краља Белу од ћесара Хенрика. — 8. Јула 1688. побегли су Турци из Срема. – Истога дана 1707. умрьо је српски војвода Јован Манастирлија и сахрањен је у манастиру Крушедолу. — 10. Јула 1788. Срби, такозвани фрајкорци под вођем Михаљевићем разбили су Турке код Хасан-пашине Паланке и ту су мног пљен задобили. — Истога дана 1789. отели су Срби под ђенералом Гвозденчевићем од Турака град Бербир у Босни. — Истога 10. Јула 1836. изишло је прво издање српских народних пословица од Вука Стеф. Караџићи у Бечу. — 12. Јула 1817. г. погинуо је први ослободитељ Србије Кара Ђорђе. — 14. Јула 1456. разбио је Сибињанин Јанко са Србима све турске лађе од Сланкамена до Београда. — Истога дана 1684. г. отели су Срби од Турака Вировитицу у Славонији и исекли 1600 Турака. — 16. Јула 1054. оделила се римокатоличка црква од православне. — Истога дана 1861. основано је у Новом Саду српско народно позориште. — 17. Јула 1524. отели су Турци Београд. — 19. Јула 1718. г. била је славна битка на Београду, где је Војвода Евђен разбио Турке и отео Београд и целу Србију од Турака. — 31. Јула 1806. године била је славна битка на Мишарском пољу, где су Срби с Карађорђем разбили Турке.

НОШЊА У ЧЕХА.

Као што се народи разликују између себе по језику, вери и обичајима; тако се разликују и у ношњи. Па као што оно вели наша пословице: „Колико људи, толико ћуди,“ тако би се могло рећи: колико народâ, толико и врсти ношње. Што се н. пр. Немци, Французи, Талијани, Мађари и т. д. друкчије носе него Срби, то није ни мало чудо, то су народи са свим друге крви и колена; али се ево и

Ношња у Чеха.

сродни народи по крви и колену разно одевају, па често један исти народ у разним крајевима разно се и одева. Тако на пример Србин Сремац се другчије носи него Србин Бачванин и Банаћанин, а од и једног опет другчије се одева Србин у Србији, Босни и Црној Гори. Е па кад је то тако код Срба, онда није ни мало чудо, што се и разни словенски народи као међусобно сродни разно одевају. Није онда чудо што се Рус друкчије одева него Пољак, Пољак опет другчије него Чех, а Чех друкчије од Словака и Словенца и тд.

Овде нам слика приказује ношњу у Чеха. Чеси су један од највреднијих и најнапреднијих народа не само међу Словенима, него и међу другим народима, што нису Словени. Слика нам јасно показује ношњу у Чеха и код мушких и женских, старих и младих. Осим тога види се, да су Чеси на слици нашој и без браде и бркова; и то није зато, што би може бити Ћосави били, него зато, што Чеси бријају и браду и бркове, баш као оно и Немци (Швабе); али се ипак од Немаца разликују у томе тиме, што Чеси пуштају дугу косу, а Немци се на кратко шишају као војници.

Но и ако Чеси редовно бријају и браду и бркове, а пуштају дугу косу; то ипак нађе се и међу њима по где који, који носи бркове и брије браду и шиша косу на краће, баш као што се и овуда може видети Немаца и с брадом и брковима, па се онда само по оделу познају да су Немци.

Ношња или одело једног народа обично се разликује само код простог или сељачког света. Они што нису сељаци, него н. пр. занатлије, трговци, господа и т. д. обично се носе свуд једнако, носе тако звано немачко или господско одело па били они Немци, или Французи, или Срби. Једино се Црногорска господа одевају онако као и остали Црногорци, само да боме финије и богатије извезено и искићено. И сам Црногорски узвишени Господар носи право Црногорско одело, па и онда, кад оде из своје земље у другу коју, па га тамо одмах по оделу познају.

ЈЕ Л' ТО ЗА МЕ?

Молио сам чикицу Корнела
Три недеље и два дана цела,
Када оде до далека Беча,
Да се сети, што ми је обеђа':
Да ми купи наочари
К'о што има деда стари,
Да ми купи бријачицу,
Дуги камиш и лулицу
И још коју фигурицу.*)

Али чисто не верујем,
Да ли чика за то хаје. —
Наочари, бријачица,
Па још камиш и лулица
Није за ме, истина је.

Имам очи — добро зрijем,
Браде немам, да се бријем,
Бриге немам, а да пушим
И духаном здравље рушим,
А фигуре — то је за ме,
Јер увек ме к себи маме.

Црнко.

ИКОНОСТАС.

Хајдмо децо, да потражимо на свету човека, да потражимо људе! Ко ће слушати, тај ће дознати, ко су прави људи; ко не ће да слуша, тај не ће знати, где се налазе прави људи.

Код старих Грка живео је један чудноват филозоф; име му беше Диоген. Био је са свим сиромашан; нити је имао блага, нит га је тражио. Живио је у једном бурету; то му беше кућа и стан, и сва сермија. Но био је он врло паметан и бистроуман. Кад је Александар велики, краљ Македонски, дошао у Грчку, долазили су из свију страна целе Грчке славне депутације, да му се поклоне. Само Диоген није се кренуо из свога бурета.

Краљ Александар, био је и као човек, врло научен, и много шта је он чуо о чудном, великом бистроумном философу грчком Диогену. Но то није знао, да он живи у бурету онако са свим сиромашки, без ичега. Јер Диоген збиља није имао ни бритвице какве, ни кашике, само једну дрвену чашу носио је собом, да се напије воде. Но како је видио једног чобана, да

*) Слику. У.

сложи две руке, и тако пије воду из руке, одбаци и Диоген своју чашу, и рече: „Гле! ни ово ми не треба!“

Запита краљ Александар неку депутацију, где је Диоген? Одговоре краљу, да он живи изван вароши. Александар зажели да га види, и оде са својом сјајном пратњом к њему.

Диоген се баш сунчао, седећи пред буретом, кад је Александар дошао до њега. После кратког дивана, рече Александар филозофу, да му каже, шта би желео од њега, све ће му учинити: „Молим те“, одговори Диоген, „уклони се мало даље, да ми не заклањаш сунце.“

Ту проговори Александар велики: „Да нисам Александар, желео бих да будем Диоген!“

У славном граду Атини беше баш велик вашар; народа свакојаког са свију страна много. Исти Диоген, управ појави се на пијаци с фењером, брижљиво тражећи неког. „Кога то тражиш, Диогене?“ упита га неко. — „Тражим човека!“ одговори он, па оде даље. Много беше тамо народа, пуна пијаца људи; но међу њима не беше више достојних потомака славног Леониди. Народ грчки беше већ опао; не беше тамо красног грчког великог карактера; изумрла је божанствена она врлина грчка, која се родољубље зове. Нашле се и код Грка душе издајице, које су још за владе Александрова оца, краља Маћедонског Филипа, за добар новац, трговали са слободом свог народа. Између таке кукавичке гомиле људи, тражи Диоген ч о в е к а грчког, од карактера, тражи га с фењером управо у подне; но не нађе.

Добро вели пословица: „у свакој шали по истине“. И у средњем веку нашао се неки други Диоген новијег доба, који такође пође по свету тамо, амо, да потражи човека. Разуме се, човека таког, који би био достојан тог узвишеног имена. Тумарајући по свету, дође он до једног крста, где беше насликано распетије Христово с натписом: „Гле човека!“ Ту уздахне путник: „Најпосле нађох ч о в е к а! Но и тај је распет на крсту!“

И ми тражимо на свету људе; још их нисмо нашли. Но ко ће слушати, тај ће дознати, ко су прави људи; ко неће да слуша, тај не ће знати, где се налазе прави људи.

Хајдемо међу научењаке овог света, код разних народа! Има међу њима поштених душâ, које воле народ свој, а многи се и жртвују за славу свог народа. Но нису чисти од славољубља, од сујете, од раскоши, и летајући високо, високо, чак до високих облакова, — не маре за свој народ, који се у блату ваља, него гину за славом. А поред тога, не маре за Христа, за свету цркву. До овог небесног сунца нису се попели.

Ни ту дакле нисмо постигли, што тражимо. Но ко ће слушати, тај ће дознати, ко су прави људи; ко не ће да слуша и даље, тај не ће знати, где се налазе прави људи!

Пословица вели: „Прост народ евала! научењак не ваља!“

Хајдмо дакле, да потражимо срећу код простог народа, о коме се вели: евала!

Наш прост народ достојан је сваког поштовања. Он се чврсто држи своје вере; и ма да он здраво воли новац, на цркву и школу даје ипак своју последњу крајцару. То је тај дични народ, који тако радо пева, а само добри људи певају радо. То је тај дични народ, који нам је сачувао језгро правог народног духа у својим народним песмама, и створио је у њима народну књижевност, какве ни један народ нема. То је тај народ, који је сачувао у 500 годишњем ропству свој народни понос и карактер народног духа у својим народним обичајима, о којима пословица вели: Боље да пропадне село, него адет у селу. То је тај народ, који обожава и слави у песмама своје велике мужеве, своје јунаке; јер који је народ према својима великанима неблагодаран, ко их не поштује, — није заслужан да их има.

Но, несмо нашли још ни овде правог човека. Јер с друге стране, прост овај народ је међу собом несложан; воли клевете, завиди један другом, прилично је себичан, вечито тера парнице. Кад умре отац, остави сермију, деца се међу собом лепо, по закону божијем поделе. Али, остане ли — на несрећу — парче платна, нема ни толики комадић, колико треба у мртвачки сандук; — е, ту се посвађају; деоба се поквари, и почне се велика парница. Ту оде крава, волови, ливада, њива, а често и кућа на парницу. Љубав одлетела, — свађа остаје.

Даклем и овде смо нашли о с в е т у, а не правог човека. И тако морамо тражити још даље. Ко ће слушати, тај ће дознати, ко су прави људи; ко не ће да слуша, тај неће знати где се налазе прави људи.

Да идемо сад до Немаца, где просвета, наука, уметност, трговина, занати, — све у највећем, најлепшем цвету се налазе. Немци су најбогатији народ у просвети; најсиромашнији, — у карактерима. У по-

вести Руса, Пољака, Чеха, Срба врви све од великих карактера, узвишене карактере, наћи ћеш у старој историји Мађарској; — но у немачкој историји правог човечанског карактера, мучно је тражити. То је тај народ, који је убио толико словенство! То је тај народ који је у ланце ковао народ словенски! То је тај народ, где су некад за једну српску реч, дали сећи Србинима живе језике! То је тај просвећени народ, који и дан данас убија Пољаком дух, народност, језик, народне обичаје! За време Француског рата војевали су пруски Пољаци у служби немачкој као лавови, тако, да општу пажњу обратише на себе. А садањи први доглавник, онда још гроф Бизмарк, видећи то, рече немачком цару: „Гледајте ваше Величанство: како се те свиње кољу за нас!“

Узалуд ћемо тражити код грабљивог Немца, човека; он је дотерао тек до по човека, — а ми тражимо целог!

Ко хоће да слуша, тај ће дознати, где се налазе прави људи; ко не ће да слуша још а даље, тај не ће знати, где се налазе прави људи. Хајдемо! Слушајмо мало још'те, близу смо већ правих људи! . .

Из немачког, хајдемо словенском свету; да потражимо правог човека, праве људе код Срба, код Руса, Пољака, Чеха, Хрвата, и т. д. Ми сви Словени, јесмо једини народ у Европи, који се свим правом може назвати, народом добре воље. Узмите нам слободу, заробите нас, препречите нам сваку просвету; — ако уклонимо од нас просветом: завист, неблагодарност, гордост, клевете, себичност, осветy, грамзење за новцем, свадљивост и неслогу; — остаће нам велико добро неисцрпљива духовна плодовитост, свест о себи, и добра воља.

Народ словенски одликује се неким особним поносом. Странци, као што Љуба Ненадовић пише, не могу нигде да нађу узрока тако великом поносу. Тај понос је нама загонетка. Један Француз говорио је, као у некој љутини о Црногорцима: „немају ни индустрије, ни књижевности ни гвоздених путова на суву, ни флоте на мору; ништа немају: да им се одузме све оно, што други народи за њихове потребе производе, остали би без капе, у самој кошуљи и опанцима, са гуслама у руци. Нико од простих Француза нема толико народног поноса, колико га има један њихов козар.“

Извор овог народног поноса, — о коме странци, не без разлога веле, да прелази у народну болест, — налази се у самом народном духу овог великог народа. Ни један народ нема тако узвишеног појма о човеку, као народ словенски. Посведочава то и та реч особа (лице) т. ј. човек о себе, човек свој слободан а не слуга, нити туђ роб, нити роб својих страсти, свој господар (За то на пр. Српкиња, не ће да служи, да буде слушкиња) Немци ни немају речи за особу, узајмили су то од Римљана: Person. Оваког народног духа дао је сам Бог овом великом народу к великој историјској будућности.

Осим тога, узрок овог народног поноса (то није ниска гордост) треба тражити у оном времену, кад су се сви Словени: Руси, Пољаци, Чеси, Хрвати, Словаци звали општим именом Срби т. ј. собраћа, сальуди. То се име славило и владало великим земљама много пре, него што су на овом свету постала имена: Француз, Енглез, Холандезац. Где се налази сада Берлин, тамо су имали Срби брлог, (одатле Берлин) где су држали своју стоку. Лајпциг' била је српска варош Липиска; садањи Беч, Wien, било је Вендо сорапско село. Велико царство Словака у Моравској спомиње се као гатка.

Ето извора великог поноса, и некадашње славе!

Људи су размишљали: за што ласта у нашим шумама не прави гнезде своје на дрвима? и налазе да у њеној постојбини нема дрва, него су саме голе стене. За сто хиљада години, што она долази к нама, где има доста дрва, остала је при свом обичају, и прави своје гнездо на зиду или на обали. Мали попац, постао је на овај свет, кад је кора од земље била још топла; за то и сада радо трчи под огњиште; то га опомиње на његов живот пре неколико милиона година. — А како ће у крви једног народа да се угаси понос његове величине, за неколико хиљада година! По томе онај што у опанцима чува козе крај Дурмитора, или на Крконошима, држи, да је његов народ први и најбољи на овоме белом свету, и то не мисли он ни из глупости, ни из мудрости, него само по природним законима своје вере. Хиљаду година срезујте пауну перје, он ће опет оне своје патрљке ширити и поносити се.

Но племенити понос овај код Словена, поред све њихове добре воље, претворио се већ у народну болест, тако, да брат не ће да познаје брата; Словени нису више Сораби, Срби. Сваки шири за себе своје патрљке, што му је душман оставио. Словенско је братство без узајамне љубави, без слоге.

И тако, — ни код живих Словена нисмо нашли човека, нисмо нашли још правих људи!

Но — али смо већ са свим близу онога, што тражимо.

Ко хоће још малко да слуша, тај ће знати, где су прави људи; а ко не ће да слуша, тај не ће знати где се налазе прави људи.

Хај'дмо сада у реку да се окупамо! Да будемо чисти. Па чисти барем узмимо хаљину, кад наше душе нису са свим чисте од греха; — па да уђемо у свету цркву.

Тамо нам у очи падају неке слике, — многе, многе слике; ове слике представљају неке људе; ако је општина богата, слике су ове лепо израђене; ако је сиромашна, слике су лошије. Али све једно! Израђено лепо или не баш лепо, — то су мученици, то су свеци; то је Иконостас, где видимо разна лица. — А ко су они? То су људи! То су били духовни јунаци! То су били борци за истину вере! Не ми кукавни хришћани на језику. Ми умиремо за новцем и за раскошем: они за слободу духа!

Ми нисмо ништа према њима. Слабе тамне сенке! Они су нам извојевали својим мукама истину вере; они су нам искупили слободу савести својом крвљу; за свој народ, за право човечанство, они се дали вешати, палити, мучити, сећи; од дивљих зверова за живота ждерати! И то све из љубави према Богу, према човечанству, према своме народу, према потомству! Како смо ми маленi према овим духовним великанима!

А у средини ове небесне војске, видимо часни крст; на њему Божијег сина!

Он прави човек и прави Бог!

На гори Синајској повикао к човечанству глас: Ни си стока!! буди човек!! Ево ти десет заповести!

А свети Иконостас виче к словенству: Србима, Чесима, Русима, Хрватима, Словенцима, Пољаком и Словаком:

Собраћа сте! Со-раби! Срби сте! Будите људи! Љубите се!

Платон Подхрадски.

СВАШТИЦЕ.

Пренос Костиј Вука Караџића. У Београду је устројен одбор, који има да се постара о томе, како да се са Бечкога гробља пренесу кости нашега великана књижевника Вука, коме се ове године навршује 100 година од рођења му. Тај одбор држао је 1 Јуна о г. своју седницу и закључио је да се пренос костију обави овако: Три члана имају отићи у Беч и да на нарочитој лађи пренесу Вукове кости у Београд. Лађа пловећи низ Дунаво има стајати код ових српских места: код Сент Андрије, Будима, Вуковара, Новог Сада, Ср.-Карловаца и Земуна. Кад стигне у Београд, пренеће се кости у дворану велике школе, где ће бити намештен мртвачки одар у дворани са црнином превученој. Светковина ће трајати три дана, први дан ће основне и средње школе походити дворану и обасипати цвећем ковчег Вуков; други дан долазиће остали свет и велика школа; а трећи дан биће свечан парастос у саборној цркви, где ће са леве стране при уласку бити сахрањени смртни остатци оца наше новије књижевности Вука Стеф. Караџића, те ће тако кости његове лежати у близини славнога Доситија Обрадовића, чији је гроб с десне стране при уласну у Београдску саборну цркву. — Из овога закључка тога одбора за пренос Вуков, не види се када се има обавити пренос, да ли ће баш на дан рођења Вукова, на Дмитров дан, или ће то бити други који дан. Док се и то поуздано дозна, јавићемо и за то.

Десет заповеди за оне што се купају. Задруга за чување здравља у Хамбургу издала је ова правила, којих ваља да се придржавају они, што се купају: 1. Кад си уморан од рада, не купај се; 2. Кад ниси добро расположен, не купај се; 3. Кад си не испаван, или ако си се много усиљавао, не купај се; 4. Кад пођеш на купање, иди полако и умерено; 5. При доласку у купатило, испитај најпре дубљину и брзину воде; 6. Свлачи се полако, и чим се свучеш, одмах иди у воду; 7. У воду иди стрмоглавце, или ако то не можеш учинити, загњури се сав у воду; 8. Немој дуго остати у води, ако се не осећаш довољно снажан; 9. После купања трљај тело, обуци се брзо па ходај; 10. Купање и пливање није само у топлоти, већ и у хладним данима добро и лековито за тело и ум, само ако се ових правила строго држиш.

Ужасна несрећа. Почетком Јуна месеце пођу из Пакше њих око 300 особа

са литијом на црквену славу у Калочу. Све су били Мађари римокатоличке вере. Када су дошли на Дунав, ту се сви укрцају у једну стару трошну компу и повеслају преко. Тек што су се навезли на Дунав, а оно дуну олуј, разбије компу и сав се народ потопи. Вапај за помоћ и врисак био је грозан, све је небо проламао а не друго. Али помоћи ни од куда; који су знали пливати, ти су пливали да испливају и да се спасу; а који нису знали пливати, ти су се одмах подавили или су се хватали за оне, што знају пливати, па су тако и њих утопили. Кад је помоћ са чамцима стигла, слабо се што већ могло помоћи. Свештеник, што је литију предводио, срећно је испливао, али је од силног напора одмах сутра дан умрьо. Калуђерице, што уче женску децу, подавиле су се све са свом децом заједно. Међу несретницима била је једна велика породица, па су се сви до једног подавили и тако ископали кућно слеме. Како су се несрећници у невољи хватали једно за друго, тако су се заједно и подавили и саставили читаве ланце, које су једва могли раставити, кад су их на поље извукли. Удавило их се преко 200 особа; а који су се спасли, ти су јадни и жалосни, јер су се поболели од силнога напора и страха. Земаљска је влада наредила, да се сва мртва телеса извуку из Дунава и пристојно сахране у гробљу; а и да се тачно извиди, ко је крив што је толики свет ушао у трошну компу.

Грозан потрес. 28. Маја ове године снашао је руску варош „Вјерни“ грозан земљотрес. Тај је град имао 3000 кућа, од тих су 2000 биле од камена. Становника је било 30,000, од којих су 20,000 били Руси а остало Кинези, Дунгани и др. Куће су се све порушиле. Испод развалина извучено је око 350 мртвих, а тешко рањених има преко 8000.

Добре роткве за зиму. Ко хоће да има за зиму добре роткве, ваља да их посије на ономе месту, где је бели лук био засађен. Кад се лук повади, онда се то место лепо прекопа и ротквино семе посеје пусте. Тако посејане роткве не буду одвећ крупне, али врло добре за јело. Оне што се раније, обично око Видова дне сеју, буду крпаве и неукусне за јело. Тако вели један бостанџија. Покушајмо, па ћемо се уверити, је ли истина!

ДОБРОТВОРИ МЛАДЕЖИ.

Благо милостивима.
Св. Писмо

(Продужење.)

7. Пречасни г. Љубомир Купусаревић прота Сомборски претплатио је „Голуб“ за 1 ученицу више дев. школе. (Добива га Милева Лазићава учен. II. разр.)

8. Г. Васо Видовић трговац за 1 сиромашног ученика у Б. Градишци.

9. Преч. г. Петар Стефановић прота за Димшу Илића ученика у Грачаници.

10. Г. Г. Билбија из Купреса 4 примерака, и то за: Нику С. Билбију уч. у Б. Градишци, Илију Ј. Добријевића и Шпира М. Новаковића ученике у Грахову и Славка С. Билбију учен. у Купресу.

11. Слав. срп. прав. црквена општина у Бањалуци 14 примерака за ученике у својим школама.

12. Г. Саво Шљешчић учитељ за Симу Јовичића уч. IV. р. у Фочи, за књижницу срп. певачког друштва у Фочи и најбољем ученику IV. р. у Мостару.

13 Г. Ђорђе К. Лемешевић трг. и старатељ школски за С. Николића уч. III. р. у Тешњу.

14 Г. Јефта Вуковић казанџија за К. Владића учен. III. р. у Тешњу.

(Наставиће се.)

Нове књиге и листови.

Немања илустрован лист за поуку и забаву. — Под тим именом почеће месеца Јула ове године у Бечу излазити лист са сликама; „Немања“ ће за сад излазити једанпут месечно у свескама од три табака (24 стране) а у облику велике четвртине са 8—9 слика. Цена му је на целу годину: 4 ф. 80 нов. За Србију 10 динара, а за све остале земље: 5 ф. 60 нов. Овај ће лист уређивати *Симеун Коњевић* а издаваће га Константин Мандровић власник. Претплату ваља слати под оваким насловом: Verlag des „Nemanja“ in Wien, Landstrasse Hauptstrasse Nr. 22. — Уредник и издавач обећавају, да ће све и сва употребити и жртвовати, да „Немања“ у сваком погледу буде што угледнији. Зато га и ми препоручујемо нашем народу, који ни онако нема за велике читаоце илустрована листа.

Извештај о српској вишој девојачкој школи у Новом Саду на крају њене тринајесте, а школске 1886—87. године. Година десета. 1887. 8-на стр. 32.

Дабробосански источник, лист за црквено просвјетне потребе српског православног свештенства у Босни-Херцеговини. Тако се зове нов лист, који покреће Митрополитска конзисторија у Сарајеву. Излазиће 1 пут у месецу и стаје 2 фор. годишње. Уређиваће га Никола Гер. Лалић. Претплата се шиље Митрополитској Конзисторији у Сарајеву,

РЕБУСИ.

Саставио: **М. Марковић** у Градишту.

1.

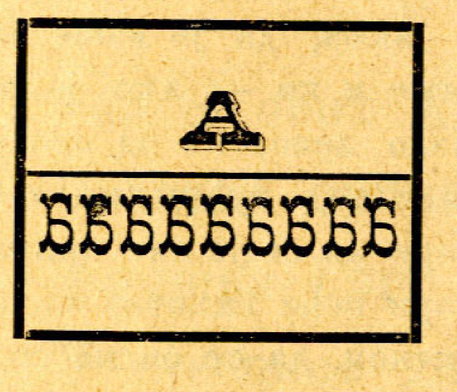

2.

3

4.

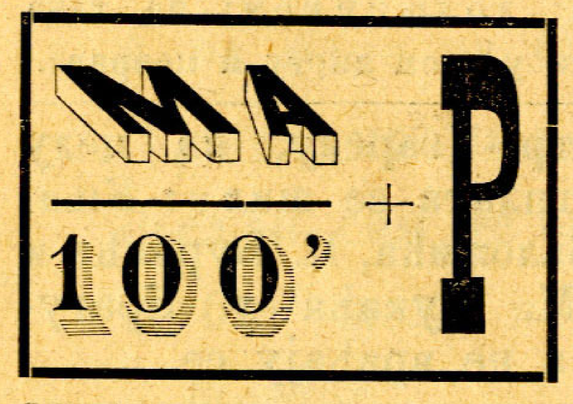

5.

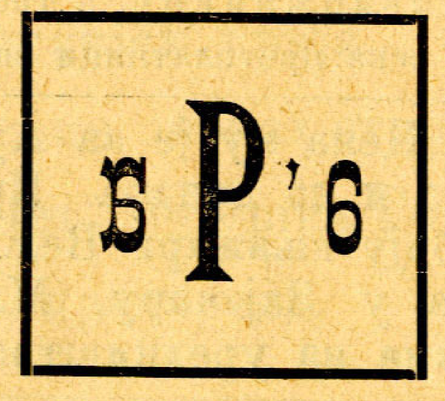

☛ Чије решење не дође до 20. Јула, тај се ододнио, и име му се неће штампати.

Два-три рачунска задатка.

Задаје: **Мита Клицин** приправник у Сомбору.

1. Ја сам замислио један број. Кад ја тај број са 3 помножим, производу том 8 додам, па ту суму са 8 поделим, а од количника 4 одузмем, онда добијеш 0. Који је то број.

2. Један човек запита другог: Колико новаца имаш код себе? — Овај му одговори: „Да имам још половину од оног новца, што га сад имам, мање 2 форинта имао бих 7 форинта.“ Колико је имао новаца?

3. Питали једно дете: „Колико година имаш?“ — оно одговори: „ја и мој отац заједно имамо 60 година, ја пак имам $^1/_4$ од година мога оца.“ — Колико година има отац, а колико син?

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значи:

1. Аритмогриф: Петар Петровић Његуш.
2. Коњички скок:

Јарко сунце ено седе,
Даље му се већ не теде,
За горицу чарну паде
А тако ћу и ја саде;
Ту на брегу тије реке,
Сред травице све меке:
Падај тело, па с' одмори,
Док зорица не зазори.
Тако путник трудан рече,
Ал' како је пусто вече,
Не даде му срце мира:
Оће мало да засвира.

Правилно решили: Олга и Јоцко 5-ко Павловић у Вршцу: све. — Сава Миљковић у ? све. — Јелисавета, Милева и Анђелка Петровић у Загребу: све. — Душан Херкаловић у Брчком: све. — Петар и Јован Симоновић у Срем. Карловцима: све. — Самко Дудварски у Падеју: све. — Мара Кришанова у Сомбору: све. — Петар Танасић у Брчкој: све. — Олга Нинић у Шиклошу: 1. — М. Н. Милетић у Вел. Градишци: све. — Душан Панаотовић и Јов. Миљковић у Нов. Саду: све. — П С. Иванчевић у? све. — Бошко Костић у Н. Саду: све. — Милета Лесковац, Милутин Х. Григоријевић и Светислав Кирић у Н. Саду: све. — Душан Которач у Н. Саду: све. — Божидар Стефановић у Панпеву: 1. — Михаило Марковић у Вел. Градишту: све. — Анка Каранова у Београду: све. — Вера Верољубић у Марковцу: све. — Јово Бабић, Јово Уљаревић и Михаило Стојчевић у Брчком: све. — Димшо и Милан Митровић и Јоцика Крстић у Брчком: све. — Светозар Н. Ковачића у Мостару: 1. — Младен Жујић у Приједору: све. — Милан Т. Стојановић у Нишу: све. — Милева Докићева у

Добоју: 2. — Владимир Зунданович у? 2. — Љубомир Живковић и Милош Ацић у Шапцу: све. — Симеон Лесковац у Сентомашу: 2. — Остоја Ерцег и М. Ј. Миловановић у Ваљеву: све. — Алекса Радовић у Мостару: све. — Ана, Ката и Миљка Кујунџић у Ливну: 1. — Коста Вукић у Бањалуци: 1. — Стеван Поповић у Бањалуци. све. — Симо Н. Јовановић у Грахову: све. — Славко Пандуровић у Шиклошу: 1. — Г. Станислав Јакшић у Бузети: све. — Славко и Светозар Петковић у Бос. Градишци: све. — Јовица и Јова Хаџи-Стевић у Грачаници: све. — Лука Хаџић у Бос. Градишци: све. — Видосава Петровић у Руми: све. — Војислав Николајевић у Митровици: 1. — Видак Вишњевић у Мостару: све. — Љубица Јаковљевић у Руми: све. — Савомир и Илија Комосар и Перо Обрадовић у Приједору: све. — Саво Калацановић трговац у Чајничу: све. — Алекса Јокановић у Мостару: све. — Јово и Даринка Обрадовић и Олга Петровић у Грачацу: све. — Милан Малић у Бос. Градишци: све. — Ристо Стојнић у Приједору: све. — Петар Мађаревић у Чачку: све. — Анета Милиновић у Кумбору: све. — Лука, Симо и Јово Петковић у Беновићу: 1. — Владимир Петковић у Нишу: све. — Живко Тадић у Смедереву: све. — Љубица Јовишић у В. Бечкереку: све. — Драгољуб Марковић у Чачку: све. — Милета Ст. Новаковић у Цариграду: све. — Ружица Милетићева у Градишту: 1.

„Голубов" писмоноша.

Ј. М. у Крижевцу. Још је слабачко, те није за јавност.

Т. Братић у Мостару. Решење је Ваше морало доцкан доћи, зато није штампано. А загонетка, ако је овако ружно писана, као ова ваша дописница, отишла је одмах у кошар, јер гадно писане ствари и не читамо, него одмах бацамо.

М. С. Поповићу богосл. у Пљевљу. Примили смо онај истинити догађај, али га у „Голубу" не можемо употребити, јер нам се не чини доста прикладан за ову цел.

П. Т. Б. Мостарац. Слабо, а и најбоље се не прима од безименьака.

А. Н. Јокановић у М. Онака приповетка не приличи за „Голуб" а и да најбоље приличи, не бисмо је примили, што је онако неуредно писана, па још сваки час скраћена реч. Већ смо толико пути напоменили, да мора бити чисто, читко и лепо писано, ко хоће да му ствар уважимо. „25 година у пустињи" боље је писано, али не приличи за „Голуб". „Благодарност добротвору" прилично је, али ипак није за штампу.

Г. С. П. учитељ у Дервенти. „Голуб" се шиље са свим по наредби Вашој и у Фочу и у Мостар.

Остоја Ерцег у В. Ово није онај исти аритмогриф што је био 1885. јер ако сте пажљиво читали и сравнили решење, уверили бисте се, да су у овом садашњем са свим нове речи, које излазе из главног значења. — Оно сте даље криво разумели, јер тамо није мишљено, да слава није српски обичај, него слава т. ј. прослављање имендана није српски обичај. — У овој вашој загонетци велите, да у Србији има „варошица мала" која треба да значи *Лавово;* а у Србији нема никаквог места под тим именом; него је Лавово знатна варош и главно место у Галицији. А и осим тога ова је загонетка доста неспретно састављена, има много речи, а мало значења. Па и другим вашим загонеткама треба много поправке, за то и не могу тако лако на ред да дођу.

Црнко у Мостару. Безимене ствари не примамо, па још овако гадно писане, а канда још и преписане — ни толико не.

Н. Ђ. Кашиковић у Мостару и Мил. Милетићу у Градишту. Задаће без решења не примају се.

Б. Б. у Ч. Неке од ових ребуса већ смо имали, неки су рђаво сложени, а неки су опет таки, да их не може штампар сложити.

Видак Вишњевић у М. Баш онога дана, када сам примио Ваше радове, добих и једну дописницу из вашег места, у којој се јавља, да је ваше радове други саставио — каже и ко —. Ако је то истина, то онда није ни мало лепо, ни од онога, који саставља, па даје да иде под туђим именом, ни од онога, који туђе ствари на своје име прима. Онај први држи да му ствари неће ваљати, па хоће да покуша под туђим именом, да се он не срамоти; а који туђе ствари прима, то је као и крадљивац. Хајде дакле нека нам Вишњевић одговори, шта је у ствари са оним што је послао, па ћемо му онда одговорити да ли ваљају.

* * *

Исправак. У прошлом броју „Голуба" у приповеци „Како треба да учимо веронауку" у речима из оченаша штампарском погрешком стоји: доложником, а треба: должником; па тако нека претплатници сваки у свом листу и поправе.

☞ „ГОЛУБ" излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: Јован Благојевић. Издаје: Књижара Милисоја Каракашевића.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 8. У Сомбору 1. Августа. 1887.

ПОЗДРАВ ФРУШКОЈ ГОРИ.

Ево с' ових Херцеговских стијена
Поздрав прими сад од мене ево,
Фрушка Горо, пјесник те је многи
У пјесници дивотно опјево!

Славни Бранко и Миленко с њиме
Вољаху те — и пјеваху теби,
Та и свак те воли на свијету,
Па како те поздравио не бих?

А од мене из Српскијех краја
Поздрав прими с Херцеговских стијена
Жељан сам те видјет', Фрушка Горо!
И бит' жеља неће преварена.

Мостар.

Дођ'ће вријеме кад и моја жеља
Сама себе у истину створи
Те кад и ја на праг теби станем
Теби светој-сларној Фрушкој Гори.

Видјећу ти манастире бјеле,
Што с' у теби, Фрушка Горо славна,
Што но су их славни наши Срби
Сазидали у времена давна.

Ево саде поздравље ти шаљем
Фрушка Горо, ти светињо права,
Српски с' понос и Србињско сунце
Ти си што нам Српство обасјава.

Јово А. Дучић.

БОЈ НА МИШАРУ.

Од Филипа Вишњића.

Из збирке: ВУКА СТЕФ. КАРАЏИЋА.

Полећела два врана гаврана,
Са Мишара поља широкога
А од Шапца града бијелога,
Крвавијех кљуна до очију,
И крвавих ногу до кољена.
Прељећеше сву богату Мачву,
Валовиту Дрину пребродише,
И честиту Босну прејездише,
Те падоше на крајину љуту,
Баш у Вакуп проклету паланку,
А на кулу Кулин-капетана;
Како па'ше, оба загракташе.
Ту излази када Кулинова,
Излазила, те је говорила:
„Ја два врана, два по Богу брата!
„Јесте л' скоро од доње крајине,
„Од Мишара поља широкога
„А од Шапца града бијелога?
„Јесте л' вид'ли млогу Турску војску
„Око Шапца града бијелога
„И у војсци Турске поглавице?
„Јесте л' вид'ли мога господара,
„Господара Кулин-капетана,
„Кој' је глава над сто хиљад' војске,
„И који се цару затекао,
„Да ћ' Србију земљу умирити
„И д раје покупит' хараче;
„Да ће Црног Ђорђа уватити
„И жива га цару опремити;
„И да ћ' исјећ' Српске поглавице,
„Кој' су кавгу најпре заметнули?
„Је ли Ђорђа цару оправио?
„Је л' Јакова на колац набио?
„Је ли Луку жива огулио?
„Је л' Цинцара на ватри испек'о?
„Је л' Чупића сабљом посјекао?
„Је л' Милоша с коњма истргао?
„Је л' Србију земљу умирио?
„Иде ли ми Кулин-капетане?
„Води л' војску од Босне поносне?
„Иде ли ми, хоће л' скоро доћи?
„Не гони ли Мачванскијех крава?
„Не води ли Српскијех робиња,
„Које би ме вјерно послужиле?
„Каж'те мене, кад ће Кулин доћи?
„Кад ће доћи, да се њему надам?“
Ал' бесједе двије тице вране:
„Ој госпођо, Кулинова љубо!
„Ради бисмо добре казат' гласе,
„Не можемо, већ каконо јесте:
„Ми смо скоро од доље крајине
„А од Шапца града бијелога
„Са Мишара поља широкога,
„Вићели смо млогу Турску војску
„Око Шапца града бијелога,
„И у војсци Турске поглавице,
„И вид'ли смо твога господара,
„Господара Кулин-капетана,
„И вид'ли смо Црнога Ђорђија
„У Мишару пољу широкоме;
„У Ђорђија петн'ест хиљад' Срба,
„А у твога Кулин-капетана,
„У њег' бјеше сто хиљад' Турака.
„Ту смо били, очима гледали,
„Кад се двије ударише војске,
„У Мишару пољу широкоме,
„Једно Српска, а друго је Турска;
„Пред Турском је Кулин-капетане,
„А пред Српском Петровићу Ђорђе;
„Српска војска Турску надвладала.
„Погибе ти Кулин-капетане,
„Погуби га Петровићу Ђорђе;
„С њим погибе тридест хиљад' Турак';
„Изгибоше Турске поглавице,
„По избору бољи од бољега,
„Од честите Босне камените.
„Нити иде Кулин-капетане,
„Нити иде, нити ће ти доћи,
„Нит' се надај, нити га погледај,
„Рани сина, пак шаљи на војску:
„Србија се умирит' не може.“
Кад то зачу Кулинова када,
Она цикну како љута гуја,
Па кадуна 'вако говорила:
„Јао врани, да зла тога гласа!
„Још ми каж'те, два по Богу брата!
„Кад сте били, очима гледали,
„Знадете ли још ког по имену
„Поглавара, кој' је погинуо,
„Од честите Босне камените?“
Говоре јој двије тице вране:
„Знамо сваког, госпо Кулинова,

„Сваког знамо, и казат' хоћемо
„Поглавара сваког по имену,
„И који је, кадо, погинуо:
„Погибе ти Мемед-капетане
„Од Зворника града бијелога,
„Погуби га Милош од Поцерја;
„Пак погибе паша Синан-паша
„Из Горажда са Херцеговине,
„Погуби га Лазаревић Луко;
„Погибе ти Мула Сарајлија,
„Погуби га Чупић код Дреновца;
„Погибе ти Асан Беширевић
„У Китогу лугу зеленоме,
„Погуби га попе Смиљанићу;
„Погибе ти Дервентски капетан,
„Погуби га Ваљевац Јакове,
„На Добрави одс'јече му главу.
„Нешто Турак на Саву удари,
„На добријем коњма препловише,
„Утекоше у земљу Њемачку,
„Ками мајци да утећи могу!
„Зачуо их витез Цинцар Јанко,
„И зачуо Лазаре Мутапе,
„Припасаше свијетло оружје,
„Пријеђоше у земљу Њемачку,
„Пак по трагу пођераше Турке;
„Стигоше их на првом конаку,
„Баш на ушћу код воде Босута.
„Истом Турци на конак одјали,
„У Босуту пред бијелом крчмом,
„Али Цинцар из краја повика:
„Стани, Туре! нијеси утекло
„С друге стране Мутап повикао.
„Кад то зачу Остроч-капетане,
„Лудо д'јете, одмах се препаде,
„Аџи-Мосто на мах обумрије;
„Ту долеће Цинцар са Мутапом,
„Мутап Мосту одсијече главу,
„Цинцар Јанко Остроч-капетану;
„Утече им од Градачца Дедо;
„А ни он им не би утекао,
„Ал' у Деда млого пријатеља,
„Па га сакри Њемачка господа.
„Кад згубише Остроч-капетана,
„Ту Србини како мрки вуци
„Од њих пусто одузеше благо,
„И добре им коње поваташе,
„А њих јадне у Саву бацише,
„И овако Сави говорише:
„Саво водо валовита, ладна!
„Ждери, Саво, наше душманине."
„Посјекоше Остроч-капетана
„У Њемачкој пред бијелом крчмом,
„Не стиде се цара ни ћесара."
Кад то зачу Кулинова када,
Љуто цвили, до Бога се чује,
Јадикује кано кукавица,
А преврће како ластавица;
Па овако проклињати стаде:
„Бјео Шапцу, не бијелио се,
„Већ у живој ватри изгорјео!
„Јер код тебе Турци изгибоше.
„Црни Ђорђе, да те Бог убије!
„Од како си ти закрајинио,
„Млогу ти си мајку уцв'јелио.
„А љубовцу у род опремио,
„И сестрицу у црно завио:
„И мене си јадну уцв'јелио,
„Јер ми згуби мога господара,
„Господара Кулин капетана.
„Попе Луко, рана допаднуо!
„Јер погуби пашу Синан-пашу,
„Који знаде Босну сјетовати?
„О Милошу, пушка те убила;
„Јер погуби Мемед-капетана,
„Којино је био десно крило
„Ц'јеле Босне и њене крајине?
„О Јакове, да те Бог убије!
„Твоји двори пусти останули!
„Јер погуби Дервент-капетана?
„О Чупићу, жалости дочек'о!
„Јер погуби мулу Сарајевског,
„Који знаде и цару судити?
„О Китоже, не зеленио се!
„Смиљанићу, не веселио се!
„Јер погуби Беширева Асу,
„Кога љепшег у свој Босни нема?
„Остаде му злато испрошено;
„О Цинцаре, да те Бог убије!
„Мало јада по Турћији радиш?
„Ја шта тражиш по земљи Њемачкој?
„Јер погуби Остроч-капетана,
„Лудо д'јете, јединца у мајке?"
То говори Кулинова када,
То говори, а с душом се бори;
Доље паде, горе не устаде,
Већ и она црче од жалости.

ПОВРАТАК ИЗ ДОМОВИНЕ.

Солун, Јануара 1887.

Мили пријатељу!

Мину толико доба и ми се не дописасмо, или боље да кажем, ја ти не писах баш ништа. Не приписуј ово мојој немарности, него више краткоћи времена, која ме једнако кињи; али на супрот томе ја сам ипак наумио да ти бар што пишем, па макар прек сутра у затвору у школи остао због задатка. Узалуд: не држи ме срце више да ћутим; морам ти и ја што писати о ономе што ми се у главноме збило за време досадањег немења. А знајући да ти радо разбираш о мојим путовањима, по мојој рајској, али бедној домовини, лаћам се баш да ти пишем што о пределима кудан ја обично сада пролазим идући одавде у моју отаџбину и враћајући се отуд.

Мучне су биле прилике у којима сам ја затекао моје рођено место, моју предивну Пећ. Велим мучне, а оне вечито трају тако, вечито киње онај бедни народ. Он непрестано пати. Ала је ужасан његов живот, црно је његово стање, паклено је његово живованье! Вечити страх, вечита стрепња. На свакоме лицу тих јадника види се извајана грозничава туга и бол. А на лицима његових угњетача видиш растројене црте дивљаштва, црте пакости, зликовачке црте — паклено срце у њиховим грудима куца.

О, небеса, докле ли ће ово овако трајати!

Гледајући је онако дивну, к'о најлепши предео раја, огрезну у паклено стање — какв. разлика: да се срце у грудима следи. И по,ражавајући Леопардијевој тугованци за угњећеном му отаџбином Италијом, и саме речи отимаху ми се из уста: „О, какву те гледам, колевко моја, моја дивна домовино! Вичем небу и свету: реците ми, кажите ми, ко је дотера до тога стања? Па још, што је горе, обе су јој руке у ланце спутане, коса јој распуштена, па онако разбарушена седи на земљи презрена до очајања, прикривајући лице међу коленима, и плаче горко. Плачи, домовино моја, плачи јер невоља ти је, ти која си рођена да побуђујеш, ха била добре среће ха зле. Да су твоје очи два жива извора, нигда не би могла спрати са твога лица црте твоје зле среће; пре би жена, сад си јадна бескућница. Ко о теби говори или пише, а да, сетивши се твоје прошлошти, не рече: би велика, а сад није?.. Зашто, зашто? где јој је стара моћ, храброст и постојанство? — —" Ал' залудне су моје туге. Ње се слабо ко сећа и можда свет вели: Кога боли нека пукне: нама је добро, а за друге шта нас је стало. Можда су грешили велећи овако, али наше зло не да се описати, па ме претешка туга доводи до тога степена, да морам овако очајавати. Ах, драги пријатељу, и кад цео свет мирно почива, ми и онда бдијемо стрепећи за живот. Та није то живот, него патња, патња којој само смрт чини крај, смрт или лутање од немила до недрага.... Но дај да ти причам што из мога путовања.

Како је дивно оно небо, а земља под-а-њ изгледа рај. Ступим ли ногом на њу, срце ми друкчије куца, очи пуне жара лутају по близини и даљини и да није страха, који прекида то душевно уживање, ко зна колико би лутале; али он чини крај свему, и гломазне таљиге трештећи по неравноме путу, једним даном учине крај томе лепом и ужасном путовању.

Требаше човек да има мога оца срце па да учини ово што је мој отац у моме последњем путовању учинио. Будући сам са њим из Солуна пошао, кад стигосмо у Митровицу, набависмо таљиге и углависмо да пођемо рано сутрадан. Али пре него што пређем на путовање, рад бих обавестити о једној мојој особини, која ће те не мало занимати.

Тако рећи још чим сам из колевке испао, дуги низ страховања, беда, патња и несрећа притискао је моја осећања, тако, да будући и иначе по природи нежан, то је утицало на мој морални састав. Кад би ти стао низати све патње поднесене у моме детињству, значило би писати ти моју автобиографију; али пошто то чине само оне особе, које заслужују општу пажњу, са чиме се моја понизност не дичи, с тога закључујем, да је доста да ти наведем један случај, који ми се десио био. Бејаше један Турчин, који ми се беше јако накивио због неких узрока у којима сам ја био невинији нег' и ко. Он ми је дуго претио, и на послетку моја природна осорљивост довела га је била до тога степена да ми једног дана пошље у застопце једног младића, те да ме распори ножем. Чим зађем у једну тесну улицу, идући у школу, видим тога младића да јури за мном; ја почнем трчати, а он још јаче и кад ми се приближи на двајестину корака, исука једну ножину. Ја станем пискати и бежећи

зверати да ли су где отворена врата. Опазим једна откренута мало, рупим унутра пиштећи и таман се обрнем да их отворим, онај стиже, а ја беж' унутра у кућу. Он унутра не смеде, него остаде на врати да ме чека. Како мени онда беше, то моја душа зна. Бејах премрьо од страха. Ноге ми дрхтаху и не осећах се јак ни да крочим. Онај ме је чекао пред вратима; али по нашим кућама на зидовима има мали прелази из једне куће у другу и тако се ја протнем и одем кроз две три куће, те изиђем у другу улицу, па одем у школу. После тога случаја нисам више ишао у школу све докле год нисам отишао у Београд, т. ј. скоро за годину и по. Бавећи се пак у Београду, научио сам се био на слободан живот, који ми се беше јако усладио и следствено, што је она реч: „Једна мука наука, а две муке одука," тешко ми је сад живети у нашима местима, где то човечанско благо оскудева, па што хоћах да ти кажем, врло је тешко за мене сад решити се на таково путовање, а скоро немогуће на таково живовање. Држим за достојно пажње напоменути речи једнога нашег великодостојника, који је приликом, прошавши овуден за на одређено му место, казао нама, да смо *малодушни,* и храбрећи нас да *не будемо врапчијега срца.* Ништа лакше него то рећи, али треба отићи тамо па видети и осетити и онда уверен сам, да би угризао језик, етонај гипки и тешки језик, који се усудио изрећи, те тако несмислене речи. Хе, господо моја, у вашим салонима мири задај красних парискиx леванда и помата, а по нашим колибама гуши плућа тешки мирис барута. Па ми ипак живимо, живимо само за нашу бедну домовину и за наш народ. Ах, драги пријатељу, какво мора имати човек срце, па да ово заборави.

Дакле, прелазећи на ствар, стао сам велећи како удесисмо да пођемо сутрадан рано. И у име Бога пођемо, мој отац, мој теча и ја и кочијаш, један млади Циганин, који немаше ни пушку малу за појасом. Ми бејасмо лепо наоружани, али буди како било, ипак кад имаде који Арнаутин, друкчије је. Ја сам говорио оцу да узмемо ког Арнаутина, али он вели да није потребно, да се он не боји ничега и сувише прекори ме да сам страшљив и не знам шта. На те речи стегох срце и уђутах. Да не бих дуљио кажем ти, да смо у вече стигли здрави и весели да нас нико није узнемирио; али уморни до зла Бога, јер смо татарски терали. Чудио сам се и сам моме положају, како се нисам скоро никако шлашио, само што ми се пут чинио врло дуг. У почетку не виђах час када ће се појавити оне горостасне планине, које се горде дижу изнад Пећи и целе поносите Метохије. Чини ти се канда су то величанствени бедеми, који штите неки хвалени град. Задиру до у небеса, а врз њих надвили се облаци, из којих ти бујна машта износи по неку облакињу, која ти прима злу судбу онога народа, што, посејан по оним питомим долинама, бедно животарећи и вечито патећи, очекује кога народносног искупитеља, да му једном за свагда допружи дух слободе. Видиш је плачну, видиш је онако разбарушену. Пустила јој се она бујна коса по широким плећима, а који прамак лелуја јој се преко извијуганог бледог лица и извајаног дубоким борама чела. Видиш како јекти, а са бледих усана лете тешки уздијаси, тешки кано онај бујни поветарац што ћарлија са високог Шуштера, на коме је бела загоркиња ногом подбођена. Њен поглед, њен покрет, њен изглед, њен уздисај прича ти тужно стање онога народа, чијој се слави и јунаштву она некад дивила... О дивне горе, о високе планине! ви сте очевитци свега зла што дивљаштво по застртима пред вама питомим долинама чини! Али ви сте неме. И ваше дивотне становнице утрле су се све, или препукле од јада, немогући гледати пакао, или се поразбегала, да не гледају више зло . . .

И појавише се већ једном. Како ми срце бујно затрепта! Јест, на њиховоме подножију шири се и дужи се место где сам првом прогледао овај разнолики свет. Чињаше ми се да кола иду веома споро. Викао сам Циганину да ошине коње, да пусти дизгине, да идемо брже. Никад у моме веку нисам тако журно хитао дому као тада. Чинио ми се пут дугачак, дужи него гладна година. Једва сам очекивао час када ћемо стићи у Пећ... Ево нас већ на исток. Зауставимо се да попијемо коју кап воде. Река, Исток! да, али до Пећи има још читава три часа. Одатле до Дрима има читав сахат и по, а мени се чинило дуже него од Митровице дотле. Стигосмо до Дрима, прегазисмо га. Знаш, летње време, пред Госпођин-дан, па мала вода. А пуста Витемерица беше дужа него све дотле. И њу минусмо и у Пећ стигосмо и — ево смо у нашем дому, под нашим кровом, у бабовој кући. Срце ми дође на месту. Грлењу и љубљењу не беше краја, а по која радосна сузица задичи све кано низ бисера, кад га млада невеста окружи око грла... Па инак имаше

нечега што ми душу замути. Онај велики сто у дворишту, оно место у великој соби, беше празно. Моје је око чешће погледало на та два места и видећи их празне осећао сам у души неку тегобу. То су места где бих обично виђао да седи мој стари деда. Њега више не беше. Он се беше преселио у вечност. За друге да ти и не спомињем, јер онде где се рађа, ту се и умире. То је Божија наредба, а у његова посла не треба се мешати. Срце боли, али време је свему лек.

Ја сам у Пећ отишао био с намером да тамо и останем! али као што ти рекох још попре, пошто се садања моја осећања јако косе са духом, који тамо влада, ја сам се у кратко раскајао од те моје намере и нису прошли ни петнаест дана, ја сам брже боље изискивао да се повратим на моје старо место. Моје изискивање беше отсудно. Нити молбе, нити жалбе, нити претње помогоше да ја одсутанем од моје намере. Тако кратко бављење и то у кругу своје рођене породице, ипак беше ми се досадило. Шта беше узрок томе? . . . Можеш га и сам представити, али кад ти га кажем чудићеш се како сам се и могао усудити да идем тамо. Један младић, бивши мој другар, што веле наши, у срећна времена, у детињству, одмах по моме одласку у Београд узме и он свет на очи и побегне у Србију, Бог би га знао због ког узрока. Тамо се бавио неко време, али ганут непрестаним молбама и преклињањима од стране његове матере, врати се опет у Пећ. Туна отвори једно дућанче и узме да држи по што год од бакалског еспапа. прође толико време и рад му пође како је Бог рекао. Неколико времена пре мога доласка дође му један нов муштерија, од оних бегунаца из новоослобођених крајева (Србије) и почне пазаривати код њега, па ка' што је обичај почне узимати по нешто и на почек. Учини се нека сушица, а овај младић кад види да то све иде у напредак и да се може кајати, науми да му не да више док му се наплати оно што има. За то каже и своме шегрчету да у случају његовог осуства, ако дође речени, да му не да без пара никако. То се једног дана, баш два-три дана по моме доласку деси, и шегрче дâ ономе одређени одговор, а Ђока (тај младић) био је негде ради посла. Мухаџер (тако се зову бегунци) пође љутит чаршијом и баш близу каменитога моста, и близу конака (полиције) сретне Ђорђа заустави га и запита зашто му не да на почек. Ђорђе му одговори зашто, а проклет исука нож из појаса, па без речи, сјури му га баш у срце. Без јаука бедни младић падне на земљу, сав окупан у својој крви. Бесомучни убица да се у бегство ту пред очи свима очевитцима, међу којима су били и неки жандари, који се нису ни сместа помакли. То би и прође, Ђорђа укопасмо, а Турци ни да обрну главе . . . Тај ме случај јако преплаши. На тако јавноме месту тако да буде, а да у некој простој улици? . . И ја учинех крај моме излажењу из куће. А један пут, више не бејах ни изишао. Али то не би доста.

Један стричевић моје матере, калајџија, враћајући се из једнога села, где је био да калајише, сретну га путем три Арнаутина. Скину га с коња, узму му кесу с новцама, па га пусте. Они пођу даље и хоће да поделе славно добијени шићар, кад да виде, две мецидије беле[1]) више нема. Двојица узму по једну мецидију, а за трећега нема део; онда онај трећи врати се с намером да убије и да му узме коња. Тако и учини. Убије га на место, али зашто му није коња узео нисам могао да дознам. Ово не само што ме још више преплаши, него и ожалости, те се станем одмах ратосиљати и Пећи и живљења у њој.

Седео бих по ваздуги дан код куће затворен међу зидове рођеног ми дана, не излазећи скоро никако. Што да излазим те да се бацам у опасност мога живота. Сви Турци и Арнаути знају да сам био у Београду. да сам тамо учио „високе науке" и, што њих у главноме жижи, да сам отворио очи, а глупост и знање то су вук и коза, који никада не могу да се сложе. Њима је трн у оку и што ми имамо нашу школу, а камо ли још кад чују да је ко био на страни да се усаврши. Сви знају да сам бавећи се у Солуну учио трговачке науке, научио „толике језике" што велики људи говоре И међ таквим светом обично се дешава да направе од малога комарца читавога магарца, дакле све те околности и још читав низ других ситница, а у главноме моја неизмерна жудња да се усавршим у језику славнога Дантеа и Петрарке и да могу, ако ништа друго, а оно барем лако разумети дива нашег столећа Виктора Хига, повукоше ме да оставим Пећ и да продужим живљење у Солуну, где бар могу бити полак задовољене моје жеље . . . Зар беше била судбина да у томе случају видим и осетим и мало жалости, што ме још већма узбуди: умре ми и једна од десет

[1]) Једна мецидија бела вреди нешто више од 4 динара, скоро 2 форинте.

година стричевићња. То ме мало збуни, те остадох још три дана више и на послетку стиже жељени час, када се опростих дома, родбине и моје миле и бедне домовине и вратих се овде, одакле ти пишем ово писмо.

(Наставиће се.)

МАЈЧИНА ЉУБАВ.

Детенце се мало
Заиграло само
У баштици красној
Летећ' тамо амо.

Од цвећа је плело
Венчић неки мали,
Али њему сада
Један цветак фали.

Видело је оно
Цветак красан горе,
Али већег јада
Доватит' не море.

Премишља се сада
Како ли ће моћи
Узабрати цветак
И до њега доћи?

Са дрвета другог
Њему б' доћи мог'о,
Ал' високо ј' горе
Свемогући Бого.

Али красан цветак
Допаде се њему
Између многог цвећа
Надмашан је свему.

Похит'о је сада
Да цветак узбере,
И енога тамо
Где с' уз дрво вере.

Кад га мајка спази
На дрвету саде,
Стресе се тад једна
На колена паде.

Молећ' сада творца
Главу горе диже,
А из ока њеног
Суза сузу стиже.

Јадна мајка стрепи
За свог мила сина,
Јер он јој још беше
Нада сва, једина.

Поглед баци тамо
Сина свога виде,
Као лако тиче
Где по грани иде.

Дошао већ беше
И до цветка ево,
Па ручицу пружи
Узабрат' је хтео.

Ал' под ногом грана
Заљуља се сада,
Омаче се нога —
Ето му сад јада.

Када мајка виде,
Груну прса своја,
Уздахну са речма
„Боже воља твоја."

Тада паде једна
На земљицу доле,
А у грудма својим
Осећала ј' боле.

Боли беху тешки
Што их сноси она,
У бунило дође
Мајка једна, бôна.

У бунилу дође
Сенка сина сада,
Са дрвета оног
Како доле пада.

Када слика ова
Пред очи јој дође,
Дрхтавица нека
Крозгрудијојпрође.

Ал' детенце мало
Није тада пало,
Јер ручицом малом
Оно с' придржало.

Гледни само тамо
То детенце мало
Са гранчице ено
Цветак је узбрало.

У ручици носи
Красан цветак мали,
Па радосно иде
Мајци да се хвали.

Своjим милим гласом
Поче мајку звати,
Са радосним реч'ма
„Мати! мати! мати!"

Када зачу гласак
Мајка му се трже
Ох! чула је сина
Те похита брже.

У наручја своја
Прими сина свога
Ал' још једна мајка
Говорит' не мога.

Срећна мајка сада
Сина свога љуби
И она га више
Из вида не губи.

Вуковар.

Станиша.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

VII.
АВГУСТ, (Kolovoz), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Субота	Макавеји (Пост госпој.)
2	**Недеља**	Пренос кос. арх. Стевана.
3	Понедељак	Преп. Исакије Далмата.
4	Уторак	7детића ефес. Евдокија.
5	Среда	Муч. Евст. и Фавије п.
6	Четвртак	**Преображење Христово.**
7	Петак	Муч. Дометијан.
8	Субота	Емилијан и Мирон.
9	**Недеља**	Апостол Матија.
10	Понедељак	Архиђакон Лаврентије.
11	Уторак	Мученик Еупло.
12	Среда	Фот. и Аникита Алекс.
13	Четвртак	Ис. Макс. и Макс. Мос.
14	Петак	Пророк Михеј.
15	Субота	Вел. Госпоћа (Усп. Богор.)
16	**Недеља**	Христов убрус.
17	Понедељак	Мирон и Стратон.
18	Уторак	Јован и Ђорђе патријар.
19	Среда	Андрија Стратилат.
20	Четвртак	Пророк Самуило.
21	Петак	Апос. Тадија.
22	Субота	Мучен. Агатоник.
23	**Недеља**	Муч. Лупа и Иринеј.
24	Понедељак	Прен. мош. Петра м. Кијев.
25	Уторак	Апос. Вартоломеј и Тит.
26	Среда	Андријан и Наталија.
27	Четвртак	Пимен и Ливорије.
28	Петак	Мојс. Мурин и св. Ана.
29	**Субота**	**Усековање.**
30	**Недеља**	Сабор срп. просвет. и учит.
31	Понедељак	Појас Богород. и Киприј.

Име овога месеца. Август месец добио је име од римскога цара Августа, који је онда царовао, кад се Исус Христос родио.

Мене месеца. Нов месец 7. из јутра. — Прва четврт 13. с вечера. — Пун месец или уштап 21. после подне. — Последња читврт на Усековање после подне.

Помрачење сунца. Овога месеца 7. дана (на појутарје Преображења) биће помрачење сунца. Почеће око 5 сах. и трајаће до 9 сах. и 20 минута пре подне. Ово ће се помрачење видети и код нас. Но како ће ово помрачење бити најлепше око 6 сах. то ко је рад да га види, ваља да устане и да још пре 6 сах. буде на ногу.

Дужина дана и ноћи. У почетку овога месеца дан је $14^1/_4$ сах. а ноћ $9^3/_4$ сах, али до краја дан окраћа за $1^1/_2$ сата, а ноћ за толико одужа.

Радње овога месеца. Довршује се вршидба, помаже се пчелама да потуку трутове; бере се пасуљ; хвата се семе за површје, свеже свако у своју кесицу и на ладу суши, напише се на њему од чега је семе и оставља се; чупа се кудеља и топи; оре се за зимске усеве; коси се отава; копа се виноград и чисти од травуљине, да грожђе боља крупна и зре.

Важни догађаји у овоме месецу. 1. и 2 Авг. 1716. године упадне 40,000 Турака у Срем и свега га спале и опустоше. — 2. Авг. 1842. г. основао је Сава Текелија са знатном свотом новаца 4 места за изучавање војничко. На та 4 питомца има се трошити само камата, а преостала камата да се придружује главном све дотле, докле главно не нарасте на 1.100 000 фор. а. вр. па онда од целе камате да се издржавају 40 питомаца. — 3. Августа 1791. Димитрије Анастасијевић са 40.000 фор оснива Карловачку гимназију. — 4 Авг. 1595. разбили су Срби Турке код Острогона и отели 1500 шатора и 39 топова. — 5. Авг. 1716. год. принц Евђеније Савојски разбије Турке код Варадина и 150 000 Турске војске разбегне се и велики везир погине. — 6. Авг. 1717. год разбије принц Евђ. Савојски Турке код Београда и освоји Београд. — 6. Авг. 1690. год. добили су Срби у Аустрији прве повластице. — 7. Авг. 1402. г. ударе Татари у Азији на Турке под вођем Тамерланом; код Брусе у Малој Азији потуку се војске; ту беше и високи Стеван, син кнеза Лазара са 10,000 Срба помажући турском цару Бајазиту. Татари разбију Турке и ухвате Бајазита, који се сам убије а Срби се врате натраг у Србију. — 11. Авг. 1838. год. изишла је прва наредба министарства у Србији о уређењу основних школа. — 12. Авг. 1838. оснива Сава Текелија закладу за изучавање 18 младих честитих Срба. Та је заклада позната под именом „Текелијанум“ у Будимпешти.

ЧУВАЈ СЕ!

Сваки који снажио стаје,
И са ногом земљу лупа
Поглед држи увек право;
А не лута које куда.

Тај пред сваког сме изаћи,
И пред сваког мирно стати,
И радосно мож' чекати
Шта га мисле упитати.

Али онај који иде
Поред плота све кријући —
А у земљу увек гледа:
Па све нешто шапућући.

Од оваког за часак те,
Може снаћи прека беда,
Да с' не можеш одбранити,
Баш ни са чим, ти од њега.

Од њега се клонит' треба
И ако те што год дирне
Сачувај ме од оваких
Милостиви творчев сине! — — *М. Н. Милетић.*

КРАДЉИВЦИ.

У лијепој горама окруженој вароши А . ., живио је један богат човјек по имену Лука. Њему је Бог дао свега, могао је живјети са свијем безбрижно. Али, и покрај толиког богатства, бјеше ипак незадовољан, јер не имађаше од срца порода. У истом мјесту налазаше се један сиромашан али врлинама обдарен младић, Милан. Он је свршио три разреда основне школе; знао је прилично читати, писати и рачунати. Будући не имађаше од срца порода, а упознав у њему поштено срце, добру душу, благу нарав и послушност, Лука заволи Милана, те га посини, и очински благослов нањ излије. Преда му сву радњу и имућство у његове руке, да свијем управља. Милан је своју задаћу вазда тачно вршио, и старао се, како ће боље угодити своме поочиму Луци.

Не далеко од исте вароши А . ., становаху у селу Б . ., Ђуро и Марко, које је цијело село мрзило због неваљалог поношања и непоштења. Мало се ко с њима састајао и нико није желио, да с' њима посла има; свак их је жив презирао и свак избјегавао њихово друштво.

„Бога ми би лијеп шићар шићарили! . . А! шта велиш Марко!? Колико само Лука има у каси дукати и осталијех пара! . . Само кад би нас срећа послужила, те би то могли учинити“!

„Ти лијепо легни у сандук,“ продужи Ђуро, — „заклучај се а ја ћу те метнути на кола. Кад дођемо у варош А . ., ја ћу наћи једног хамала, те ћу га заметнути са сандуком и с' њим отићи у магазу Лукову. Кад дођем у магазу његову, замолићу га, да ми сандук преноћи код њега, а ти само пази да те не би у сандуку примјетили; па кад буде ноћ, већ знаш шта ћеш радити.“

Овај се разговор чуо из Ђурове куће. Што намислише, то и учинише. Кад је свануло и сунце огријало земљу, летила су једна кола из села Б . ., на којима, осим кочијаша, бијаше богато одјевен Ђуро и један сандук. Кола јурише брзо; дизаше се за њима прашина и за неколико сахата, стигну у варош А . . . Било је већ сунце спустило се к' западу, кад стиже Ђуро са једнијем сандуком — кога хамал носаше — у магазу поштенога Луке.

— „Добро вече, газда Лука.“

— Добра ти срећа.“ Би одговор Лучин.

— „Дошао сам газда Лука, да вас за једну ствар молим а то је: сутра полазим рано са жељезницом у Н . ., па будући, је ваша магаза близу штације жељезничке, да ми дозволите, да овај сандук у вашој магази преноћи, јер су у њему скупоцјене ствари, те га не смијем ником другом повјерити, осим вама.“

Добри старац, несумњајући ни о чем рђавоме, да му се од тога догодити може, дозволи му, да сандук код њега преноћи. Дозове Милана — који писаше — и нареди му да сандук на згодно мјесто стави.

Милан устане и изврши ту поочеву заповијест, као и сваку другу.

Кад се спуштало вече и кад зађе сунце, Лука и Милан затворе магазу и оду кући, незнајући да су лупежа затворили. Кад је настало глухо доба — поноћ, Марко полахко отвори сандук и изађе из њега. Дрхћући руком зажеже свијећу и пође на рђави посао, који ће скупо платити, као што ћемо доцније видјети. Приближи се каси — која је добро у зид утврђена била — и након дужега времена, помоћу некакве

справе, отвори је. Погради дукате и остави паре, доброга Луке; опет затвори касу, као да није ни отворана. Мало почине а затим оде опет у сандук; добро се забрави и ушути, као да није ништа ни било. Али тешко њему, оставио у траг свог рђавог дјела: Грабећи из касе дукате, неколико их се проспе, да он ни чуо није. Може бити сами Бог, тако је шћео, да они освједоче Марково рђаво дјело Свану, свјетина поче ходати. Милан већ дошао у магазу. Премећући некаква писма случајно окрене се баш управ каси и зачуди се, кад смотри пред њом просуте дукате. Питаше себе: „Одаклен су ту!? . . и прозбори: — Ово мене мој поочим куша, да ли ћу ја ове дукате сакрити, те их је с' тога овђе просуо . . . Даклен, он нема у мени увјерења . . .“? Ту уздахне и облише му сузе, зажарено лице. Ето ти Луке. — „Добро јутро сине!.. Шта си невесео.“? Милан шути, не одговара, не ће га у руку да пољуби.

— „Ама шта ти је драги сине; што си се на мене ражљутио? Припита га опет старац — „Кад ти о мени сумњаш и немаш увјерења, онда ја не ћу више бити твој син . . . Ти си синоћ испред касе просуо дукате, да видиш хоћу ли их ја сакрити јутрос.“ Рече кроз плач Милан. — „Ја нијесам тако ми Б га вјеруј ми, сине; ја те нејмам шта кушати, ја сам у те увјерен као у моје срце и све сам ти предао . . . Отвори касу, да видимо шта би могло бити у ствари и да није ко покрао новце, те може бити, да су дукати просули, кад их је из касе вадио.“ То рече поштени старац Лука. Милан брзо устане, отвори касу и ужасне се, кад спази да су сви новци покрађени. Али, Бог праведне чува. На један пут Милан упита, као да му сами Бог напомену: „Је ли ту онај сандук, што га је синоћ они путник донио, и замолио нас, да му преноћи у нашој магази до јутрос“? „Гледајмо! „Овђе је; а што ће ти сандук“? Упита га Лука. „У њему ће извјесно бити лупеж,“ — одговори Милан — Ево трага куда је ишо са свијећом, под је покапан . . . Зови полицију брзо.“ Лука одма спреми, да дође полиција, а он и Милан метну на сандук неколике тешке ствари, да се не би лупеж извукао и на силу побјегао Из сандука се већ чуо глас Марков: „Ниједам ја крив ништа, . . мене је Ђуро на ово навео . . . Молим вас пустите ме, ево вам свијех новаца.“

„Не ћемо те лупежу пуштати, нек те суд казни за твоје неваљало дјело“, одврати му Милан Ето вам и Ђуре, покретача тог рђавог дјела, води једног хамала.

„Добро јутро газда Лука, је си ли добро спавао?“

„Шта ме питаш лупежу један; је си ли се мислио обогатити са мојијем новцима, које сам са трудом стекао?“ И говорећи то већ је на њ скочио и помоћу Милана би свезан Ђуро. Он се са свом снагом одупиро, да побјегне, јер виђе, да су му работи у крај стали; али му све узалуд би. „Не ћеш, не ћеш побјећи од неваљалог дјела, човјече; могао сам ја због тебе страдати, али ме Бог сачувао“ — рече му Милан.

Стиже полицајни управитељ-комесар са неколико оружника. Назове Бога и упита: „Ђе су лупежи?“ — „Ето једног свезана а другог ево у сандуку“, одврати Милан. Оружници одмах сандук отворе и заиста Марко у сандуку с дукатима. Брзо га свежу са Ђуром заједно и одведу их суду. Лука и Милан кажу све суду како је ствар текла. Суд им поврати новце од лупежа, а лупеже: Ђуру и Марка преда мрачној тавници да кају грије своје. Милан се радоваше у својој души, што онај, који чини зло дјело мора страдати, а онај, који добро мисли и ради, неће никада зло проћи.

А. Р. Шантић-Мостарац.

ПРОСЈЈАК.

Вејавица веје . .
Бесни север ладан . . .
А на ћошку једном
Чучи просјак јадан.

Пружена је рука
Била — али паде,
Како је сад њему
То сам Господ знаде.

Нема нигде никог,
Самац је на свету . . .
Стрпељиво сноси
Судбу своју клету.

Застао је — снева
Како зора руди —
Заспао је — али
Да се не пробуди . . . .

Јован Мањојловић.

„ПОЖАР! ПОЖАР!“

Господар Богдан био је богат човјек, задовољно је у свему живио. Богданова кућа у Б. била је највећа и најљепша. Многа сиротица и сиромашан ђак на прагу њеном добио је утјеху Био је без дјеце. У својој старости угледао је једну звијезду на плавом небу и та му је била од свију најдража, јер је била јако свијетла и замјењивала је ону што тавни. Добио је сина — потпору старости своје.

Младен бијаше — тако му је име било — јако добар и послушан дјечко и по примјеру родитеља својих потпомагао је сиротињу. Велики је био, већ и у школу је ишао.

Баш био је бадњи дан у вече кад завикаше улицама: „Пожар! пожар! Ватра! ватра! Гђе? У чијој кући?“

За један час скупи се силан свијет у кући Богдановој, јер је тамо горело. На срећу, са великом помоћу народном, угасила се ватра, која је била много мах преузела.

Како се појавила ватра?

У кући Богдановој био је изнутра лијеп кућни намјештај. У великој соби на средини тавана причета је била велика лампа, која се дизала и спуштала, како је кад требало. Под лампом, на средини собе, стајао је стол. Под собни бијаше престрт сламом као у Србина у очи Божића на бадњи дан.

Младен пошне се на стô, па почме играти се са лампом, која је горела. Спуштао је и дизао горе и доље и завиривао је и гледао у њезин пламен; али Младен да је знао какова се хаждаја крије у искрици онога пламечка далеко би отишао од њега. Несмотрено, непазећи, омане са штапићем својим, што га је држао у руци и удари по стакленој јабуци и разбије, а петролеј појури на њ и полије га свега па сјединивши се с пламеном — запали се око њега, као око витиља. Он узмане са руком да се отресе па удари по лампи, те и оно што је остало падне и распе се по поду, па плане. Он онако обливен и обузет у пламену, полети на врата, али пламен освоји га и падне управо на прагу собном. Слушкиња прва опази и запомаже, на што долети и Богдан из супротне собе. Извуку Младена на поље, који је још горио и тек жив био. У оној забуни, срећом зграби службеница биљ и баци на Младена и тако се угуши пламен. У том часу слети се свијет и ватрогасци те угасе пламен и потрну ватру, која је као муња лизала на прозоре . . .

Стари Богдан од страха и јада наскоро умре гледајући у мукама јединца како се мучи и како од болова пати.

Младен после дугога мучења и боловања излијечи се, али оста сирота и богаљ.

Добри пријатељи и комшије Богданове сачувају имање и у старијим годинама, када је Младен опасао се снагом, предаду му у руке све

И сад је он жив и сад се бијели дворац његовога оца, а Младен племенитога срца и душе, по примјеру родитељеву потпомаже сиротињу; али само носи грдну биљегу од оне бадње вечери, када се играо са лампом и с тим ће и у гроб лећи.

На глави нема ни једне длаке од косе, обрва ни трепавица ни зоре, на прстима ни једнога нокта, само се виде оне батуре, око једно побјељело, а трепавице притегле се па испод њих испало живо месо; усне се притегле, па се зуби бијеле иза њих, без носа ушију, лице храпаво. — А грдан ти је Боже драги!

Би ли тако грдан био да се није играо са лампом?

За то драга дјецо, док сте здрави, лијепи и мили не играјте се лампом, свећом, палидрвцетом и ватром, јер се страшно свете те ствари човјеку, који с њима пажљиво не поступа.

И народна пословица вели:

— Пазија је зеље најбоље.
— Пажња је много важна.

П. Мирковић.

ЛЕЊОСТ.

Пословица стара вели,
Да је лењост мати зала;
Умладости ко се лењи,
Том се тужна старост справља.

Миша Рајковић.

СЛОГА.

Слога је благо,
Мирисно цвеће, —
Мисао са том
Пропасти неће!

Слога је зграда,
Слога је сила, —
У *тешком* часу!
Најјача била!

Ј. Манојловић.

Споменица.

Др. Ђорђе Натошевић,

главни известилац српских народних школâ, председник „Матице Српске“ и гласовит књижевник српски умрьо је напрасном смрћу 11. Јула ове године у вече у 66. година живота свога. Др. Ђорђе Натошевић нам је један од најзнаменитијих Срба; он је радом својим српске школе из мртвила подигао и дигао их тако, да сад српске школе нису постидне у свету. Пре њега биле су нам школе свакојаке, дете је ишло по 3—4 год. па још није ни читати знало, мало су што умакле од оних школа, што се недга у Србији *џагаре* звале. Натошевић је изучен лекар, али му лечење није био главни занат; само је 2 године лечио у Новом Саду и као лекар био је особито омиљен. По том је постао професор и управитељ у Ново Садској гимназији и његови ђеци, који су сад већ зрели људи, хвале га као особитог професора, кога су ђаци веома волели и његове предмете особито радо учили. После тога постао је главни надзорник школски, или као што сад велимо: известилац, јер му је главни посао био, да о школама нашим и о њиховом раду извешћује своје више власти и као такав је ево и умрьо. Он је и један од најпризнатијих књижевника српских; много је писао и то све о том, како човек да очува здравље и продужи живот свој, како да се унапреди господарство и богатство у народу, како да се васпита подмладак, да буде од њега ваљан народ и мн. друго. Од списа његових најзнаменитије су му ове књиге: Зашто наш народ у Аустрији пропада? Дуван; Хлеб што једемо; Бисер и драго камење; Крава и њена највећа добит; више година је уређивао „Школски Лист“; по календарима је писао чланке о чувању здравља; прикупио је најлепше народне песме у једну књижицу, да се из ње по школама уче оне песме на памет; а осим тога писао је још много много којечега, све лепше и боље, и то тако разумљиво, да може свако разумети, ко год читати зна. Од колике је важности његов књижевни рад по народ српски, најбоље се види по томе, што га је књижевно друштво „Матица Српска“ изабрала за свога председника и тиме га највећма одликовала како у друштву своме, тако и у народу српском.

Др. Ђорђе Натошевић је и по томе особит човек, што је друкчије живео него остали свет. Он није јео меса, није пио никаква јака пића нити је јео што масно, кисело, напрено и слано. Главна храна му је била грехемов хлеб, који се меси од жита на просто самлевена, тако да мекиње и брашно остаје заједно; тај хлеб не сме бити ни кисео ни слан; осим тога јео је кувана жита (кољиво) добро зрело воће, сира и тд. а главно му је пиће било вода и млеко. Он се са том својом храном хвалио да је врло добра, да је од ње увек здрав и весео, те је препоручивао и другима да тако живе, то је већаше, најбоља и најјефтинија храна. Он је био човек врло умерен, скроз на скроз поштен а вредан као мрав и пчела, велики родољуб и искрен пријатељ своме народу.

Како му се ове године навршило 30 година, од како за српске народне школе и њихов напредак ради; то се спремаху

сви српски учитељи, да му овога лета достојно прославе тридесет годишњицу његова школског рада, али им се та намера изненада и на један пут оте, јер напрасно умре у Горњем Карловцу, куда је отишао био на испите тамошње учитељске школе. Отуда су га пренели у Нови Сад, где је стално живео и ту су га 16 Јула о. г. уз необично велику пратњу народа из Новога Сада и околине предали матери земљи.

Новосадски црквени и школски одбор општине српске, закључили су, да се поради код општине Новосадске и других српских општина, да се из општинских прилога оснује заклада, која би носила име Дра Ђорђе Натошевића, а из те закладе да се помажу српске школе и учитељске удовице и сирочад, и то да му буде споменик, који ће до века трајати. И то је лепо и ваља и то да буде. Али је Др. Ђорђе Натошевић још за живота свога својим радом и делима сâм себи подигао најлепши и најдостојнији споменик, који ће светлити у народу српском, док год Срства трајало буде. Слава му!

Михаило Никофоровић Катков најзнаменитији и најуваженији Рус, умрьо је лицем на св. Илију ове год. у 70 години живота свога. Он је не само био велики пријатељ Руски него и свију народа Словенских. Он је велики руски научењак, био је најпре професор а после новинар; уређивао је и издавао велике Руске човине „Московскіа Вѣдомости“ у Москви. Његове мисли и речи несамо да су одобравали сви Руси, него чак и сâм цар Руски. У Каткову је народ руски а и словенски, изгубио свога највећега пријатеља Али се теше тиме, да његова мисао и жеља погинути неће.

Слава му!

СВАШТИЦЕ.

Споменик Вишњићу. Ко је био Филип Вишњић, казали смо у 3. бр. „Голуба“ од ове године. Срби великошколци у Бечу скупљали су прилоге да се овоме Филипу Вишњићу, песнику, певачу и гуслару народном, подигне споменик у селу Грку у Срему, где је Филип умрьо. Тај је споменик готов и на велику Госпојину т. ј. 15. Августа ове године ће се открити и осветити. На ту свечаност позивају Срби великошколци из Беча свакога, коме може бити, да дође у Грк и да ту свечаност увелича. У славу тога дана а за спомен Вишњићу доносимо у „Голубу“ једну лепу Вишњићеву песму.

Велика олујина У суботу 11. Јуна ове године, беснила је по Угарској и суседним земљама страшна олуја, какве не памте ни најстарији људи. Олуја је та тако јака била, да је на неким местима изваљивала дрвље из земље, скидала кровове с кућâ, извраћала кола с теретом и ваљала људе као снопље. Снопове жита и остале хране разнела је по њивама и тако измешала, да многи нису могли знати, које је чије. У томе ваљању је влаће омлаћено и тако грдна штета почињена. По вашарима је иста олуја поизвраћала занатлијске шатре и по гдекојег и човека убила.

Умиру од жеге. Ове године је лето тако жарко како није скоро било. Од превелике жеге умрло је у Америци преко 40 људи. У Будимпешти умрло је двоје а у Пожуну једно, који нису могли издржати јаку сунчану жегу.

Силни скакавци. У Африци по држави Алжиру раширили се скакавци као облак и чине велику штету; зато народ мора да иде и да их тамани. Њих 20 хиљада ништа друго не раде, него симо иду и убијају те лакоме скакаце. Сачувај нас Боже од те напасти!

Бура на Мору. У Индијском океану подесила је ужасна олујина месеца Јуна морске лађе и нанела им велику несрећу и штету, тако да су многи бродови са свим пропали. На једној великој енглеској лађи било је 800 путника осим лађара и сви су се подавили, само се један морнар спасао држећи се цео дан и целу ноћ за један комад од катарке, те су га ветар и таласи избацили на суво. Са више страна су послани бродови, да траже изгубљене, но нису ништа друго нашли, до само мртва телеса, која таласи тамо амо ваљају као играчку

Сат за слепе и за окате ноћу без свеће. Један Американац по имену Самуило Ф. Адам изумео је сат, по коме и слепи могу знати колико је сати; тај је сат уједно тако удешен, да окати ноћу кад не гори свећа, знају колико је сати.

Тај је сат удешен налик на оне књиге, које су за слепце писане и у којима су слова издигнута те се читају пипајући прстима.

Чизме од папира. Од папира се већ много којешта прави, па ево покушаше и чизме, те веле, да су тако добре, да ни од какве коже не могу бити боље.

Особењаштво. Како има особитих људи види се и из ових примера. Неки Енглез купио је лане својим коњима плаве наочаре, да им прашина не квари очи. Неки пак Загребачки посједник дао је направити за своје коње згодне сламне шешире, те им затуче на главе, када се лети вози, да им не шкоди сунчана жега. — У славно морско купатило *Трепорт* у Француској дошла су два псета у свилу обучена, да се лече. Пси су енглеског војводе Сутерланда. Упратњи им је један лекар и два слуге. На листу, где се странци записују кад у које место дођу, овако су записани: „Кила и Бианка, вашке његове светости војводе Сутерланда са лекаром, пратњом и слугама.“

Међер се ови људи већма старају за здравље својих коња и вашака, него што многи људи чувају своје рођено здравље!

† Алфред Круп. Онај што је изумео најбоље топове, звао се *Алфред Круп*, те се ти топови по његову имену зову: Крупови топови. Тај Круп је у почетку Јула месеца о. г. умрьо у Есену у Пруској. Његова тополивница је једна од највећих на свету. У његовој радионици раде по 11 хиљада радника. Он је од 1848. године па до сада стекао имање од 50 милиона форината. — Шта чини занат!

Не укради. Филемон Залевски био је поштар у Бечу али онако дугачких ноката. Умео је он да новце што преко поште иду да мење у свој шпаг место да их је давао онима, коме су упућени били. И на тај начин био је прикупио свету око неких 2—3 стотине хиљада; па ти онда намисли, да умакне у Америку и да тамо живи као богат човек без бриге, мислећи да га тамо у страном свету нико неће наћи. Па тако и уради. Врло вешто остави он Беч и оде у Париз а одатле преобучен, обријан и ошишан до главе обојадивши своју косу да друкчија изгледа него што јест и извадивши себи пасош на друго име, навезе се на море и упути се у Америку у Њујорк. Али где је срећа, ту се нађе и несрећа. Па ти и нашем Залевеком уђу у траг, те одмах брзојаве у Њујорк, да таког и таког човека на броду дочекају, да му прегледају пртљаг и да га под стражом дотерају у Беч. Тако је и било. Таман кад је крадљивац мислио, да је најсигурнији био, а полицаја пред њега и заиска пртљаг. Отворе му сандук и нађу силне новце у хаљинама. Ту се и сам морао одати да је Залевски а не други ко, под којим је именом путовао и тако га врате у Беч, где ће му сада бити суд, да прими казну, какву је за таку велику проневеру заслужио.

Бог да прости, тако га и треба!

Нове књиге и листови.

Летопис Матице српске, уређује А. Хаџић. Књига 150. Од 1887. свеска друга. У Новом Саду, српска штампарија Дра Светозара Милетића 1887. 8-на, стр. 160. Цена 70 нов. — Уз ову свеску је дошао и *лик Ђорђа Магарашевића*, основача и првог уредника српског летописа.

Максим Црнојевић трагедија у 5 чинова с певањем, написао Лаза Костић. За позорницу удесио А. Хаџић. Музика од А. Максимовића. (Друго поправљено издање). Издање српске књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду 1887. Мала 8-на, стр. 112. Цена 40 нов.

Пера Сегединац трагедија у 5 чинова из повести народа српског, написао Лаза Костић. Друго поправљено издање. Наградила Матица Српска својом највишом наградом. У Новоме Саду, штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1887. Мала 8 на, стр. 136. Цена 60 нв.

Причања Србима и Српчићима о народу њином, написао Ј. Миодраговић. Са сликом српског престолонаследника. У Београду, штампано у крал. српској државној штампарији 1887. Мала 8-на, стр. 176. Цена 1·20 дин. Може се добити у књижари Велимира В. Валожића у Београду.

Немања, илустрован лист за поуку и забаву, о коме смо у прошлом броју опширније јавили, да ће излазити у Бечу, изишао је први број са 8 слика. Пошто Срби немају ниједног свога листа илустрованога за одрасле, то и овога пута препоручујемо „Немању“ Цена је свакој свесци 40 нв или 85 пара. А на целу годину 4 ф 80 нов. или 10 дин.

КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: **Михаило Марковић** у В. Градишту.

					Сви							
				ма-	Све	ве-						
			сре-	мар-	И							
		зна-		што	њи	ћи,	и	А		лост,		
	во-	да	ка	љи-	ћи.	мно	се	ње	ди,	зна-	ра-	
ња	за	ше	жи-	ви-	сва-	је	ки,	је	ко	свет-	у-	сна-
сте-	у-	та	во	пут	жак	Ко	го	мо	ча-	тру-	то-	мо,	га!	чи-
би	че-	се-	ње	њу-	је	са-	час	њу	ћи	Па	ки.	га.		
	ћи!	чи-	У-	те-	не	ви-	си	ме	ди-	дра-	чи-			
		пре-	Од	ле-	бо-	мо,	гат-	зна-	ства,	ла-				
	нег'	мо,	ди,	Бра-	ра-	ћо	ми-	мо-	ну	ја	обла-			
дуг,	ди	је	вре	ме	ше	То-	њи	У	га,	лет-	бла-	Као		

1.

ЗАГОНЕТКА.

Ја знам једно име
Само од три слога
Да га не познаје
Нема баш никога.

Први слог вам значи
Заменицу личну
За одмену лица
Увек спремну вичну.

Други слог са трећим
Један придев јесте
У првоме ступњу
Упореда јесте.

Трећи слог вам значи
Домаћин што сваки
Жели да у својој
Кући буде таки.

А када се сада
Одостраг прочита
Варош у Италији
Која? Браца пита.

Други слог са трећим
Јесте једно име
Са којом се Грци
Поносе са њиме.

*

А сад реши брацо,
Све но овде што је
Па ћемо ти ома
Штампат име твоје!

Милорад Марковић.

Зајечар.

2. ЗАГОНЕТКА.

А А Б В Е И И И И К К Л Л
Љ М М О О О Р Р Ћ Ћ Ш

Из ових свију писмена треба да се саставе имена двојице бивших српских јунака.

Младен Н. Жујић.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе:

Ребуси: 1. Наредба; 2. Коса; 3. Варна; 4. Манастир; 5. Брест.

Рачуни: 1. Тај је број 8. — 2. Имао је 6 форината. — 3. Отац има 48 а син 12 година.

Правилно решили: Стева и Паја Гавриловић у Д. Ковиљу: 2. 4. 5. ребус. — Милан Билић у Мостару: 1. 2. 4. реб. и све рачуне. — М. Марковић у Градишту: све. — Алекса Радовић у Мостару: 2. рач. (Оно што питате, примљено је, али није уважено). — Вера Верољубић у Марковцу: 2. 4. 5. реб. и све рач. — Бошко Вукићевић у Сомбору: 2. 3. 4. 5. реб. — Драгутин Ковачић у Молу: све ребусе. — Петар и Јован Симоновић у Сремским Карловцима: све реб. — Војислав Николајевић у Стејановци: 2. 3. рачун. — Милан Симић у Београду: све реб. и 1. и 2. рач — Петар Танасић у Брчком: 1. рач. — Душан Миловановић у Молу: 1. 2. 4. 5. реб. — Ђорђе Чохаџић у Нишу: 2. 4. 5. реб. и 1. и 2. рач. — Јелисавета, Милева и Анђелка Петровић у Загребу: 2. 3. 4. 5. реб. и све рач. — Коста Видић у Тешњу: 1. рачун. — Никифор Дучић у Тешњу: 1. рач. — М. Н. Милетић у Пожаревцу: све. — Димитрије Величковић у Нишу: 1. 2. 4. 5. реб. и 1. и 2. рач. — Милан Стојановић у Нишу: све реб. и 2. и 3. рач. („Стари лав“ се не прима, јер је басна). — Север Милутиновић у Нишу: све реб. и 2. и 3. рач. — Јелена Глоговац у Мостару: 2. рач. — Милена Мишић у Дивошу: 1. 2. 4. 5. реб. — Мито Гојковић у Имоцком: све рач. — Милета и Иван Лесковац у Кули: 2. 5. ребус. — Јован Павковић у Субатици: 2. 4. 5. реб. (Великог срп.-мац. речника и нема у Срба). — Сава Миљковић у Баваништу: 2. рач. — Перо Благојевић у Тешњу: 1. рач. — Владимир Зундановић у Батосеку: 1. рач. — Јекатарина Кујунџић у ? 1. рачун. — Драгомир Милетић у Пожаревцу: све реб. — Перо Обрадовић у Приједору: све рач. Драгољуб Марковић у Чачку: 1. 4. 5. реб. и 1. 2. рач. — Станко Вучетић у Митровици: 2. 4. 5. реб. и 1. рач. — Славко и Светозар Петковић у Б. Градишци: 2. 3. 4. 5. реб. 1. 2. рач. (Ако вам коњ. скок и аритмогриф буду добри, примићемо да како). — Божидар Стефанковић у Панчеву: 2. 4. 5. реб. и 1. и 2. рач. — Симо Јованоаић Ливњак у Грахову: 2. реб. и све рач. — Петровић Јоца у Враневу: све. — Марија Виловска у Карлову: све. — Светозар Полит у Н. Саду: 2. 4. 5. реб. и 2. и 3. рачун.

„Голубов“ писмоноша.

М. Гојковић у Имоцком. Решење аритмогрифа за прошли број доцкан дошло; оваке пак врсте аритмогрифа као овај ваш имамо већ из више руку.

Србин Сарајлија. Добре прилоге примамо, али без икаквог услова. Лист шиљемо само уз припослану претплату. Овај лист не може никоме давати награде, јер му је цена врло мала. — Ваше ствари — осим ребуса — уважавамо.

Сев. Милутиновићу у Н. Исправићемо шиљање по Вашој жељи. — Бројеве, што прекобројне имате, за сад задржите при себи — Сад послата песма и приповетка примају се без замерке. За остало важи, као што смо Вам у своје време одговорили.

Некима. Неки нам пишу и шиљу писма и радове без потписа. Такове ствари не примамо; ми увек морамо знати, од кога нам шта долази. Ако је на раду (прилигу) и друкчији потпис, али у писму мора бити пуно име, иначе иде одмах у кошар и — писмо и рад.

Т. А. Братић у Мостару. Слабачко је.

Н. С. Петровић Шумадинац. Једно примљено — песма, остало не.

Милор Марковић у З. Добре ствари примају се и од непреплатника. Ово Ваше припослано добро је.

Д. М. у Дивошу. Добро је, али је иста приповетка прерађења у лањском „Голубу“ изашла.

☞ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: Јован Благојевић. Издаје: Књижара Миливоја Каракашевића.

Штампа Ф. Витерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 9. У Сомбору 1. Септембра. 1887.

МЛАДОСТ — ДРАГОСТ.

Ој младости, ој драгости,
Живота нам цвету,
У теби су све радости,
Ти си све на свету.

Мисли су ти увек лаке,
Жеље често смешне,
Полетарац дух ти има
Осећаје нежне.

Та најдуља нек протега
Јесте ту на низу,
Што је теби тога свега :
То је теби близу.

Теби сунце лепше сјаје,
Теби цвеће боље мири,
Твоје птице не селе се,
Твоја слава више с' шири.

Пролеће ти јест и зими,
Кад не цвату руже,
Мраз када се биља прими,
Кад нас јади круже.

Ој младости, невиности,
Безазлено јање,
Само ти си нада наша,
Наше миловање.

Ој младости, ој младости,
Што те волим тако ?
— За тобом би, кад промислим,
Само јадо, плако.

Ој младости, ој драгости,
Живота нам цвету,
У теби су све радости,
Ти си све на свету. —

Црнко.

СУЈЕВЕРИЈЕ ИЛИ ПРАЗНОВЕРИЦЕ.

Шта је то сујеверије?

И само се каже: Реч сујеверије састављена је из две речи:

„Всује: словенска је реч и значи: бадава, узалуд; а вјерије значи: веровање, дакле обадве речи заједно значе: узалудно или празно веровање, веровање у оно чега нема.

Од када је људи на свету увек је и сујеверија на њему било.

Наука о боговима: римска, грчка и у опште свију других народа, који су веровали у те богове, није ништа друго, него гатка, лажна вера.

Шта и шта нису веровали Грци, Римљани, а особито земља Фараонска, што је зовемо и Мисир, Египат.

Крокодил, мачка, рода, гуска, све су то били њихови богови.

Крокодила су поштовали, што су га се бојали, као што и ми држимо, да није згорег и ђаволу упалити свећу.

Неку тицу ибиса а то је врста рода, поштовали су за то, што једе змије и гуштерове; па то се и код нас задржало, јер и сад наша на селу, држе, да је она кућа срећна, где рода на оцаку себи направи гњездо. Мачку су поштовали, што мишеве тамани, и то тако лудо, да је једно племе мисирско волело пре само пропасти, него допустити, да се мачке потуку. То је било овако: Зарати се то племе са другим једним. Непријатељи се досетише, па сваки војник узме једну мачку и привеже је за телећак, кад су сви спазили мачке на телећацима, несмедну их туђи бојећи се да неће коју мачку убити, а њихово оружје биле су само стреле, те се тако сви предаду.

У Цариграду још и данас не сме нико убити вашку, јер то закон турски најстрожије забранује.

Римљани су гуске, дакле највеће брбљуше на свету, држали за свете, с' тога, што кад је народ, који се зваше Гали напао на Рим, па стража на граду заспала, а гуске огласе, да се Гали пужају на бедеме, те се Римљани пробуде и потуку Гале.

Што год је човеку дакле било на велику штету, или од велике користи, све се то за Бога поштовало. Шта више, много што шта су за Бога само за то поштовали, што га је ретко било видети.

Тако је во, који је био са свим црн, а само на челу имао белу пегу, као звезда, имао срећу бити патрон мисирски, па кад он цркне, о опрости боже! ко би се то усудио рећи, тај би главом платио. Кад он цркне, онда ти читава земља жали, док се нов патрон не нађе, а кад се нађе, те луде радости, сав се народ дигне, те га с литијама и песмама и факлама по вароши проваћа. Бесно живинче не навикнуто на вику и дреку, скаче и отими се, а народ плаче говорећи: да је светац одвратио лице од њега, те пузи по прашини и пиштти, да се до неба чује, молећи марвинче, да се смилује на свој избрани народ.

Та писка још већма раздражи дивље марвинче, те се толико пута отме и нагне бежати кроз свет, али благо онда ономе кога полази или одвали ногом да му срце јекне, а најсрећнији је онај, кога на роговима дигне, и о земљу лосне тако, да му глава одлети на једну страну а ноге на другу — тај ће управо у рај мисирски.

Тако ето, из лудости натоварио је народ себи беду на врат и још се радују, кад што више од ње пати.

Бесна *Аписа*, тако су звали тога дивљега вола храниште медом и шећером тадашњи левити мисирски, што се држаху, за прваке у народу, а бише робови марвинчетови.

Тако је ради лажне вере, за ћеф

силнима, толико пута проливана крв најчеститијих људи на свету. Грчка историја је пуна оваких примера, а ми ћемо овде само неке навести, навешћемо најпре за пример Ифигенију, кћер грчког краља Агамемнона.

Помислите само, најчеститија и најобразованија у оно време у читавој Грчкој земљи била је Ифигенија, а отац јој беше најваљанији краљ у оно доба, па како ли је отац миловао своје дете, како га је волео, то се не може описати, а како ли је њега опет то дете волело, то се не нађе више.

Долазише просиоци са све четири стране света, синови најсилнијих царева земаљеких и све их одби ћерка Агамемнонова и ни коме је не може прегорети отац Агамемнон. Али дође весрегни рат тројански диже се на војску краљ Агамемнон, али богови зажеднели крви људске, па никако да пусте добар ветар. Они што приношаше жртве боговима, клечаху седам дана од јутра до мрака, али богови не дадоу ветра.

Тек осми дан, кад је ветар и сам дошао, дође први и најстарији жрец (богобожац) на прилику тадашњи патријар и рече: Радуј се краљу, кћи твоја нашла је милости у небесима, један од њих (богова) изабрао ју је за невесту, а таста ће даривати најбољим ветром, и народ повика:

Слава на висини боговима, на спалиште несрећну девојку, да лакше одлети женику своме, горе на небесима.

Но да прођемо та стара времена у којима је тих сујеверијâ небројено много било, него да наведемо неке, која су пре 70 година била, која су већма но икада свет морила

Говорићемо о добу судова вештичарских, који почеше пре 400 година а престаше тек пре 70 година.

Папа, који се зваше Иноκент, издао је први пропис, како се има судити онима, који су проглашени да су вешци или врачари. Мећали су им живо угливље на прса, морали су ићи боси по усијаном гвожђу, ударали им клинце под нокте, и на горе муке су их још мећали, само да докуче, да ли су вешци.

Време то беше највећи злотвор науци. Ако је ко више знао него други, одмах је вештац назват. И данас је до душе тако исто, који више зна, зове се вештак а то је само у последњем писму разлика место „к“—„ц.“ или управо реч једна и друга значи то исто, само што онда нико није смео бити вештак, јер се држало да није сам, него да бара с ђаволима, па и сад ћете чути од наших жена кад виде „пеливана“ да иде по ужету, где се прекрсте, па веле: Буди Бог с нама тај није сам.

Судови вештичарски највећма су цветали у Енглеској За две године погубљено је тамо преко 300 вештаца а вампира то се не зна ни броја.

Што је најчудније и најученији људи тадашњег времена вероваху у вештице. Судије, које иначе са свога знања заслуживаху, да им се човек диви, примали су најбудаластија изношења за доказ.

Тако је изнешено за свештеника некога, да је учинио са ђаволом уговор, да му овај (ђаво) 41 годину сваштa по вољи чини, а после да узме попину душу. Ђаво ко ђаво изврне бројеве те од 41 постане 14, и тако после 14 година дође по своје. Подговори другога човека да тужи попу, и дадне том човеку уговор, што га је начинио са попом на ком и дан данас стоји ђаволска копита. Нико се не сети да пита, ко је потписивао ђавола, кад зна каква му је копита, него се судије повероваше за клетви занесеног човека, и тако попа буде спаљен, а сва деца, коју је он за 14 година крстио, буду на ново крштена.

Што је најсмешније, држало се, да ђаво пије човеку крв на брадавице, (младежеве), које човек има на телу. Која је девојка по несрећи својој рођена с младежима, та ма да је најобразованија и најбогатија није се могла удати. Обично су тадашњи гиздавци за таку говорили, та има толико ђаволчића на себи, да се не може исказати, ђаво нека је носи; и тако сирота девојка хвалила је Бога, ако јој је на миру глава остала

Но није то само тако у Енглеској било, него и у Шпанији, у Италији и т. д. У Италцји још и дан данас моли се Калабрезац пречистој Мадони, да му буде у помоћи, а иде да пали и убија.

Но не треба тако далеко ићи .

Зар код нас нема свега тога? Зар код нас и данас толико пута не дође до крви због сујеверија, или зар је један пут, по селима нашим између две куће покрвило се, што у једној мру деца, а у другој има вештица, зар то није сујеверије? Па још и колико има девојака и госпођица, које би смеле у поноћи отићи у гробље, па и колико има мушкараца, којима не би било нешто чудно ићи у поноћи на гробље, а и кад би тамо отишли, које не би онако и нехотице нека језа спопала, па онда још морамо запитати, ако би когод казао, од куда је то ако и није сујеверије.

Дете док је још у колевци грамзи по природи својој за светлошћу. Принесите му упаљену свећу, оно ће одмах за пламен хватати. Ту се опече и тек искуством дозна, да је ватра опасна, ма да још не зна да се то, што пече, зове ватра.

Кад мало веће нарасте, па га слушкињама и дадиљама оставе, на дете хоће да плаче, оне онда, да га заварају приповедају му најстрашније приповетке: о вилама, вештицама, ђаволима, хаждајама, гвоздензубама и т. д.

Дете обично све то себи у страшне животиње претвори, те после не сме само да спава, не сме с кревета да сиђе ни на поље да изађе, чим се смркне, а оно зажмури да не види ништа.

Дође после у школу, и ту има приповедака, којима дете не може да докучи извор, те га то још већма утврди у сујевјерици, па још и кад одрасте остаје нека трага од тога и то ако не вере а оно сумње.

Сујеверије није дакле ништа друго, него варљиво уображење, и несвест, и као што се ругамо пијаном човеку, тако и још више треба да се ругамо празноверици.

Из свега што досад о сујеверици наведосмо, види се, да сујеверице има само онде, где нема науке; да дакле долази од незнања, долази отуда, што се човеку причини нешто, а у истини је друго шта, него што се њему чини, а да то још боље докажемо навешћемо још и овај пример.

Човек, који је сујеверан, готова је луда

У једној лудници беше нека луда уврдила себи у главу, да има вранца у глави. Лекари му доказиваху да то не може бити, али бадава, кад он вели, како чује да врабац цврчи, како се гњезди, како кљује! Онда се лекари досетише и рекоше луди: „јест, ти имаш вранца у глави, и ми ево хоћемо, да га извадимо.“ Донесу дакле вранца у џепу, па луди мало расеку главу, а у тај мах пусте вранца. Луда виде где је врабац излетео, али од куда је то, није ни помишљао, него мишљаше да је заиста из његове главе.

Зар то није све сујеверије?

Но о овоме се може рећи да је био луд и да није знао ништа мислити. А од чега је полудио: Можда баш највише од сујеверија.

Има сујеверија и код других на-

рода много и много, али се нас не тичу други народи, ми морамо суј-еверицу искорењивати из себе и свога народа, а то се најбоље чини науком и читањем добрих књига.

Прерадио: *Јован Д. Брајић.*

ПОВРАТАК ИЗ ДОМОВИНЕ.

II.

Солун, Јануара 1887.

Драги пријатељу!

Жао ми да те одведем из Пећи, а да ти не испричам и коју епизоду, која би те могла занимати ако не савршено, а оно бар подобно ономе осећању, које је остало удубљено у мојој успомени. Истина већ сам пробучао главу не само теби и свима који читате вечито млађахни и красни наш „Голуб," него и свима читаоцима „Невена" и „Срнчета," пишући вам све једнако о Пећи канда је то неки Напуљ, или Флоренција, или Атина, или ти чудовиште нашега столећа: Париз; али шта ћеш драги мој?! Славуј у кавезу једе шећер, али глас му није онако весео, кано кад пева у лугу, макар да се тамо рани самим просом. Њему је шумица милија од златног кавеза. Зар свемоћна природа беше удесила да се најволи место, где се ко роди. Кад би дао Бог слободе, ја ти се из Пећи не би ни макао. Дивна је то варош, драги мој пријатељу! Она поља, оне долине, оне горе, они лузи, оне високе планине — све ти се чини руком засађено. Она вода, увек бистра као вилинска суза; онај ваздух, увек чист увек свеж; они хитри поветарци, што, час са сланога поља, час са оног неизмерног ланца Стреочких и Љубоњићких планина, пире и лелујају оно високо дрвеће, које се раскрилило кроза сву варош, пире и разносе жубор бујне Бистрице, брзих јазова и бистрих поточића, пире и на летњој жези хладе загрејано становништво. А хитра Бистрица чини ти се канда би хтела разговорити учмавани свет: ваља се преко оног ситног камења, жубори и хуји и хита на ниже да плави своју питому долину. Онај дуги низ брегова, по којима видиш насађени виноград до винограда А с ниже вароши пружило се Пећско поље равно, на десно такође. Не знаш куд пре да погледаш: да ли у близини оне красне њиве и ливаде, да ли у даљини она китна села, оне брсне брежуљке . . . . . о, та то је рајски предео! . . . Па инак тим земаљским рајем владају демони у лицу људском.

Кроз коју годиницу навршују се пет векова од онога злосрећнога дана када нам златна слобода пропаде у судбоносноме боју косовскоме. Пет столећа нису ни пет дана ни пет година. Двадесет и више појасева изроде се и умру у тај размак, па ипак ми остасмо они исти, што смо били. Што је рекао неумрли Бранко:

Ој Босанче, стара славо,
Тврда срца, тврда главо!
Тврд си кано кремен камен,
Где станује живи пламен.

Камо да је рекао за све Србе тако! Ни мач, ни огањ, ни нож, ни пакао не помогоше Турчину да нам наше неумрле старе к себи осаврљи. Учине што учине, али од кога? Од онога који је имао врапчије срце (што је рекао један господин), од богаташа и од великаша, а народ остао стално веран своме роду, крсту и предањима. Зар *слава* не постоји и данас. Турчин прети да ће све пожарити и попалити, а Србин закопечио, па слави свеца, кога су му стари славили и хвалили. Та макар цео свет отишао у неврат, Србин се славе не окања[1]). Ми у Старој Србији, буд притиштени од Турака и од Арнаута, и од Језујита и од свакога ђавола, чинимо све онако, како су нам стари радили. Грчке владике чак придиковаху да је то јеретички обичај и — проклињаше славу; али Срби осташе *славећи свеца и пијући у славу Божију*. Но да ти причам о нечему још што је Пећска особина, и што, бар онолико ја знам, нема по другим нашим покрајинама, хоћу рећи, са чиме се дичи само старославна патријаршијска Пећ.

Још од баба замана постоје код нас занатлијска друштва. На пример абаџиски еснаф, т. ј све абаџије саставили једно друштво, списали се и платили по неку одређену суму: Сви ти новци збрати су и предати једноме избраноме члану, који се „устабаша." зове т. ј. председник, а с новцем и књиге, у којима су записата имена свију чланова, а са овом и друга, у коју се уписују имена свију чланова који умиру. За

[1]) Али канда имаде по неких, који срамећи се од париске моде, заборављају на ову свету српску особину.

чланство се улаже једном за свагда у овај еснаф 70 гроша т. ј. 12,75 динара, толико плаћају они који обрађују овај занат, а они што не т. ј. почасни чланови, плаћају 100 гроша т. ј. 18 динара Тај новац дâ устабаша на интерес и од тога интереса после сваке године о Госпођин дану прави се по два дана *шир* т. ј. гозба. На ту гозбу долазе сви чланови, морају да дођу, мањ оних коју су отсутни од вароши. На тај шир једе се, пије се, весели се и то весеље, већ што кажу као на свадбу. На сâм Госпођин дан зберу се, почну да пију ракије и кафе и мало пред ручак дође свештеник, пресече пресвету и колач, напије у славу Божију, баш као на славу Мало по тем настаје ручак. После ручка весеље све до у вече и, ако је наређено и да се вечера, остају по сву ноћ веселећи се, пијући, певајући, играјући. Красно је то весеље. Онде видиш збрали се у круг стари људи причају о прошлости, говоре о садашњости, упоређују прошлост и садашњост, већају о еснафу, уписују нове чланове итд. Овамо на другу страну збрала се младеж, певају, играју, шале се, смеју се — дигли урнебес. Али сваки се лепо пази, јер ко кога увреди плаћа еснафу три динара (16 гр. и по) глобе. Реч „шеснајес и по“ има велику моћ, а за велику увреду и терање из еснафа, па макар ко био. То је тако у свима еснафима. Прост програм али вредан.

Један од најстаријих еснафа јесте абациjски еснаф. Осим његових чланова „живих“ и „успших,“ које броји на стотине и међу којима сам нашао имена свију још незапамћених владика, архимандрита, игумана итд. нашао сам имена пок. Кнеза Милоша и Михајла. Част и поклон сенима тих великана, који су знали лепо потпомагати такве староставне уставе. Али сада се изменило време. Осим ов га еснафа имаде силесија других, које нисам кадар пребројити. Последњих годнна установљен је и тако звани „општи еснаф,“ где се може уписати сваки, па чак и женске. И сваки еснаф има славу. Обациjски и трговачки Велику Госпођу, куjунциjски цара Константина и Јелену, ћурчиjски св. Илију, а за остале и не сећам се. Абациjски има и преславу или, како код нас кажу, прослужак, Малу Госпођу . . .

Још пре него што сам пошао за у Београд, чини ми се годину дана или две, мој деда као устабаша абациjског еснафа, уписа ме у овај еснаф. Овога пута случих се тамо за ову сjајну славу и на Велику-Госпоjину, ја и мој млађи стриц, одосмо у абациjски еснаф, а отац и стариjи стрицу у трговачки. Покоjни деда био је око тридесет година устабаша, па пошто је он умр'о, абациje, из његове почасти, оставише опет нашоj кући да устабашуje, а мој стриц да буде главни, премда смо ми одбијали с тога што се ми занимамо трговином, али „глас народа глас сина божиjа“ те не могосмо на ино . . . Шта да ти пишем о томе весељу, драги мој пријатељу! На вашару је лепо, али тамо не зна се ни ко пиje, ни ко плаћа, што је она реч; али ово весеље, ово је нешто што се само у Пећи дâ видети. Прости људи, неуки људи, али да га видиш на веселју, да ти га је милина видети Отвори ти чисто срце, пусти jуначки глас, разлеже се оно српско „многаjа лета,“ па све хуjи. Куцају се чаше, напиjају се здравице, а кад се пиje у славу Божиjу, забруjи из стотине грла она буjна троjична пjесањ: *Преславнаjа днес*[1]), захори се од младежи *Многаjа лета* — створи се један хаос у коме видиш само весеље, чисто српско весеље. У томе тренутку на све се заборави, све се баци за леђа, а на свакоме лицу видиш извајане црте, које ти јасно изображавају срдачне осећаje А да није још тих тренућа, шта би тај јадни народ радио? Та очајање би му прекратило и то мало века, што га бедно животари . . . Слађе је оно веселье, него све jело и ииће што га издашни устабаша богато спреми. Кад је срце пуно, све је задовољено. Бољи је један заlогаj у смешењу, него сто у плакању. О, како сам ја ово лепо искусио. Па да видиш оне игре, оне поскочице, онога буjнога кола, што се поведе насред манастирскога дворишта (јер абациjски еснаф прави шир у манастирскоj (Патриjаршиje) згради), а поведе се буjна песма, те све оне горе хуjе. Та и сама небеса, радуjући се овоме дану, скоро увек пропрате пировице ведрином и красним сунашцем. Једном речjу да ти кажем, таквога весеља ретко је наћи, и ко види једно такво веселье може се с поносом похвалити да је видео нешто што се ретко виђа . . . Тако је у оваким околностима, а да дадне Бог оно за чим сав бедни народ дубоко уздише?

[1]) Не могу на ино а да ти ову пjесну не изнесем целу, која гласи овако: Преславнаја днес видјеша вси јазици во градје Давидовје, јегда дух сниде свјати во огњених јазиuје ја оже благогласовни Лука повјествуjет, глаголет бо собранным учеником христовим. И бист шум јакоже носиму диханију бурну, и исполни дом и дјеже бjаху сjедаште, и вси начаша глаголати страними глаголи, страними учени, страними повелени: свјатиja Тројици. — Пева се на пети глас црковни.

О, уверен сам да би многи родољубиви свет поврвио да се диви томе весељу и да би многи врели Србин зажудео да буде саучесник у тој красној прослави, којих имаде толико, са колико заната рукују православни Срби овога стародревнога града, и још више, пређе напоменути „општи еснаф," премда сви еснафи не пирују онако славно као неколико постојећих још од старина.

Част и поклон таквим установама којима смо кадри дичити се ми Срби, а нама, драги пријатељу, дика и понос за нашом народношћу, која имаде нечега што нас одабира и одличује.

(Продужиће се.)

СИН ПСОВАЧ, ИЛИ ПАМЕТАН ЗА ТРИ ДАНА.

Народ овђе приговара и приповиједа онијем неваљанијем дјечацима, који на улици нападају са својијем погрдама и псовкама мирни свјет, ову опоменљиву и и поучну приповијетку Те ју и ја стављам за наше читаоце „Голуба".

Први дан.

Син: Оче! Ја сам данас опсовао једном човјеку оца и матер, и бацао сам се на њега каменицама.

Отац: Добро сине, право си имао. Само чини ми се, ти нијеси *правоме човјеку* псовао оца и матер. А и за то могао би се љутито кајати.

Син: Јесам оче, баш човјеку!

Отац: Нијеси слатки сине, нијеси!

Други дан.

Син: Оче! опет сам данас опсовао једном човјеку оца и матер, па сам га се још сит напсовао и наружио.

Отац: Нијеси сине још никада ти наишао на праву људину; то је морало бити неко вузле — нека кукавица.

Трећи дан.

Дође син кући, сав помодрио од плача, па ће учинити јецајући:

Син: Оче! данас сам опет опсовао човјеку оца и матер, па ме истуче штапом и по леђима и по глави и свукуд — ај — ä — ä.

Отац: Данас си опсовао човјека, а оно су до сад ређе биле све. Данас си погодио *правога човјека,* нека га, посветиле му се руке!

Син: Нећу ја више никоме псовати оца ни матер, а ни бацати се нећу на свијет. Кајем се много што сам и ово чинио.

Отац: Можеш сине још, можеш!

Син: Нећу оче, нећу; јер могу набасати на *правога човјека!* Душе ми татице нећу никада никога псовати. Вата се још а плаче.

Од тога часа син није никога псовао нити нападао са каменицама; па за то ни б'јен није био никад.

Светујте се Српчићи и Српкињице!

П. Мирковић.

НА БРЕГУ.

Злаћано сунашце жарко сија, — пече... врућина је жега:
Све се живо клони од сунчаних зрака, све у хладак бега.
Под лисним хладовним багреном на брегу пућих се по трави;
Ведро небо, с кога сунашце се смеши, нада мном се плави,
А под брегом поток сребрних таласа жубором кривуда,
Тма веселих птица складно, дивно поје на багрену, свуда.
Погледи ми лете у даљну даљину без препоне, смело...
Ала добро, лепо са свих страна могу да посматрам село!
Поглед ми се често и подаље отме, ван домова пане,
Па посматрам њиве, винограде, шуме, простране пољане.
Гледам, како пасе свилоруно стадо око свог пастира,
Који разне песме милогласно, вешто у врулицу свира,
Забавља се тако, веселећи себе и стаданце њима;
Видим усев, жбуње, дрвеће и што год у обзору има.
Тамо где се чини — да се земља с небом додирује, спаја,
Брегови се црне ка' облаци... — ао — чудноватог баја!
Осим тога ту се ка' кроз маглу виде сва околна села...
Ал си диван, свете!... велика су Твоја, благи Боже, дела!

Кула.

Ив. М. Поповић.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

IX.

СЕПТЕМБАР, (Ruian), има 30 дана.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Уторак	Симеун Ступ. и м. Марта.
2	Среда	Јанићије први патр. срп.
3	Четвртак	Свм. Антим и Теофило.
4	Петак	Вавила и Мојс. боговид.
5	Субота	Пр. Захарија и Јел.
6	Недеља	Чуд ар. Мих. Мч. Јевдок.
7	Понедељак	Јов. арх. Новг. Созонт.
8	Уторак	Мала Госпојина.
9	Среда	Јоаким и Ана, род: Бог.
10	Четвртак	Минодора и Нимфадора.
11	Петак	Мајка Тодора.
12	Субота	Свештеном-Аутоном.
13	Недеља	Корнелије стот. и Јул.
14	Понедељак	Крстов дан.
15	Уторак	Никита и Филотије.
16	Среда	Вмч. Ефимија и Лудм.
17	Четвртак	Софија, Вера, Љубав и Нада
18	Петак	Евмен. Аријад и Ирина.
19	Субота	Руски кнез Тодор смол.
20	Недеља	Кн. Мих. чер. Јевстат.
21	Понедељак	Димитр. Митр. Ап. Кодр.
22	Уторак	Фока и пророк Јона.
23	Среда	Зачеће Јована крстит.
24	Четвртак	Краљ срп. Симон.
25	Петак	Јевросима.
26	Субота	Ап. и ев Јован (задушн.)
27	Недеља	Калистрат и Епихар.
28	Понедељак	Кн. Вељеслав Харит.
29	Уторак	Михољ-дан (Киријак)
30	Среда	Михаил I. митр. Кијев.

Име овога месеца. Име овога месеца долази од латинске речи с е п т е м, што значи = седам. У старо време код Латина био је ово седми месец у години, па зато је тако и назван.

Мене месеца. Нов месец 5. после подне. — Прва четврт 12. из јутра. — Пун месец или у штап 20. из јутра. — Последња четврт 28. изјутра.

Дужина дана и ноћи. У почетку овога месеца дан је 12½ а ноћ 11½ сах., али до краја месеца дан окраћа за 1½ сата, а за толико ноћ одужа.

Почетак јесени. Јесен почиње у овоме месецу и то 11. Септембра. Тада је дан и ноћ једнак (12 сати дан а 12 сати ноћ.) После тога бивају ноћи дуже од дана.

Радње овога месеца. Овога месеца оре се и сеју зимни усеви (жито и јечам); спремају се бурад и беру виногради и кукурузи; копају се јаме за сађење воћака; бележи се неваљало чокоће да се после извади и бољим замене; сеје се зимни лук, спанаћ, салата, першун, мрква; вади се кромпир; спремају се дрва и слама за огрев и зимско одело за млађе и старије.

Важни догађаји у овоме месецу. 1 Септ. 1863. отворена је у Београду виша девојачка школа, у којој се спремају и оне, што мисле бити учитељице. — 2. Септ. 1541. год. освојили су Турци Будим и ту су 150 година господарили. — Истога дана 1686. освојио је Херцег Карло Лотрински Будим од Турака, где су се славно показали Срби са својим капетаном Манастерлијом и Јованом Будимцем. — 10. Септ. 1683 били су Турци код Беча страшно потучени. У тој битци су се јуначки борили 30,000 Срба против Турака — 14. Септембра 1860. умр'о је у Београду кнез Милош Обреновић, деда садашњег краља српског Милана. — 15. Септ 1810. године разбили су Срби Турке код Крушевца. — 30. Септембра 1860. изишла је наредба, да се Новосадска мала гимназија уз државну помоћ подигне на велику гимназију од 8 разреда.

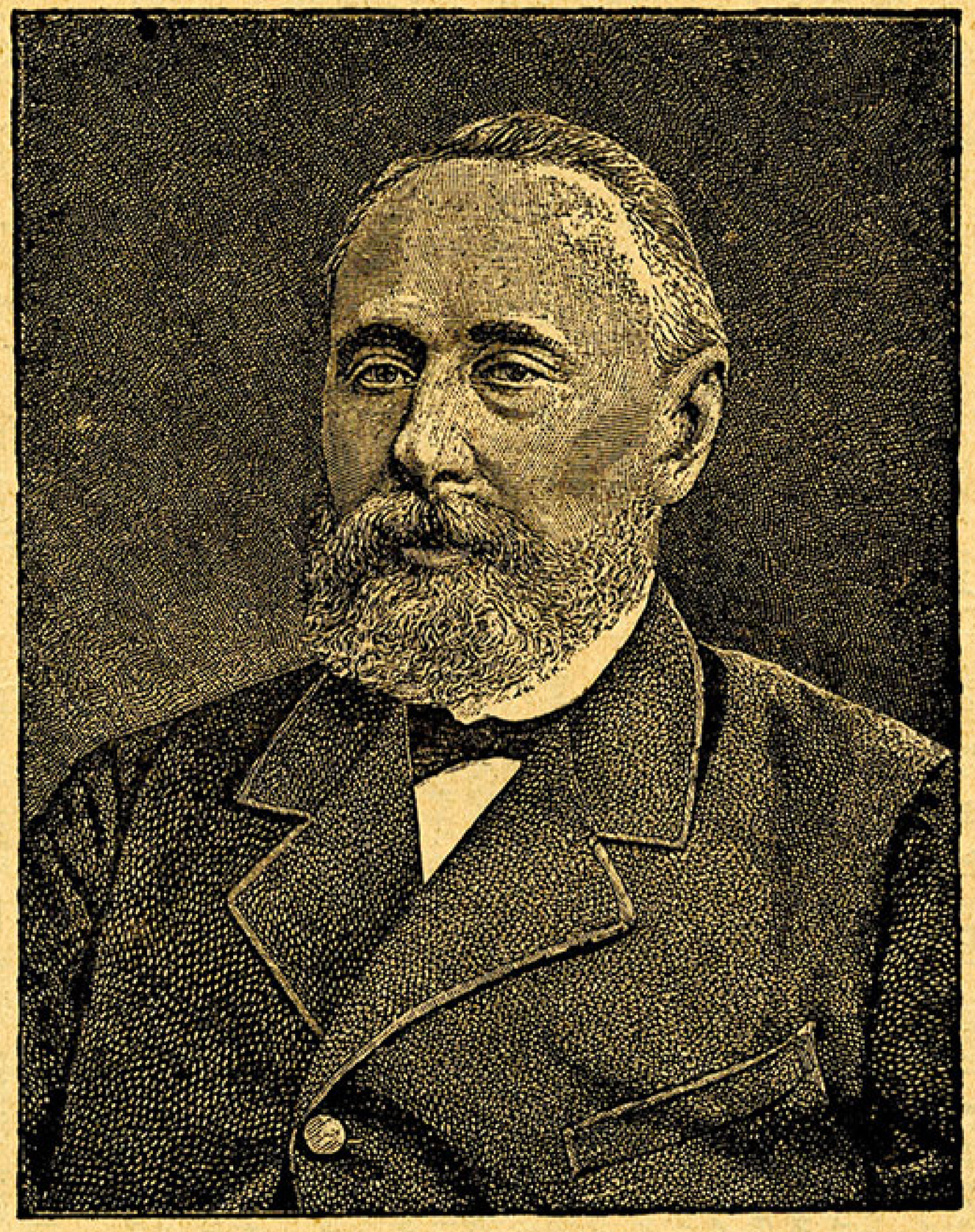

† Михаило Никифоровић-Катков.

† Др. Ђорђе Натошевић.

Ово су она два славна мужа, о којима смо у прошлом броју „ГОЛУБА“ у споменици говорили и казали, ко су и шта су били. Прочитајте још једном оно!

БРАНКО И МИЛЕВА.

Било је то давно, кад је један трговац — који је живио у Француској — отпутовао са својом женом у Индију. Тамо поживи дуго времена. Стече много благо, те намисли опет вратити се своме отачаству, које и учини.

Њега су окруживала два красна цвјетића: Бранко и Милева. Бранко је имао само четири године, а Милева тек три.

Море је било из почетка тихо и мирно; али на половини пута, рашири крила бијесна бура. Крманош јави, да су у великој опасности, јер брод лувањем страшне буре, пловљаше к'островима, где би се извјесно разбио. На лицу трговца, показиваху се црте тугованке, и кануше му двије сузе Али брзо устане и отпоче рад: Узме једну пошироку даску, и тврдо свеже за њу жену и двоје дец. Шћео се и сам, за исту даску привезати, али већ касно би, јер брод удари у стијену, разбије се, а сиромашни путници, загрлише вјечни санак у дубинама морским. Она даска, на којој бијаше привезана мајка и двоје дјеце, дизаше се на бијеснијем талазима, сад гори, сад доли, док их најпослије не избаци на остраво. Кад се тужна мајка, мало освијестила, одријеши себе и невину, готово мртву дјецу. Клекне на кољена и захвали Богу, што ју је од бијеснијех таласа са својом дјечицом спасао.

Загрли дјецу и облије им лице топлим сузама. Она мишљаше да јој је већ муж у дубини морској, и жалосно тужаше; мислила је да ће ту са својом малом дјечицом од глади умријети, или да ће је љути звјерави растргнути. Неколико дана луташе по острову, пуна црнијех мисли, кад нађе једно дрво плодом окићено. Тијем нахрани своју слабу дјечицу, и даље пође, не би ли ће какву колибу спазила, да ту склони своју дјечицу; али све узалуд, само што нађе једно велико шупље дрво и ту се с'дјечицом смјести. Још је неколико дана ходала по острову, и најпослије видећи да нејма људи нити какве опасне животиње, преда се вољи Божијој. Она је имала у џепу један молитвеник, те одлучи своју дјецу васпитати. Научи их читати и Бога познавати и љубити. Једног дана, упита мали Бранко:

— „А, где је мој отац, мајко“?

— „Хеј, моје драго дијете — рече му мати, с пуним очима зуза — твој је отац сад на небу.“ . . . .

— „Али ти имаш другог оца — продужи мајка а тај је Свемогући Бог; ми га не видимо, али је он увијек код нас, и брине се, да нам хране даде на овом пустом острову; и све ће нас чувати од сваке несреће, докле га год љубимо и поштујемо.

Тако та сирота жена поживи на том острову са својом дјецом двије године. Али допаде тешке болести, па позове себи једног дана Бранка и Милеву и рече им:

— „По Божијој вољи, ја ћу скоро умријети, моја сирочади! . . . . и ви ћете бити без ваше мајке сами.“ .. Али не баш сами, с вама ће бити благи и вјечни Бог, који ће вас чувати од сваке несреће и зла; немојте никад пропуштати, кад јутро сване и вече дође, да њему захвалну молитву не одате. Драги Бранко! чувај и љуби твоју сестрицу; немој је тући ни карати, она је мала, брини се за њу и приправљај јој хране, оног плода, што нам га Бог пружи.“ . . .

Још тужна мати, шћаше да каже и Милеви нешто, али анђели рајски слетише и загрлише јој душу, па с њом пут неба одлећеше . . . Сирота дјеца, још у уму неразвијена, нису разумјела своје мајке, нити су знала, шта ће рећи то умријети. Они мишљаху да она спава, те да је не пробуде, мирно су се забављали. Бранко оде, набере плода и донесе га, те вечера са својом сестрицом, па легну спавати.

Кад је златно сунашце отело се из груди зорице, и распрострло своје топле зраке, пробуди се Бранко и Милева. Помоле се Богу и прозову и мајку да устане.

Узму је за руке, али мртво тијело нејма гласа. Они мишљаху, да се она на њих расрдила, те је мољаху кроз плач, да им опрости. Све им узалуд бијаше; мајка им је мртва . . . .

До неколико дана, почне се тијело распадати. Једног јутра Милева врисне и рекне Бранку: — „Гледај за Бога брате! како црви једу нашу драгу мајку, ходи да јој повидимо . . .

Али тек што су рад отпочели, задахне их тако непријатан ваздух, да су приморани били, то мјесто са плачем оставити и други за преноћ наћи. И тако се ово двоје сирочади раставе, са својом милом мајком.

Прошло је већ од тад осам година. Једног дан рећи ће Бранко:

— „Сјећам се нешто, кад сам мали био да сам в ђао многе људе и велике куће; отац имађаше много слугу, а ми бијасмо лијепо одјевени; један пут увео нас је отац у једну кућу, која на мору стајаше, па нас је у један мах привезао за једну даску, а он је отишао у сред мора, одаклен се више вратио није, а нама је драга мајка . . . казивала, де је он на небу."

— „То је веома чудно — одговори Милева — али тако је благи Бог шћео; то знаш, кад нам је мајка казивала, да је он свемогућан

Једном сјећаху они, разговарајући се на обали мора, и видише, да се један чун приближује острову, на коме бијаху сами црнци.

Милева се устрави и шћаше бјежати, али је Бранко задржи и рече јој:

— „Немој бјежати, не ће нам ништа бити, зар не знаш, да је с нама отац Бог!?, он ће нас од тијех људи спасти, ако нам шћедну зло учинит."

Кад су црнци стигли на острово, зачуде се, кад виде ђецу, не црну као они, већ бијелу у лицу. Стану около њих и питаху нешто, али сирота дјеца не разумијеваху њихова говора Устане Бранко и одведе их на оно мјесто, на коме стајаху кости мајчине, па им све приповједи, како је она жива била и како је он њу љубио, мислећи да ће га они све разумјети Али намјесто да га они слушају, дају им знак да улазе у чамац и тако, Бранко и Милева, оставише кости своје миле мајке.

Краљ црначки зачуди се кад виђе, онако красна и бијела лица, и нареди својијем слугама, да их добро гледају и хране.

Ови су црнци мјесто Бога обожавали једног великог мајмуна. Често су пута ратовалиса сусједним црнцима, и заробљенике јели То Бранку и Милеви, са свијем не угодно бијаше, и мољаху Бога, да их од такијех људи избави.

— „Треба, Милева, да ми овога гадног мајмуна смакнемо, — рече Бранко — јер он није Бог, па ће црнци увиђети, кад га отрујемо, да је то само животиња, и ништа друго." Милева на то пристане, и даду отрова мајмуну, од чега крепа. Кад црнци виђеше, да им је мајмуни мртав, кажу краљу и реку му: — „Томе су узрок она два белца и ако њих не смакнеш не ћеш у никакву подузећу срећан бити." Краљ нареди, да се одма други мајмун доведе и њему принесу на жртву Бранка и Милеву, т. ј., да их живе спале. Чувши Бранко овај грозни говор, оде међу црнце па им рекне: (јер је већ био научио говорити као и они.) — „Да је ваш мајмун био Бог, не бих га ја могао отровати нити убити, ни је ли даклен истина, да сам ја могућнији од њега?" — Бог је само на небу, и њега треба обожавати, а никог другога, он нам ведри и облачи; он је све; он је вијеран. — Тај говор Бранков, тако ражљути црнце, да их одма обоје свежу, и већ спремаху дрва за ватру, да их спале. Ал' тек што су то учинити шћели, стиже им глас, да су на њих непријатељи навалили, те тако ово двоје сирочади, остану неспаљена.

Ту се бој заметне и њихови их непријатељи побиједе и на све стране рашћерају.

Побједиоци, видјевши Бранка и Милеву, да су свезани, одријеше их и на своје старо острово одведу, ђе постадоше робови њиховом краљу.

И ови дивљаци исто тако ређаху своје заробљене, као и они други.

Једног дана, водећи рат са њиховијем непријатељима, заробе многе, а међу њима и једног бијелог човјека Овај бијаше одвећ мршав, те га црнци не поједу; него га свежу и у једну колибу ставе Милеви нареде, да га она храни и гоји, да постане што дебљи.

Милева се љубазно око њега заузме; давала му је што бољу храну. Али знајући, да ће га скоро дивљаци појести, Милева страшно жаљаше, па рекне:

— „Ох, преблаги Боже! . . . смилуј се на њега . . .; спаси га од оне грозне смрти."

Кад је овај сиромах, чуо Милеву, да овако збори, зачуди се па јој рече:

— „Кажи ми драга дјевојчице, ко те је француски научио?"

— „Ја не знам име језика, којим говорим — рече Милева — само знам, да ми је овако мати говорила; и кад је умрла оставила је мени и Бранку књигу, из које је она вазда читала." — „Боже вјечни! повиче тај сиромах — је ли могућно!? . . . драга шћери моја: би ли ми могла показати ту књигу, коју вам је ваша мајка оставила."?!

— „Ја бих ти одма књигу показала, — рече Милева — али код мене није него код мога брата, ја ћу сад с њиме доћи."

Бранко дође, са Милевом и покаже, књигу своје мајке овом бедном човјеку. Он отвори књигу сав узбуђен. Кад прочита на првом листу: „Ова је књига Петра Рошијера" — повиче:

— „Ах, драга дјецо моја, зар вас ја опет видим? ходите, да вас ваш биједни отац загрли, и кажите ми за вашу мајку, и за смрт њезину.“

На ове жалостиве ријечи Бранко и Милева, пану у наручје своме оцу, и љубљаху га.

Кажу му све за матер, шта је с њом било. Тужни отац не могаше сузе зауставити, за својом племенитом женом.

И добра Милева плакаше, па повиче:

— „Нађосмо драгога оца, ал' забадава, кад ће га скоро ти злобни дивљаци појести.

— „Ми треба да бјежимо у шуму — рече Бранко — ту ће се спасти.“

— „А шта ћемо тамо, моја сирочади — рекне им он — ови би нас дивљаци опет зграбили, или би морали тамо од глади скапати.“

— „Допустите мени — рече Милева — да се ја заузмем за наш спас; пало ми је на ум неко средство за то.“

Ту она остави њих двоје, па оде краљу црначкоме. Пане преда-њ на кољена и њежно му рекне:

— „Онај бијели човјек, кога сте заробили, господару! и предали мени, да га храним, отац је мој и Бранков; те вас молим, поштедите га за моју љубав, од оне грозне смрти.“ . . .

Краљ је особито задовољан био с Милевом, па јој рекне:

— „Ти мила дјевојчице, заиста си тако добра, да ти не могу молбу одрећи: твој је отац од смрти спашен, ја ти га поклањам, шта више, овамо сваке године долазе бродом бели људи, којима ми заробљене продајемо, па мислим, да ће скоро стићи, те можете с њима све троје отићи ако вам је по вољи“.

Ту Милева свесрдно захвали краљу, па отрчи и каже радосну вијест Бранку и оцу. Ту све троје пану на кољена и захвале благоме Богу, који их је спасао од беде и невоље.

До неколико дана, дођу с бродом бијели људи, да купују у краља заробљенике. Они се с њима упознају, те с њима и одпутују. Стигну на једно острво, на коме Шпањолци живљаху, и ту се настане.

Управитељ тога острова, заволи Милеву. Заиште је у оца, који му је даде, те се тако Милева уда и срећна постане.

А Бранко се опет ожени с једном врло богатом дјевојком, јер га је она, и ако бјеше сиромах, завољела због његовог поштења.

Од тога времена, Бранко и Милева, често су пута са својим оцем падали на кољена и захваљивали Богу на његовој милости; а Милеву би често обљле сузе за њезином мајком . . .

Прерадио: *А. Р. Шантић Мостарац.*

ШУМАДИНЧЕ.

Шумадинче брате мој,
Седљај коња, хајд' у бој! . .

Нек' с' разлеже, Шумадинче,
Тај погани зверски глас,
Њина врева, њина вика
Нек' не плаши ништа нас.
Јер нам храброст и јунаштво
Слога — свагда биће спас.

Нек пуцају њине пушке,
Нека грме њине бомбе,
Нек' севају мачи ти,
— Јунаци смо од старине
Да бранимо што је наше,
— На борбу смо навикли.

Зато брате Шумадинче,
У бојни се стављај строј,
А за тобом, ево иде
Сваки честит братац твој! . .

1885. г.

Ник. С. Петровић-Шумадинац,
гимн.

ЗОРИ!

Зори зоро,
Милованко мила,
Добро дошла,
И срећна нам била.

Ја те чекам
После сваког санка,
Ја те чекам,
И сестрица Станка.

Благи Бог те
Свима нама шиље,
Ти веселиш
Живо тиње, биље.

Ти веселиш
Ти их оживљаваш,
Сваког дана
Нов им живот справљаш.

Зато зори
Јер те сваки чека
И шаље ти
Поздрав из далека.

Ниш *Север Милутиновић.*

Змај.

Већ Миланов змај се диго
У висине неба плаве,
А за њиме хитро псето,
Трчи, скаче, жустро лаје.

Па и Бранко змај оправља,
А Ранко је диго главу.
Мисли хоће л' његов вишље,
У висину неба плаву.

Надтичу се, и право је —
У школи су добри били.
Задаће су сва тројица
Са отликом израдили.

О.

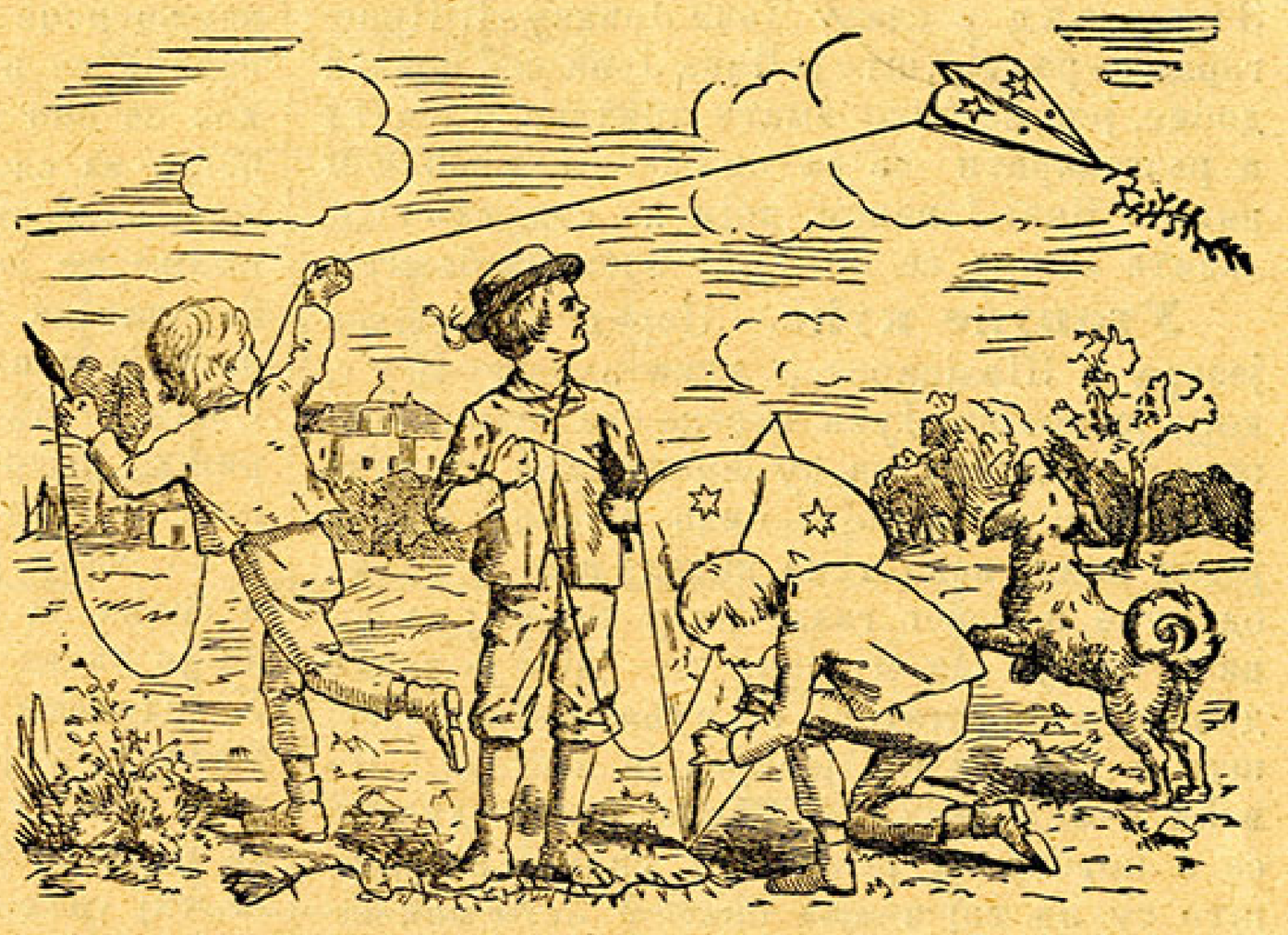

Свештице.

Слава Вишњићева. Као што смо споменули у прошлом броју „Голуба“, да ће се Филипу Вишњићу у селу Грку открити и осветити споменик, тако се и збило. На велику Госпојину о. г. искупио се у селу Грку са свију страна толики свет, колико Грк још никад није видео. Било је тамо из Срема и Славоније, Бачке и Баната, Србије и Босне. Када се служила св. Литургија, беше црква дупком пуна. Црква је доста велика, па је ипак у њу тек мален део народа могао стати; сви остали су на пољу стајали и још пре свршетка службе Божије упутили се на гробље, где је славни слепац песник, певач и гуслар сарањен и где му је споменик дигнут. После службе Божије одржан је у цркви парастос Вишњићу и по том су и свештеници и сав остали народ отишли на гробље. Споменик је повисока пирамида од гранита камена са два постоља. Горе на споменику урезане су ове речи:

ГРОБ
ГУСЛАРА-ПЕСНИКА
СРПСКОГ
ФИЛИПА ВИШЊИЋА
КАМЕНОМ ГА ОБЕЛЕЖИО
СРПСКИ НАРОД
1887.

Ниже тога стоје урезане гусле, а још ниже ове речи:

Благо гробу и у тами што се сјаји
Где кандило припаљују нараштаји!
Кандило је жар што српске груди краси;
Вишњић га је чуво да се не угаси.
Ми ти гробу камен дасмо. То можемо.
Венац прави твојој слави — још те дугујемо.

Споменик је овај још сад неограђен, а после ће се оградити гвозденом оградом. Споменик је открио и осветио прота Задарски г. Јован Вучковић. После освећења говорио је Карловачки професор г. Рада Врховац о значају српских народних песама; а за тим су певачка друштва, која су тамо била, заједнички отпевала песму, „Падајте браћо“, и по том су сви отишли у село, где је настала права част и весеље. На општем обеду пало је више здравица. Свака кућа у селу имала је своје госте и тако је цело село овога дана било у такој свечаности, о којој ће се причати и приповедати докле год устраја села Грка. А и Грк ће од овога дана у српству остати опште познато место, за које се до сад једва знало, да је живо на свету.

Змајевац. Г. Корнел Јовановић, брат Чика Јове Змаја, омиљеног нам песника, отишао је овога лета у Црну Гору, па се једно време бавио и у Бару, граду који лежи на мору и који су Црногорци у последњем рату освојили од Турака. У то доба се у Бару бавио и светли кнез Црногорски са наследником престола. Том приликом је витешки господар Црногорски поклонио нашем дичном Чика Јови бивши дворац Исмаил паше; уз то још 50 рала добре земље у Оцињу и 200 корена маслина. Бивши дворац Исмаил-паше зваће се од сад

Змајевац у славу Чика Јовину. И Црногорци се радују, што је Чика Јова овај поклон добио, јер ће тако имати прилике, гледати и разговарати се са омиљеним песником нашим Змај-Јованом, који ће сад тамо одлазити и тамо се по дуже времена бавити.

Утонуле куће. Поред Цирипшког језера у Швајцарској лежи варош Ц у г, коју је крајем Јуна месеца ове године снашла та несрећа да су многе куће утонуле и нестало их а то је било овако: Слуга један види, како тоне канал, што је водио од куће његовог газде па у језеро; те повиче газду, да му јави то. Док је газда дошао, а оно читава се кућа његова спушта и тоне, и на једаред је нестаде. По већи комад земље од обале језера одвалио се и потонуо у језеро са свима кућама, што су на тој земљи биле. У исти мах нестало је и седам лица. Не потраја дуго а земља поче да тоне и даље и у један мах створи се вода, где су биле куће. Одмах, док се оно прво збило, силан свет је избегао из својих кућа и побегао даље од језера однесавши са собом хаљине и друго имање, те је тиме и несрећа мања. Након 3 часа иза овога чу се опет велика хука и грања и вода опет понесе неколико кућа. Свега је 35 зграда и 7 особа нестало Цирипшко језеро бејаше страх погледати. Над њим се био надвио страшан црн облак, а по њему је пловила прашина, пара, дрва и грађа од кућа — Ово није први случај, да је овака несрећа снашла варош Ц у г. У годинама 1435. и 1594 читаве су улице утонуле у језеро. Изгледа као да та варош лежи као на неком своду, испод које га вода стоји те подлокава земљу, па где се тај свод највећма стањи, ту се рони, те тоне у воду заједно с кућама.

ДОБРОТВОРИ МЛАДЕЖИ.

(Продужење.)

Благо милостивима.
Св. Писмо

15 Г. Никола Лалић свештеник и конз. бележник у Сарајеву 6 примерака, 3 за срп. осн. школу за сиромашне ученике и 3 за ученике у енглеском заводу.

16. Г. Андријан Станишић дворски ђакон у Ст. Андрији за Николу Недића учен. у Ст. Андрији.

17 Г. Тодор Вујић за Јованку Травар учен III р. у Гламочу.

18. Прeч. г. Генадије Поповић игуман, 3 примерка за ученике у манастиру Раковцу.

19. Г. Стеван Кунић шајкаш столар за Светозара Пралицу у К.виљ Ст.-Ивану.

20. Г. Светозар Галовић у Нишу 1 примерак.

21. Г. Срета Мирковић 1 примерак у Нишу.

22 Г. Михаило Теодоровић угоститељ 1 примерак за Стојана Стаменковића у Нишу.

23. Г. Г. Браћа Витковићи срп. православној шк. младежи у Љубушки.

24 Г. Едмунд Ковачевић српској школи у Чалми.

(Продужиће се.)

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Филип Вишњић српски песник, јунак и гуслар, у спомен подизања споменика му. Митровица, издање књижаре Крапновића и Суботића 1887. 8⁰ стр. 64 цена ?

Библијске приповетке из старога и новог завета за т р е ћ и разред народних школа. Према наставном плану вис. нар. Школског Савета од 6. јула 1878. бр. 34. Удесио С. Коњевић, учитељ. Сомбор, издање Миливоја Каракашевића 1887. 8⁰ стр. 64. Цена 20 нов.

Дасро-Босански источник, лист за црквено-просветне потребе српско-православног свештенства у Босни и Херцеговини. Излази у Сарајеву једанпут у мјесецу, цијена 2 фор. годишње. Издаје га АЕМ. Конзисторија а уређује Никола Г. Г. Лалић свештеник. До сад је изишло два броја.

1. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио Србин-Сарајлија.

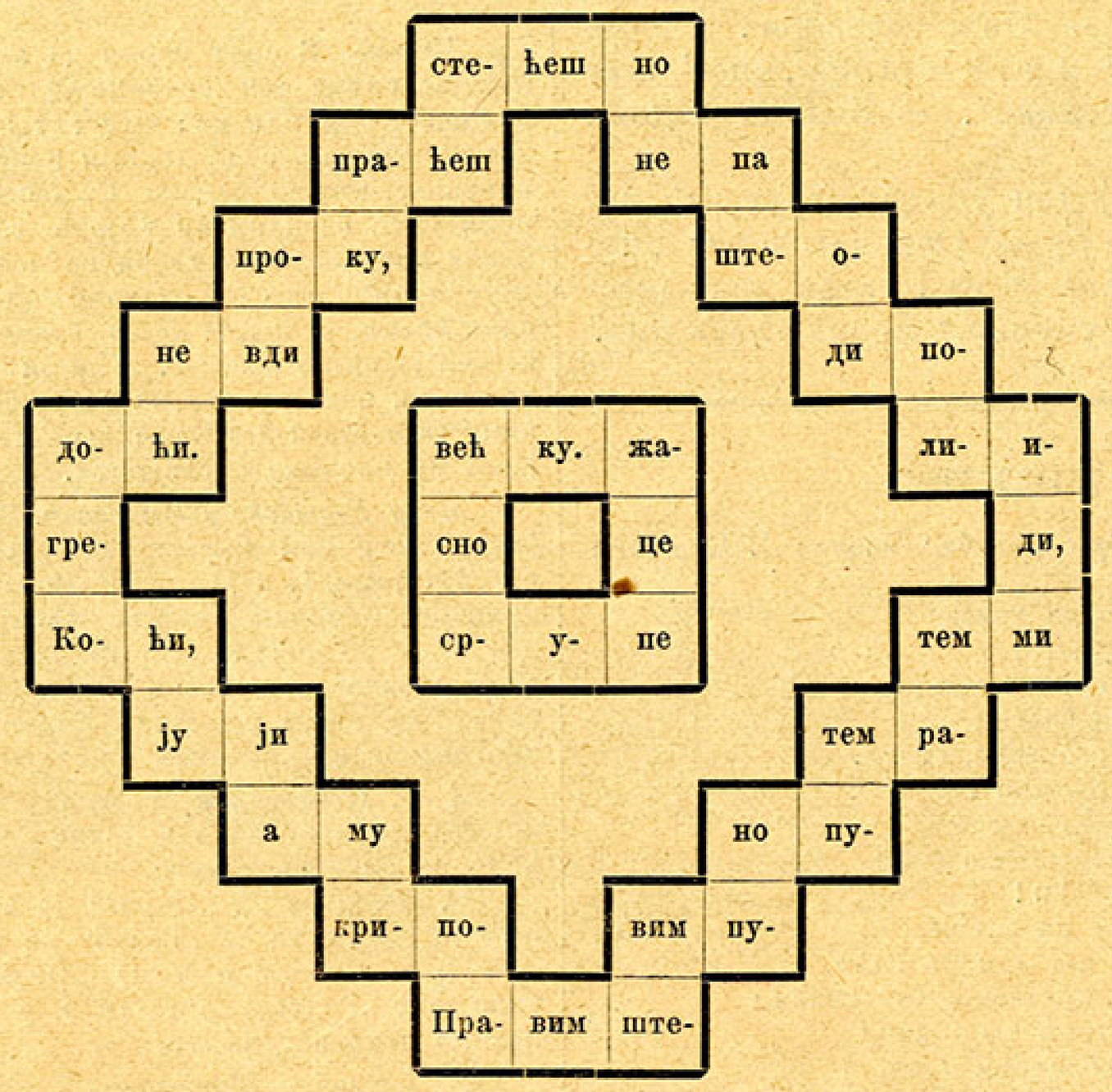

2. Загонетка у слоговима.

Ва, ђа, и, и, и, ја, лас, ли, лић, лу, ма, ма, мај, мај, ми, ни, ну, о, от, ров, са, та, тер, ти, ур, хол.

Из ових 26 слогова треба саставити дванаест ријечи од којих је:

1. Приток Дунава.
2. Заповједно лице јед. глагола.
3. Члан породице.
4. Придјев.
5. Мјесец.
6. Име.
7. Презиме једног старог Реформата.
8. Једна врст јужног воћа.
9. Видићеш само на мору.
10. Презиме.
11. Народ који је већ изумрьо, био је у Малој Азији.

Ако се читају прва слова одозгор доли, а за тим пошљедња слова одозго гори, добије се име српског пјесника.

Србин Сарајлија.

ЈЕДНАЧИЦЕ.

3. Милан и Милован били су два брата, Милан несташан а Милован миран. Због тог је био Милан каран а — —?

4. Пера и Миша играли се, Петар је представљао мачку а — —?

5. У једној нечистој соби било је много паучине Отац нареди синовима Пери и Паји да је очисте. При чишћењу сад Пера кречи а — —?

Мита Клицин
приправник.

РАЧУНСКЕ ИГРЕ.

Пише за „Голуб“ Мита Клицин приправник.

6. Стави бројеве 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 у ових 16 квадратића тако, да им сума сваког реда при сабирању и уз дуж, у ширину и у накрст износи 50!

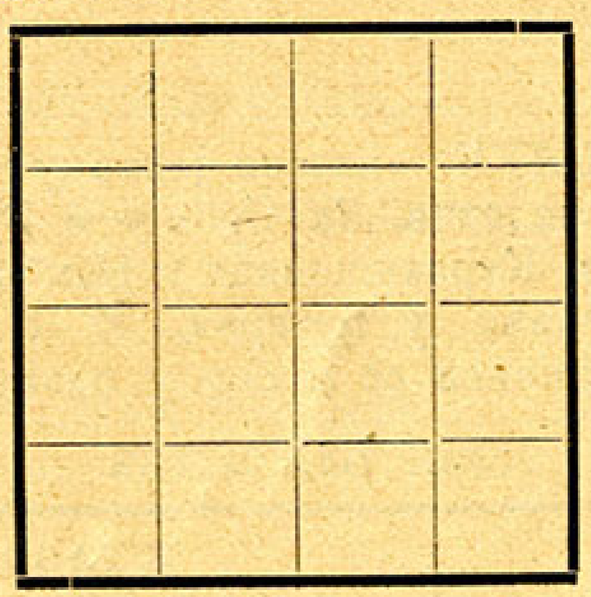

РАЧУНСКИ ЗАДАТЦИ.

7) Питао један човек другог: „колико година имаш?“ — Овај одговори: „после 10 година биħу 2 пут старији, нег' што сам био пре 4 године“. — Колико година има сад?

8) Питао један учитељ другог: „колико ђака имаш?“ — Овај одговори: „половина мојих ђака је за 16 већа, него шестина и деветина укупно.“ Колико ђака има?

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значи: 1. Коњички скок:

Сви марљиво да учимо
Браћо моја драга,
Знање много више вреди
Од богатства блага;
У знању је светлост, снага,
Па учимо, трудимо се
И мањи и већи, —
Све што више знања себи
За живота стећи!
Учење је пут ка срећи.
Ко не ради, нег лењује само,
Томе је дуг, претежак час сваки;
А ко ради, томе часи мину
Као летњи облачићи лаки.

2. Загонетка: Мијомир, ми, Мијо, мир, Рим, Омир. — 3. Загонетка: Краљевић Марко и Милош Обилић.

Правилно решили: Милан Т. Стојановић у? све. — Петар Танасић у Брчком: 3. Алекса Радовић у Мостару: 3. — Север Милутиновић у Нишу, све. — Јелена Глоговац у Мостару: — Никифор Дучић у Тешњу: — Влад. Модлитба и Милева Милиновић у Е. Новом: 3. — Марица и Олга Модлитба у Е. Новом: 3. — Мато Гојковић Е. Новља нин: 3. Милан Пандуровић у Шиклошу: — 3. Живко Тадић у Смедереву: — Никола, Миленко, Јован, Ненад и Обрад Стојковићи у Сомбору: 3. — Михаило Стојчевић у Брчком: 3. — Љубица Бесовић у Д. Тузли: 3. — Ђорђе Чокорило у Мостару: 3. — Светозар Николић у Мостару: 3. — Симо Јовановић Ливњак: 3. — Јованка Травар у Гламочу: 3. — Марија Дамјановић и Ленка Филиповић у Вуковару: — Станко Вучетић у Митровици: — Олга Нинић у Шиклошу: 2. — Марија Миливојевић у Ливну: 3. — Јекатарина Кујунџић у Ливну: 3. — Михаило Марковић у Градишту: 13. — Остоја С. Ерцег у Лешници: 3. Сава Миљковић у Баваништу: 3.

ГОЛУБОВ ПИСМОНОША.

Некима. И опет морам да напоменем, да није нуждно сваки час свакоме одговарати, да ли су радови добри или не; што год је боље и боље, долази најпре на ред; лошији радови, којима треба поправке, морају чекати. Са овим силним одговорима само се пуни лист, што за друге нема никакве вредности; а то би се место могло испунити другим чим, што је свакоме од користи. Зато и опет велим, *у будуће ће се одговорити само онима, којима је преко нуждно.* А који желе опширнијег одговора, нека пошљу за то у своме писму дописницу (Korrespodencz-Karte) или марку за писмо, па ћемо му писмено одговорити.

Мату Гојковићу у Имотском. За учење немачкога језика могу Вам препоручити Немачку Граматику од Чутурила I. и II. део. Из ње можете учити правилно немачки читати, писати и говорити. I. део стаје 25 нов. II. део 45. нов. Ако пошљете толико новаца за књиге и 10 нов. за поштарину, добићете од књижаре Мил. Каракашевића књиге у крстоплету са плаћеном поштарином.

А. С. Шантићу у М Ваше су песме само прекинуте, да могу мало и други доћи на ред; скоро ћемо их опет наставити.

О. Зјалић у Д. „Цариħ“ је лепа песма, но пошто је басна, то за „Голуб“ не пристаје.

Драг. Ковачић у М. О „Најфуландском“ писету било је у „Голубу“ речи 1879. у 10 бр. с тога сад нећемо исто понављати.

В. Кондић у Приједору. У нашим крајевима и није било помрачење сунца потпуно, него тек делимично, и где је небо било чисто могло се видети. Код нас у Сомбору се лепо могло видети. И код вас се морало видети, али сте требали изнајпре гледати кроз какво тамније стакло; кад простим оком гледате у сунце, које није са свим помрачено, оно Вам засене очи, и зато неможете ништа видети.

М. С. Живковић у Вел. Г. Не можемо употребити „јадницу“ јер је слаб спев.

Г. Алимпији Боровићу писару V. пук. окр. ком. у Ваљеву. Примљена претплата и бројеви су Вам сви послати.

Свет Н. Ђоровић у М. Није за употребу.

Душан Петковић у Ђеновићу. Народне загонетке би се примиле, али за „Голуб“ морају особито подабране бити, а не ма какве.

Г. Ос. С. Ерцег. Ваше решење није ушло, јер нам није ни стигло За штампање пак оних Ваших ствари мора се чекати, јер таких и сличних ствари имамо на товаре, те не могу лако доћи на ред, тим мање, што их не можемо по много у један мах штампати.

„ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН ЂЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПА Ф. БИТЕРМАН у СОМБОРУ.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 10. У Сомбору 1. Октобра. 1887.

НА ГРОБУ ФИЛИПА ВИШЊИЋА.

Састасмо се браћо, овде
Око гроба Филипова,
Да га венцем овенчамо,
Да му славу повећамо. —
Није овај гроб без венца
Ни до сада био:
Споменик је себи Вишњић
У срцу нам саградио.

Кад је оно била страва,
Мученичка крв се лила,
Па свој свога не познаво,
Ђениј Српства тврдо спав'о:
Уста и наш јунак Филип,
Ал' не ћордом и оловом,
Већ гуслама и песмама.

— Сећате л' се на Омира,
Тога грчког слављеника:
Он је био некад Грчкој,
Филип своме Српству дика.

Са гусала и песама
Поста Филип славан, мио,
Јер је песмом и гуслама
Народ освестио.

Зато овај гроб нек буде
Сваком брату к'о светиња,
У њему је вредан прашак
Из ког искра тиња.

Није наша звезда пала,
Није, није, браћо, мила,
Јер из овог гроба ниче.
Нова нада, нова сила.

Црнко.

ШТА ВРЕДИ ЈЕДАН „ОТЧЕ НАШ“?

Кад се човек моли, с Богом има посла: Или што год моли од Бога; или му се тужи; или му на чему захваљује. Може се рећи: Молитва је писмо нашег срца, које шаљемо Богу из ове туђине, из овог света. Вера наша, то је као небесни поштар, који носи то писмо Богу. После наше молитве, осећамо неки блажен мир у нашој души. Тај мир, то је већ одговор Божији. После молитве осећа се човек, као да се огрејао на неком небесном сунцу.

Најлепша је молитва „*Отче наш*“!

Да видимо само децо, како је то лепа молитва!

Почиње се овако: „*Отче наш, иже јеси на небесјех*“! Овде називамо ми Бога нашим Оцем. Кад је Бог наш Отац, — онда смо ми с Богом сродни. Порекло је наше високо, славно. Ми смо род Божији. И кад ходимо из таке славне породице, треба да живимо према томе и достојно. — Ми смо грађани вечности; племићи Божији!

„*Да свјатитсја имја твоје*!“ Име божије светимо, кад простиремо просвету, и славимо Бога нашим побожним животом.

„*Да придет царствије твоје*“! Царство Божије на земљи јесте св. црква христова. Црква је царство истине, правде и мира. Молимо дакле да влада међу људма: *истина*, *правда* и *мир*.

„*Да будет воља твоја јако на небеси и на земљи*!“ Воља божија откривена је у св. цркви. Воља Божија је промисао Божији. Овде се молимо, да сви људи чине то, што Бог хоће; и да нам даје снаге сносити и горке дане; вршити нашу дужност и кад је она тешка.

„*Хлеб наш насушни дажд нам днес*“! Ту се молимо, да нам Бог даје *наш* хлеб, т. ј. јело, рухо, стан и т. д. Молимо се за *наш* хлеб, који смо ми сами поштеним начином добили. Јер хлеб краден, лукавством наслеђена добра, — нису *наш* хлеб, него туђ. Молимо се ту, да не морамо просити код туђих врата залогај хлеба; него да имамо *наш* хлеб, да не будемо просијаци.

„*И остави нам долги нашја, јакоже и ми остављајем должником нашим*“! Овде молимо, да нам Бог опрости грехе наше и обећавамо да ћемо и ми праштати свима онима, који нас вређају и гоне. Кад би људи били помирљиви, опраштали један другом увреде, — не би било на свету толико парница; изравнали би се сами међу собом. Често се догоди да имућан газда због парчета ливаде потроши водећи парницу целу своју сермију, задужи се и постане просијаком.

„*И не введи нас во искушеније*“! На свету има много прилика, да што год зло учинимо. Имаш прилику, да можеш кога преварити; имаш прилику да кога кајишариш и тако се обогатиш на овај проклети начин. Ту треба да си јунак Божији, да надвладаш грех. Ако си паметан, то је врло лако. Кад зажелиш нешто што је зло, одма с почетка треба да угушиш злу жељу. Кад почне кућа горети, варницу можеш прстом угасити; али кад већ пламен узме мах, — онда је већ касно.

„*Но избави нас от лукаваго*“! т. ј. од сваког греха. Ту се молимо да нам сам Бог буде у помоћи, кад се боримо са неправдом, са грехом; да би тако на свету било све мање и мање зла.

Ето! лепе молитве „Отче наш“.

Баш је лепа! — А ко је саставио ову молитву?

Ученици Христови дођоше једном к њему жалосни, и рекаше: Господе! Ученици Јована Крститеља тако се знају лепо молити, а ми незнамо; тако смо се осрамотили! Научи и нас, како да се молимо Богу! Онда рече Исус: Кад хоћете да се молите, а ви се молите овако: „Отче наш иже јеси на небесјех“ и т. д.

У старо доба, за време светог Оца Јована Златоустога, живео је у малој Азији неки богат трговац. И он је баш тада примио веру Христову. Како је учио молитву „Отче наш“ здраво му се допадне. Он је био трговац; све је он ценио и мерио новцем. Та и данас још људи, који се зову хришћани мере и цене човека по ланцима. Ко има много ланаца земље, то је велики човек! Ко је сиромах, — то је нико и ништа! — И тако наш трговац науми да пошље свога слугу св. Оцу Јовану Златоустоме, да га запита: шта вреди један „Отче наш“? Слуга оде. Путујући два месеца дана стигне до св Оца Јована Златоустога и рече му: Свети Оче! Мој ме господар шаље, да те запитам: шта вреди један „Отче наш“? Св. Отац, Јован Златоусти одговори: *Један новчић.*

Слуга се поклони, и врати се натраг свом господару, и кад је опет после два месеца дана стигао кући рече: Свети Отац ми је рекао, да један „Отче наш“ вреди један златан новчић.

Трговац запита слугу: А јеси ли га питао како треба да је тај новчић велик? Слуга одговори: То га нисам питао.

Иди дакле опет и запитај га како треба да је велик тај новчић?

Слуга опет мери далеки пут. И кад је по други пут стигао до св. Оца Јована, рече: Господар мој жели знати како треба да је велик тај новчић?

Јован Златоуст одговори: Велик као сунце.

Кад се слуга опет врати кући рече своме господару: Св. Отац ми је рекао, да један „Отче наш“ вреди један новчић, али тај златник треба да је велик као сунце.

Трговац запита слугу: а јеси ли питао како треба да је и *дебео?*

Е! то већ нисам питао, ниси ми рекао. Иди дакле опет и запитај и то!

Слуга оде. Како стигне по трећи пут до св. Јована рече: Мој ме господар и опет шаље, да те упитам како је тај новчић и *дебео?*

Јован Златоуст одговори: Треба да је дебео као цео *свет*, јер „Отче наш“ је слово Божије, из уста Божијег Сина; а Бог је *словом* створио васелену. Свако дакле Божије слово вреди цео свет.

Осим тога „Отче наш“ је анђео хранитељ човечије душе. Ко се искрено и свесрдно моли „Отче наш“, његову душу неће обхрвати грех. Једна пак душа више вреди, него цео свет, јер сâм Син Божији, који је господар света, дао је самог себе за спасење душâ наших.

Платон Подградски.

ЗАДОВОЉСТВО.

Задовољство на свету
Благо је највеће,
Кога има није жељан
Са дукати пуне вреће.

Миша Рајковић.

ЗЛО И ЛАЖА.

Зло и лажа — обоје
Два су злобна цвијета
То су синци паклени
Два су брата клета.

Мостар *Алекса К. Радовић.*

ПОВРАТАК ИЗ ДОМОВИНЕ.

III.

Солун, Јануара 1887.

Добри мој пријатељу.

Даница се крадом помаљала на ведроме истоку и ја сам је са дремљивим очима посматрао како се личи од другâ, како је јасна и како се тихо пење у неизмерни вис небројем звезда окићених небеса. Облачио сам се полагано. Глава ми беше тежа од туге, која ми се беше савила на срце, и коју час по час замењиваше радост што ћу се већ једном опростити онога неповољног гостовања, оног безневољног тамновања међу високим зидовима бабова ми дома. Мислио сам се о мојој судбини, о околностима које ме опкољаваху, и нехотице сам се питао, шта је свему томе узрок и ко? Читави ројеви мисли час су ме блажили, час ми душу гањали. Жалио сам се на судбину, жалио се и на себе, што нисам кадар извршити жељу мојих милих родитеља, да извршим и ја њима једну жељу, као што су они моју. Зар и ја нисам желео да идем у Београд, да учим науке, да се просветим, да се уврстим у образовани свет? Јест, па још како сам се молио! Сећам се једном кад сам сањао био један чудотворни сан. Као отишао сам у Београд, па тамо, будући чуо за капетан-Мишино здање, као видим свуд наоколо помрчину, а у средини уздигла се нека страшно висока зграда, а врх ње један ватрен облак пружио се чак до у небеса. Ја сам то чудо гледао баш као на јави, а кад се пробудих увидех да је то само пуст сан био, али на моје срце он беше толико утицао, да сам ја навалио био свима могућим средсвима молећи се мојим добрим родитељима да ме у Београд пошљу. И они ми жељу испунише, испунише, али њихово срце зна како; па зашто ја сад не бих њима жељу испунио? зашто не бих остао под њиховим кровом? зашто не бих све уз њих остао? Зашто бих се опет јурио од немила до недрага? Мени не би ништа поред њих оскудевало. Они једва чекају да ме закуће, да ме удоме, да ме усреће, па шта више хоћу? Али питање је да ли се то све подудара са мојим садањим духом и осећањем?... Ово питање све помрачи, и заслепивши, заборавих на све сузе, на све молбе, на сва обећања и — у одређени час, опростивши се са свима, изгрливши се и изљубивши са свима, појахах коња и — због доме, због куће; због домовино, *до виђења* — а срце тужно јеца: *Бог зна кад.*

Толико пута сам се растајао од куће, али нигда ми, чини ми се, није смућена до оволиког степена дупа била као овде. На сестринске сузе узмутише ми се очи, али место да ми потеку сузе, некако ми се обрте сва кућа око мене. Хоћах да плачем, али пусте сузе закапиле, а срце ми бије рекох распукнуће се. Видим ону тугу, ону невеселост, чујем јецање — о, Боже, та ко је мало нежнији махнуо би се и путовања и свега; али моје срце беше било тврђе од камена у томе тренутку. Оглувех, ослепех за часак и отргох им се из наручја, да им се повратим. Бог зна кад да ме виде, Бог зна кад, да их видим Бог зна кад. Пођох с милим Богом, а са мном и мој стриц да ме отпрати до Митровице.

Хајдучки смо путовали, мој красни пријатељу, од јутра до подне, т. ј. док стигосмо у Китаке, једно село близу Рудника. Ту смо у кули онога истог кириције, што нас је водио, одсели. Кадрија (тако се зове кирицијa) лепо нас нареди у најлепшу собу што му беше у кули. Наложи велику ватру у оџак, устукну џезву за кафу и његова домаћица донесе пуну опрегачу лепих крушака. Грожђа смо имали пуну једну торбу; али зар сам ја могао осврнути главе на све то? Стојао сам као мртав пијан од главобоље, моје наступне б о л е с т и од које патим још од преранога детињства. Легох одмах и тешки сан поклопи ми обамрле очне капље. Спавао сам све, док ми није будионик својим несносним зврчањем смакао тешки дрем с очију мало пред одређени час за полазак. Док се будемо спремали и товарили, испричаћу ти што о овој кули, где смо ову ноћ отпочинули.

Познато ти је можда како се Арнаути туку по међу собом и после свете као најкрвнији непријатељи. Шта више за време последњег мог бављења били су читави бојеви по међу њима. Кад један Арнаутин убије ког другог затвори се у своју кућу и тако затворен чува се да га непријатељ не изненади и убије. Како би у кући био безбедан, они су изумели, те праве куће од самога креча и камена, па им ни ватра не може ништа. Једна таква беше и ова кадријна кула. Тврда висока зграда на два боја. Доле, штале, а горе једна велика соба и чардак. У соби оџак, онако по старин-

ски. У зидове све рупе или тако зване мазгале, кроз које се, у случају боја и напада, затвореник брани. Прозори мали, врата тврда и добро обезбеђена. И то је све.

Дакле као што тих рекох, спремисмо се, потоварисмо, појахасмо и пођосмо; Кадрија пред нама пешачи, а ми јашући за њим. Тек што беше поноћ заминула, а пун месец светлио нам је путем, те се лепо виђаше. Ишли смо скоро све ћутећи или и ако смо говорили, разговор нам је био мртав тих и сувише кратак. Ја сам скоро све ћутао. Борио сам се са читавим ројевима мисли. Густа поноћ кратила ми је видик и са чим сам се могао занимати до вечитим друштвом, мислима. Мислио сам се о прошлости, о знатним часима, о протегленим патњама, о мојој породици, о моме последњем гостовању, о приликама у које се налази моја бедна домовина — и шта ми није још дошло на ум за време тога тихог путовања. Путовало се и ћутало се и ја, ћутећи и сад, додајем ти само још да смо два часа по сванућу стигли у Митровицу. Али не могу при том прећутати један случај што ми се десио. Чим уђосмо у Митровицу, у прву улицу видим сабрао се свет. Чујем бубни (бубањ) зујн сурла (као флаута) — беше ту негде свадба. Ја помислим да је боље да се сиђем с коња, па тако и учиним; али слазећи некако ми се замаче нога у узенђију, коњ се измаче, а ја се отпустих са седла те о земљу. Кад ме није тога пута смрвио коњ, чини ми се неће никада. Истина дизгине сам јако у руку држао, али могаше ме са првим ногама смрвити. Знаш, ја ти нисам толико плашљив да јашем. Дај ми најбешњега коња ја му се не бојим, само доста да му знам нарав, или како веле наши хуј, па не брини се. Стриц ми одмах притрча те ме привати, али ја већ бејах сав ваљан у прах. По тем на ноге одох до зетовљеве ми куће или управо не зетове него вереника моје најстарије сестре, који се јако изненади кад ме виде, будући ми се није надао, нити је у сан снивао. . . . Митровице кад се дочепах, онда моје је царство, а кад будем у железници, значи већ да сам се попео на златни трон, а још кад метнем и шешир за мене је као кад краљ метне круну на главу; јер ми сунце беше испржило чело носећи они клети мецидовац. . . . Но збиља толико те пута свратих у Митровицу, али о њој ти скоро никад не рекох, ни каква је ни колика је. А баш је вредно што споменути о овима тако рећи новорођеним варошима.

Зар мислиш да је Митровица била од памтивека ово што је данас? Памти и мој отац кад је пре дванајстину година било просто село са кућама од сламара плотовима ограђеним, што сведоче и дан-данас по неки кућерци у по неким тесним улицама. Лепо; али она је данас постала читава варошица од пет-шест стотине кућа, где живе седам-осам хиљада становника мешовите вере и народности, од којих већина су Турци мухамеданци, а да се не грешим, боље рећи Арнаути и потурице, а некоја десетина прави Османлије; већину другог реда заузимљу Срби и то све православни. Имаде међу њима доста и Цигана, имаде по који и католик, а види се по који пут и Јеврејин, који је дошао овде трговине ради, по који Јевропејац, који се намине са железничке станице. Варош се распрострла на обалама две мале речице, које обе пролазе кроза средину и одмах ниже варошице сливају се у Ибар, који с једне стране, т. ј. с лева граничи варош, а с десна један брежуљак, на коме се напак простире варош са запада пукло Митровачко поље, а више њега ниже се читав низ брда, који полазе од планине Мокре и Драге. С ниже вароши вијуга Ситница, која се ту одмах слије у Ибар. Сва она брда на западу искићена су босиљастом шумом, а планине обе одевене гором, гора која снабдева дрвљем сву околину, а материјалом чак и Солун; а онај брежуљак на десно, к вароши насељен је, а с противне стране го је; на његовој површини налази се касарна и полиција или како је ту зову *фрка*, а на један километер даљине, ходећи све по дну једног брежуљћа и обалом бујне и дубоке Ситнице, налази се железничка станица са свима њеним магазинима. Одатле пружило се равно поље Косово, оно исто што га Србин памти и сећа га се што но већ веле „кано Србин Косова“. Лево од Ибра уздигло се једно брдо, на чијој подини нижу се виногради, а на врху постоје још у доброме стању остатци старога града Звечана. То је онај исти град у коме је силни цар Стеван Душан држао у опсади свога родитеља Краља Стевана Дечанског, који, кад се одатле искрао био и умакао, био је ухваћен у Петричу, ту на два сата даљине од Митровице и удављен руком Душанових људи. Име тога места и данас постоји и ту је сад село, где живе већина бегунци из новоослобођених српских крајева, или како их ми зовемо мухаџери. Ја познајем неколико њих из тога села, јер они раде са колима,

па нам превозе еспап из Митровице до у Пећ.

Митровица је као и све турске вароши, али морам признати да има нечега што у целој Србији Старој нема, то је слобода. Красно се живи, красно се ради туна, мој брате. Варош се све једнако поправља, шта више имаде неколико зграда већ, које су по плану направљене. Велики је саобраћај радње туна. Можеш мислити, ту је средиште између Босне и западног и северног краја Старе Србије и Македоније, а са њом и Истоком. Ма да ће се везати на другу страну железница, Митровица ипак има своју красну будућност. Нема дана када се у Митровици не виђају путници и трговци, а бива случајева, када се могу видети и десетине. Толика роба, толика марва, толико жито што тудан пролази. Красно ти је то место мој брате, красно је и по положају и по изгледу. Бију га три главна друма, онај железнички, онај за у Пећ и тамо на ту страну, и онај за у Нови-Пазар и за целу Босну. Мени се боље допада Митровица него Н. Пазар. Треба видети само како замашно напредује у свем чему. Грађанство је веома мирно; знаш, све радно и свако гледа свој посао, а ту ти нема оних гиздаваца и готована, као по другим варошима. Што је главно, управник вароши веома је строг човек, те све иде како најбоље. Имаде живих и, ако смем рећи овако, имућних грађана и имаде и по који Србин, који има по коју црквицу и тобож се броји да има. Ко је у опште радан и боран, он је и могао што зарадити. Радње има увек доста и то разне, а нарочито предузимачке, т. ј. за давање хране војсци и свега што јој је потребно.

Пошто Срба нема много, с тога се слабо шта може за њих рећи. Имају једну малу боље да речем капелу него цркvицу, која је веома мала и у јадном стању. Имају и једну мушку школицу, у којој се на срећу уче деца по лепшем методу нег' она у нашој (Пећској) школи. Учитељ је један ученик ваљаног наставника призренске богословије г. Петра Костића и осталих његових родољубивих колега.

Сад је Висока-Порта усрећила Митровицу са једним новим пашом, у лицу чувеног негдашњег харамије и пијанице Али-Драге. Тај се страшно обогатио секући материјал у преусвојеној неправим начином планини Драги и предајући га за време грађења железнице компанији. И путем новца на једаред сад видимо да је тај раз бојник постао паша. Благо њему за сад, али да видимо докле ће то благо трајати. Немој се чудити ти на ово; знаш овамо је сад лако запашити се. Имаш ли само пара, па ће ти пашалук пре доћи, него што ћеш посркати кафу.

Да ти пишем о појединостима не могу се упуштати с тога, што се нисам никад бавио у Митровици више од два дана, а упознати се са појединостима једнога места потребно је више времена; па с тога прелазећи даље на моје путовање, само ти напомињем да бих ја лепо могао живети у овој варошици, ако ни зашта друго, а оно бар да сам ближе Пећи. И Бог зна да то не буде моје место у будућем, мањ' ако се не настаним овде; јер на ово време тешко ми је и помислити на Пећ и пребивање у њој, а некмоли да одем тамо. Ал' Бог је велик; он све може.

У једанајест часова пре подне кретосмо се за на станицу. Све што беше дао Бог пријатеља сви дођоше да ме испрате до тамо. Кад стигосмо тамо, влак тек што дође. Мој стриц, који никад није видио, оде тамо да гледа, а ја' остадох питајући се са некима, који тек што стигоше из Солуна. Имађаху писма и аманете за мене, што су ми пријатељи отуд послали, веле ми да ћу све изненадити кад стигнем у Солун, јер нико ми се не нада да ћу овамо брзо стићи.

На време извадим билету и кад зазвоне прво звоно уђем у одељење. Кад уђох чисто ми свану. Већ се више не могох уздржати, него стрпам фес у путнички ковчежић, а извадим мој сламни шешир, па кад га метнух на главу, учини ми се као да метнух круну или лавров венац. Мој стриц гледа ме, па му пођоше сузе. Хтео би нешто да ми каже, али не уме, па само тек учине: — Пази се, пиши нам одмах .... знаш.... ми смо на бригу. ... — Ја се сагох, па га загрлих, а његове руке закопчаше ми се око врата, и кад ме пољуби, једна врела суза опари ми лице. Он сав дрхћаше и не могаше да ми се откопча из загрљаја. Звоно ми опет зазвони, а кондуктор поче да затвара вратанца. Одмах затим и треће зазвони, ја се нагох на прозор, труба засвира и влак поче да свижди и пође. „Због ом остајте!“ повиках ја гледајући мога стрица, који не могаше ни реч да извеже, него ми руком махаше. Влак је постепено убрзавао свој ток и одмицао се, ја сам до појаса ван прозора био, махао шеширом к заостављшима и они су ме отпоздрављали, а мој је стриц само укочено гледао и није

се мицао све докле му писам са видика ишчезао. После седам минута лѣта, влак се заустави пред Вучитрнску станицу. На чеколико километара даљине постоји варош Вучитрн. Ја тамо нисам био, али из даљине, са пруге, изгледа да је већа варош од Митровице, али да је гора од исте. Као свуда тако и ту, већина грађанства чине мухамеданци, а међу Србима имаде, како сам слушао, још̃те потомака од старих Војиновића Душанових сестрића, ако се сећаш нар. песме: „Женидба цара Душана“. И дан-данас постоји уз варош на Ситници један мост стародревни, коме се диве сви који га виде. За друге старине не умем ти казати, пошто тамо нисам био, а тако исто и о другим појединостима не умем ти ништа причати. На један час даљине преко равнога Косова железничким путем долази се до станице Приштинске. Прелази се бабин-мост, покрај толиких у песмама споминьатих места и села. Ни у Приштини, у тој Немањиној престоници био нисам, али знам да је то једна велика варош и ту седи губернатор Старе-Србије, или, да ти кажем поовомашњи, валија косовског вилајета, од кога зависе сви управници, паше и кајмаками од Призрена, Ђаковице, Пећи, Новог-Пазара и тих крајева. Ту је и главно седиште нашег просвећеника, онога истог, који је негда бацао анатему на српске славе, онога истог турског чанколисца од кога народ горе пропишта него од иког зулумћара. Веле да је лепа и Приштина, али да имаде велика зулума у њој и да Срби врло зло живе.

Од Приштине прва станица железничка јесте Липљан. То ти је красно селанце на једноме узвишењу, за које причају да је некад била читава варош, коју су Турци после кобне косовско битке порушили. Имаде и дан-данас једна стара црквица у њој. Становници све су Срби, који имају своју красну школицу за мушку децу. Ситница му полива красно поље, а на западу пукло равно Косово све докле му не учини крај високи Голеш, онај исти, по коме је јуначки Бан-Страхињић био бој са силним Блах-Алијом, кад се оно мучио да преотму отету му жену. Ту близу је и црква Грачаница, а недалеко и Султан-Муратов тулбе, где је Милош Обилић распорио силногa Султана. Све су наоколо места пуна тужних успомена. По Липљану долази станица Феризовиће које се сад јако увећало с тога, што се ту насељавају босански бегунци. То је станица за Призрен, Скадар и сав тај крај. И ту се сршава Косово, па се зађе неким кланцима све до станице Качаника. Славно је и то место Качаник. И сад стоје развалине од старог града, који је до скора био у доста доброме стању, но који су они што су железницу правили довели до једнога стања, разневши све камење и грађу што су побоље нашли. Није их срце болело за нашу старину, него само да се сачува која парица више оним нитковима, који су место Барон Хирша главног предузимача овуд градили ову надри пругу. Међер у по неким случајевима беху били гори ови цивилизовани кајишари, него дивљи освојачи. Ништа ми није жалије, него онај красни мермер, коме више ни спомена нема.

Одавде до Скопља има још једна станица, која се зове Елез-Хан. У Скопље се стиза у пет часова после подне, дакле увек скоро има се времена и да се изиђе мало у шетњу. Оставим ствари у гостионицу, па узмем штап и потражим кога да ме води. Ја знам пут скоро кроза сву чаршију, али бојах се да се како не затурим. Док ја тражах дођоше неки писари са железнице и из дуванске фабрике, те ти ме окружише са свију страна. Чим беху чули да сам дошао одмах потрчали. Они ме онда узеше и одведоше, у место у шетњу, у пивницу, те ти, мој брате, заседосмо тамо, па чашу по чашу у пријатном разговору, у певању и весељу проведосмо све до поноћи. Тако ми тога весеља, тако ми тих здравица! Ја сам био изванредно весео и певао сам то вече тако да сам сутрадан отишао са замуклим гласом у Солун. Беше ми знаш, баш као да сам се на ново родио; а и они сви радосни што су ме тако изненада видели, па је све ед свег срца ишло. У пола ноћи отишао сам у гостионицу и легао да спавам мало по тем.

И ови пут сам се јасно уверио колико вреди кад човек са сваким лепо и пријатно живи. Ја сам уверен да ма како човек био богат, ако нема искрених пријатеља, он је веома сиромашан.

(Свршиће се.)

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

X.

ОКТОБАР, (Listopad), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Четвртак	Богородичин покров.
2	Петак	Св. мч. Кипријан. Јуст.
3	Субота	Дионисије Ареопагита.
4	Недеља	Стеван Штиљановић.
5	Понедељак	Петар Алек.
6	Уторак	Апостол Тома.
7	Среда	Срђ и Вака.
8	Четвртак	Пелагија и Тајсија.
9	Петак	Стеван Деспот (Бран. III.)
10	Субота	Евлампије и Евлампија.
11	Недеља	Апостол Филип.
12	Понедељак	Тарах владика.
13	Уторак	Карпо Папила-Агатон.
14	Среда	Св. Петка.
15	Четвртак	Јевтимије и Лукијан.
16	Петак	Лонгин стот.
17	Субота	Пророк Осија.
18	Недеља	Св. Лука. Пет. I. Цетињ.
19	Понедељак	Јован Рилски. Пр. Јоило.
20	Уторак	Вмуч. Артемије.
21	Среда	Иларијон велики.
22	Четвртак	Владика Аверкије.
23	Петак	Јаков брат Христов.
24	Субота	Мученик Арета.
25	Недеља	Маркијан и Мартир.
26	Понедељак	Дмитров дан.
27	Уторак	Мученик Нестор.
28	Среда	Архиеп. Арсеније I.
29	Четвртак	Анастасија и Аврамија.
30	Петак	Милутин Немањић IV.
31	Субота	Апостол Стах. и Ампл.

Име овога месеца. Име овога месеца долази од латинске речи о к т о, што значи о с а м. Код старих Латина био је ово осми месец у години, па зато је тако и назван.

Мене месеца. Нов месец 4. Окт. у поноћи. — Прва четврт 11. Окт. у вече. — Пун месец или уштап 18. Окт. ноћу. — Последња четврт 27. окт. у вече.

Дужина дана и ноћи. У почетку овога месеца дан је 10¼ а ноћ 13¾ сах., али до краја месеца дан окраћа за 1½ сата, а за толико ноћ одужа.

Радње овога месеца. Оправљају се стаје за коње, краве и овце; склања се зеље у трапове, реди се лан и кудеља за предиво; пази на врење вина; ваде се старе суве воћке; пресађују се младице, чим лист пожути; скидају се завоји са очњака што су се у Августу очили; зарања се семе од јабука и крушака; саде се прутови од дгуња; ограђују се младице трњем или сламом од зечева; суво грање се реже; виногради се загрћу; сече се и риба купус; празне леје се прекопавају да се земља измрзне; ђубри се земља за кромпир, купус, репу и кудељу; гола места на ливадама се прекопавају и засевају семеном од траве.

Важни догађаји у овоме месецу. 2. Окт. 1716. год. после дуже олсаде предаду Турци принцу Евђенију Савојском Темишвар, затим царска аустријска војска освоји од Турака Панчево и Нову-Паланку и очисте сав Банат од Турака, над којим су Турци господарили пуних 165 година. — 22. Окт. 1693. Али паша и Мустафа паша дођу под Тител на 25 шајака и других лађа, те стаду нападати; али их Срби одбију, многе Турке посеку и заробе, остале нагнају на Тису и многи се подаве, тако да је од Турака мало ко утекао. — 26 октобра 1836. умр'о је у Тамишграду знатан јунак и војник Србин Теодор (Тошица) Милутиновић Миловски и Вишњогорски, подмаршал и барон. Родио се у Сурдуку у Срему 1766. год. — 13. Окт. 1861. год. ударили су Црногорци и Херцеговци на Турке код Пиве и ту су их трећи дан са свим разбили, тако, да је потурица Омер паша једва утекао, а Турака је које мртвих које рањених остало 1200. — 31. окт. 1757. одликовали су се Срби Личани, Бановчани, Градишчани и Сремци у бој код Свиднице (Швајдниц), где су потукли пруску војску и Свиднице освојили. У то доба је у Аустрији владала знатна владарица Марија-Терезија, на чију је заповест по две освојене Пруске заставе однето у Личку и Бановачку војничку границу, за успомену победе Срба војника над Пруском војском.

СПОМЕНИК ВИШЊИЋЕВ.

У ПРОШЛОМ БРОЈУ „ГОЛУБА“ СМО ОПИСАЛИ СВЕЧАНО ОТКРИВЕЊЕ СПОМЕНИКА ФИЛИПА ВИШЊИЋА, СРПСКОГ НАР. ПЕСНИКА и ГУСЛАРА; А САДА ГА ЕВО и у СЛИЦИ ДОНОСИМО, ДА СЕ И ОКОМ ВИДИ, КАКО у СТВАРИ ИЗГЛЕДА.

ЧЕТВРТАК С ПРОСИЈАКОМ.

Освануо је четвртак — ђачки светац. Леп дан, као што може у пролетње доба бити.

Весела чета млађаних другара крену се у гору, да ту уживајући природу, проведе неко време.

Идући дођу и до рудника (мајдана). Ту су неко преме били и гледали вредне раденике. Многи је од њих уздахнуо гледајући патњу невољника и сурово поступање господара њихових.

Дотужало му се те с тога одоше дубље у гору, где су се неко време играли.

Уморени поседаше на зелену траву око големог храста, који је на далеко ладовити сен бацао.

Но и овде нису ћутали. Жив говор им текао је са уста.

Проводили су време у питању разних питалица и загонетка, а уз то је гдекоји и по коју причао.

Та милина ти је било гледати и слушати ову веселу гомилицу дечака!...

Ућуташе . . . .

На један мах оте им се поглед на ону страну откуд долазаше неки просијак.

— Гледајте браћо онога старца . . . . рече један из дружине . . . . како је жалосно оборио главу.

— Та то је какав сиротан просијак; јер ено нема једне ноге . . . . дода други.

— Голема туга у срцу његову, јер да није невољник, весело би гледао овај дивни свет.

И многи још дода по коју сажаљења достајну реч.

Стари просијак им се све већма приближавао.

— Гле одело како му је отрцано, сами дроњци.

— Бедни старче, шта си дочекао?!

И заиста беше један просијак. Остарио је не толико од година, колико од беде и невоље. Старачко његово лице већ је потавнило, види се, е је близу крај јадном му животу.

Лутао је од места до места просећи милостињу. Кад му милостива рука пружи шта, он свесрдно благодари; а кад му немилостива пут покаже, ћутећки излази из дворишта.

О бедни просијаче!

*

Старац дође до деце; назва им Божију помоћ, а они му свесрдно отпоздраве. За тим седе код њих и поче им зборити ову мудру поуку:

— „Драга дечице! Примите од мене овај савет, што ћу вам га дати: Трудите се децо, да ово млађано време проведете у марљивом раду. Учите док сте млади, да стечете сигурну кору хлеба. Не треба, да се ослањате на то, ако који од вас, има имућне родитеље; јер благо пролази ал знање вам остане за увек. Који од вас ово млађано време узалуд пропусти, оно ће му се осветити, јер:

„Време иде, време лети
Ко неради . . . том се свети“

као и мени. А да сам био паметан, па да сам учио, кад сам био тако млад као и ви, не би дошао до просијачког штапа, јер:

„Ко не учи у младости,
„Тај се мучи у старости“

као и ја. Збирајте знање и радите вољно још сад, па да будете сретни за живота. Упамтите децо и ову пословицу од мене — бедног просијака:

„Ради вољно у млад сти,
Да уживаш у старости.“

Ње се сећајте и по њој се управњајте па ће те заиста уживати у вашој старости, плод садањег вам труда.“

Деца су пажљиво слушала савет, који је седи старац давао и дубоко су га усадила у своје млађано срце.

Старац их је хтео још и даље саветовати, но га прекиде неки дечко својим говором:

— Ходј’ нам старче причај, каква те је невоља до просијачког штапа довела.

Причај нам . . . причај . . . рекоше и остали.

— Испунићу вам жељу . . . . рече и отре зној са тужна старачког лица.

Дечаци се око њега ближе искупе; и поче причати:

— Био сам и мали, као и ви. Био сам и ја безазлено дете у својих родитеља, који су ме волели више него ма шта друго на овоме свету, као што и ваши вас воле. Био сам весео, сретан и задовољан . . . и сва сам добра уживао само нисам имао памети.

Згледнуше се другови, јер га нису разумели, шта хоће с тим да каже

Згледате се? Није ли вам јасно? Чујте даље: и опет кажем нисам био паметан у детинству своме. Родитељи ме неговаше, као птицу у кавезу; јер су богати били. Кад је било време, да идем у школу, ишао сам; али како? Не с вољом, него с мораћем. У школи нисам знао никад ништа. Напослетку ме отац задржи код себе. Ме

ћутим сваким сам даном све старији бивао, а ни за један рад нисам био способан. Млађане сам дане узалуд проводио, но и томе дође крај. Умреше ми родитељи и ја остах сам, да управљам имањем. Мени се није свидило; продам га и одем у град, да тамо живим. После две године пострадам. Мучио сам се патећи се глађу, но напослетку сам морао и варош напустити. Пођем у свет, да потражим кору хлеба. Тад сам се први пут сетио оних дивних речи, што ми је учитељ једном рекао:

„Ко не ради у младости
Тај се мучи у старости,“ и
„Време иде, време лети
Нерадину оно с' свети.“

Тад сам се први пут у животу зажалио за што нисам учио док сам био млад. Ето вид'те, да сам био луд у детињству своме, јер сам се уздао у имање мојих родитеља; но њега нестаде, па нестаде и мојих дана — благовања.

Ту застаде старац малко; уздану дубоко и обриса зној са чела.

— Дуго сам путовао . . . настави даље . . . јер за мене посла не беше; пошто нисам никаквога знао. Најпосле, после многих беда и невоља, доспем у неки рудник. Ту сам више година служио и заслуживао сам само толико, да се могу хлебом хранити. Но и овом ми јадном животу дође крај, а после овога дошао је још беднији и горчији, а то је садањи ми живот. . . . Једнога дана кад смо одваљивали камење паде један камен на моју ногу и пребије ју. Онесвешћен пао сам на земљу. Дошавши к себи нашао сам се у болници, где су ми и ногу одсекли. Ту сам неко време тешке болове трпио, а сад ме ето видите као просијака, где под своју старост морам просити.

— Јадни старино, шта си дочекао!

— Тако ми и треба, сад ми се време свети, што сам га у младости пропустио јер:

„Ко у младости не ради,
Тај се у старости не слади“.

И ућута јадник, низ лице му се скотрљаше до две сузе; та сетио се можда златног млађаног доба и погледао у овај горки живот, кога у тузи и јаду проводи.

Деца су га са сажаљењем гледала и слушала, док им је свој живот причао. Устаде, старац да пође даље. . . .

Сажалише се деца на бедног просијака и подарише му новаца, што је који имао.

Старац с радошћу прими и захвали им се на њиховој дарежљивој руци.

— Драга децо! док сте још тако мали, а ви се сећајте чешће мене бедног просијака и овог четвртка, кога сам испричао мој живот. Сећајте се и учите док сте млади, да не пређете као и ја.

Тад благослови старац децу; опрости се од њих и весео оде даље, јер је знао, да ће деца овај четвртак добро запамтити.

* * *

И запамтила су га, јер се још и дан данас сећају радо оног четвртка с просијаком. Многима причају старчев живот а особито деци, да не би и од њих који допао беде и невоље као и онај просијак.

Па и ја чувши то, помислим, да ће најзгодније бити да вам испричам овај догађај сад, јер је почетак школске године па да видите како пролази онај, који не учи у младости.

А и ми, драга браћо, ваља да запамтимо бедни живот тога просијака, па да помислимо, да би могли и ми оваке, ако не још и горе беде, допасти, кад не би учили, с тога узимајмо књигу преда се, па учимо сваки дан по мало, јер ћемо само тако временом, много научити и знати.

Знајте још и то: да нема богатија и сретнија човека, од човека научена!

У Сомбору *Миливој Ж. Чудомировић.*

У ЗОРУ.

Тек се рујна зора почне
Ширити по васиони,
Јутрење ме звоно дигне,
Чим до мене звук му стигне —
На ногу сам, чим зазвони.

Умијем се, очешљам се —
То сам прво навикао —
Помолим се благом Богу,
Обучем се, што пре могу,
Па отидем на посао.

Десп. Ст.-Иван, 1887. *Ив. М. Поповић.*

НАУКА.

Наука је благо дивно
И дукати они жути,
Наука је ступањ тврди
Људског жића ступац крути.

За то уч'те мила браћо
Јер наука пуно врједи
Неприлику људску сваку
Наука ће да побједи.

Јелена Р. Глоговац.

СРПСКА ПРЕЉА.

СРПСКА ПРЕЉА,

кип каменара Ђорђа Јовановића.

Други већи народи, много су напреднији од нас у науци, па и у уметности. Што су Срби заостали у просвети и уметности, узрок је то, што су Срби више од 400 година чамили у Турском ропству; а где год Турчин господари, ту нема никакве просвете, па ни уметности. Али од када се Срби ослободише, наскоро почеше напредовати и у науци и у уметности. Срби сад већ имају на све стране свакојаких школа, те ко год тежи за науком и напретком, тај се може и научити и унапредити.

Но осим науке, теже сад Срби и за уметношћу, одају се и на сликарство, неимарство и вајарство (каменарство), да би и у том пошли трагом напреднијих народа. Ми Срби сад већ имамо чувених сликара, неимара т. ј. зидара, што умеју зидати цркве и свакојаке палате; а од скора имамо и ваљаних вајара или каменара т. ј. таковних уметника, који камен режу и од њега стварају разне ствари, као крстове и друге споменике и разне кипове. Један од најмлађих вајара наших је Ђорђе Јовановић, који је вајарску струку изучио са том жељом, да од камена реже представе из српског народа. Прва такова је израда ова Српска прела, који овде у слици доносимо. Од камена је изрезана, али изгледа као жива Српска прела. Овај први рад његов купио је музеум српски у Београду и тиме му улева још бољу вољу на ову лепу уметност. Дај Боже, да се у њој и усаврши и да постане славан Српски вајар, као што их имају и други напреднији народи, и каквих су Срби у старо време, у време Српске славе имали.

„НЕ ДИРАЈ ТИЧИЈА ГНЕЗДА!“

Написао Мита Клицин приправник.

Једног лепог летњег вечера ових ферија̂ одем на гробље, да посетим гробове своје родбине. Враћајући се прохте ми се, да се шетам: У тој шетњи дођем до неког споменика од белог мравора. Одмах ми упадне у очи крупно изрезана реченица: „Не дирај тичија гнезда“! а доле мало ниже стоји: „Овде почивају земни остаци непослушног сина Милана Ћирића ученика V. разреда основне школе, који је због хватања птица и пропао у 12 години свог млађаног живота.“ Ожалошћени родитељи.

То ме сети одмах на мога друга из детињства Милана Ћирића, који је нама управљао у играма, а и један од најбољих ђака био, па се помолим Богу за покој душе његове . . . .

Кренувши се кући својој, мислио сам разно, како човек може да пропадне због рђаве навике и седох да драгим читаоцима „Голуба“ саопштим о Милановој смрти.

* * *

Место В . . . . у Банату лежи на подножју планина. На врху планине простире се велика шума, а допире с једне стране до подножја. У тој шуми има разноврсних тица, а међу њима и милогласних славуја па косова и тд. Испод шуме у потоцима има и змија.

У једном потоку на подножју играли смо се једном жмуре. Било нас је око 15 на окупу. Ја сам жмурио и бројао 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 и тд. до 30, и тек што сам почео да их тражим, а наједаред цикну неко и паде од горе доле у поток. Одмах отрчим тамо. Имао сам шта и видети. Милан лежи мртав са размрсканом главом. Дрмао сам га, нема од њега ништа. Одмах се скупимо узмемо га нас шесторица и однесемо га родитељима.

То је овако било: над потоком има неко шупље стабло. Близу тога се Милан сакрио. У близини запевао је славуј, што сам и ја чуо, а Милан је мислио да у стаблу пева. Пружи руку, но у један мах искочи змија и обвије му се око ноге, а он се од страха стропошта у поток и на место остаде мртав.

Од то доба не играју се више деца тамо, а место се то зове „ђаволов заклон.“ На погребу је говорио наш господин учитељ и још и сада се сећам његових речи: „Не дирај тичија гнезда.“

Ето тако је прошао Милан Ћирић, јер таку децу Бог казни, зато се чувајте, и не дирајте тичија гнезда.

МУДРЕ РЕЧИ.

Кад је ко познат да је двострук и лукав, не ваља му ништа веровати, макар како лепо говорио, јер сваки дан, рђави и лукави људи раде, како ће добре и поштене људе ма на који начин преварити, и за нос их вући.

*

Да сваки човек за своју корист ради и настоји, то је природно и нужно; но то исто може бити с правдом и с неправдом. Поштен и правдољубив човек, никада са својим знањем не жели за своју корист другога на штету навести; а неправедан у свачему, ни за кога и ни зашто не мисли, него за се и за своју добит, праведно или неправедно, то је њему све једно. За то у сваком предузимању каква год посла треба се добро на ум узети, с ким се има посла, и како је досад са људима био, јер језик је без костију и зглавака, лако слаже што год хоће, а особито лукав човек може слатко и лепо говорити, за то право за се чувати, и на нарав и дела свакога сматрати. Бедно је и жалосно то, где се у обичај уводи притворност и лажљивост; и где не само на реч, него ни на заклетву један другога не смеду се поуздати; а то је права истина, да ко је код кадар своју реч без крајне нужде погазити, онога ни клетви не треба веровати.

Одбацујте дакле од себе худе обичаје и притворност.

Из „Доситијевих дела“ прикупио
Јован Д. Брајић.

СВАШТИЦЕ.

Најстарије новине. Најстарије су новине на свету кинеске новине под именом „Кинг-Пан,“ које излазе већ 911 година. То су званичне новине; излазиле су још пре, него што је Гутенберг изумео штампање. Уредници ових новина су од почетка па до сад све из једне породице. Када је умрьо први уредник, онда га је заменио његов син, а кад је и овај умрьо, онда његов син и т. д. све до данас. Из почетка је тај лист излазио, кад је требало да јави што ново, дакле није излазио у одређење дане. Од године пак 1361. излазиле су сваке недеље све до почетка овога века. Године 1804. почеле су излазити сваки дан, а од године 1858. три пут на дан т. ј. један лист изиђе ујутру, један у подне, а један пред вече и тако излазе и данас. Онај лист, што излази јутром, пише само о трговини и обрту и штампа се у 8000 примерака; лист што у подне излази, доноси само званичне наредбе, законе и т. д., а онај у вече бави се политиком и занимљивим стварима као приповеткама, описима и т. д. тај се штампа у 14000 примерака. Сад има тај лист 6 уредника, који су сви чланови царске академије наукâ, даклем се сматрају као први научењаци у земљи.

Скупа јаја Карло, краљ од Румуније учинио је недавно мали излет у брда около свога летњиковца код Синаје. Ишао обучен као и други људи, и није се напред ником јавило да краљ туда путује. Кад ко тако путује, онда се вели, да путује инкогнито. Дакле је и краљ путовао инкогнито. У брдима се прохте краљу да доручкује, пошто му пратња није ништа за јело понела, то потраже у околини крчмицу, која је некима из пратње још од пре позната била. Дођу дакле у крчму, али им крчмар није могао ништа друго дати, него кокошијих јаја; но толико је крчмар ипак вешт био, да је од краљевих слугу испипкао, да ли је то и то главом краљ Карло. Када краљ сврши свој доручак, хтеде поћи даље. Тајник његов оде да плати краљев рачун за јело. Али кад чу, да крчмар иште за свако јаје дукат, зачуди се и оде краљу најпре да јави, јер се бојао, да му се неће веровати, кад буде полагао рачун за овај доручак. Краљ чувши за све, оде крчмару и овакога запита: Је ли могуће, да су кокоши овде врло ретке? — Не, одговори крчмар, кокоши, господару, нису ретке, али су овде ретки краљеви. На ово се краљ насмеши, и онда нареди да се рачун исплати.

Човек од 131 године. У вароши Барчу, на Хрватској граници, живи један човек од 131 године. Он је још са свим здрав и весео и писмено може да докаже да се родио 1756. године. Прошао је као војник скоро све државе на земљи. Дуже се времена бавио у Француској, а после је доспео чак и у Арабију. У војсци је служио 31 годину. Жене је мрзио и сад још мрзио као највеће злотворе.

ДОБРОТВОРИ МЛАДЕЖИ.

(Продужење.)

Благо милостивима.
Св. Писмо.

25. Преч. г. Петар Мандић прота изпосланик на хрват. сабору платио 25 примерака „Голуба“, да се шиље по 5 примерака најбољој деци у основ. школама у Медаку, Смиљану, Радучу, Горњем Грачацу и Доњем Грачацу.

26. Г. Ристо Павић за Алексу Јокановића учеаика IV. р. и Гојка В. Павића учен. II. р. у Мостару.

27 Гђа Јулијана Јосиповић за Душана Дилбера ученика срп. школе у Ст. Андрији.

28. На препоруку преч. г. **Николе Беговића** проте платио је г. **Коста Барако** трговац у Г. Карловцима по један примерак у овим српским општинама: у Брђани, Подови, Јасеновцу, Вргинмосту, Војнићу, Дуњару, Кореници, Медаку, Србу и Госпићу.

(Свршиће се.)

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Црна Индија приповетка Жила Верна са 16 слика. Превео: Јован Марић. Издао Август Фуксе у Новом Саду 1887. 8⁸ стр. 208. Цена 80 нв.

Шарић мали календар са сликама за 1888. која је преступна и има 366 дана. Издање и штампа А. Пајевића 1887. Мала 8⁸ стр. 64. Цена 20 нов. — Ово је први календар српски, што је изишао за 1888. годину.

Летопис Матице Српске уређује А. Хаџић. Књига 151. 1887. свеска трећа у Новом Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића 1887. 8⁰ стр. 154. Цена 70 нов.

1. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: МИЛАН Т. СТОЈАНОВИЋ.

Слож-	не	кле-	ве	ви	дор	но
не	све	ка	А	о	креп-	ра;
во	ти				ре	ба-
на	но	га;	До	ра.	раз-	ос-
сло-	ља	ср-	ве	Ца-	ца,	ства-

ЈЕДНАЧИЦЕ.

2. Милева и Вука цртале на својим таблицама. Милева је цртала медведа а — — ?

3. Даница је имала маћеху, а имала је велику бољу. Но маћеха је била је гора а — — ?

4. Марта и Мила играле се увек заједно. Марта је сваког задиркивала а Мила није. Марта је била због тог сваком мрска а — — ?

Мита Клицин
приправиик.

РАЧУНСКИ ЗАДАТЦИ.

5. Један дечак даде свом најстаријем брату половину својих ораха мање 4; другом брату даде половину остатка мање 4; трећем брату опет половину садањег остатка мање 4, а 10 задржи за себе. Колико је имао ораха, и колико је сваком дао?

6. Ја сам замислио један број. Кад ја тај број са 7 помножим, од производа 6 одузмем, остатак са 13 поделим а количнику 6 додам, добијем тај број сам; који је то број?

РАЧУНСКЕ ИГРЕ.

Пише за „Голуб“ Мита Клицин приправник.

7. Стави бројеве 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, у ових 25 квадрата тако, да им сума при сабирању у висину и унакрст износи 65.

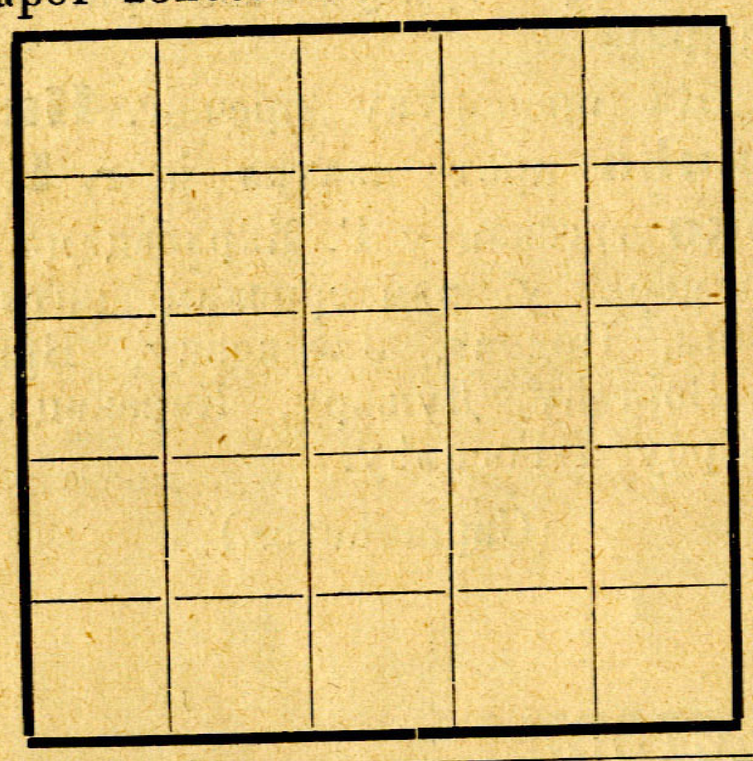

РЕШЕЊЕ.

У 9. бр. „Голуба“ значи: **1. Коњ. скок:**

Правим путем иди, па ћеш правди доћи,
А поштено ради, поштено ћеш проћи.
Који кривим путем милионе стеку,
Не грејају му срце већ ужасно пеку.

2. Загонетка у слоговима: Симо Милутиновић Сарајлија.

Једначице. 3. Милан каран а Милован милован. **4.** Петар је представљао мачку а Миша миша. **5.** Пера кречи а Паја паја.

Рачунске игре: 6.

5	19	18	8
16	10	11	13
12	14	15	9
17	7	6	20

Правилно решили: Мато Гојковић у Имотском: 1. 3. 4. 5. (Ваш коњ. скок је добар, али смо с тим истим текстом имали.) — Светозар и Владимир Ђоровић у Мостару: 1. 3. 4. — Алекса Радовић у Мостару: 3. 4. — Ана, Јекатерина и Милка Кулунџић и Марија Миливојевић у Ливну; 3. 4. — Ана Милиновић у Кумбору: 1. — Јово Душан Јовановић у Лијевну: 3. 4. — М. Томић у Мостару: 1. — Петар Обрадовић у Приједору: 1. 3. 4. (Можете добити „Голуб“ од 1880. г. уз цену 1 фор.) Милева Милиновић у Ерцег Новом: 1. — Младен Жујић у Приједору: 1. 3. 4. 6. — Пера и Јова Симоновић у. Ср. Карловцима: 1. 3. 4. 5. 7. — Сава Миљковић у Баваништу: 1. 3. 4. 5. — Јелена С. Глоговац у Мостару: 3. 4. — Симо Јовановић Ливњак у Грахову: 3. 4. 5. 6. 7. 8. — Ристо П. Ристић у Бос. Шамцу. 6. — Мара Кришанова у Сомбору: 1. 3. 4. 5. 6. — Меланка Панић у Чакову: 1. 3. 4. 5. — Остоја Е. Ерцег и Симо Дропчевић у Љешници: 1. 3. 4. 5. 8. — С. И. Радуловић на Цетињу: 1. — Петар Танасић у Брчкој: 1. 3. 4. — Милан Шимић у Осеку: 1. — — Станислав Јакшић у Бузети: 1. 3. 4. 5. 6. 8. — Ана Т. Вујнића у Гламочу: 6. 7. 8. — Лазар Мајсторовић у Шапцу: 1. 6. — Вера Верољубић у Марковцу: све.

ГОЛУБОВ ПИСМОНОША.

Мих. Нуакић гимн. у Жагубици. Примамо и тако претплату, изволите само послати, те ћете одмах лист добити.

Вера В. у Марковцу. Ваш коњ. скок би добар и леп био, али је погрешно сложен.

Ј. А. Дучићу у М. По вашем суду су оне прећашње песме слабе, те желите да их поправите; а по мојем суду и оном сонету треба поправке, те сам уз остале и њега ставио у — кошар.

Младену Жујићу. Пророштво о ветру није се ни код нас збило, а како новине ништа о томе не јављају ни са других страна, то се пророштво овога пута није обистинило.

„ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: Јован Благојевић. Издаје: Књижара Миливоја Каракашевића.

Штампа Ф. Битерман у Сомбору.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 11. У Сомбору 1. Новембра. 1887.

Све пролази.

Сваког дана још за рана
Сунце излази,
А за даном златно сунце
Увек залази.

Дан за даном у неповрат
Тако одлази,
И што живи и не живи
Тако пролази.

Погледајте ено руже:
Цвет им пролази,
Ој на земљи свему, свему
Конац долази!

Слава, сила, уживање,
Све то пролази —
Кажите ми после тога
Што нам долази? —

А што онај, ко је патник? —
Зло се налази;
Прије реда од невоље
Смрт му долази! —

Црнко.

НИКАНОР ГРУЈИЋ

владика, књижевник, говорник и добротвор српски рођ. 1810. умр'о 1887. год.

Када је пре 6 месеци овај знатни муж српски, Никанор Грујић, умрьо, донео је и „Голуб“ тужну вест о њему; а сад, када смо добили и слику његову, ево hемо му мало опширније да опишемо живот и рад његов.

Никанор Грујић се родио у Барањи у селу Липови 1. Децембра 1810. године. На крштењу је добио име Милутин; отац му је био свештеник. Основне школе свршио је у месту свога рођења. Отац му је радо приповедао о Србима и о српским јунацима. То је Милутин врло волео и чисто се дичио, што је и он Србин.

Када је Милутину било већ 16 година, отац га одведе у Мохач у гимназију, где са одликом сврши 3 разреда и први течај четвртог разреда, па се онда јако поболе и лежао је целу годину, а кад је оздравио, оде у Печуј да настави науке. Тамо га професори прозову Михаилом, не знајући какво је то име Милутин, па се онда и сâм потписивао Михаилом, док год се није покалуђерио.

У Печују сврши он гимназију и права. Још као гимназиста показивао је он велики беседнички дар. Кад год је кога требало беседом каквом поздравити, ту је био Милутин. За његове беседе и песме које је састављао на латинском језику, бивао је особито обљубљен и често и новцем дариван. Али највећма је изишао на глас 1834. године. Те године је слављена у Печују лепа слава. Римокатолички владика Сепеши поклонио је 200.000 форината, и тиме у Печују основао велику школу под именом лицеум. Печујски грађани, хтели су да покажу благодарност зато своме владици, те одреде три лепе награде да се дају оним лицејским ђацима, који најлепше искажу владици благодарност Печујских грађана. Тада су њих 16 ученика беседили, али се од свију њих најбоље допадала беседа Милутинова. Кад је Милутин завршио свој говор, као у један глас заорило се из свију грла: „Прва награда нека се да Грујићу, а са осталима чините што хоћете.“ И тако се и збило. Грујић је добио прву награду, а осим тога дао му је сенатор варошки: 12 дуката, 12 дивотно везаних књига, 12 књига хартије и 12 нера. Због Грујићеве беседе веома га је заволео и владика Сепеши. И кад је Грујић један пут однео томе владици једну штампану латинску песму, коју је сâм саставио био, Сепеши му лепо захвали и рекне му и ово: „Да нисте оне вере, које сте, и од које вас ја не одвраћам, ја бих знао, шта би с вама учинио“. И сутра дан нареди, да му се даде 100 форината.

Због његове честитости волео је нашег Милутина Грујића и туђин, а Срби су се управо поносили, што је Србин, особито још и за то, што је он био свагда веселе нарави у друштву, певач и весељак, да му је тешко било пара наћи. Не само да је знао певати, него је и сâм песме састављао и гласове (арије) им давао; уз то је свагда, па и међу туђинцима био челик Србенда.

Ту у Печују почео је и своју књижевну радњу 1837. год. Писао је различне песме, које су штампане у српским новинама, које су у оно време излазиле. Те његове песме су се онда јако допадале. Из најпре се под њих потписивао *Милутин*, али кад опази, да се неко и код Хрвата потписује Милутин, од то доба се он потписивао *Срб-Милутин*.

Кад је Милутин свршио науке у

Печују, онда оде у Карловце и изучи богословију. По том га митролит Станковић пошље у манастир Кувежден на искушење, јер је желио да се покалуђери. У том митрополит Станковић умре, а после њега постане митрополитом и патријархом српским Јосиф Рајачић, који Милутина закалуђери давши му име *Никанор*. Ово му је име дато за спомен последњег владике Печујског Никанора Мелентијевића.

Када је рукоположен за ђакона, онда је постављен и за професора у богословији Карловачкој, и од то доба није био само ваљан професор, него и десна рука патријарху Јосифу у свима пословима, због чега га је патријарх Јосиф особит волео.

Година 1848. била је за Србе у Угарској веома бурна. Те године маја месеца имали су Срби знатну народну скупштину у Карловцима. Ту је Никанор говорио знатну беседу, после које је био Шупљикац изабран за војводу Српског. Од то доба је Никанор изишао на глас као први горорник српски и после је све лепше и боље беседе говорио, са којих је особито обљубљен био и када је посвећен за владику, звали су га народним владиком.

После смрти пакрачког владике Крагујевића, постане он Пакрачки владика и као такав је и умрьо у Пакрацу 8. Априла 1887.

Никанор Грујић.

Под старост своју посветио се самој књизи; непрестано је читао и писао. Осим многих песама, које је за живота свога написао, ово су још знаменитија дела његова: *Светковање благовести; Свети Сава* (у стихови), *Приметве* на Вуков превод новога завета; 2 књиге *из живота св. угодника Божијих* и једна: *из живота светих угодница Божијих;* за тим преводи с француског: *Приповетке мојој кћери* I. и II.; *Савети мојојој кћери; Зборник приповедака за одраслије девојке; Мала Брђанка* или *поларна звезда* и *Два пријатеља*. Осим тога штампани су многи његови радови по новинама, а много што шта је остало иза смрти његове нештампано, што ће се ваља да сад штампати.

Ученост је његова била на далеко чувена и знана, те за то су га „Матица Српска“ и Учено друштво српско изабрали за свога члана.

Био је особито ватрен Србин и народ је свој жарко љубио и чинио му добра, колико је год могао више. Из љубави према своме свештенству даровао је 6000 фор. као закладу за помагање свештеничких сирочади и 1000 фор. је приложио цркви српској у Вараждину. Осим тога је редовно претплаћивао по више примерака „Голуба“ сваке године, да се шиљу српским народним школама по Барањској жупанији и тиме се овековечио

и као добротвор младежи српске.

Са тих његових лепих врлина, са његове жарке љубави к народу своме, са његова добра срца и племените душе: обљубио је и народ српски њега и радо ће га се на веки сећати.

Слава му!

ДВА ГРОБА.

Мртво вријеме ноћи тамне
Обузело цијели св јет,
Све предјеле у св ј вео
Обвио је облак, клет.

Сам' лахори по гђе када
Покрену се и захује,
Али гласка ни од куда
Не може се сад да чује.

Сам' колибу једну скромну
Освјетљава свијећа мала,
На остале куће свугдје
Помрчина нијема пала.

У колиби кревет слаби
Болна кћерка на њем' лежи,
Живот јој се горко трза
А душа ће већ да бјежи.

Више кћерке мајка мила
Са склопљеним рукам' стала,
Пред иконом светог Саве
Молитву је шапутала.

Ал' на једном ка' од грома
Стропошта се доле паде,
Јер јој кћерка очи склопи
И Свевишњем душу даде.

* * *

Тек што прво јутро свану.
Зазвонило тужно звоно,
Тужна јека људе зове
Да сахране дијете оно.

Тужна мајка горко плаче
Сустиже јој суза сузе,
Јер јединче њено мило
Сад ледена рака узе

* * *

Освануло друго јутро
Освануло тужно — оно,
Огласи се мртвац опет
Зазвонило тужно звоно.

Мајци болној час је стиг'о
Тај пошљедни час умрли,
Душа оде небу — да се
Са милом јој кћерком грли.

Умрла је тужна мајка
Душа јој се небу вину;
Ископаше гроба њојзи
Баш до гроба кћеринога.

На кћерину лала цвати
На мајчину Ружа мила
Пак је гране своје цвјетне
На гроб кћерин превалила.

Жута с лала с' ружом грли
Обгрлила ружа лалу,
Ко на небу горе мајка
Своју милу кћерку малу.

У Мостару. *Јов. А. Дучић.*

ПОВРАТАК ИЗ ДОМОВИНЕ.

IV.

Солун, Фебруара 1887.

Љубезни мој пријатељу.

Жао ми је да те одведем даље, а да ти не прозборим коју о овој старој и историјској српској вароши, да те не заустављам мало на оно место где је негда силни Душан, тај српски Јулије Цезар, објављивао својим поданицима, нашим прадедовима, своје високе законе. Каква разлика између оног времена и садањег, каква разлика између негдашњег Скопља и садашњег! Рекао би све је отишло у суноврат. У место да се по њему шећу силни српски витезови и главари, видиш да се смуцају они шљукави турски мулазими; у место да чујеш оштри збор речитога Србина, чујеш где ти какви Бугараш белбата така-тука — о, Боже, каква промена! Какво срце треба да има онај, који се сећа прошлости, видећи бедну садашњост и мотрећи на појединости, које се овде збивају?! Срце да ти се следи. Загледни у образац у сведока прошлости, у историју, загледни у неумитну земљописну карту, обазри се на оне црте лица, завири у обичаје и нарavствености. Шта видиш? Све наше, све наше, све наше; али да ли га признају за наше?... Долетело једно пусто и безобразно јато неких насићених врана, па попало уздуж и попреко па гаче, гаче што игда може, проповедајући оно што и сама природа опоречава. Проповеда бугаризам, и следећи своме циљу, то проклето јато тако је раширило своја гнусна крила, да се већ дотакло и средишта нашег земљишта, подножја високе Шар-планине.... Срце ми, брате, пуца, и не могу више да продужим о овоме, јер знам да многи није рад да слуша о овоме.

Скопље се пружа дуж обала валовитога Вардара, на коме постоји један старински мост веома дугачак и још више красан. Место није богзна какве хвале достојно, шта више има се покудити његова влажна и грозничава клима, и осим што је са сеира мало ограђено са планинама, са других страна пружило се поље равно. На истоку дужи се и шири чувени Овчар-поље, дуж кога тече Вардар, које је веома плодно и где се сеју разне врсте жита, нарочито пшеница, кукуруз, јечам и итд., ориз, дуван; расте красна трава, куден пасу огромна стада оваца, због чега се бојсе и зове Овчар-поље. Њега сада газе две железничке пруге, једна за у Солун, друга за у Србију, које ће се обе везати ту у Скопљу. Красна је Скопљанска станица, која обећава Скопљи лепу будућност. Већ сам ти казао, да је и у Скопљу удобно живети, а ко зна и ко може погодити куд и камо ће удобније бити, када се буде довршило грађење железнице, које ће се надам се остварити тамо до при крају Јуна месеца. И онда надам се да ће многи Србин повртети да види места кудан су му се негда стари поносито шетали.

Варош је прилично велика. Рекао бих да број становника прелази четрдесет хиљада, од којих су већина мусулмани, па *наши*, затим Грци и остале народности. Имаде лепих школа. Грци имају једну као полугимназију, а бугарска је пропаганда и овде установила један завод да помоћу њега шири свој елеменат. Како она то ради, то је лако знати, а успеси су на жалост морам рећи, доста приметни. Турци имају своје мејтепе, за које сам чуо да су веома добри; а ти већ знаш какво ти је турско добро. Имаде приличан број цркава, између којих имаде неких у које свећеник службу пое грчки, а отпева му се славенски. Велика је распра између Грка и ових побугарених Срба; кољу се као црвени мрави, а све због раздвоја бугарске цркве од грчке патријаршије. Јер треба да знаш да Бугари више не признају цариградског патријара за врховног заповедника цркве, него су поставили другога, кога зову Егзарх, па како се од тада заподела та беспутна војна, траје и дан данас и Бог једини зна када ће се свршити.

Напоменух ти и мало пре, да Скопљу претстоји лепа будућност услед везивања источне железничке пруге са оном, која долази са запада. Оно ће бити једна од главних станица. Од вајкада је било важно трговачко место, али сада ће бити још више. Главна трговина у њему води се сада са конопљом, разним колонијалним стварима, дуваном, памуком, а више свега оризом. Чувен је *кочански ориз*, који рађа ту недалеко у околини села Кочана. Он је више жућкаст и прилично крупан, а обарен још више нарасте. Код нас се више цени од ценовског ориза. Чувен је и *Скопски дуван*, који је толико непробитачан за здравље, но који је на жалост толико у употреби, да сачињава један од главних предмета трговине. Ту је и једно од главних стоваришта

конопље и памука, а скопске су житнице увек пуне красним житом.

Варош се већином поправља овамо к станици, а и у унутрашњости може се видети по која прилична зграда; али најлепше су зграде железничка станица и Режија, т. ј. зграда у којој је смештена агенција за дуван, монопол. Имаде и једна врло красна гостионица, која се може равнати са најлепшима овдашњима, и то је могу рећи једино место, где се човек мало позабавити може.

Од какве је важности било негда Скопље, то можеш лако знати, само завири у историју нашег народа, а нарочито на странама Душанова владања, а нарочито царевања, где ти се оно јавља, као друга престоница српске државе: баш као што је сада у Србији Ниш наспрам Београда, тако у то време беше Скопље наспрам Призрена. Да ли ће Бог дати да се старо доба опет понови? То је, драги пријатељу, жеља свију нас, жеља сваког оног, који ијоле жели добра и јединства нашој бедно-раскомаданој домовини, жеља, која нас руководи у свима предузећима, жеља, за којом су до сад милијони наших јунака пролили своју драгоцену крв, жеља, које ради је многа српска мајка шиљала у љути бој и свога јединца, да покаје оно што претрпеше његови преци. О, вечита наша жељо! о, петстолетна наша циљи, кад ли ћеш бити постигнута? кад ли ће доћи то време?... Тешко гамиже тај величанствени час, тихо се миче. Много пута куцну, али неумитна наша судба, проклета завист, отера нам га с прага и одјури у, чини ми се, већу даљину, нег' што икад беше.... А ми га жељно очекујемо: кад ли ће стићи, кад ли ће једном за свагда зазвонити, кад ли ће се дићи та величанствена олуја, да растера овај бујни мрак, ову разнобојну таму, па да и за ње сине сјајно сунце, сунце српско сунце! И онда, када се стану на бедемима наших славних градови лепршати наше од старина поносите тробојке.... хо, Боже, колика ли ће се радосна суза пролити, колики ли ће народ уздићи своју погњурену главу и радосно ускликнути: Слободан сам вечном Богу хвала! Моја је жеља испуњена, моја је циљ постигнута!.... Но камо тога часа, камо тог драгоценог тренутка! О, бедна и пребедна моја домовино! Залуд сањања, ти вечито стојиш окована у оне ланце, у које те окова још злосретни четрнајестовековни Видов-дан.... Црна судбо добро те не нашло!....

Страшна ме је туга обузела, мили пријатељу: срце ми трепери, рука ми дрхти, очи ми сузе, осећам се немоћан, сустао сам, рад бих закључити писмо, али не да ми пуста жеља, а да ти не испричам један разговор који се поведе између мене и једнога Дибранца, који, будући добро познат са мојим оцем, беше чекао докле сам се ја са банчења вратио, само да ме види и да ме пита за очево здравље. Та који год ме од ових познаје, са великим поштовањем прилази ми и чисто се боји да се пита са мном. Богзна како им је мило кад ја седећи у моме друштву, па видим кога од њих искочим, те се питам и здравим са њима. Видиш да попреко гледају ови Талијанци и Французи на то моје понашање; али ја се на то чиним глув и слеп, па ћутим. А ови сиромаси, баш као да им учиним богзна какву почаст, тако им је драго. Овај, што ти кажем, он се већином бави у Скопљу и ту има своју радњу заједно са браћом и једним великим сином.

Ја уђох у кафану, па само бацих један летимичан поглед уздуж и попреко, и видим да имаше доста њих, неких мање а неких више од мене загрејаних. Ја не хоћах нимало да се заустављам у кафани, него повичем, тек ступих унутра: „Јаћо, отвори ми собу“. Јаћа ми приступи ближе, па ме упита зар нећу да застанем мало: „Има више од три часа што те чека Павле“, вели ми. Ја се окренем и видим Павла: сиромах, згрчио се, а смеши се баш као да стоји пред каквим спахичином. Ја повичем: „Хо, газда Павле, опрости молим те, али знаш друштво.... повукоше ме.... већ знаш младеж ка' младеж“.

„А добро ми дошаја! Што прави татко ти, чичи и свите на кућа?“

Здраво су хвала Богу; како си ти, газда Павле? Јесу ли здрави? Деца, браћа, сви како су?“

„Хвала на Господ, сви сме здраво. А море, што така бргу си се вратија? Знајош, кога чум, сум се многу зачудија. Знајем што си отишаја да си останаш на кућа сос татко,[1]) сос чичи,[2]) сос твоји род. Сега видим дошаја си каку на ветер. А знајем; си се научија на рахатлук,[3]) пак сега не бегендисуваш[4]) на кућа. Ха, ха, ха. Имаш невоља, синко, жами Господ имаш невоља. Викам ја на твоје татко: џаном,[5]) што га носаш на горе, неје за дете да се седи у тој џехнем,[6]) — а он хич[7]) не сака[8]) да чује, већ ми зборя да иска да те закући,

[1]) Отац, [2]) стричеви, [3]) слобода, [4]) допадати се, [5]) узречица турска, долази од речи џан, значи душа, [6]) пакао, [7]) нимало, [8]) хоће.

пак ће се научим. Он така викат, ама ја не. Знајем што дјавос имат у та страна, пак....“

„Хе, мој газда Павле, знаш како је тамо и не знаш, али да ти је да видиш сад, онда би још боље знао“.

„Море дете, знајем ја, текем што да се прави. Сме се нашли тука, пак ће трпиме док можеме. Сега, ако дадне Господ, ће идеш на Солун?“

„Тамо мислим ако Бог да“.

„А што ће правиш тамо?“

„Да продужим школу“.

„Још да се учиш, а? По што искаш да се направиш?

„Трговац“.

„А бре синко, не ли је таман (доста) што си до сега учија. Твој татко не учи много, пак знаје, даје Господ, како најбоље.“

„Хе, газда Павле, али у данашње време треба много више науке да се достигне до онога што се у старо време могло са мало знања“.

„Јес, јес, синко, јас то знајем, јас то видим. Хе, мучно је вакат (време) сега дошло. Си иска много да се знаје сега, много, много. Ама на које училиште идеш сега? На оно старо, јали неко друго?“

„На оно исто“.

„Ама сам чуја од многи човеци, как' је много добро то... Си плати много?“

Не. Плаћа се полак лире[1]) на месец за школарину, а за друго сваки се стара о себи и живи где хоће. Јер је ова једна јавна школа, у коју може ступити ко хоће“.

„Ама колико, харчиш, жити Господ?“

Кад му ја поменух суму, а он тек разрогачи очи. Ућута мало, махну главом, хтеде нешто да проговори, па заћута, прогуну и лупајући прстом по столу за којим сеђасмо, и машући главом, понови више пута:

„Добро училиште, харно, ама сака много пари.“

Мисли се мало, па не гледајући ме, узе да ми прича:

„Јас давам за моје дете двајес лири за цела година, и врз то давам за него руба тећмил.[2]) Вакн[3]) на бугарско — тако училиште не се учит па много језици; ама са учит да знаје“.

„А што ти, газда Павле, нисн дао твоје дете у нашу призренску богословију на науке, па да те Бог види. Он би тамо и научио и ти за њега не би потрошио ништа.“

„Знајем, синко, и јас многом сакам, ама се викат како тамо несе учит харно и не имат много језици како на блгарско то училиште“.

„Хе, мој газда Павле, ти си питао оне, који нама не мисле добро, па су ти они тако казали; ал' да си питао мог оца или кога отуд што зна, он би те извео на прави пут. Те бе су преварили ове бугарске варалице, само да им даш дете, те да ти га побугаре. Они тако све раде с вама, те да крче пут бугаштини и да затиру српство. Ово је све српско било од вајкада, то и ти знаш, ако не по песмама, а оно ти је можда причао ко од твојих старих, па они се сада муче, те нам престимљу на сраМоту и муче се да нам утру траг. Тако ти је то, мој газда Павле, а ви прости, па не знате ништа иде оно њихово улизивање и оно њихово смешећи се *така-тука* и *братко мој* и не знам шта, него се поводите за њима и идете за њима баш као мува без главе. Немојте тако по Богу људи, немојте, јер наши стари знате ли колико су црних јада видили ради чувања своје народности од поплаве турске и за толико појасева одржаше име славно своје народности, па сад на једанпут да то све оде у ветар услед кајишарења ових ниткова, бескућника и неблагодарника; немојте потресати већ иструхле кости наших врлих старих; немојте пљувати на име своје народности, немојте људи, немојте браћо, да вас Бог покара“.

Ја сам још туна придиковао, а сиромах Павле ублепио се, па сав скрушен одобрава ми и кад сврших, он не умеде ништа друго да извеже до што ме запита:

„Па сега што да правиме?“

„Оно што српска дужност налаже. Да гледате да се не варате, него да одржите и свој пород у оној народности, којој припадате ви.

„Ама што ће правиме бре синко?! Тука је све на ове турлија (начин), пак што да правиме мије сиромаси? Не знајеш, не знајеш, кака смо мије тука све сос ни“.

Ја разумедох да он хоће да каже да ми немамо никога туна, што би заступао нашу страну и да су они са свију страна окружени тим црним врапама, па с тога узех да га храбрим неким надама, надама које су се родиле у мени и о којима се већ старам да се остваре, но које Бог зна кад ће бити.

Газда Павле се растао са мном чисто без памети, обећавши да ће ујутру доћи на станицу да ме испрати. Жао ми га дође сиромаха, кад видех како се збуни на оне моје речи, које његова богобојажливост не мога поднети.

Ја затим одох на почивање, јер ми беше потребно, као што ми је и сада, те ти с тога закључујем ово писмо, обећавајући ти у скоро друго.

Свршиће се.

[1]) Лира се зове мецидија златна, која вреди 23 динара. [2]) Потпуно. [3]) Додуше.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

XI.

НОВЕМБАР, (Studen), има 30 дана.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Недеља	Кузман и Дамјан, врач.
2	Понедељак	Муч. Акиндин. Пигазије.
3	Уторак	Ђурђиц (обн. храма св. Ђ.)
4	Среда	Преп. Јаниħ. и Никандар.
5	Четвртак	Јона арх. Новогр. Галакт.
6	Петак	Испов. Павле Варл.
7	Субота	33 мученика Милитинска
8	Недеља	Аранђ. дан (Арх. Мих.)
9	Понедељак	Онисиф. Порф. Матрона.
10	Уторак	Ап. Ерас и Олимпије.
11	Среда	Краљ Стев. Дечански.
12	Четвртак	Јован Милостиви.
13	Петак	Јован Златоусти.
14	Субота	Ап. Филип. (Бож. покл.)
15	Недеља	Муч. Гурија. (Пост бож.)
16	Понедељак	Апост. и Еванђ. Матија.
17	Уторак	Григ. еп. Новокесарски.
18	Среда	Муч. Платон и Роман.
19	Четвртак	Прор. Авдије. муч. Варл.
20	Петак	Григорије Декаполитски.
21	Субота	Ваведење.
22	Недеља	Филимон.
23	Понедељак	Алекс. Невски кн. руски.
24	Уторак	Великомуч. Катарина.
25	Среда	Папа Климент. и Пет. Ал.
26	Четвртак	Ступн. Алимп. и Јаков.
27	Петак	Великомуч. Јаков Перш.
28	Субота	Преп. Стеван Нови.
29	Недеља	Парамон и 370 мученика.
30	Понедељак	Андрија Првозвани Ап.

Име овога месеца. Име овога месеца долази од латинске речи *новем*, што значи *девет*. Код старих Латина био је ово девети месец у години, те је зато тако и прозван.

Мене месеца. Нов месец 3. Новембра у $9^1/_2$ сах. пре подне. — Прва четврт 10. Новембра у подне. — Пун месец или уштап 18. Новембра пред вече. — Последња четврт 26. Новембра пред зору.

Дужина дана и ноħи. У почетку овога месеца дан је $9^1/_4$ сах. а ноħ $14^3/_4$ сах. али до краја дан окраħа за 1. сах. а ноħ толико одужа.

Радње овога месеца. Довршује се, што је остало не довршено од прошлог месеца; спрема се храна за зиму стоци; прегледају се трапови и што у њима труне, избаца се на поље; пребира се за зиму остављено воħе; отаче се црно вино; склањају се кошнице; уноси цвеħе у топлије одаје; требе се воħке од гусеница; покривају се чардаклије (логошке) сламом; оре се за пролетње усеве; извози се ђубре на њиве; иде хајка на зецове и другу дивљач.

Важни догађаји у овоме месецу. 3. Новембра 1812. год. започела је код Красног близу Москве у Русији она четвородневна битка, у којој је руски ђенерал гроф Михаило Милорадовиħ (пореклом Србин из Херцеговине) победио Талијанског подкраља Евђенија и француску војску, која је ишла на Русију; ту је 15 000 француза погинуло и у ропство пало 2 ђенерала, 22.000 војника, 285 официра и 56 топова. — 11. Новембра 1742. год. Хрватски граничари пењали су се један другоме на рамена и тако прескакали бедем града Литомерице у Чешкој и отели су га на јуриш од Пруса. — 12. Нов. 1806. год. родио се у Огулину Михаило Лотас, од оца Србина. Овај се Михаило потурчи и постане онај славни Турски војсковођа добро познат под именом: Омер-Паша. Умро је 6. Априла 1871. год. — 16 Новем. 1657. (пре 230 година) населили су се у Истрији у Селу *Пероју* код Поле 77 душа Црногораца, добију ту повластице од Млетачке републике и тамо и данас живе одржавши и веру и језик Српски. Сад има у Пероју свега 200 душа. — 25. Нов. 1750. год. разбили су Црногорци Босанског везира који је на њих ударио са 40.000 потурица.

СПОМЕНИК БРАНКА РАДИЧЕВИЋА НА СТРАЖИЛОВУ.

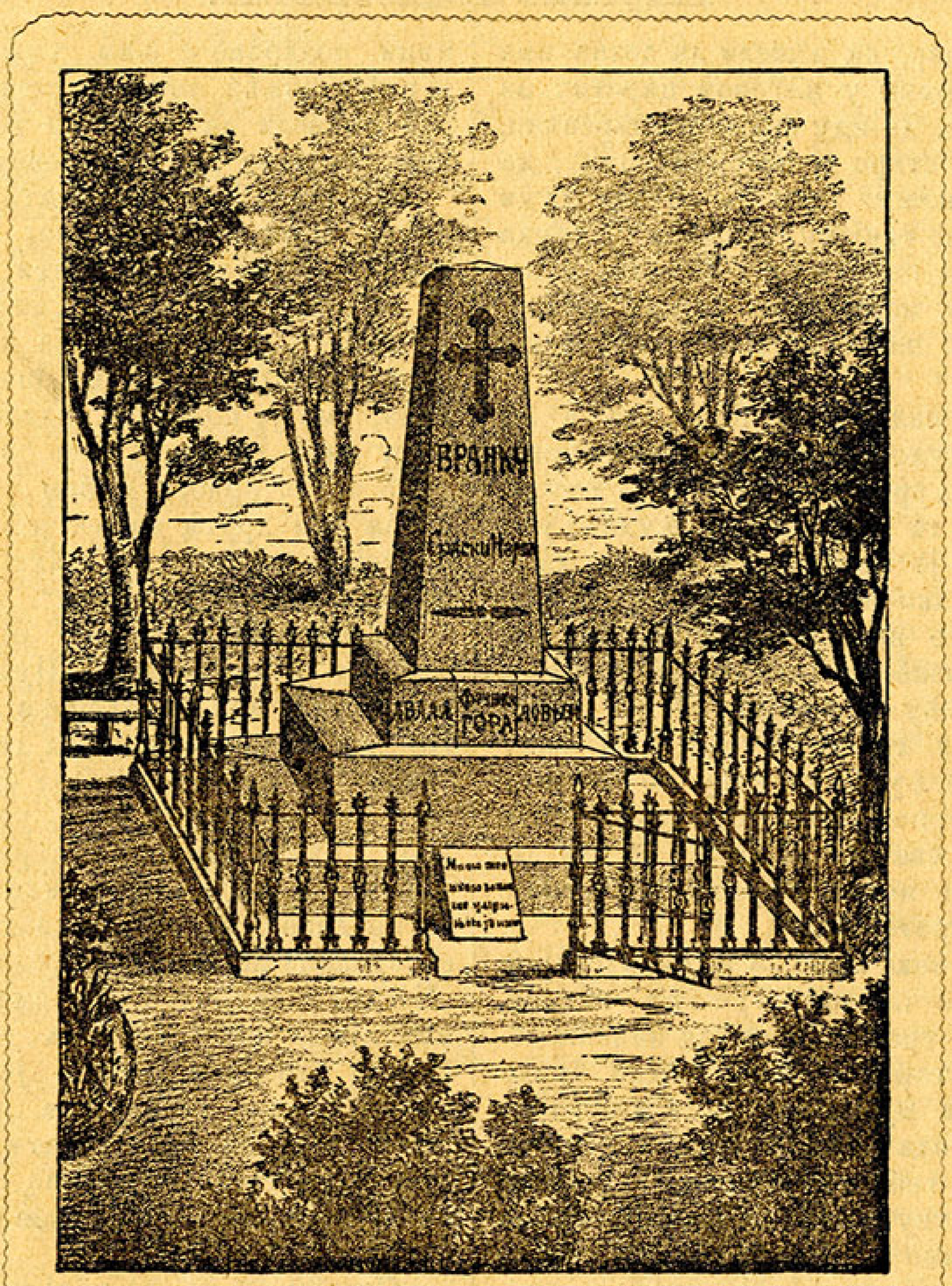

Народ је српски испунио жељу свога омиљеног песника Бранка, те му је 1883 г. 10. Јула пренео кости са Бечкога гробља, где су 30 година лежале, и сместио их у нову гробницу на врх Стражилова. Овај врх зове се од то доба *Бранков вис*. У први мах ту на Бранкову вису није имао Бранко другога споменика, до онога који је из Беча пренет и који му је отац у Бечу подигао са натписом:

Много тео, много започео,
Час умрли њега је помео.

Но народ је српски хтео, да подигне своме љубимцу песнику лепши и већи споменик. Тога ради су скупљани у народу прилози, а камење је донето из свију српских крајева, те је тим новцем и од тих каменова склопљен и подигнут Бранку споменик ево оваки како га ова слика показује. На поједином камену изрезано је, одакле је који камен донет. Тако је онај, где пише, *Фрушка Гора*, из Фрушке Горе (у Срему); где стоји: *Авала*, тај је с Авале (у Србији); где стоји *Ловћен*, тај је с Ловћена у Црној Гори итд.

Ко год оде у Карловце, особито лети, не треба да пропусти, да не оде на Бранков вис, да му види споменик и дивно Стражилово, које је Бранко тако волео и толико хвалио.

КАКО ЈЕ НЕСТАЛО ПРАВДЕ НА ЗЕМЉИ.

Народна приповијетка.

Био један цар, па зажели да дозна има ли какијех старина у његовом царству, за то нареди људе, да иду свуда по царевини, па ће год шта старо и необично нађу, да одмах оправе њему. Тако ти се они људи упуте и пођу по свијету, тражили су свуда ће шта има, па нађу многе зачудне и незачудне ствари, међу њима бијаше им најзачудније једно шенично зрно, велико к'о каква крушка.

Одмах пошаљу зрно цару, да и он види и да се чудом начуди колико је зрно. Цар, кад угледа зрно упропасти се од чуда. и сви, што су га гледали, јер људско ухо не памти, кад је могло бити вријеме да је шеница била тако крупна. Свијема се баш учини да је то нека утвара, за то цар нареди да се изабере неколко паметнијех људи, па да пођу по свијету и да траже памегара, не би ли им што о том зрну казао. Нађу се људи, те пођу по свијету да питају за зрно. Ишли су тако, ишли дуго и питали све старе људе, па ни од кога ништа не могоше чути. Најпослије смисле да се врате дома.

У том им неко каже за једнога старца што му бијаше преко двјеста година, Људи га пођу тражити, па гад нађоше обрадују се. У старца је била бијела брада као вуна, људи му назову Бога и поклоне се, па ће му онда рећи: „Мудри старче, ми смо чули да теби има двјеста година, а у нашем царству нашло се једно шенично зрно, врло велико и тешко, па цар не вјерује да је то право зрно, веће нас је послао по свијету, да тражимо има ли иђе ико да зна што о томе зрну причати, да ли зна е је кад било толико зрно, или је море бити чуо од кога што о њему. Ми ево идосмо и обиђосмо сву царевину и никога не нађосмо од тебе старијега, дај нам кажи ако што знаш о томе зрну, ако ти још не знаднеш, ми немамо куд даље".

Старац им одговори: „ја не знам ништа о томе, нити сам упамтио а ни чуо да ко шта о томе зрну приповиједа. Већ ако сте ради да знате, имаде три-четири дана овдале живи један старац, има му преко четири стотине година, ја мислим да ће он о том знати". Па им још покаже и куда треба ићи, да нађу тога старца, а људи му захвале и крену на пут.

Кад посланици нађу другога старца зачуде се, јер му брада бијаше тек просједа, а толико му година! Кад се посланици поздраве с њим, упитају га, да ли је њему збиља четири стотине година. Старац им вели да има баш толико, већ вели није осиједио јер је у зевку живио.

Посланици га сад упитају за зрно шенично, а он им к'о и онај одговори, да о томе ништа не зна, нити да је што чуо за то зрно; већ вели: „ако ви хоћете што да знате о том зрну, ја ћу вам казати једнога старца, има му шест стотина година, ама је подалеко овдале, има читавих шест дана до њега, ако вам он што не каже за то зрно, ја вам не умијем рећи ко би вам други казао, већ ви лијепо Бога помените на, капу у шаке а пут под ноге, па једа што буде добро".

И тако се посланици опросте са старцем, па се упуте даље. Путовали су тамам шест дана, док не нађоше и трећега старца. Но сви се пренеразе кад га угледају, јер старац не бијаше ни мало сиједа. Затекоше га у једној лијепој соби, устурио се у столицу, руке бацио на страну, а прса истурио, да море боље дихати. Посланици га поздраве, ма он прихвати Бога, али се са столице не помаче. Посланици започну: „Честити старино! Ми смо чули да теби има преко шест стотина година, а у нашој се царевини нашло једно зрно шенично, велико ко крушка, па нам нико не умије што за њега казати, а цар нас је баш ради тога послао по свијету, јер се не вјерује да је то право зрно и да је некад онолико расло".

Старац се на то подиже мало са столице па заплака и рече: „ej, ej, моја дјецо, то је зрно баш на земљи расло, ама давно је то било, давно, још кад је правда на земљи владала, ето толико је било онда зрно шенично, па не само то, већ све је било више и напредније све, — све, што је живо на свијету било је млого веће него сад, па и људи су били виши него данас. А све је то било онда, кад је на земљи правда била, а од како ње нестаде све се тумбе окрену".

Кад то посланици чују, замоле старца да им прича што из тога времена, и да им прича како је правде са земље нестало.

Опет ће старац уздахнути, па поче: „а ко би вам мог'о све казати, како је у оно доба било, требали би ви барем по године да сте код мене, па и опет вам не бих све исказ'о — Ја ћу вам касти колико буднем знао, како се у оно доба су-

дило: — Када бијаше правда на земљи и када се право судило, онда вам не бијаше клетве, нити би се коме тражили свједоци, веће, што не би могао суд право судити, оно су слали праведнијем веригама, па би се одма дознао кривац и завађени па би се ту измирили. То је био највиши суд на свијету.

Ево да вам причам један догађај, што сам добро упамтио. Био сам онда још момчуљак, кад вељаху, да је један човјек продао другому кућу. Купац одмах сву кућу обори, јер је стио градити изнова, пошто она, што је купио бијаше стара. Кад је копао темељ за нове куће нађе у земљи много благо, ражљути се па рече: „види ти де, како ме је онај преварио, кад ми је кућу продав'о, није стио да ми каже и за ове паре; ја му их сад нећу никако примити.“ Одмах пошаље по продавача, а кад овај дође упита купца: „брате“ — вели — „што ме зовеш?“ — а он му одговори: „е, мој брате, како те нећу звати; ти си мени прод'о само кућу, а нијеси ми казао да под кућом има пара, што вриједе више него десет оваквијех кућа, па ми је жао, што си ме тако грдно преварио, ја ти пара, нећу, нити су оне моје.“ А продавач му рече: „нијесам те брате преварио, ја сам теби све прод'о, и то је сад твоје ничије више.“ — „Богме моје паре нијесу, не д'о ми драги Бог, већ их носи к'о своје“ — завиче куповач. „Нијесу ни моје, нити ћу их ја примити“ — вели продавач. Не могну се никако наредити, већ оба пристану да иду на суд, па шта он нареди. Путем се здоговоре да предаду паре суду; но кад дођу на суд па понуде паре, а суд не да ни проговорити, већ вели — ми не смијемо примити, већ носте ви то цару.

Људи се упуте и понесу паре цару, да му их поклоне. Кад дођу пред цара, све му по реду испричају, шта је и како је, и како су најпошље донијели благо да га њему поклоне. Кад цар све лијепо саслуша, упитаће их: „а имате ли кога од рода?“ — Један рече да има сина, а други рече да има шћер. Онда цар рече: „е, па то је сад ласно пресудити. Нађено благо није твоје, што си кућу купио, а ни твоје, што си је продао, веће нека буде ваше дјеце, а та ваша дјеца да се кад одрасту вјенчају, па да буду муж и жена и да заједно поживе и оне паре троше.“ Обадвојица се тим здовоље, па крену дома. „Видите“ — настави старац — „како се онда право судило па добро и било. Данас тога већ више нема. А сад ћу вам казати још нешто, а ви знам да ћете све цару испричати.

— Један пут се догоди једна велика и зла пријевара, те са те несреће млого се што шта умањи, па се умањи и сами Божији благослов, а пуно је нешта и посве нестало са овог свијета. Када бијаше Божији благослов на земљи, онда бијаху и праведне вериге. Чинило се свијету да те вериге из неба висе, и оне су биле свједок свакоме на земљи. Мало прије сам вам каз'о, да се нико није заклињ'о нити су свједоци коме требали, већ, кога суд не би могао намирити или изнаћи ко је кривац, онда би суд слао тијем праведнијем веригама. Кад би два противника дошла до верига, требала би обадвојица да их руком дохваћају, па, прави је вазда мог'о дохватити, а кривом се не би дало, јер би вериге од њега у небо побјегле, да би их криви једва могао и очима виђети. Од правога се не би тако дизале, већ би свако могао руком их дохватити и држати.

Тако је било на свијету увијек добро, док се не нађе неки несретник кум, па заиште у свога кума стотину дуката у зајам, обећавши, да ће му их брзо вратити. Кум му узајми дукате, а овај ти несретник узме један шћап, па га донекле проврти, стрпа дукате у шпаг па га онда зачиваја да се рупа не позна. И тако прође неколико дана, а кум заишће своје паре натраг а зликовац кум да му у руке онај шћап, па се стане крстити: „Та Бог с тобом куме, јесам ли ти паре поштено вратио?“ — Поштени кум не знајући шта је у шћапу рече: „не говори криво, да си ми паре вратио, кад нијеси, нити сам их ја од како сам ти их дао више очима видио.“ Зли кум одговори: „ја не знам, знаш ли ти за њих или не, и јеси ли очима видио, само ја знам да сам паре својом руком баш теби у руке предао.“ — Кум се опет правда, да то није било, нити је он добио паре. — „Е, па кад ти велиш да нијеси, хајдемо на суд, па шта нам осуде.“ Поштени кум пристане, и тако се упуте суду. Узгред ће непоштени кум заискати свој шћап и кум га одма да натраг. — Кад су дошли на суд, ни тој се не могу начинити, јер онда не бијаше свједока, а није се ни заклетва тражила. Суд их најпослије упути праведнијем веригама, да се види ко је прав, а ко је крив.

Кад су дошли до праведнијех верига, поштени кум приступи први, диже десну руку говорећи: „Боже праведни, ако сам прав, допусти да дохватим ове вериге, а ако сам крив не дај ми.“ За тим прије

ближе и одмах дохвати до верига. Кад криви то виђе препаде се, па пође и он, но прије него се крене, да шћап куму, да му га придржи, јер не смједијаше са шћапом ићи. Поштени кум не знајући за пријевару узме шћап, да га придржи. Кад криви приђе веригама рече: „Боже праведни, ако су у мене кумови дукати не дај ми да дохватим вериге, а ако су у њега допусти, ми.“ За тим дигне руке и на велико чудо кумово и свију судија — дохвати до верига и тако се сврши ова грдна пријевара. — Кад кумови одмакну од верига непоштени кум узме опет свој шћап, а праведне вериге почну на замјерке у небо дизати, и тако их за тиђи часак са земље нестаде, нити су их људи више очима виђели.

Како нестаде праведнијех верига, нестаде и правде божије на земљи, све се тумбе окрену, жито и све друго мање је бивало, док не дође колик' богда. Тадај је нестало и божијег благослова и млогијех ствари свеосве је нестало и некијех је животиња нестало, а и сунце нити је вруће нити је онако сјајно, к'о што је ондај било. И ђеца су се онда крупнија рађала, и људи су били и крупнији и снажнији, и животиње су биле млого више, па од онда окрену све на тање и на мање, док не дође вријеме да буду људи малени, к'о у оно вријеме дјеца што су била. Па и од селе, што год је добро све ће на миње ићи, а што је зло све ће се множити, пријевара, мрзост, неправда свуда ће завладати, све ће мање и мање бити беричета на земљи, док у том опет не дође правда божија на земљу, а то ће бити о страшном суду. — Ето вам ђецо, па све то вашем цару кажите.“

Кад посланици чују све шта је и како је, упитају још старца: „Дај нам кажи честити старче, има ли ико на земљи старији од тебе?“ — Старац се насмије, па каже, да нема нико старији од њега. Онда му посланици испричају за она друга два старца па кажу: „како је то да је онај први посве осиједио к'о овца, а само му 200 година — онај други прогруш'о се, а 400 му година, а теби ето има шест стотина година, а нијеси ни мало обијелио? Кажи нам још и то да знамо нашему цару причати!“ — Старац им рече: „Онај је први млого радио и им'о је млого бриге, за то је и обијелио, онај други је им'о бриге, а није ништа радио, а ја нити имам бриге, нити што радим, већ ево, како ме видите, овако се устурим на столици, руке разбацим, прси избацим, да ми је лакше дихати, а све готово преда ме долази.“ Кад и то чују посланици рекоше: „честити старче, о овом нашем састанку остаће у народу спомен, јер што смо жељели знати то смо дознали и сад свијетла образа моремо изаћи пред цара, па кад му станемо причати хоће се врло чудити и сав народ.“ И тако се посланици опросте са старцем и пођу дома. А када дођу пред цара; све му по истини кажу шта су чули и виђели, особито му испричају за оног трећег старца и све што су од њега чули. Кад цар све ово саслуша препане се јако, да не би божијег благослова свеосве нестало на земљи, за то одма нареди да сваки у његовом царству четрдесети дио од имања на сиротињу дијели, и то да се чини два пута у години, не били се Бог смиловао на људе, и оставио бар мало свога благослова на земљи.*)

Из „Босанске Виле“. Прибиљежио:

Јово Тубиновић.

*) За те вериге наш српски народ у Босни вели, да су то биле св. Петра вериге, а неки опет веле е су св. Саве вериге. Дијелење четерестог дијела од имања постоји код наших Мухамеданаца и то они зову з е њ а т, а дијеле га два пута у години, пред два бајрама.

МУДРЕ РЕЧИ.

— Од Рикарда. —

1. Ако хоћеш да се обогатиш, онда не учи само то, како ћеш да зарадиш, него научи, и како ћеш да заштедиш.

2. Устегни се мало у твом будаластом раскошу, па се онда не ћеш тужити на рђаво време, на тешке дације и на велики трошак у кући.

3. Мудар се човек памети туђом штетом, будала својом рођеном.

4. Кад увек из вреће узимаш брашно, а не досипаш никад, то ћеш је брзо испразнити, и кад се бунар сасуши, онда ћеш видети шта вреди вода.

5. Ако не знаш шта вреди новац а рад би био знати, отиди па га позајми код кога, па ћеш онда видети.

6 Пре негошто ћеш да задовољиш својој ћуди, погледај у своју кесу шта има у њој.

7. Ако си купио какву лепу ствар себи за одело, мораш још десетину ствари прикупити, ако хоћеш да пристоје једно уз друго; јер лакше је обуставити прву понуду, него задовољити све потоње пожуде.

8. Заслужуј увек колико год можеш, али увек прорачунај, колико си и шта си заслужио. Скупио: *Јован Д. Брајић.*

НА ДНУ МОРА.

Дно је морско неизмерно дубоко. Но ма да је оно тако врло, врло дубоко, ипак није на његовоме дну блато. Вода је доста тешка, то знамо сви; да како онда мора бити тешка морска вода, кад је тако страшно много има. Када се штогод каквим теретом притисне, онда се оно што је под тим теретом, стиње и тако стисне, да изгледа као углачано, па бисмо по томе могли мислити, да је и морско дно као огледало глатко и тврдо; па ево ни то није.

Морско је дно готово тако као и земља горе: има равница и брегова а између брегова су долине, баш као и горе на земљи. Врло високе планине издижу се кроз

воду чак до изнад воде; то су острова.

Па као што на земљи видимо разне животиње и биље: тако и у мору и на мору има живих створова. Животиње што у мору живе друкчије су него ове на суво ј земљи, али зато нису све једнаке међу собом. Људи су изумели разне справе, по којима се могу да спуштају где је море мало оплиће, па су тако дознали, да на дну морском има разних биљака, да боме опет друкијих, него што су ове наше биљке на суву.

Људи, што се спуштају на дно мора, причају да у мору има морских риба, што светле као сребро; да има морских рака, што се преливају у хиљаду разних боја; да има морских звезда и мекушаца, гранатих корала, шарених дивних шкољка и милиона и милиона других животиња. За дно морско веле, да га покрива неки чудноват биљински свет; међу тим биљем има на стотине врста тако званих окрека и хаљуга, које на неким местима изгледају као какве прастаре густе шуме и шушњарци само што нису тако високи као овде на земљи; на другима местима су опет пространи пашњаци и ливаде. Биље је тамо понајвише пантљикасто, час широко, час уско, па се прелива у најразноврснијим бојама. Међу овима кончићима, цевима и пантљикама вијугају се и играју веселе рибе, као овде птице по гранама.

Некоје су животиње тамо, да изгледају као биље, прирасле су за земљу па само чекају, да им вода нанесе онога, чиме се хране и од чега живе. Такове животиње, што више као биље изгледају, јесу и сунђери и корали.

Да би и оком ма колико-толико видели, како је на дну мора, погледајте на ову овде слику. Она нам показује како је на дну мора код Далмације. Јелте да је дивно?

Бог је наредио, да свет буде свуда диван на ево и на дну мора, где би се могло мислити да је највеће мртвило.

И кад то видимо, како онда да не ускликнемо оним светим речима:

Велики јеси Господе и чудна су дела твоја!

СВАШТИЦЕ.

Стогодишњица В. Ст Караџића одложена Прослава стогодишњице Вука Стефановића Караџића, оца наше нове књижевности, коју је ваљало о Дмитрову ове године прославити и његове кости са Бечкога гробља у Београд пренети, одложена је до Маја месеца идуће године, и то зато, што се није могло спремити све, што је за таку велику прославу нужно.

Гладују ђаци. У великој и чувеној светкој вароши Бечу нашло се сад, да скоро 4 хиљаде ђака гладују. Неки од њих добије само комадић лепца и то му је храна за цео дан. По неки проведу по цео дан без корице хлеба. Разуме се, да таки сиротани немају ни честитих хаљина, ни код куће топле собе. Па ипак иду у школу, да уче, да не остану код очију слепи, и да бар у школи седе у топлој соби. Зато је дознала власт, па је пописала сву таку сиромашну децу, и сад скупљају прилоге, да заране и заодену те бедне и невољне ђаке. Добри и милосрдни људи дају лепе прилоге, а свима им предњачи добри и милостиви цар и краљ.

То што се у Бечу збива са толиким ђацима, ево су већ нашли и у Будимешти. И ту сад пописују те бедне ђаке и до сад су их већ преко 2 хиљаде тако невољних нашли, те ће сад да раде онако као и у Бечу, само да би спасли те сиротане, да се не поболе и не помру од глади и голотиње.

Ето видите: у великим варошима је велика богаштина, али и велика сиротиња.

Добротвор српске деце. Мита Јанкић-Поповић, потпредседник српске црквене општине у Вршцу, умрьо је и сахрањен 26. Септембра о. г. Он је цело своје имање у вредности од 10 хиљада форината или 25 хиљада динара оставио као закладу, да се из чистог дохотка њеног купује сиромашној српској деци одело. Из тако племенита дела његова, види се да је ово човек одиста племенит и правог хришћанског срца. Слава му и вечан спомен!

Чивути прелазе у православну веру. У руским великим школама је одређено, колико се сме примити чивута, па кад је тај број пун, онда се ни један чивутин не пушта више у ту школу. Па како чивути јако теже за науком, јер

виде да је у томе највећа срећа, то су дошли на ту мисао, да прелазе у православну веру, па ће их онда у школу примити, ако већ друкчије неће. Тако је у Харкову њих 64 чивута прешло у православије, а то чине и у другим руским варошима, у којима има велика школа.

Како се накитима нанесе болест У Петрограду, руској престолници, били су једнога дана сватови. Сутра дан се од јаке врућице поболи млада, која је иначе врло здрава била. После дужег боловања она срећно оздрави. У том се дознало, да је онај, што је продао млади цвеће за сватове, да је то исто цвеће дао био на једног самртника, који је од врућице умрьо. Млада је једним од тих цветова окитила своје груди, и тиме навука на се болест, од које мал' није платила главом. Зато се треба чувати куповног цвећа и најбоље је китити се правим цвећем из своје баште.

Грозан догађај. Из Боке Которске описују у „Гласу Црногорца“ новинама, што у Црној Гори на Цетињу излазе, овај грозан догађај:

Једног јутра — вели се тамо — као збичо зготови матер својој дјеци прије поласка њина у школу, кафу. Дјеца попију кафу, за тим узму своје књиге и пољубивши матер своју у руку, оду у школу.

Идући путем у школу, обојица се жаљаху својим друговима, да опажају слабост у животу и да им се тужи.

Кад су ушли у школу са свијем су се од слабости у лицу промијенили били, тако да су им се и сами њини другови чудили.

Не потраја дуго, обојица клону главама на школскијем скамијама и умру.

Учитељ и ђаци зачуђено шта се тој дјеци тако напрасно догодило, узму мртву дјецу и однесу њиној кући. Јадна мати њина да свисне од жалости! У једном тренутку кућа би пуна народа. У исто вријеме стигну и љекари, те стану распитивати матер њину, шта им је тога јутра дала за јело. Она сирота покаже све по реду како је било. Љекари наређе, да се одмах донесе кафено посуђе; што би и учињено. Кад, шта ће видјети у кафеном суду, у ком се кафа готовила за ту дјецу, — *шкорпија* мртва, и друго ништа.

Случајно ушла шкорпија у кафени суд, врх ње зготовила матер кафу и том се отрованом кафом дјеца отровала.

Ово нека служи за науку свима материма и куварицама да добро пазе на чистоту кућњег посуђа.

Нова гимназија У Крагујевцу (у Србији) премештена је тамошња гимназија из старије зграде у нову, коју су грађани целога округа крагујевачког подигли. Овај премештај извршен је 8. Октобра о. г. на свечан начин по реду, који је професорски савет издао, те је том приликом приређен спомен оснивачу те најстарије гимназије у Србији, покојном кнезу Милошу. У исто време прослављена је 50 о годишњица те гимназије.

Сијер „Просвјеа,“ лист што излази у Сарајеву пише ово: „Ове недјеље (пре 18. окт.) заодјело се Сарајево са околним брдима у дебелу зимску одјећу. У сриједу пред вече (на св Петку) почео је падати снијег, па је падао пуна 24 сахата. Дрвеће је још пуно листа, па како је влажан снијег падао по лишћу, оптеретио је гране. Ушљед тога оптерећене су и пропале многе воћке и остало дрвеће. Негдје су одломљене гране, негдје се стабло преломило, а негдје су одломљене воћке из коријена под теретом снијега. Тако су изломљени и искварени и лијепи јаблани поред нове српске цркве, од којих је један са свијем скоро до земље прекрхан. Највећу штету претрпјеле су воћке. Било је и друге штете. Негдје су оборени слабији кровови, а брзојавне жице на многи мјести су раскинуте. — Ово нам је трећи снијег у овој години.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Орао, велики илустровани календар за годину 1888 која је преступна. има 366 дана. Уз сарадњу српских књижевника уређује Стеван В. Поповић. Година четрнајста. Цена 50 нов. или 1 динар. — Овај је календар као свагда, тако и овога пута пун разноврсне одобране поуке са 25 слика те га тога ради топло препоручујемо.

Патница роман Јакова Игњатовића, изићи ће скоро из штампарије А. Пајевића у Н. Саду и и изнеће најмање 10 штампаних табака а стајаће 60 новч. Наруџбине и новац шиљу се штампарији А Пајевића. — Да је роман за препоруку, јамчи нам име признатог романописца Јакова Игњатовића, те за то га и у напред можемо препоручити.

РАЧУНСКЕ ИГРЕ.

Пише за „Голуб“ **Мита Клицин** приправник.

1. Стави у ових 9 квадратића бројеве 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 тако, да кад сабираш било у дужину, било у ширину и у накрст сума им 53 износи!

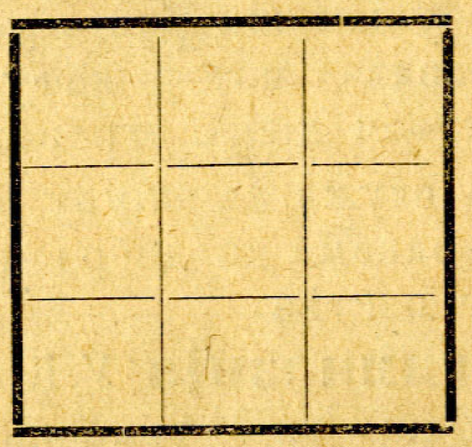

РАЧУНСКИ ЗАДАТЦИ.

2. Једна девојка носила јаја на пазар. Купац је запита: „Колико јаја имадеш у корпи?“ — Она одговори: „$^3/_4$ одовуд износе 5 више, него $^5/_6$“. Колико јаја имаде у корпи?

3. У неком друштву било је два пут више мужева него жена; кад су 6 мужева са својим женама отишли, остаде 5 пута више мужева него жена. — Колико је било с почетка мужева, а колико жена?

ЈЕДНАЧИЦЕ.

4. Милутин и Влада начинили од блата град. Сад се отимали о тврдињу, Милутин сад нема град а — — ?

5. Љубица и Вида две сестре, јесу болесне. Љубицу глава боле а Виду нога. Љубица се лечи а — — ?

6. Петар и Мита били су ђаци. Обоје су били добри, али није било праведно. Но Петар није давао ништа а — — ?

Мита Клицин приправник.

7. РЕБУС.

Саставио: *Север Милутиновић.*

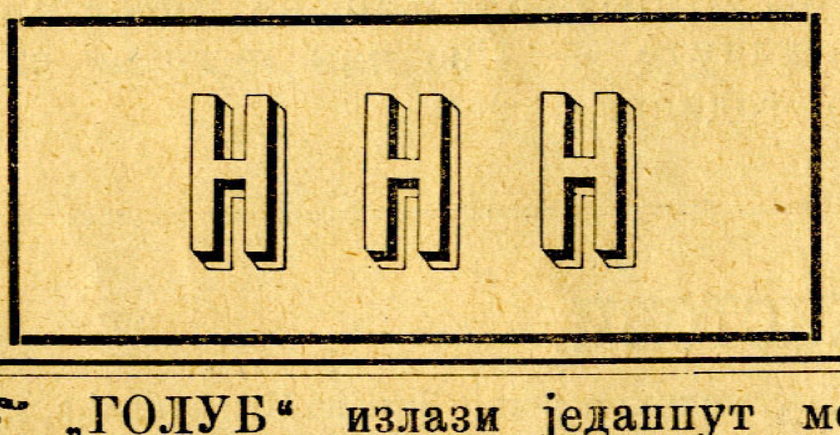

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значи: 1. *Коњ. скок:*

Сложна срца, крепка воља
Царевине нове ствара;
А неслога, раздор клети
До основе све обара.

Једначице: 2. Милева цртала медведа а Вука *вука*; 3. Мађеха је била гора бо́ља боља; 4. Марта је била мрска а Мила *мила.*

Рачунски задатци: 5. Имао је 40 а дао је 1. брату 20—4=16; 2. брату 12—4=8; 3. брату 8—4=4; 4. брату 6—4=2; — 6. Тај је број 12, јер: 12×7=84—6=78: 13=6+6=12.

Рачунске игре: 7.

11	19	25	8	17
18	12	2	16	23
20	3	13	5	4
7	10	24	14	6
9	21	1	22	15

Правилно решили: Стеван С. Спасић у Смедереву: 1. 3. 4. — Петар Ј. Танасић у Брчком: 2. 3. 4. 6. 7. — Мих. Н. Милетић у Пожаревцу: 2. 3. 4 6. — Живко Ј. Тадић: 2. 3. 4. — Лазар Мајсторовић у Шапцу: 1. 2. 3. 4. — Остоја С. Ерцег у Љешници: 1. 2. 3. 4 5. 6. — Никифор И. Дучић у Тешњу: 2. 3. 4. — Мито Алексијевић и Стева Гавриловић у Н. Саду: 2. 3. — Божидлр М. Дамјановић у Смедереву: 2. 3. 4. — Перо М. Благојевић у Тешњу: 2. 3. 4. — Станко Вучетић у Митровици: 2. 4. 6. — Ана Т. Вујића у Гламочу: 1. 3 4. 6. 7. — Симо П. Јовановић Ливњак у Грекову: 2. 3. 4. 6. — Владимир Зундановић у Батосеку: 2. 3. 4. — Милева Милиновић у Ерцег Новом: 2. 3. 4. — Славко и Светозар Петковић у Б. Градишци: 2. 3. 4. — Илија Теофилов у Раковцу: 2. 3. 4. — Милан Т. Томић у Мостару: 2. Г. 4. — Д Лазаревић у Нишу: 2. 3. 4. — Душан Говедарица у Невесињу: 2. 3. 4. 6. — Јекатарина и Милка Кујунџић и Марија Миливојевић у Лијевну: 2. 3. 4. — Перо Обрадовић у Приједору: 2. 3. 4. 6.

☞ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: Јован Благојевић. Издаје: Књижара Миливоја Каракашевића.

ШТАМПА Ф. БИТЕРМАНА у СОМБОРУ.

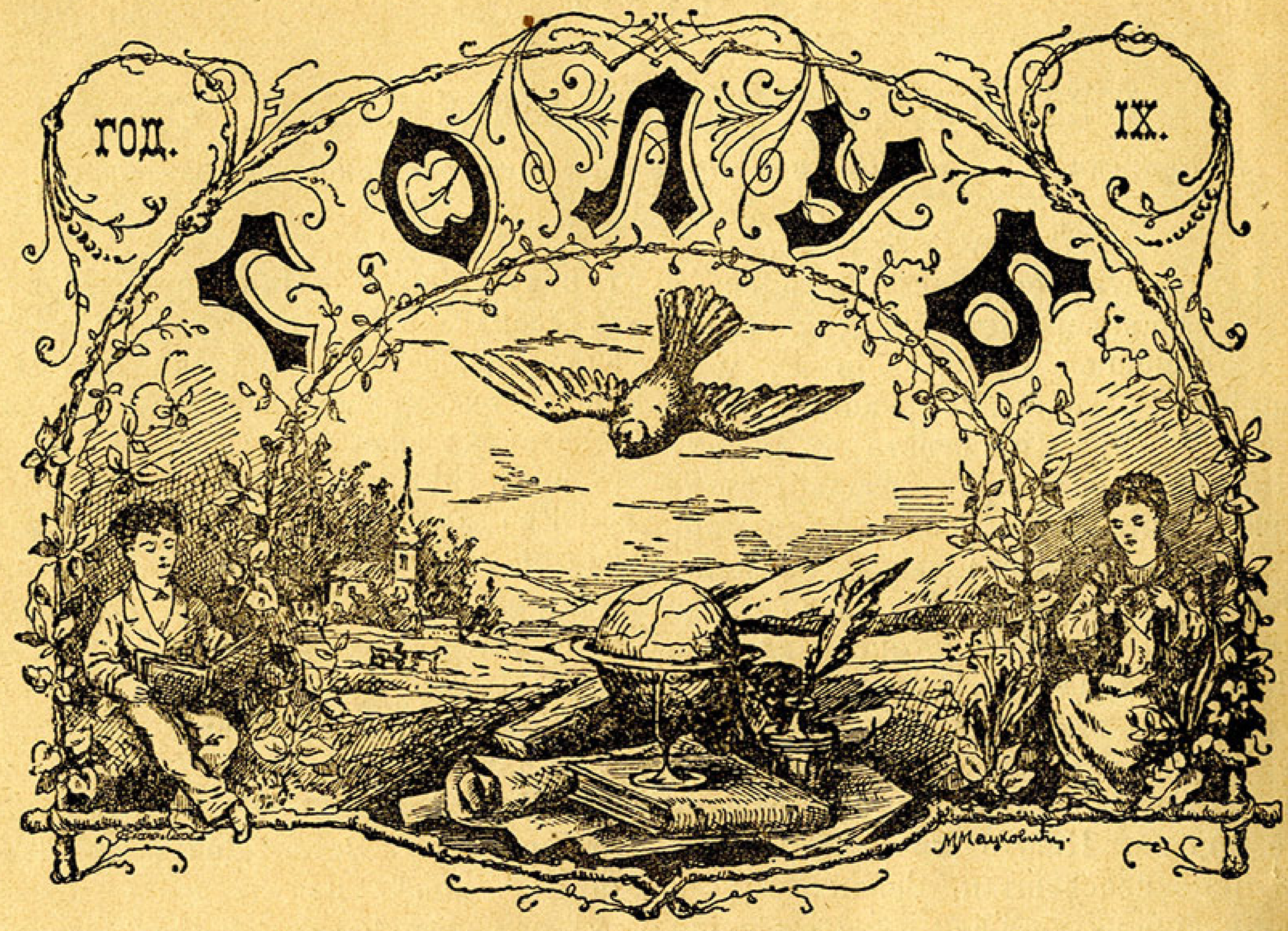

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Број 12. У Сомбору 1. Децембра. 1887.

ПОЗДРАВ.

Ој голубе птицо мила,
Ти рашири своја крила,
Па понеси поздрав свежи,
Што на моме срцу лежи.

Понес' поздрав див — Ловћену,
Његушову — гробу светом,
Црногорцу, што се вазда
Душманину свети клетом.

Носи поздрав Маћедонцу,
Што у тами још'те чами,
И реци му, да ће доћи,
Живовања срећни дани.

Реци Старо-Србијанцу,
Да још Марко умрьо није,
Стара слика Обилића
Нек му храбре груди грије!

Носи поздрав равном Срему,
И китњастој Фрушкој Гори,
Ниш.

Носи поздрав братски сваком
Месту, где се српски збори.

Препоручи свету слогу,
Јер у њој је пуно лека,
Будемо ли само сложни —
Будућност нас лепша чека.

Па кад викне Марко врли
Да се цело Српство диже,
Онда, — онда, Србе брате,
Својој мети иди ближе!

Мој „Голубе“ књиго бела,
Носи ово на све стране,
Кажи Српству нек се спрема,
Нек се спремно свагда нађе.

Из братског вам жарког срца,
Овај поздрав од менека:
Спремајте се, јер сви знамо,
— Да нас стара слава чека!

Север Милутиновић, Сремац.

РОПСТВО ЦРНОГОРСКОГА ВЛАДИКЕ ДАНИЛА I-ГА.

Историјски догађај 1702. год. Кратка цртица из Црногорске повјеснице.

Од Сове И. Радуловића.

У почетку осамнаестога вијека у садашњој Зети у селу *Срска* тамошњи Срби, који су у то вријеме били под Турском владом, сазидају храм и посвете га св. оцу Николи. Пошто храм сазидају стане неко вријемене освештан, јер нијесу имали свога владике да им поменути храм освети. Но знали су да има на Цетињу Црногорски владика Данило, ал' њега није су смјели звати од турске владе, јер су Црногорци и Турци у то доба били у свађи, то јест сваког дана између себе су се крвили. Пошто храм стане неко вријеме неосвештан, Зећани у договору спреме се и оду турском паши у Скадар, да га замоле за допуштење: да могу звати Црногорског владику Данила, да им храм освешта, сувише да им зада вјеру, да му животу неће ништа учинити. Паша саслуша молбу Зетске раје, дозволи им да могу звати владику Данила да дође у Зету и храм освешта, а сувише им вјеру зада да владици неће ништа животу учинити. Пошто Зећани добише од Паше да могу звати владику Данила да им храм освешта, весело се крену из Скадра и дођу у Зету, одакле владици пошаљу писмо и посланике. У писму о свему владици објасне: Како су били у Скадру код паше, како им је паша допустио да га могу звати да им храм освешта, и како им је дао вјеру да му животу неће ништа учинит, те замоле владику да им што прије дође јер немају се гђе по закону Богу молити. Кад владици стигне писмо и посланици Зетске раје, владика прочита писмо пред Црногорцима, којима то не бијаше баш толико по вољи, јер су знали турску вјеру: „Није тврда вера у у Омера". Што је и сам владика знао, али се ипак одлучи да иде. Млоги од читалаца запитаће се: кад је владика знао турску вјеру, како је могао ићи као с главом у врећу? — Ево како: владика је при свом кретању пут Зете рекао Црногорцима: Браћо! Бог зна шта ће од мене бити; али морам пођ' јер ме света дужност зове.

„Хоћу поћи моја стара мајко,
„Хоћу поћи е да нећу доћи".

Не потраја дуго и владика се крене пут Зете. Дочује то Скадарски наша, пак се и он крене пут ове богомоље, не да јој се поклони — већ да је утамани, да је никако нема:

„Већ овако турчин намислио:
Ухватићу влашког поглавара,
Поглавара Црнога владику
На муке му живот извадити.
Разорићу Српске богомоље
А погradит мунар' и џамије".

Хоће ли бити то тако као што је паша намислио, виђећемо. Владика дође у Зету, други дан уђеже са свештенством у цркву, да је свешта. Турци по налогу клетога паше, пошто владика уђеже у цркву, опколе цркву и владику ухвате, те везано га паши поведу. У тај час чујаше се по свој Зети лелек и кукање; али бијесни Турци за то нису марили. Пошто паша чује да су владику ухватили учини велики шенлук (весеље из пушака).

Везанога Турци доведу паши, ђе му Паша срдито рече: „бре ђауре, јал се потурчи јал погибе"! — Владика му одговори: „Пашо! ко се родио, мора и умират', а ја се потурчит' нећу, већ сам воли погинут'

вјеру превртнут'". Кад паша сауша ове ријечи од владике, нареди да му се свеже о грло колац на коме ће, рече, скапати ако се не потурчи. — Тај је колац вдадика носио о грлу три дана. Пошто паша ухвати владику и везанога у затвор стави, изиде на диван пред Турцима и весело им рече: Браћо Турци! још нам и ово треба да јавимо у Стамбол нашем падиши о ропству Црногорскога владике пак ћемо од њега добро обдарени бити. Турци ово одобре и паша пише своме султану, те и ово рече:

„Владици сам Црногорском
Савезао руке,
Пуштио сам да га муче
Јаничаре Турске!
А сутра га мислим царе
Натаћи на колац
Нек се мучи док издане
Ђаур Црногорац"!

Кад султан прими писмо од паше из Зете, од радости сазове на диван: паше, лале и везире те им прича султан о ропству Црногорског владике, како су га Турци у Зети ухватили и како га сутра мисле погубити „Сад је, моје лале, Српство све наше".

Тај жалосни глас о ропству владике Данила чу се у маленој Црној Гори, те жалосни Црногорци одма пошљу писмо паши у којем га замолише да им пусти из ропства владику Данила, а нека тражи од њих што год хоће, На ово писмо паша им отпише, да ако му не пошљу стотину Ћеса[1]) готовог новца да ће владику погубит.

Кад Црногорци добише од паше одговор, почем немаху готовог новца да пошаљу за откуп, покупе из Манастира и осталих Црногорских црквица: крсте, чаше и иконе те продаду и за откуп паши пошљу, и тијем Црногорци владици Данилу живот сачуваше од турске руке. Пошто паша прими откуп за владику, јави своме султану у Стамбол да је владику пустио из ропства за 100 ћеса готовог новца. А кад султан по ново разумије овај глас, у својој јарости нареди, да се одма Скадарски паша погуби, што је владику из ропства пуштио.

Кад се владика ослободи ропства, дође на Цетиње ће нађе на искуп Црногорске главаре те са њима у договору удари на оближње Турке и то између Бадњег дана и Божића и очисти Црну Гору од Турака.

Ево драги читаоци, како Црна Гора у мало не оста без свога славнога владара ослободитеља Црне Горе од Турака и првог оснивателя династије Петровића. *Са врела Цетиња.*

1) Једна Ћеса вриједи 500 гроша а један грош 8 новчића.

СТАРА БОЖИЋНА ПЕСМА.

I.
Витлејеме славни граде од Бога
Највиши си ти од града свакога,
Јер из тебе нам изиђе Војвода
Исус драги Давидова порода.

II.
Марија Га Дјева чиста породи
И у јасле она Њега положи.
Достојно се она Њему поклања
И с весељем срца свога поздравља:

III.
Ти си нада и ухвање свег света,
Ти си синак Оца вечна од века
Ма да лежиш у јаслица на слами,
Ал царујеш на небеси над нами.

Напомена. Ова песма је штампана у 21. бр. „Школскога Листа" од 1860. год. са овом примедбом:" Ова се песма пева од старине у домаћим српским круговима у Бачкој овако као што је овде написана и по арији: „Вси јазици восплешчите руками". — Браћа Буњевци певају ову песму и у цркви с малом неком изменом н. пр. у првом стиху веле они: „Ој Бетлеме" а у последњем „Ал краљујеш". — Ми пак доносимо ову песму зато, што су нас молила нека г. г. учитељи да им ту песму пошљемо а неки да је у „Голубу" штампамо, што овим и чинимо.

ДРУШТВО.

— Приповиједка из ђачког живота. —

„Без друштва, нема јунаштва“!

Већ је у велико почела јесен“, а и како неће, кад је ево Октомбар већ на свршетку. Поднебље вароши Б., доста сурово и хладно, тако да у почетку овога мјесеца већ снијег почиње падати, а „топломјер“, показује увијек по неколико степени испод „тачке мрзнења“. Лед бијаше свуда по околини, а особито по барама, које се од јесењих киша бијаху налиле водом, па се и замрзле.

Дебео лед, као што рекох, покривао је сва мјеста, где се и мало воде затекло, тако да су могла дјеца по њему трчкарати и клизати се, а разумије се да је у томе многи на леђа омјерио колико је дуг и широк. На оближњој бари, гдје бијаше са свим дебео лед најчешће бисте видјели ученике овдашње школе гдје се клизају, а особито Четвртком и Недјељом, јер у те дане не иду у школу. Многи се бијаху тако извјештили, да су могли с краја једног до другог баре, прећи трчкарајући и клизећи. Дабогме да их је то скупо стало, особито су добро то леђа осјећала.

Већином сви разреди бијаху за себе друштва, којима предводитељи буду најбољи ученици из разреда.

Таково једно друштво био је и IV-ти разред основне школе, њих на броју 15, са својим предводитељем Петром Поповићем. То вам бијаше и учењем и владањем врло одличан дјечак. Јединац синак богатог, али врло поштеног трговца из мјеста. Они понајчешће иђаху на бару да се проведу, па за то и бијаху се најбоље извјештили у клизању. Под водством свога вође, који бијаше свакога мјесеца једногласно биран, они би одмах сви научили лекцију, па би имали времена и за игру. Ако је у друштву би који по глупљи дјечко, који није могао добро све да схвати, то пошто би они научили, њему су све објашњивали, докле није и он разумио и научио. Тако се пазаше то друштво, за то и бијаху сви одлични ђаци и учењем и владањем. Таково друштво и рад његов сам Бог на добро упућује и милује, јер: — „Без Божије помоћи, не може се ни до чега доћи“ вели наш народ. У оваким приликама има смисла и она наша народна пословица, да:

„Без друштва нема јунаштва“!

Право и искрено друштво свако тражи и свакоме је потребито, како у рату, тако: у миру, при раду, у књижевности и у свим другим струкама свијетске књижевности, и напретка.

Друштво, то је један услов човјечанства у рачун напретка и образованости, за то гдје се год по свијету окренемо, видимо друштво, по разним струкама. Па и наше Српство није остало иза других народа, ако и нема толико, друштава, као други Европски велики народи. Пријеђимо летимичним погледом по Српству па ћемо наћи: у Биограду: „Српско учено, позоришно, пјевачко и друга разна друштна“ „Штампарску, трговачку, занатлијску и друге задруге“, у Новом Саду: „Матицу Српску“, „Позоришно и пјевачко друштво“, Друштво „Зору“ на свеучилишту Бечком и „Србадију“ у Грацу, и т. д. Сва ова друштва под нарочитим уредницима, које друштво одређује, издају своје: часописе, љетописе, гласнике, алманахе и листове у ком правцу које друштво стоји. То није мали напредак у нашој књижевности. Да није било тијех друштава многима се листовима не би на наслов помислити, а камо л' да ће излазити. Ово нека буде за сада доста „Голубовим“ читаоцима, а ја ћу се вратити на ствар коју сам почео, јер у даља разлагања улазити одвело би ме сасвим далеко.

* * *

Бјеше вам Четвртак, дакле, као што сам рекао, онај дан када ђаци не иду у школу. Петар Поповић одреди свом друштву да пошто до подне науче задатке, послије подне пођу на бару, пошто бјеше врло лијеп и топао дан. У одређено вријеме скупе се сви код њега, и крену се сви да најпре уче сутрашње задатке, још до подне сврше то, пођу ручају, па ти их ето гдје на бару пођоше. Дођу на бару, гдје никог не бијаше.

— Е, сада да опробамо, је ли лед довољно тврд, да се не би под нама подао, јер тиме бисмо сви могли пропанути, пошто је бара дубока! — поче Петар.

— Добро, тако и треба! одобрише остали предлог, за тим узеше велико камења и почеше њиме у лед ударити, али он стоји ништа и не чује, прије би од стијене одвалили него од њега. Када се увјерише да нема опасности, поче се игра и клизање. На све стране по бари они су свуда трч-

карали и гонили се. Час је један бјежао пред другим, а час овај пред њим.

Један друг пођера Петра, дуго га је гонио, док се он не спотакне и на леђа падне. Хтио је да се дигне, али на несрећу лед који баш на оно мјесто бијаше опучен, под великим притиском попусти и он упаде до грла у воду, и доиста би се удавио, да се није грчевито за лед прихватио. У то на његово запомагање дотрчи друштво до њега, ништа не марећи, да се и под њима може на оном мјесту лед скрхати, све то није осјећала искрена љубав, да спасе свога друга.

Брзо га зграбе и онако полу онесвијешћена у јаким грчевима, који од велике хладноће и влаге бијаху наступили, извуку га из воде. Једним секундом времена играо је његов живот, или да буде извађен, или да у бару потоне гдје му не би било ни трага, ни гласа, но на срећу прво се збило. Обавише га добро његовим зимњим капутом, који бијаше свукао при игри, и тако га однесоше кући. Пренераженi родитељи, видјећи гдје га онесвијешћена кући носе мислили су да је већ издахнуо. Одмах свуку са њега мокро одијело, а обуку му суво топло, а за тим га поставе у постељу, за које вријеме буде и љекар позват, који одмах дође. Љекар није одмах могао одредити која је болест, за то рече да ће доћи сјутра, док се он добро поврати од првог удара. По обећању љекар дође сјутра да посјети болесника, који врло зло изгледаше.

По прегледу љекар је увидио, да је „запаљење плућа“, којој се бјеше тек клица зачела, за то се и надао да ће даљи ток предусрести. У најјачем развићу то вам је врло опасна болест, да слабо наде има на оздрављање, а док је још у зачећу, може се савјестним саузећем љекаревим предусрести. Љекар одмах пропише лијекове, и одреди како ће их употребљавати, и како ће се у осталом спрам болесника управљати. Обећа да ће посјећивати болесника два пута дневно, пошто болест то захтијева, да би јој ток правилније пратио. Другови његови јако су се сневеселили, када су дознали у какву га је јаку болест увукла непажња његова и свијех њих. С прва га често пута посјећиваху, но им послије би и то закраћено, по одредби љекаревој, у корист мира и опорављања болесникова, које њима бјеше са свим жао, јер мишљаху, да искрене дружевске ријечи и сажаљење може на болијест дјествовати, као и љекарем прописани лијек, но то није тако било, то је њима само казивала искрена љубав спрам друга.

Прошло је већ више дана, како Петар болује. Болијест је све више стимала маха, тако да је љекар већ сумњао његовом оздрављењу, али ни једном цртом лица свога он то не одаваше забринутим родитељима. Један једити плашљиви поглед на болесника, и страх љекарев, био би довољно да их у гроб прије времена свали. За то љекар, познавајући њихову осјетљивост, увијек бјеше пред њима весео, ма да му савјест друго говораше. Говораше му о тешком стању болесника, и о његовом избављењу, на које је могао сасвим мало полагати.

Дође и друга Недјеља, а нема изгледа на боље.

Љекар рече, да ће се око подне тога дана ријешити, или смрт или да ће оздравити. Можете мислити с' каковим су осјећајем родитељска срца примили те ријечи љекареве, које се тицаху њиховог јединчета, то бијаху стријеле које им срце разнијеше, пошто никад прије из уста љекаревих не бјеху чули ни једне ријечице о опасности, која њиховом чеду грозаше, а сада, када је спасност на врхунцу, није се дало крити. Сви нестрпљиво очекиваху означени час, који им доносаше или смртоносне или пак мехлем за родитељско срце, које је било једним ударом смртно рањено. На часовнику изби 12 сахати, дакле подне — онај час за ријешење. Сви се присутни погледаше! Тужна спољашњост одаваше плашљивост! Љекар погражи „топломјер“ и метну га болеснику под пазухо.

По 10—15 минути извади га, опипа „пулс“ (било) и метну му руку своју на чело. За тим погледа на „топломјеру“ и весело повика:

— Спасен!

— Спасен! — одјекну тихо са усана забринутих родитеља.

— Да богме спасен! настави доктор весело, — опасност је прошла, до неколико дана ви ћете моћи грлити свога сина, као савршено здравог дјечка!

— Е, да ће то бити и послије мјесеца дана, и после два мјесеца?! одговорише родитељи са уздахом, чисто сумњајући у истинитост ријечи љекаревих. Не чудите се! тако је свако иоле осјетљиво срце родитељско, кад се тиче смрти или оздрављања њиховог чеда. Сјутра дан, већ се могло примјетити, да болеснику иде на боље, први пут је мало боље дошао к' себи

и почео говорити слабим, изнемоглим болестничким гласом, на које се родитељима оте крупна суза из ока, то бјеше суза из ока, али то бјеше суза радости, која им је много бола из срца са собом однијела.

— Шта вам је, драги родитељи?! ви канда плачете?! немојте тако! — та ја жив! — ако Бог да! „Ако Бог да!“ рекоше родитељи утирући сузу.

За тим заиште воде, но они му по лекаревој наредби даду неку „лимунаду“, која је по његовом пропису из љекарнице донешена, на чијој сте цедуљици могли читати латински: „Limunada Muriatica“. Пошто је попио један гутљај, склопи очи и тихо .... заспи. Спавао је прилично дуго, а тај лахки санак добро га је окријепио.

Љекар је већ ређе долазио, јер болесник бијаше на путу опорављења. С дана на дан могли сте примјетити и по спољашњости да иде на боље и да ће брзо устати.

Послије десетак дана он је устао из постеље, али му је било забрањено лекарем, да на поље не излази, могао је само сједити у соби при топлој пећи и читати

Да би и тијело и крв боље и прије окријепио послије болести љекар му пропише „капљице од гвожђа“, са капљицама за апетит“, које је он редовно узимао, и тиме се прилично поправио.

Петар већ после 5—6 дана излазаше на поље, у вароши и шетњи. Снијег покријеваше све предјеле, докле је могао очима видјети, а он полагано у пољу газио по њему. Ни на лицу, нити чему другом, не бисте познали да је тај прије 15 дана лежао на смртној постељи — тако добро изгледаше.

Добри родитељи се сада више радоваху, гдје се спасао од очигледне смрти, бјеше им, као да је на ново рођен. Другови су га сада још боље волјели, јер мишљаху, да су они били узрок те је он пострадао, а Пера је опет мислио да је једино њима обвезан за своје избављење, јер иначе би он пропао, да није њих ту било. Еле, како му драго, све је добро, кад им се он повратио, кога мало не изгубише.

Љекар је савјетовао оцу Петрову, да му попушта у сваком удовољству, да би боље окријепио своје тијело и снагу. Отац је у корист свога чеда послушао савјет љекарев, и оставио, да до свршетка ове школске године, Петар не иде у школу. но да у почетку друге продужи IV. разред,

* * *

Ево вам драги читаоци „Голубови“, један примјер и дружења и непажње. Уважавајте добре намјере друштвене, а у толико више се чувајте, у свакој прилици рђавог друштва, јер у колико се у добром друштву напредује у толико се у рђавом на зло наводи.

„Без друштва, нема јунаштва“!

Цетиње. *Лука Пиштељић.*

ПОВРАТАК ИЗ ДОМОВИНЕ.

V.

(Свршетак.)

Солун, Фебруара 1887.

Премили пријатељу!

Бистре сузице, које беше растужена Церера[1]) просула по чистој трави, одсјајиваху на појаву васеленскога светила када хитра машина запишта у сав глас и објави тренуће свога похотка на обичајени пут. У собици где ја бејах не беше никог осим мене и једнога Турчина, једног вучитрнског аге, који је веома богат и могу рећи прилично свецки човек. Ја сам седео уз један прозор, а он уз други и пошто укрстисмо неколико речи, он се нагне на прозор и поче разгледати околину, а ја на други. Гледам оно неизмерно Овчар-поље Пружило се, и раскрилило, а преко њега повио се нови гвоздени пут за у Србију. Он још није готов. Могао би бити часком готов, али Турска не дâ да се сврше пре него што буде готова пруга Ниш-Пирот-Софија-Пловдив. Ова се пруга дужи од Скопља покрај Куманова па у Врању. Кад буде готова онда ће се јако олакшати саобраћај овога краја са Србијом и са целим западом и севером. И онда ми Старо-Србијанци у место да идемо пут Новога-Пазара, или пут Куршумлија, преко планина и стрмова, ићи ћемо све равним путем и то за кратко време у Србију. Иначе до сада се јако патило. Треба коњ, треба кола, треба ово, треба оно, а овако узјашн

[1]) Церера је код старих Грка и Римљана богиња земљоделства.

овога помамнога вранца, па прекрсти ноге на његова леђа и иди без бриге.

Преко Овчар-поља влак јури врло брзо, т. ј. у сразмери према онаком јурењу; а има и доста пута да прејури до станице Зеленико. После овога следује Велез, или како се турски зове Кјупр'лија. Чим се пође од станице влак појури средином вароши, т. ј. обалом Вардара, који деле варош у две половине. Прилично је велика ова варош. Имаде око 25.000 становника и то већином мусулмана, а имаде и Грка и наших, који су на жалост утицајем бугарске пропаганде повели се за бугарштином. Буди да ови грађани већито држе наше обичаје и говор им је сасвим чист, Бугари закопечили, па приповедају да су то Бугари. Ја сам имао прилике више пута да се разговарам са Велешанцима, па видим да и они сами признају да су им стари Срби били; али као сви ово-страни тако исто и они повели су се за проданим душама, за које мисле да их не варају и да као учевни људи знају на чему је ствар. Да ти кажем, драги мој, да имаде међу тим учевњацима и неких, који су се одржали и васпитали о српском трошку и који су сада ревнији Бугари нег' и сами Бугари, пошто су продали своје име и своју народност по добру плату. И шта се може очекивати од таквих отпадника?

Варош је прилично развијена. Становништво је живо и радено, буди да култура није ни помирисана и да примитивно стање још постоји у већини; али пошто је дошла на једној тако згодној раскрсници имаде лепог изгледа за будућност. Пошто Вардар тече између два брега, то можеш мислити како су куће овде. Све просуте по падинама ових двојих голих брегова, где нема ни шуме ни грма, него су посејана овде-онде са по неким жбуном од трња. Изгледа све голо, све пусто, све блешти и прелива све на пепељасто. С једне и с друге стране у долинама Вардара пружиле се питоме равнице и по који брежуљак покривен виновом лозом, где рађа чувено Велешко грожђе, које се на далеко хвали и које рано сазрева.

После Велеса следује Криволок, па Венецијани Грацко обе станице за Епир и Тесалију. О њима немам ти шта казати. За то идем даље у Демир капију, где се на подне стиза и седи се 20 минута, једно ради ручка, а друго ту се сусрећу два воза један из Скопља а други из Солуна. Ту у самој станичној згради имаде једна гостионица где се руча и то врло лепо. Истина оброк кошта 2 динара и 15 пара дин. али, брате, халал нека му је и 3, јер баш ваљано готово. Добро јело, а добро и вино, па шта ћеш боље у путу. Чим други влак стигне, први пође и појури поред гора и питомих долина све обалом Вардара. Да ти описујем једну по једну било би дуго и слабо што би те занимало. Јер осим Гевгелије поред које се скоро направила и варошица остало су све голе станице. Чим се прође Аматово изгубиш из Вида Вардар; он оде да почива у своје гњездо у Нептунова[1]) крила, а пред тобом пукне грдна равница, равна као длан и насред ње станица Тобџија или Топсин; од ње имаде још читав сахат воза, и тек видиш како влак јури покрај неких башта, покрај неких хандрака и — чим угледаш варош већ те сретне станица — Солун или како веле Французи Salonique. Дакле ево ти га моме путу крај.

Чим влак стаде, ја одмах узех куферт у руке и отворих врата, па јурнух на излазак; предам пасош полицајцу и прођем, узмем једна каруца и упутим се кући. Бејах метнуо на главу један шешир што сам га још као ђак у Београду носио, а пошто ме беше сунце од пута у лице попрљило, те пролазећи поред толико њих мојих познатих, нико ме не познаде; а ко би се могао сетити моме тако изненадном доласку. А код куће нико ни сањао није, па кад ме видоше пренеразише се. Мој рођак ме је толико пута загледао и као питао се да ли сам ја исти.

Па да ти је било стати па гледати гошћења и весеља тих дана, имао би времена да се чудиш и никада се начудио не би.

На послетку да ти кажем, мој пријатељу, уписах се у школу и продужих је, и до сада, па као што ћу и по сада, спремајући себи бољу будућност од оне коју су ми наменили моји родитељи. Да ли ће ми то испасти за руком да видимо а дотле праштам се с тобом молећи те да ми извиниш, ако те нисам савршено занимао са мојим причањем.

Остај ми с Богом и буди ми веран и искрен, као што је теби

твој грлећи те
Н. С. С. Победољуд.

---

[1]) Нептун, код старих Римљана Бог мора.

ГОЛУБОВ КАЛЕНДАР
ЗА ПРОСТУ 1887. ГОДИНУ.

XII.

ДЕЦЕМБАР, (Prosinac), има 31 дан.

Бр.	ДАНИ	ПРАЗНИЦИ
1	Уторак	Наум пророк и муч. Анан.
2	Среда	Цар Урош.
3	Четвртак	Прор. Софон Сава страт.
4	Петак	Вмч. Варвара. Јов. Дам.
5	Субота	Преп. Сава освећени.
6	**Недеља**	**Свети Никола.**
7	Понедељак	Владика Амвросије Мил.
8	Уторак	Патапије и ап. Кифа.
9	Среда	Зачеће Бог. (*Поч. зиме.*)
10	Четвртак	Јован Деспот.
11	Петак	Преп. Данило и Лука.
12	**Субота**	Владика Спиридон.
13	**Недеља**	Муч. Евстр. *Материце.*
14	Понедељак	Тирзо и Филимон.
15	Уторак	Муч. Елефтерије.
16	Среда	Пророк Ангеј. Марина.
17	Четвртак	Пророк Данило.
18	Петак	Муч. Севастијан.
19	Субота	Арх. срп. Данило II.
20	**Недеља**	Игњат. Богонос. *Оцеви.*
21	Понедељак	Мученица Јулијана.
22	Уторак	Влмученица Анастасија.
23	Среда	10 муч. крит. *Туцин дан.*
24	Четвртак	Муч. Евђеније. *Бадњи дан.*
25	**Петак**	**Божић.**
26	**Субота**	**Други дан Божића.**
27	**Недеља**	**Св. Ст. архиђакон муч.**
28	Понедељак	20 тис. (хиљ.) муч. Ник.
29	Уторак	14 тис. деце (Младенци.)
30	Среда	Анисија и ап. Тимон.
31	Четвртак	Меланија Римљанка.

Име овога месеца. Име овога месеца долази од латинске речи *децем,* што значи *десет*. Код старих Латина био је ово десети месец у години, те је зато тако и прозван.

Мене месеца. Нов месец 2. Децембра у вече. — Прва четврт 10. Дец. из јутра. — Пун месец или уштап 18. Децембра из јутра. — Последња четврт 15. Децембра пред вече.

Дужина дана и ноћи. У почетку овога месеца дан је $8^1/_4$, ноћ $15^3/_4$ сахата. У овом месецу дан окрача за $^1/_4$ сахата а за толико ноћ нарасте да буде 8 сах. и 34 мин. а ноћ окрача и буде 15 сах. и 26 мин.

Радње овога месеца. Претресају се жита у житницама; прегледа се остављено воће и укварено избацује; вина се отачу; надгледају се кошнице од мишева; кад је леп дан пушта се стока на поље; младице воћке сламом се застиру да не промрзну; кад снег завије просипају се мрвице ситној корисној тици; требе се гусенице с дрвећа и прошћа; почиње се сећи трска у риту; сад се иде у хајку на вуке и лисице, јер им је сад кожа најбоља.

Важни догађаји у овоме месецу. 1. Дец. 1860. год. погубљен је у Котору Тодор Кадић, који је мучки убио Црногорског кнеза Данила I. — 3. Дец. 1848. год. ударио је српски војвода Стеван Шупљикац на Мађаре у Јарковцу, ту им отео 2 топа; одатле Мађари морадоше уступити и одустати од намере да освоје Панчево, куда су пошли били. Овога дана особито се одликовао Паја Путник потпоручик, који опкољен од Мађара проби се са својих 50 људи кроз 5000 Мађара. — 14. Дец. 1807. француски цар Наполеон I. учинио је крај Дубровачкој републици. — 20. Дец. 1848. ударили су Мађари на Србе код Новог Села а Срби уступе к Панчеву. Сутра дан ударе Мађари на Панчево; но овде беше 15.000 Срба под водством Стевана Книћанина и пуковника Мајерхофера. Мађара је било 10.000 добро уређене и оружане војске под ђенералом Кишом. Ту је које погинуло које нестало 1800 Мађара а Срба погинуло 6 а рањено 8. И тако се Мађари морадоше оканути Панчева. — 21. Дец. 1835. основао је Андрија Гвозденчевић 9 штипендија за ученике Србе православне вере из Хрватске и Славонске војене крајине.

Бедуин.

Бедуjин је Арапин, Црнац, који живи у Арапској пустињи, у (Аравији или Арабији) те се по њој скита од једног места до другог. Бедуjин је данас онакав исти, какав је био пре хиљаду година. Исто је онакав грабљив, исто онако храбар и издашан, умерен и издржљив, исто онако лажљив у трговању и животу, али уједно онако и гостољубив. У томе је другачији од Османлије, који радо гази задану реч. Бедуjин држи веру у непријатељу. Он је весео у друштву, досетљив је, песник, поштен и витешког срца. Срамоту пере само крвљу. Још и данас је убојна вика бедуjина, који се бори за част своју и своје жене: „боље погинути, него осрамотити се, боље осветити се, него посветити се“! — тако они веле.

Бедуjин воли приповедати у ноћној тишини и на месечини. Младићи и девојке у гомили, понављају песму, коју певачи певају пратећи је тапшањем и покретима телесним. Убојна песма је: „Почекај смрти, докле се не осветимо“! Кад је каква радост, то жене по читаве сахате вичу по пустињи, а при самрти урличу, да ти уши заглуну.

Бедуjин живи у шатору. Посуђе му је: седло, тулумино и сапак. Одело му је: вунена кошуља, огртач. Оружје му је: мач и копље, шлем и панцир, а кад-кад и пушка. Храна му је слатко и кисело млеко камилино, некисео хлебац, масло, урме. Богатство му је камила и коњ, од којега има пет врста. Бедуjини терају крвну осветy. Кад кога убију, породица му напада на убицу и сроднике му. То нападање, та крвава освета траје кроз пет колена. Бедуjини се деле на петеро: 1) Шејик, т. j. стари, седи начеоник племена, обавља унутарњу управу; 2) Акид, војсковођа; 3) Кадија, који суди; 4) Вастија, тутор или заштитник не само малолетних, него и угњетених према угњетачима; 5) Дахил, т. j. сваки који стане под заштиту другога зарад обране живота и добара. Ако бегунац окуси хлеба и соли, онда га сматрају за неповредљива. Када се убица или разбојник у чијој кући скрије, то га сакрију у јаму под земљу, да не би додирнуо хаљину онога, који га је ухватио, или не би окусио хлеба и соли, те да се не би тиме ослободио. Лопов се зове харами, откуд се и код нас вели харамија. Харами се зову: свиња, мрцина, крв, које је све троје Арапу забрањено. Ова забрана, ово уздржавање, петпуташња молитва на дан, пост за време месеца „Рамазана“, када је коран, арапско свето писмо, са неба на земљу пало, и жртва: јесу стубови вере мухамеданске, дакле и бедуинске.

Зими, т. j. кад киша пада, носе Бедуjини над кошуљом и кожухе. Неки их носе лети, јер их искуство научило, да сунце у толико мање досађује, у колико је човек више научен на топло одело. Бедуjин је чврст према зими, он спава на зими босоног у шатору, а ватра му не гори дуже од по ноћи. У лето спава у огртач умотан у врелом песку, изложен најтоплијим зрацима сунчаним.

Арапска породица не може живети без Камиле. Камила им је то што нама коњ и крава. Који има десет камила, тај је сиромах човек; који има тридесет или четрдесет, средњег је имања, а који има шездесет, тај је богат човек. Неки шејици, поглавице арапског племена, имају више од три стотине камила.

Млад Бедуjин је право чедо природе. Родитељи му све остављају на вољу, ретко га казне, вежбају га од колевке, да буде спреман за тегобу и опасности пастирског живота. Бедуинска деца трче гола по врелом песку у сред лета, докле се не уморе. Кад се врате шатору очину, овај их изгрди, што се нису још вежбала. Отац учи децу, да ударају странце, који се приближују шатору. Он их учи и да краду мале ствари, или да их у шали сакривају. Што су деца несташнија, безобразнија, досаднија за странце и домаће, то им се већма чуде, јер мисле да тиме дају доказа о својој подузености и одважности. Арпско дете неће ни пошто странцу друго што год казати, осим свог имена. Име своје породице прећутаће, јер се боји крвне осветe, ако је може бити, који члан породице му друго племе увредио.

Странци, који немају познатих, нити пријатеља у бедуинском логору, сврате под шатор, на који прво наиђу. Био домаћин код куће или не био, домаћица или ћерка, одма простре ћилим и зготови доручак или ручак. Ако странац има дуже посла, или ако хоће да у друштву путује кроз пустињу, то га домаћин, пошто је три дана и четири сахата после доласка му прошло, запита, да ли ће дуже остати у друштву. Ако овај каже да хоће, онда

домаћин од њега очекује, да му помаже воду доносити, камиле мусти, коње хранити. Ако неће то може и дуже време остати, али га онда цело племе презире. Он може ићи и у други шатор, и сваког трећег или четвртог дана код другог домаћина бавити се, докле свој посао не сврши.

Бедујин у вароши са свим је други човек, а сасвим други Бедујин у пустињи. Овај презире варошане, знајући да ови о њему рђаво мисле. За то је он према њима ћутљив. Чим се врати у пустињу, одмах је разговоран и дружеван.

Варошанин Бедујин се зове *Фелах*; он говори опширно и описује: Бедујин је у свом говору кратак и једровит. Бедујини су много оштроумнији и досетљиви од Фелаха. Они су вазда при себи, воле слободу.

Код куће је Бедујин у шатору спор, лен. Једини му је посао: храњење коња, музење камила, лов са соколовима. Најамник чува стада. Жена или ћерка брине се за кућевне послове. Са свим је друкчији Бедујин у пустињи. Ту ти је брз као птица, лукав, окретан, храбар кад напада и кад се брани, неуморан јахач и непоправљив разбојник.

Јован Д. Брајић.

НА ГРОБУ МИЛЕ МИ СЕСТРЕ.

Милина се бјеше разавила:
Са цв'јећем се гора окитила,
Природа се заодела бајом
Прољеће је обасјало сјајом: —
Кад' се ћенух ја са тобом тамо,
Да мирисом груди напајамо; —
Да слушамо поточића зуја
И глас љупки умилног славуја,
Ми иђасмо — бјеше данак свано,
Зрак сунашца на цвјетиће пан'о,
А по њима росица се блиста —
Љубљаше им руменога листа.
Ти с' их брала... ао љута рано...
А весело ја те гледати стан'о;
Ти кичице савијати узе
Па низ лице падоше ти сузе:
„Шта је сестро, што ти срце пара?
„И на оку сузе ти отвара,
„Шта је сестро?" — ја тих рекох тако,
... Ао црна! ао хладна рако!..."

„Видиш киту овог шарног цв'јећа,
„Што је добих на дар од пролећа?
„'Ваку киту више никад' нећу
„Ја убрати... Ацо... умријећу...
„Јер ми бо́ља моје груди мучи,
„Грка боља... грка попут жучи...
„Сваки дан ми моје тјело слаби
„Скоро ће ме смрт црна да зграби"...
То ми рече, а то се испуни,
Шеснаес година живила си пуни'
И, ето те сада земља крије,
Црни „кордун" на крсту ти с' вије...
Са вијенца, што те мртву краси,
Сићани ми сад долазе гласи,
Од листића веће пожућели'; —
К'о да један сад ми од њих вели:
„Та не тужи — заман туговање,
„Гробница је сваком вјечно стање.
„Ко се рађа тај мријети мора,
„Био „сирак" ил' из царског двора,
„Загрли ће сваког ледна смрти,
„У пепео жиће му сатрти.
„Ништа стално на свијету није!
„И сунце ће једном да се скрије!
„Кроз вјекове све ће бити тама;
„Звездице ће остати без плама;
„Бог је вјечан! а остало — што је
„То вјекови у нестанак броје!
„Сека т' спава пробудит се неће,
„С анђелима душица јој леће".

Још на гробу зборит' бих ти стио
Ал сунашца зрачак се већ скрио,
Помрчина ено шири крила,
По обзорју свуд их је развила..
Збогом, селе, ја одлазим сада,
Спавај мирно... сестро моја млада...

1887. год. *А. Р. Шантић — Мостарац.*

КАКАВ ГОСПОДАР ТАКАВ СЛУГА.

Неки еглески племић имао је врло лепо и велико имање, које му је доносило годишње по 8000 форината чисте дебити. Сад науми тај племић да сâм на своју руку ради и обделава сав посед, мислећи да ће тако још већу корист имати. Па шта би? Место већега напретка, он стаде на-

задовати; место добити, имао је сам му штету, па се боме и задужи, тако, да је морао половину свога имања продати. А пошто је видео, да од своје радње не може да има добитка, то он ону другу половину изда под закуп на 12 година. Кад је 12 година прошло, рећи ће закупник племићу: да му прода све то, што је у закуп држао.

Племић се пренерази и запита у чуду, ма како сте за Бога могли ту стећи толико новаца, да то имање купите? Та ја сам имао још толико ливада и њива, и нисам никоме плаћао закупнине (аренде), па не само да нисам могао напредовати, него сам се још и задужио. Ви ми плаћате 4000 фор. закупнине, пак ево сад хоћете то имање на вечито да купите! Како сте то радили, ако Бога знате?

— Врло просто — одговори закупник: разлика у Вашем и моме раду јесте у речима: „идите“ и „хајдемо.“ Ви сте својим слугама и радницима говорили: „идите на посао,“ а Ви сте остали код куће. Ја сам пак свагда први устајао и својим људима говорио: „хајдемо на посао,“ те сам са својим радницима цео дан био, а Ви сте дуго у постељи лежали, а Ваши људи су радили, како су хтели.“

Сад је тек увидео племић, премда већ доста касно, да господар ваља да је свагда први на ногу, да ваља да он свуда буде, да сâм све надгледи, јер раднике ваља имати увек под надзором, онда ће радити, како треба. Друштво и радници свагде су једнаки; ако се не надгледају они се извлаче и не раде како треба, а хоће по што шта и да украду. Истина је — вели — права: какав господар, такав и слуга, и да једно око господарево више види, него слугина два.

Ово нека је наука онима, који су онако радили, и још раде, као онај енглески племић, па нека се његовом штетом опаметите. И наша једна мудра изрека вели:

„Благо оном ко се туђом штетом опамети, а тешко оном, ко својом мора“ — и право и паметно вели.

Молитва кад се устане.

Из постеље и од санка
Диг'о си ме о Господе!
Просвети ми душу моју
И срце ми о Господе!
Отвори ми уста моја
Да ти певам о Господе:
Свет си, свет си, свет си силан
И свемоћан о Господе!
Те поменом пречисте нам
Мајке Божје о Господе,
Погледај ме, закрили ме
И помилуј о Господе! О.

Молитва пре ручка.

Благослови Исусе нам
Христе Спасе, Боже свети:
Ово јело, ово пиће
Молитвама твојих свети
И пречисте мајке твоје
За срећу и здравље моје. О.

Молитва после ручка.

Хвала теби, Христе Боже
Што засити сада нас,
Земаљскога твога блага
О та немој лишит нас,
Небескога твога царства
Што је души нашој спас:
Већ к'о што си некад дошо.
У божанству љубећ нас,
Поред твојих ученика,
Дајући им мир и спас.
Дођи опет, дођи нама.
Молим ти се спаси нас. О.

Дечија љубав.

У једном граду живела је нека сирота удовица. Имала је једну ћерку Милеву од 6 година. Док је мати била здрава, шила је хаљине, кошуље; и тако је заслуживала коју пару, да је могла лепо живети. Но, једаред, разболе се мати, тако, да није била у стању и даље радити и заслуживати. У тој вароши била је и заложница т. ј. така кућа, где се могло што заложити. На пр. ако си послао тамо хаљину; добио си на то зајам; ако хаљина вреди 3 фор. добио си 1 фор. за то се плати интерес (лихва) неколико новчића.

Тако је радила, тако се помогла и сирота удовица, да може себи и детету купити хлеба. Имала је једну добру сусетку, која је увек носила ствари у заложницу: хаљине, кошуље, тањире, аван, сикирицу, стари сахат, виљушке, кашике, чирак, и т. д. Мала Милева се радовала кад је видела, да сусетка већ носи хлеб.

Једног дана дођоше другарице одма из јутра, па се са Милевом сиграху, док их не отера глад кући. И Милева беше гладна, с тога заиште од матере лепца. Мати рече жалосно: ох дете моје! немамо више хлеба. Па идем па ћу дозвати комшиницу, да донесе новаца из заложнице, рече Милева. Ту мајци ударе сузе: Ох чедо моје, нема више ништа, да заложимо! Милева ћуташе, наслони главу на њежне ручице, и нешто мисли. Наједаред устане не рече ни једне речице, — изиђе из собе. Куда је отишла? не знамо може бити, једној другарици, да се наједе.

Био је петак. У вароши баш велика пијаца. У заложници народа пуно. Један је донео, да заложи златан ланац и сат, други је донео златне обоце; трећи бунду; четврти револвер и т. д. У један мах зачује се из гомиле танки глас: молим господине, ја већ давно чекам! Свако се обазре, где је? ко је? Мора да је какав мали човек; не види се у гомили само се чује глас.

То је била Милева. Пустише је к столу, где је проценитељ примао ствари за залагање. Проценитељ је био човек врло озбиљан. Сваку кошиљицу, сваку обоцу, прстен, кашут, мерио је озбиљним оком, па је оценио, колико да се може узајмити.

Како дође к столу Милева, а проценитељ гробим гласом, озбиљно проговори: Шта! И ти већ у заложницу! Тако мала! Је л' треба ти који новчић на бонбоне! смокве! алву! пишкоте! . . .

Милева склопи очи, танким гласом несмело, али јасно каже: нећу на бомбоне; него на хлеб мојој болесној мајци. . .

Свакога дирнуше ове речи, настала је тишина, као у гробљу.

Дај дакле да видим, шта си донела у залог.

Милева извуче из мараме нешто, замотано брижљиво у крпама, па извија, извија, — и важним лицем, — тешким срцем, — као да предаје Турчину Душанову круну, — пружи у руке проценитељу, своју — лутку. . . молим дајте ми на један лебац; не могу да гледам у кревету моју болесну, и гладну мајку; а она не може да гледа мене гладну.

Сви ћутаху, сви беху дирнути. Проценитељ распита све за мајку; за стан; дâ Милеви два форинта и лутку, и обећа јој, да ће се побринути за њих и на даље, и још данас ће је походити, кад буде свршио посао. Господин што је донео у залог златан ланац и сат, даде Милеви 5 фор. Људи и жене, што ту беху дадоше јој који по десетак који два.

Та гледао је то све и Бог, и радовао се.

Платон Подградски.

Укоп

— Петефи. —

Поје „Свјати Боже“
Умре опет неко;
Ал срећнији тај је
Од мене далеко.

Ено, чујем гласе,
Плачу још колико! —
Вол'о би умрети сâмо
Да не плаче нико.

Миланко.

СВАШТИЦЕ.

...-годишњица Ивана Гун-...а. 27. Децембра ове 1587. а по ...алендару 8. Јанрара 1588. године ...у — оно време — славном граду ...нику, најславнији песник српски ...времена *Иван Гундулић*. Томе је сад ...00 година. Иван Гундулић је вла... рода, био је човек научен и веома ...ан. Као књижевник писао је многа ...д којих му је најзнатније дело спев ... У оно време се код Срба нису пи... књиге онако, као што народ говори, ...ише словенски; а Дубровчани су ...нда писали народним језиком, и нај... ...ији књижевник беше Иван Гундулић. ...ко је он римокатолик с тога га и Хрвати ...ају за свога књижевника, те га славе ... ми. Тога ради спремају се ђаци ве... ...колци и Срби и Хрвати где год их ...а и други Срби и Хрвати, да достојно ...аве 300-годишњицу овога славнога ... Сави.

И „Голуб“ се овим сећа тога славнога ..., Ивана Гундулића, и кличе: Слава му!

Лондон некад и сад. Године ... било је у Лондону, енглеској престол... ... 2.473,758 душа а по бројању Лон... ...ског становништва од прошле године ...аде сада у Лондону 5.364,627 душа, ...кле се становништво престолнице Ен... ...еске за 38 година више него удвостру... ...ло, јер је за то време више од три ми... ...уна душа више. Год. 1849. имала је ...ндонска полиција 5.493 стражара, а сада ... има 13,804. Од 1849. до 1886. године ...зидано је у Лондону 488,374 куће.

50 година брзојаву. 25. Јула ...е године навршило се 50 година, како ... први покушај учинио са брзојавом. Сад ...а брзојав $2^1/_2$ милијуна километара ду... ...е, 40,000 брзојавних звања која от... ... годишње 122 милијуна брзојава (де... ...ценатa a држе их 13 милијуна ...дирека. Под морем иде на 112.673 ...брзојавних жица. — Толико је на... ... брзојав за 50 година!

...а српска стакларска твор... ...одузимач г. Нацко Јовановић са ...угом основао је у Јагодини (у ...ву српску стакларску творницу ... Она израђује разне врсте стакла ...лепо, да се њихово стакло ...ко, најбољим стаклом, што се ... п ...ж

на страни у најбољим творницама произ... води. Срећно да Бог да!

Име фијакер. Сад већ у свакој ...иоле мало бољој вароши има *фијакера* т. ...ј. олакше каруце или кочија, која за новце ...носе путнике, куд који жели. Име пак *фи... јакер* веле да је овако постало: У Француској ... У Мову (Meaux) живео је негда неки пус... ...тињак свети Фијакр. Он је сву пустош те ...околине радом својим у бујну и дражесну ...околину претворио, сазидао неке болнице и ...многа добра чинио. После његове смрти иђаху ...тамо многи на његов гроб као на свето место ...и мољаху св. Фијакра за милост и помоћ ...у нужди и беди, јер је св. Фијакр био на ...гласу као особит заштитник и помоћник ...Француске. Зато, што су на то место врло ...многи ишли, завеле су се путничке кочије ...(каруце) која возе на гроб св. Фијакра. На ...свима тима кочијама стајала је слика св. ...Фијакра те су се по томе и те кочије про... звали *фијакери* које име и до данас остаде.

Пут око света у чамцу. Ово ...дана је била у Будимпешти занимљива ...особа Американац К. Х. Мајсер (Maiser) ...из Њу-Јорка, који се опкладио, да ће за ...шест година препловити у својој лађици ...све веће реке на земљи, и по том се вра... тити у Њу Јорк. До сад је препловио: ...Рајну, Лабу, Везер, Вислу, Одру, Сену, ...Лоар, Рону, Тајо, Дон, Дњестар, Дњепер ...и Волгу. Тај његов чамац или управо спре... тна лађица даје се расклопити, да се може ...пренети где се не узможе пловити, и јест ...чврсто и добро начињена. Има и једра, ...тако да може уз повољан ветар много брже ...пловити. Maiser путује већ две године. И ...лађица има три собице или кабине, које ...су врло лепо опремљене. С њим путује ...слуга, бивши неки морнар, и пас ново... фундланац необично велик. Има све што ...му треба за пут: путно посуђе, разне ...справе итд. па и фотографску машину, да ...може фотографисати (сликати) где му се ...шта допадне. Досад има скупоцену збирку ...разних слика. 2. Нов. о. г. отпутовао је из ...Будимпеште на Нови Сад, одатле је по... сетио и неке српске манастире у Фру... шкој Гори, где су га калуђери врло лепо ...примили. По том је отишао даље долњим ...Дунавом до Црнога Мора, одакле ће у ...Цариград и преко њега у Африку да пре... плови реке: Нил, Замбезу, Конго и Сенегал, ...што мисли да ће извршити до лета. А за ...остале три године препловиће остале главне ...реке јужне Африке, Америке, и у Азији.

Спомеиица.

Лепосава Костић рођ Павковић

вредна учитељица у Босанској Градишци преселила се у вечност 4-ог Окт. ове године. Ова врла и родољубива Српкиња родила се у Сомбору 1864. год. где је свршила основну и вишу девојачку школу с одликом а учитељску школу 1881. г. са врло добрим успехом. Године 1882. удала се и венчала са честитим учитељем Милошем Кости обоје бише изабрани, он теља а она за учитељицу Градижци. Прве године је она тамо троразредну школу, а после I. и II. р шан, т. ј. да мушка и деца заједно иду. — У српскоме месту родила ј вредна учитељица четворо од којих је умрло двоје, два као два лепа Голуба осташ мајке сиротани.

Добру Лепосаву не опл само мили јој муж и с синчићи, него цела опш Градишканска и све Срнство, које у изгуби примерну и неуморну учитељ Колико је Лепосава у Б. Градишци од рода љубљена била види се и по то што ју је Градишканска општина срп мртво тело и цео спровод Лепосавин свом трошку сликала, те за себе задрж 10 слика а небројено је у народу р продано. На спроводу је било цело мес и мало и велико, и не беше душе к није сузе пустила за милом и незабор љеном Лепосавом, и сваки час ћеш чу где веле: „Да Бог да да Градишка и добије учитељицу, као што беше честит Лепосава“!

Милог мужа Лепосавина и вредног и об љубљеног учитеља народног Милоша, као и њене сиротане синчиће и сву својту нека утеши благи Бог, а Лепосави нека је лака црна земља и вечити спомен у народу, који је жарко волео и толико јако поштовао!

ДОБРОТВОРИ МЛАДЕЖИ.

(Свршетак.)

Благо милостивима.
Св. Писмо.

29. Један родољуб из Мостара, који неће да му се име зна, послао је 10 фор а вр. да се један примерак „Голуба“ шиље у Мостар Лазару Л. Ћирићу, а за остали новац куда ми за добре наћемо. По томе је „Голуб“ шиљан у 10

примерака за српске школе у Босни преко парохијских уреда у општинама, у које „Голуб“ до сад није допирао и то у: 1. Столац, 2. Берковиће, 3. Љубиње, 4. Влаховиће, 5. Мириловиће, 6. Хатељи, 7. Дречево, 8. Хргуд; 9. Крушевице и 10. Величани.

30 Г. Милан Петровић адвокат у Вел. Кикинди платио је „Голуб“ за ратарску читаоницу у Вел. Кикинди.

Нека је хвала и слава свим овим добротворима српским и младежи српске, на којој свет остаје!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Илустрована велика српска народна „Лира“ највећа и најпотпунија од свију које до данас света угледаше са 1600 песама: јуначких, родољубивих, љубавних, сватовских, банатских, позоришних, и словенских. *Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића* у Новом Саду 1887. 16-ни стр. 756. Цена? — Књизи су овој пред насловом придодати ликови: Лукијана Мушицког, Јована Хаџића Светића, дра Јована Суботића, владике Његуша, дра Светозара Милетића, владике Никанора Грујића, проте Васе Живковића, Бранка Радичевића, Љубомира П. Ненадовића, Змај Јовановића, Ст. Владислава Качанског, дра Лазе Костића, Ђуре Јакшића, кнеза Николе, Мите Поповића, Милорада П. Шапчанина, Ј. Грчића Миленка, Косте Трифковића, Абердара и Војислава Илића.

Песник и Свет роман у два дела од Јосифа И. Крашевскога, с пољског превео *Рајко*. Друго издање. — Издање српске књижаре и штампарије *Браће М. Поповића* у Новом Саду 1887. 8⁰ стр. 232. Цена 80 нов.

Сремац, лист за политику, народну привреду и забаву, што излази у Илоку, прешао је у својину г. *Стевана Поповића (Ваљког)*. Сад му је уредник г. Богољуб Познановић. Излази као и до сад један пут недељно а стаје 4 фор. годишње.

Бранич, лист за правне и државне науке, што излази у Београду примио је од 21. бр. да уређује г. Ђорђе А. Ненадовић јавни правозаступник. Лист и сад излази 2 пут у месецу и стаје годишње 20 динара, ван Србије 24 динара или 12 фор.

Велики календар за зид за годину 1888. Издање књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. Цена 50 нов.

Српска историја изведена у петнаест слика за ученике основних школа. Панчево накладом Браће Јовановића 1888. 8⁰ стр. 42. Цена 20 нов. — Како је Угарска влада забранила ону књигу из које су српска деца у основној школи до сад учила српску историју, то је ова књига сад баш добро дошла.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значи: *Рачунске игре* 1.

22	17	24
23	21	19
18	25	20

Рачунски задатци: 2. Било је 40 јаја. 3. Било је 16 мужева и 8 жена, кад су 6 мужева са својим женама отишли, остало је 10 мужева и 2 жене, а то је 5 пута толико мужева колико жена. —

Једначице: 4. Милутин нема града а Влада, *влада*; 5. Љубица се лечи а Вида *вида*: 6. Петар није давао ништа а Мита *мита*. —

7. *Ребус*: Лион.

Правилно решили: Меланија Вукићевићева у Сомбору: 4. 5. 6. — Славко С. Петковић у Бос. Градишци: 4. 5. 6. — Владимир Зундановић у Батосеку: 4. 5. 7. — Перо Обрадовић у Приједору: 1. 3. 4. 5. 6. — Јово Бабић, Михаило Стојчевић и Јово Уљаревић у Брчком: 4. 5. 6. — Петар Ј. Танасић у Брчком: 3. 4. 5. 6. — Томо Братић у Рељеву: 3. 4. 5. 6. — Живко и Сима Милутиновић у Панчеву: 1. 2 3. 4. 5. 6. — Ђуро Панић у Суботици: 4. 5. 6: — Стерије Васиљевић у Нишу: 4. 5. 6. 7. — Вера Верољубић у Марковцу: 1. 2. 3. 4. 5. 6. — Стеван и Ђорђе Марковић и Божидар Дамјановић у Смедереву: 4. 5. 6 — Стеван Спасић у Смедереву: 4. 5. 6. — Младен Жујић и Јован Бојевић у Приједору: 1. 3. 4. 5. 6. — Милан Томић у Мостару: 3. 4. 5. 6. – Душан Говедарица у Невесињу: 1. 2. 3. 4. 5. 6. — Катица Јовановић у Н. Селу: 4. 5. 6. — Ана Јекатарина и Милка Кујунџић и Марија Миливојевић и Лијевну: 4. 5. 6. — М. С. Милиновић у Марибору: 2. 3. 4. 5.

Примедба. Први задатак је погрешно сложен, за то га није нико ни могао решити. Збир треба да излази 63 а не 53, што су добро приметили Перо Обрадовић, В. Верољубић, М. Жујић и Д. Говедарица.

Ако чије име није штампано, знак је, или да му решење не ваља или да је доцкан стигло.

ГОЛУБОВ ПИСМОНОША.

Исправак. У 10. бр. „Голуба“ на стр. 161. спомиње се Турчин „Блах-Алија“; а то је погрешно и треба да је „*Влах-Алија*“ што се овим исправља.

Свима. У овом броју не доносимо никаквих задаћа за погађање и решавање, јер би тада морало *решење* прећи у *нову* годину, која с овом неће имати никакве свезе.

Стерија В. у Н. Оваки рачунски задаци нису за „Голуб“, а и ребуси су Вам веома обични, а неки и такови који се не могу сложити у штампарији. Са оном Вашом марком не могох се послужити пошто *српске* марке код нас не важе.

А. Р. Шантић у М. Што ваше пјесме нису излазиле узрок сте Ви сами, јер сте ми једном пи-

сали, да их све осим оне „на мјесечини“ уништим, пошто рекосте хоћете да их усавршите. И ја по жељи Вашој учиних. „На мјесечини“ хтедох да сад изиде, али и ту попустих Вашој жељи и пустих ову другу. „Дивља јабука“ је прилично, за то ће мало и причекати. Оно што обећавате за нову годину, пошљите шат буде прикладно, неће изостати. — На Вашој дописници нијесам Вам могао одговорити, јер оне овамо не важе.

Миливоју М. у Нишу. Не подноси за „Голуб“, јер су стихови таки, да се не могу лако разумети, а има их и погрешних.

Г. Милану Л. Милетићу чиновнику начелства у Пожаревцу. Послана 2 и по динара као претплату за 1888. годину примили смо. Хвала!

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Овим бројем навршује „Голуб“ и своју *девету* годину од како је почео излазити, и од нове 1888. год. ступиће он, око Бог да, и у **десету**.

„Голуб се за минулих девет година одомаћио у многој српској кући у свима крајевима где год Срба има, па чак и у Америци; а то је уједно знак, да је он постао омиљен српски лист, и да треба и на даље да излази. За то ће он и од нове године излазити онако исто као и до сад; дакле још и за ту годину: један пут у месецу, са сликама, на истој хартији, истој величини и по истој цени, а садржава ће у себи све боље од бољега у правцу онаком, какав се показао за ових прошлих девет година.

Но како смо навикли сваке године по нешто ново да заведемо, то ћемо и у новој години завести једну новост, која ће сваком нашем претплатнику бити мила, јер ће то бити поклон. Та новост биће ево ово: *уза сваки број „Голуба“ биће прилог од по табака* у малом облику. На том прилогу доносићемо по једну велику, врло занимљиву и поучну приповетку. Кад се година сврши, има ће сви наши претплатници читаву једну лепу књигу. Уз последњи број „Голуба“ добиће сви и корице за ту књигу, у коју ће ту књигу увезати моћи. И тако ће крајем године наши претплатници имати 2 књиге: једну „Голуб“, а другу из прилога, а све по стару цену од 1 фор. или $2^1/_2$ динара на целу годину.

Когод дакле жели, да од нове године прима овако проширени „Голуб“, нека похита са претплатом, јер *версије нико нема.*

Претплата се шиље издавачу: *књижари Миливоја Каракашевића у Сомбору* (Zombor, Bácska); а може се претплатити и у другим српским књижарама и код познатих већ наших скупљача. Сваки скупљач, који 10 претплатника скупи, добива „Голуб“ на дар, или новце за њега.

Имућне родољубе молимо, да и у будуће буду милостиви и претплате „Голуб“, по којем сиромаху а добру ђаку. То ће бити мален дарак ал' голема задужбина!

У то име срећна нова година целом Српству а особито нашим милим читаоцима и добротворима наше младежи, узданице народне!

У Сомбору 1. Децембра 1887.

Уредник и Издавач „Голуба“.

☞ „ГОЛУБ“ излази једанпут месечно. Цена му је за Аустро-Угарску, на целу годину 1 форинта. За Србију и Бугарску два и по динара. Претплата се шиље: Књижари Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижари Вел. Валожића, П. Ђурчића и Андр. Пурића у Београд, М. Н. Јагодинца у Зајечару, М. М. Лукића у Крагујевцу. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, а не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: КЊИЖАРА МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПА Ф. ВИТЕРМАНА у СОМБОРУ